H. YEŞİL

BOLŞEVİK PARTİ İNŞA ÖĞRETİSİ ÜZERİNE

Birinci Basım : Ocak 1997

DÖNÜŞÜM YAYINLARI: 23

Dizgi : Dönüşüm
Baskı : Yön Matbaası
Mücellit : Şimşek Mücellit
Kapak Tasarım : Dönüşüm

DÖNÜŞÜM YAYINLARI
İstiklal Cad. Mis Sok.
Tan Apt. No: 6/10 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 244 29 97

BOLŞEVİK PARTİ İNŞA ÖĞRETİSİÜZERİNE

H. YEŞİL

DÖNÜŞÜM
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Önsöz Yerine 7

BOLŞEVİK BİR PARTİNİN YARATILMASI VE İNŞASI SORUNU ÜZERİNE

I. İLKELER-TEMEL TEZLER 9-124
Proletarya Tüm İnsanlığı Kurtarma Tarihi Misyonuna Sahip Sınıftır 9
Proletaryanın Önderliğinde Bir Devrim İçin Bir Komünist Partinin Varlığı Mutlak Gerekliliktir 18
Leninist Bir Partinin Yapısı 31
Leninist Partinin İşleyiş İlkesi Demokratik Merkeziyetçiliktir 37
Leninist Partinin Özellikleri 54
Yeni Tipte Bir Partinin İnşası (Devrim Öncesinde) İki Aşamadan Geçmek Zorundadır... Leninizmin Bu Öğretisi Evrenseldir 97
Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin İki Aşamasında Lenin ve Stalin'in Genelleştirdiği Nedir? 124

II. PARTİ İNŞASINDA TEORİK VE PRATİK ÇALIŞMANIN DİYALEKTİK BAĞI 138-178
Teorik Çalışma Nedir? Teorik Çalışmanın Alanları Üzerine 138

Pratik Nedir? Pratik Çalışmanın Kapsamına Neler Girer 148
Teorik ve Pratik Çalışmadan Herhangi Biri Belli Bir Dönem Öne Alınabilir mi? 168
Propaganda-Ajitasyon Nedir? 178

III. İLKELER IŞIĞINDA BUGÜNKÜ DURUM VE GÖREVLER 184-244

Kruşçev Modern Revizyonizmine Karşı Mücadele Tamamlanmamıştır. O, İdeolojik Alanda Hâlâ "Baş Düşman"dır 184
Modern Revizyonizme Karşı Mücadele Hem Uluslararası Planda Hem de Tek Tek Ülkelerde Verilmelidir 206
İçinde Bulunduğumuz Durum ve Bu Durumda Teorinin Olağan Üstü Önemi 213
Nasıl Bir Teorik Çalışma? Nasıl Bir Pratik Çalışma 222
Kadro Sorunu Üzerine 227
"Yeni Yönelim" Üzerine 244

IV. BOLŞEVİK PARTİ İNŞASI SORUNUNUN BİLİNCE ÇIKMA SÜRECİ 249

EK/BELGE:
Sorunun Bilince Çıkma Süreci ve Hatalarımız 249

Son ağaç kesildiğinde,
son balık avlandığında, son nehir zehirlendiğinde,
işte o zaman paranın
yenemeyeceğini anlayacaksınız!…

Önsöz yerine...

Değerli okuyucu,

Ülkemizde Marksizm-Leninizm adına konuşan legal, illegal bir dizi parti var. Ve bunların her birinin bir sosyalist/komünist partinin hangi temel özelliklere sahip olması, nasıl inşa edilmesi gerekliliği konusunda savunduğu teoriler var. Bu teoriler sorgulandığında görülen, hemen hepsinin teorilerinin kendi pratiklerinin ifadesi olduğu, kendi durumlarının teorilerini yaptıklarıdır.

Ülkemizde Marksist-Leninist teoriyi, kendi pratiklerine uydurmayan, onu Uluslararası Proletarya Hareketinin deneyimlerinden çıkarılan genel dersler olarak kavrayan yalnızca Bolşeviklerdir. Onlar, Marksizm-Leninizmin parti inşasaı konusundaki öğretisine de böyle yaklaşmışlar, 1980'li yılların başlarında bu konudaki öğreti üzerine yoğun tartışmalar yürütmüşler, 1984 başında bu konudaki teoriyi kavrayışlarını

Bolşevik sayı 7'de ortaya koymuşlardır.

Biz Leninist Bolşevik Parti İnşası ile ilgili bu broşürü kaleme alırken, geniş çapta ülkemiz Bolşeviklerinin 1984 Şubat'ında Bolşevik sayı 7'de ortaya koyduğu görüşlerden yararlandık.

Kitabın son bölümündeki eki, bütünüyle Bolşevik 7'den alıntıladık.

H. Yeşil, Aralık 1996

BOLŞEVİK BİR PARTİNİN YARATILMASI VE İNŞASI SORUNU ÜZERİNE

I. İLKELER - TEMEL TEZLER

PROLETARYA TÜM İNSANLIĞI KURTARMA TARİHİ MİSYONUNA SAHİP SINIFTIR

"Bugün burjuvaziyle karşı karşıya duran bütün sınıflar içinde yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Öteki sınıflar modern sanayi karşısında erirler ve nihayet yok olurlar, proletarya ise onun en öz ürünüdür." (Marx-Engels, Komünist Partisi Manifestosu, Dönüşüm Yayınları, İstanbul, Nisan 1994, sayfa 117)

(...)

"Egemenliği ele geçirmiş bundan önceki bütün sınıflar, bütün toplumu kendi mülk edinme koşullarına boyun eğdirerek, zaten edinmiş oldukları yaşam konumlarını pekiştirmeye bakmışlardır. Proleterler ise, daha önceki kendi mülk edinme biçimlerini ve böylelikle daha önceki bütün öteki mülk edinme biçimlerini de ortadan kaldırmadıkça, toplumsal üretici güçleri ele geçiremezler. Kendilerine ait güvence altına alınacak hiçbir

şeyleri yoktur; şimdiye kadarki bütün özel güvenceleri ve özel sigortaları yoketmelidirler.

Daha önceki bütün hareketler, azınlık hareketleri, ya da azınlıkların çıkarına olan hareketlerdi. Proleter hareket, büyük çoğunluğun, büyük çoğunluğun çıkarına olan bağımsız hareketidir. Proletarya, bugünkü toplumun en alt tabakası, resmi toplumu oluşturan tabakaların bütün üst yapısı havaya uçurulmaksızın ayağa kalkamaz, doğrulamaz." (age, sayfa 118)

İşçi sınıfının modern (kapitalist) toplumdaki, onun bu toplumun *"en özsel ürünü"* olması, *"kendilerine ait güvence altına alınacak hiçbirşeyleri olmaması"*, *"zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri olmaması"* konumu, onu bu toplumdaki gerçekten (sonuna dek devrimci olma anlamında, *"gerçekten"*) devrimci biricik sınıf yapmaktadır. Ve bu objektif konum, ona kendi kendini kurtarmasının da önşartı olarak **üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin tüm biçimlerini devrimle parçalama tarihi görevi**ni yüklemektedir. (Bu bağlamda, burjuva ideologları ve propagandacıları Marx ve Engels'in sözünü ettiği *"zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri olmayan"* proletaryanın artık kalmadığını, proletaryanın giderek yok olduğunu vb. anlatıyorlar. Marx ve Engels'in burada sözettiği özel mülkiyetin esasta üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet olduğunu, *"zincirlerinden başka yitirecek bir şeyi olmama"* tespitinin öncelikle üretim araçları üzerinde mülkiyetle bağıntılı olarak yapılan bir tespit olduğunu gözlerden gizlemek istiyorlar. Sınıflar –burjuvazi, proletarya...– konusunda bkz. YDİ Yayınları, Eğitim Notları Dizisi)

Bu görev, aynı zamanda üretim araçları ve bunun sonucunda toplumsal üretici güçler ve zenginlikler üzerinde özel mülk edinmeyi havaya uçurduğu noktada, tüm insanlığı bu özel mülk edinmenin tüm sonuçlarından kurtarma anlamına gelen bir görevdir. **Tüm insanlığı kurtarma görevidir.**

Bu **tüm insanlığı kurtarma** misyonu bağlamında da

anlayışsızlıklar ve itirazlar vardır. En kaba itirazlardan biri, işçi sınıfının içinde ezen, sömüren sınıfların da yer aldığı, tüm insanlığı kurtarması gibi bir sorunu olamayacağı, böyle bir görevin sınıflarüstü bir görev, dolayısıyla yanlış olduğu itirazıdır. Bunun diğer ucunda modern revizyonizmin şimdi iyice moda olan *"insanlığın sınıflarüzeri evrensel sorunları"* nedeniyle, artık sınıf mücadelesinin değil, insanlığın ortak çıkarları için ortak mücadele ve işbirliğinin gerekliliği yönündeki teorileri vardır. Her iki yaklaşım da kökten yanlıştır.

Birinci yaklaşım, önce insanlığın çok büyük çoğunluğunun işçi ve emekçilerden oluştuğunu, proletarya davasının bu anlamda "büyük çoğunluğun", genelde insanlığın davası olduğunu kavramamakta, insanlık adına konuşma hakkını burjuvaziye teslim etmektedir. İkinci olarak da, modern kapitalist toplumda üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin felaketli sonuçlarını görmemektedir. Gelinen yerde, çok açık olarak, eğer gidişe proleter dünya devrimiyle dur denemezse bütün uygarlığın olduğu gibi, insanlığın doğal yaşama temellerinin de yok edilmeye yönelinmiş olduğu ortadadır. *"Ya Sosyalizm ya da barbarlık içinde çöküş!"* insanlığın önünde duran gerçek alternatiflerdir.

İkinci yaklaşım, emperyalist-kapitalist sistemin karşısında Sosyalizm alternatifini çoktan unutmuş olan, eski eserler müzesine kaldırılmış bir anlayıştır. Evrensel ortak çıkarlar adına kapitalizm-emperyalizm kutsanarak, aslında barbarlık içinde çöküşün propagandası yapılmaktadır. Bugün, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar proletaryanın **tüm insanlığı kurtarma** tarihi misyonu net olarak ortaya çıkmıştır.

Proletarya öncesinde, sınıflı toplumlarda ezilen, hakim durumda olmayan hiçbir sınıf, bu görevi yerine getirecek konuma sahip değildi. Çünkü ya kölelerde olduğu gibi, hiçbir şeye sahip olmamalarına rağmen, birbirinden kopuk, dağınık konumları gereği parçalanmış durumları, örgütsüzlüğü berabe-

rinde getiren objektif durumları ve toplumun gelişme seviyesi, özel mülkiyet biçimlerinin gelişme düzeyi, üretim araçlarının gelişme düzeyi henüz **tüm** özel mülkiyet biçimlerini ortadan kaldırmaya izin vermiyordu; ya da feodalizmin serfliğinde ve kapitalizmin özgür köylülüğü ve burjuvazisinde olduğu gibi, bu sınıflar ya bizzat kendileri üretim araçları üzerinde şu veya bu ölçüde özel mülk sahibiydiler veya özel mülk edinme imkanları vardı. Bu objektif konumları, onları tüm özel mülkiyet biçimlerine karşı savaşmaktan alıkoymaktadır. (Burada, tek tek bireylerin durumunu değil, genel olarak sınıfın durumunu tartışıyoruz.)

Ücret köleliği sistemi üzerine kurulu modern (kapitalist) toplumda hem üretimin toplumsallaşması en üst seviyesine çıkmıştır, hem de üretim araçlarının özel mülk ediniminin ve bunun sonuçlarının çok daha açık gözlemlenmesi mümkündür. **Üretimin toplumsal niteliğiyle, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet arasındaki uyumsuzluk, tarihte hiçbir dönemde görülmediği ölçüde açıkça ortaya çıkmıştır.**

Bunun ötesinde Marx ve Engels'in belirttiği şu durum da ortaya çıkmıştır:

> *"Bugüne kadarki bütün toplumlar, görmüş olduğumuz gibi, ezen ve ezilen sınıfların karşıtlığı üzerine dayandırılmıştır. Ama bir sınıfı ezebilmek için, ona hiç değilse kendi kölece varlığını sürdürebileceği koşulların sağlanması gerekir. Serflik döneminde serf kendisini komün üyeliğine yükseltmiştir, tıpkı küçük-burjuvanın, feodal mülkiyetin boyunduruğu altında bir burjuva haline geldiği gibi. Modern emekçi ise, tersine, sanayinin gelişmesiyle yükseleceği yerde gittikçe daha çok kendi sınıfının varlık koşullarının altına düşüyor. İşçi yoksullaşıyor ve yoksullaşma, nüfustan ve servetten daha hızlı gelişiyor. Ve burjuvazinin artık toplumda egemen sınıf olarak kalacak ve kendi varlık koşullarını topluma düzenleyici yasa olarak dayatacak durumda olmadığı burada açıkça ortaya çıkıyor. Egemen olacak durumda değildir, çünkü kölesine köleliği çerçevesinde*

bir varlık sağlayacak durumda değildir, çünkü kölesini, onun tarafından besleneceği yerde, onu beslemek zorunda kaldığı bir duruma düşürmeden edemiyor. Toplum, bu burjuvazinin egemenliği altında artık yaşayamaz, bir başka deyişle, onun varlığı toplumla artık bağdaşmıyor." (age, sayfa 119)

Marx ve Engels'in burada yaptığı *"yoksullaşma, nüfustan ve servetten daha hızlı gelişiyor"* tespitine de, bunun bugün artık geçerli olmadığı vb. yönünde itirazlar var. Bu itirazlar, en ileri kapitalist-emperyalist ülkelerdeki görece refah durumundan yola çıkarak getiriliyor. Bu itirazlar, önce emperyalizm-kapitalizmin dünya çapında egemen sistem olarak ele alınması gerektiğini gözlerden kaçırıyorlar. Soruna dünya çapında yaklaşıldığında, *"yoksulluğun nüfus ve zenginlikten hızlı arttığı"* tespiti çıplak gözle doğrulanır bir tespittir. Bugün, dünya nüfusunun çoğunluğu açlık sınırında yaşıyor, her gün binlerce açlık ölümü oluyor. İkincisi, en ileri kapitalist-emperyalist ülkelerde bile, nüfusun hiç de küçük olmayan bir bölümü de yoksul yaşıyor. Devri kriz dönemlerinde bu sayı çok daha artıyor. Yani, burjuvazinin varlığının toplumla artık bağdaşmadığı gerçeğinde özde değişen bir şey yok.

İşte, proletaryayı modern toplumda gerçekten devrimci tek sınıf konumuna getiren ve ona sınıf olarak tüm insanlığı kurtarma (özel mülk edinmenin tüm biçimlerini ve bunun tüm sonuçlarını ortadan kaldırma) tarihi misyonunu yükleyen durumun bir yanı budur.

Onu, bu tarihi misyonunu yerine getirebilecek sınıf olarak hareket edebilmesini sağlayacak diğer koşullar da, modern toplumda bizzat burjuvazi tarafından yaratılmıştır. Şöyle ki:

"Burjuva sınıfın varlığının ve egemenliğinin esas koşulu, servetin bireyler elinde birikmesi, sermayenin oluşması ve çoğalmasıdır; sermayenin koşulu ücretli emektir. Ücretli emek, hiç ayrımsız, emekçiler arasındaki rekabete dayanır. Sanayinin, burjuvazinin elde olmayarak teşvik ettiği ilerleyişi, emekçilerin rekabetten ileri gelen yalıtılmışlıklarının yerine,

örgütlenmelerinden ileri gelen devrimci birlikteliklerini koyar. Demek ki, modern sanayinin gelişmesi, burjuvazinin ayaklarının altından bizzat ürünleri ona dayanarak ürettiği ve mülk edindiği temeli çeker alır. Her şeyden önce burjuvazinin ürettiği kendi mezar kazıcılarıdır. Kendisinin devrilmesi ve proletaryanın zaferi aynı ölçüde kaçınılmazdır." (age, sayfa 119-120)

Aynı düşünceler, sayıca az olmasına rağmen, Marksistlerin neden esas umutlarını proletaryaya bağlayıp, ona yönelmeleri gerektiği sorusuna verilen cevaplarda, "Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi, Kısa Ders" adlı kitapta şöyle konuluyor:

"Niçin tam da proletaryaya?

*Çünkü proletarya, bugünkü sayısal azlığına rağmen, ekonominin **en ileri** biçimine, büyük üretime bağlı olan ve bundan dolayı önünde büyük bir gelecek duran emekçi sınıftı.*

*Çünkü sınıf olarak proletarya, her geçen gün **büyüyordu,** siyasi bakımdan **gelişiyordu,** büyük üretimdeki çalışma şartlarından dolayı kolayca örgütlenebiliyordu ve proleter konumundan dolayı en devrimci sınıftı, çünkü devrimde zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi yoktu." (SBKP/B Tarihi-Kısa Ders, İnter Yayınları, J. V. Stalin, Eserler cilt 15, İstanbul, Aralık 1990, sayfa 27-28)*

Proletaryanın kendi kendisini kurtarmasının, aynı zamanda tüm toplumu kurtarması olduğu, olacağı düşüncesi, Marx'ın "Kutsal Aile" adlı eserinde şöyle ortaya konmaktadır:

"Proletarya ve zenginlik bir zıtlıktır. Onlar böylelikle (zıtlığın iki yanı olarak /ÇN) bir bütün oluştururlar. Her ikisi de özel mülkiyet dünyasının görüntüleridir. Burada sözkonusu olan, her ikisinin de zıtlık içindeki belirlenmiş konumudur. Bunların bir bütünün iki yanı olduğunu açıklamak yetmez.

*Özel mülkiyet, zenginlik olarak özel mülkiyet, **kendi kendini** ve böylece kendi zıttını, yani proletaryayı, **yaşatmak,** varlığını korumak zorundadır. Kendi içinde tatmin olan özel mülkiyet zıtlığın **pozitif** yönüdür.*

Bunun tersine, proletarya da proletarya olarak kendi kendini, ve böylelikle onu ortaya çıkaran, proletarya haline getiren kendi zıttını, yani özel mülkiyeti ortadan kaldırmak zorundadır. O, zıtlığın ***negatif yönüdür,*** *onun içindeki kurdudur, çözülen ve kendi kendini çözen özel mülkiyettir.*

Mülk sahibi sınıf ve proletarya sınıfı aynı insani yabancılaşmayı yaşamaktadır. Fakat bu sınıflardan birincisi, bu yabancılaşma içinde kendini gayet iyi ve başarılı hisetmekte, yabancılaşmayı ***kendi iktidarı*** *olarak görmektedir ve onun içinde insani varoluş görüntüsüne sahiptir; ikinci sınıf ise, kendisini bu yabancılaşma içinde mahvolmuş hissetmekte, onda kendi iktidarsızlığını ve insani olmayan bir varoluşun gerçekliğini görmektedir. Hegel'in bir söylemini kullanmak istersek, o, rezillik içinde rezilliğe duyulan* ***öfkedir.*** *İnsanın doğasıyla, bu doğanın açık, kararlı, kapsamlı bir reddi olan yaşam durumu arasındaki çelişmenin zorunlu olarak sürüklediği bir öfkedir bu.*

O halde bu zıtlık içinde özel mülk sahipleri tutucu (konservativ, konserve eden, var olanı olduğu gibi koruyan /ÇN) proletarya ise yıkıcı (destruktiv /ÇN) taraftır. Bir taraf zıtlığı sürdürme, diğer taraf zıtlığı yoketme eylemi içindedir.

Özel mülkiyet de, aslında ulusal ekonomik hareketi içinde kendi kendini yok olmaya doğru sürüklemektedir; fakat bu ondan bağımsız, bilinçsiz, onun iradesine rağmen ve yalnızca olayın doğası gereği ortaya çıkan bir gelişmedir. Yalnızca, kendi zihinsel ve fiziksel yoksulluğunun bilincinde olan yoksulluğun, insanlıktan çıkarılmasının bilincinde olan bu yüzden de insanlıkdışılığm kendisini ortadan kaldırmak zorunda olan proletaryanın, proletarya olarak yaratılması yoluyla olur bu. Proletarya, proletaryayı yaratarak kendi kendisi hakkında kararı kesinleştiren özel mülkiyet hakkmdaki kararı uygulamaya koyar. Aynen yabancılar için zenginlik yaratırken, kendisi için yoksulluk yaratan ücretli emeğin kendisi hakkında kesinleştirdiği kararın uygulanmasında olduğu gibi. Proletaryanın zafer kazanması onun varolan toplum içinde mutlak (belirleyici /ÇN) haline gelmesi anlamına gelmez, çünkü o,

ancak kendi kendini ve kendi zıttını ortadan kaldırmakla zafer kazanır. O zafer kazandığında hem proletarya ve hem de onu koşullandıran zıtt, özel mülkiyet yok olmuştur.

Sosyalist yazarlar proletaryaya bu tarihsel rolü yüklediklerinde, onlar bunu hiçbir şekilde eleştirel eleştiricilerin inandığını söylediği gibi, proleterleri ***tanrı*** *olarak gördükleri için yapmıyorlar. Tam tersine. Her türlü insanlıktan soyutlanma, evet hatta insanlık görüntüsünden soyutlanma, gelişmiş proletaryada tamamlanmıştır. Proletaryanın yaşama şartlarında, bugünkü toplumun yaşama şartları en insanlık dışı yanlarıyla en uç noktasında yoğunlaşmıştır; insan kendini insanlıkdışı şartlar içinde kaybetmekle kalmamış, aynı zamanda fakat bu kaybetmenin teorik bilincine varacak yere de gelmiştir; bunun da ötesinde artık hiçbir güzel lafla üstü örtülemeyecek, mutlak SEFALET onu bu insanlıkdışılığa öfkeye zorlamaktadır, pratik hareket ZORUNLULUK haline gelmektedir; işte bu yüzden proletarya kendi kendini kurtarmaya muktedir ve mecburdur. Fakat o kendi yaşam şartlarını ortadan kaldırmaksızın kendi kendini kurtaramaz. O, bugünkü toplumun, en açık olarak kendi durumunda ifadesini bulan BÜTÜN insanlıkdışı şartlarını ortadan kaldırmaksızm, kendi yaşam şartlarını ortadan kaldıramaz. O, boş yere geçmiyor zorlu ve fakat çelikleştiren emek okulundan! Burada sözkonusu olan, tek tek proleterlerin, ya da hatta bir bütün olarak proletaryanın anda hedef olarak ne* ***düşündüğü*** *değildir. Sözkonusu olan, onun* ***varlığının ne olduğu*** *ve bu* ***varlığına*** *uygun olarak tarihsel açıdan neyi yapmak zorunda olduğudur. Onun hedefi ve tarihsel eylemi bugünkü burjuva toplumunun tüm örgütlenmesi içinde, onun yaşama şartları tarafından gözle görülür ve geri döndürülemez bir biçimde belirlenmiştir." (Kutsal Aile ya da Eleştirel Eleştirinin Eleştirisi, Marx-Engels, 1845, Marx-Engels Eserler cilt 2, Almanca, Dietz Verlag Berlin, 1972, sayfa 37-38)*

Aynı düşünceler, Engels'in "Sosyalizmin Ütopyadan Bilime Gelişmesi" adlı yazısında şöyle formüle edilmiştir:

"Proleter devrimi - Çelişkilerin çözümü. Proletarya, kamu-

sal zoru ele geçirir ve onun aracılığıyla toplumsallaştırılmış üretim araçlarını burjuvazinin elinden çıkarıp kamu mülkiyetine dönüştürür. Proletarya, bu eylemiyle üretim araçlarını şimdiye kadar taşıdıkları sermaye karakterinden kurtarır ve onlardaki toplumsal karakterin sonuna kadar kendisini göstermesine tam özgürlük tanır. Bundan böyle, önceden belirlenmiş bir plana dayanan toplumsallaştırılmış üretim mümkün hale gelir. Üretimin gelişmesi, toplumdaki farklı sınıfların varlığını artık bir çağdışılık haline getirir. Toplumsal üretimdeki anarşi yittiği oranda, devletin de politik otoritesi tükenir. Sonunda kendi öz toplumsal örgüt biçiminin efendisi olan insan, aynı zamanda doğanın egemeni ve kendisinin efendisi olur; özgür olur.

Bu evrensel özgürlüğe kavuşturma işini başarmak, çağdaş proletaryanın tarihsel görevidir. Bu işin tarihsel koşullarını ve böylelikle doğasını anlamak, şimdi baskı altında bulunan proletaryaya, başarmaya çağrıldığı bu önemli işin koşulları ve anlamı üzerine eksiksiz bilgi vermek, bu, proleter hareketin teorik dışavurumunun, bilimsel sosyalizmin ödevidir." (Friedrich Engels, Sosyalizmin Ütopyadan Bilime Yükselmesi, Marx-Engels Eserler cilt 19, Almanca, Dietz Verlag, Berlin, 1972, sayfa 228; Türkçesi için bkz. Marx-Engels Seçme Yapıtlar cilt 3, Sol Yayınları, Aralık 1979, Ankara, sayfa 180-181)

Tam da proletaryanın "tarihsel misyonu" üzerine bu düşünceler Lenin'e göre Marx'ın öğretisinde **en önemli** olan şeydir. Lenin şöyle der:

"Marx'ın öğretisinde en önemli şey, proletaryanın sosyalist toplumun yaratıcısı olarak tarihsel rolünün açıklığa kavuşturulmasıdır.

Marx, bunu ilk defa 1844'de formüle etmiştir. Marx ve Engels'in 1848'de yayınlanmış olan "Komünist Manifesto"su bu öğretinin kendi içinde tutarlı, sistemli, bugüne dek aşılmamış bir ortaya konuşudur." (Lenin, "Marx'ın Öğretisinin Tarihsel Yazgısı", Eserler cilt 18, Almanca, Dietz Verlag, Berlin 1972, sayfa 576)

Bütün bu alıntılardan görüleceği gibi, Marksizm-Leninizm, modern kapitalist toplumdaki objektif konumu sonucu proletaryanın kendi kendini kurtarma eyleminin, aynı zamanda bütün toplumu, insanlığı, bugüne kadar hüküm süren üretim araçları üzerindeki (çeşitli biçimlerdeki) özel mülkiyet sisteminden kurtarma, Marx'ın bir deyimiyle, *"Bugüne kadarki tüm dünya düzeninin çözülmesi"* eylemi olduğunu ve bunun **proletaryanın tarihsel misyonu** olduğunu ortaya koymuştur. *(Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi, Giriş, Marx-Engels Eserler cilt I, Almanca, sayfa 391)*

Proletarya kendi kendini, kendisiyle birlikte tüm insanlığı, tüm toplumu kurtaracak, özgürleştirecektir. Bunu ondan başka yapacak sınıf yoktur.

Peki ama, objektif konumu bu olmasına rağmen, proletarya kendisine objektif şartların yüklediği, kendisinin anda haberi bile olmadığı bu muazzam görevi nasıl çözecektir? Proletaryanın bu görevi çözmede mutlak gereksinim duyduğu araçlar, silahlar var mıdır? Varsa, bunlar nelerdir?

PROLETARYANIN ÖNDERLİĞİNDE BİR DEVRİM İÇİN BİR KOMÜNİST PARTİNİN VARLIĞI MUTLAK GEREKLİLİKTİR

Biz komünistler, *"İşçi sınıfının kurtuluşu, onun kendi eliyle olacaktır"* diyoruz. Bütün dünyada proletaryanın ortak marşı olan Enternasyonal'in ikinci dörtlüğü,

"Tanrı, paşa, bey, ağa, sultan nasıl bizleri kurtarır?
Bizi tüm kurtaracak olan, kendi kollarımızdır..."

dizeleriyle başlıyor.

Eğer işçi sınıfını kurtaracak olan, **sınıfın** bizzat kendisi ise, o zaman, o sınıfın yalnızca çok küçük **bir bölümünü** içinde barındıran özel bir parti örgütlenmesine ne gerek vardır? Böyle özel bir parti örgütlenmesi, **sınıf adına** hareket ettiğinde, işçi sınıfının kendi kendini kurtarması boş laf değil midir? Bu ve benzer sorular Marksist-Leninistlere her zaman sorulmuştur.

Önce şunu tespit etmeliyiz ki; bir **sınıfın** kendi kendini kurtarmasıyla, o sınıfın bir siyasi örgüt içinde birleşmiş, siyasi yönden ileri, yolgösterici küçük bir kesiminin bu **kendi kendini kurtarma** işinde sınıfa **önderlik etmesi,** birbirini dıştalayan şeyler değildir. Temsil ettiğini ileri sürdüğü sınıfın gerçek çıkarlarını bilimsel bir şekilde tespit edip savunduğu; sınıfının gerçek öncüsü ve onun kopmaz bir parçası olduğu sürece, işçi sınıfının küçük bir bölümünün, Komünist Partisi içinde örgütlenmesi ve sınıfın büyük kesimini etkileyerek onun (ve diğer emekçi sınıfların da) kendiliğinden hareketlerini bir tek hedefe, proletaryanın sınıf iktidarı hedefine yönlendirmesi; proletaryanın kendi kendini kurtarmasının engeli değil, önşartıdır.

Önşartıdır, çünkü *"işçi kitlelerinin sürekli sömürüldüğü ve insani yeteneklerini geliştiremedikleri kapitalizm çağında" (Lenin. "Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinde Komünist Partnin Rolü üzerine Konuşma"dan, BP Derleme Dizisi I, sayfa 144),* kapitalist bir toplumda **işçi sınıfının tümünün** kendi kendisini sömürüden ve baskıdan kurtarabileceğinin ve bunu nasıl yapabileceğinin bilincine **kendiliğinden** varması mümkün değildir.

Marx bize, *"Bilinci belirleyenin sosyal yaşantı"* olduğunu öğretiyor. Yine Marx bize, *"her toplumda hakim olan düşüncenin hakim sınıf(lar)ın düşüncesi"* olduğunu öğretiyor.

Kapitalist bir toplumda, **geniş işçi kitlelerinin** "bilincini" **belirleyen** sosyal yaşantı, işçilerin yaşamak için işgüçlerini sattığı; üretim araçları üzerinde mülkiyet ve denetiminin olmadığı; işçilerin her an değiştirilebilir olduğu; işçiler arasında rekabetin olduğu ve alabildiğince körüklendiği bir sosyal yaşantıdır.

Hakim sınıfların hakim olan ve her türlü araçla her gün, her saat işçi sınıfının beynine işlediği ideoloji, burjuva ideolojisi de bu sosyal yaşantının ayrılmaz bir parçasıdır. Hal böyle olunca,

işçi sınıfının çok büyük kesimleri açısından, kapitalist bir toplumda, onların **kendiliğinden** bu toplum düzenini yıkmak gerekliliğini, bunun mümkünlüğünü ve nasılını kavramalarını beklemek abestir.

İşçi sınıfının henüz bu bilince varmamış geniş, geri, orta kesimlerinin Komünizm adını duyunca tüylerinin diken diken olması; onların militan anti-komünist tavır takınması da anlaşılır bir olaydır. Bugün bütün dünyada işçi sınıfının büyük çoğunluğunun anti-komünist tavırları takınmasında şaşılacak bir şey yoktur ve bu tavırlar, işçi sınıfının objektif olarak kapitalist toplumun gerçekten devrimci tek sınıfı olması gerçeğinde bir şey değiştirmemektedir.

Kapitalist toplumda, işçi sınıfının ancak çok küçük bir bölümü, komünist propaganda-ajitasyon sosyal yaşantılarının bir parçası haline gelmiş olan; bu propaganda ve ajitasyon sonucu bizzat kendileri belli bir örgütlenme içinde, Marksizm-Leninizmi inceleyerek, Komünizmi bilimsel bir öğreti olarak –değişik seviyelerde– kavrayan, **işçi sınıfının ileri, öncü kesimi;** işçi sınıfının kurtuluşunun gerekliliğini, mümkünlüğünü ve bu kurtuluşun yolunu kavrayabilir. İşte bu bölüm, Komünist Partinin (veya onun öncüllerinin) program ve taktiklerini kabul etmesi, bir parti örgütünde doğrudan çalışması şartlarında, Komünist Parti içinde örgütlenen, örgütlenmesi gereken bölümdür.

Örgütlü, işçi sınıfı önderliğinde devrimin gerekliliğini ve mümkünlüğünü ve nasıl olabilirliğini kavramış bu bölümün görevi; işçi sınıfının sınıf hareketi içine kendi kavradığı bilimsel öğretiyi taşımak, Sosyalizmi (Marksizm-Leninizm'i), sosyalist bilinci işçi sınıfının sınıf hareketine taşımak, işçi sınıfını propaganda-ajitasyon yoluyla bilinçlendirmek ve bu bilinç altında örgütlemektir. Bu, *"sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin birleştirilmesi"* eylemidir.

Bu eylem, açıktır ki anlık bir edim değil, bir süreçtir. Bu süreç, (Komünist veya onun öncülü örgüt içinde ileri kesimin

örgütlenmesi, örgütlü azınlığın sınıf hareketine sosyalist bilinci dışardan taşıması ve bu örgütlü azınlık önderliğinde bilinçlenme ve örgütlenme süreci) işçi sınıfının **kendiliğinden sınıf** olmaktan çıkıp, **kendisi için sınıf** olmaya doğru geliştiği süreçtir.

İşçi sınıfının, sınıf olarak kendi kendisini kurtarması için ona öncülük edecek bir partinin; bir Komünist Partinin mutlak gerekliliği, işçi sınıfının **kendiliğinden** sosyalist bilinç geliştiremeyeceği; sosyalist bilince varamayacağı; bütün düşünce ve eylemlerinin kapitalist sömürü sistemi sınırları içinde kalacağı gerçeklerinden kaynaklanmaktadır. Kim ki "işçi sınıfının kendi kendisini kurtaracağı" doğru tezini, onun en ileri unsurlarının bir öncü örgüt içinde birleşmesi ve diğer kesime yolgöstermesi gerekliliğinin karşısına çıkarıyorsa; o, kendiliğindenciliğin propagandasını yapmaktadır. *"Kendiliğindencilik teorisi ise her türlü oportünizmin mantıki temelidir." (Stalin, "Leninizmin İlkeleri", sayfa 25, Sol Yayınları)*

Lenin, "Ne Yapmalı?" adlı eserinin "Kitlelerin Kendiliğindenliği ve Sosyal-Demokrasinin Bilinçliliği" başlıklı bölümünde işçi sınıfının kendiliğinden hareket içinde geliştirebileceği bilinç sorununu şöyle tartışıyor:

> *"Önceki bölümde, 90'lı yılların ortalarında, eğitim görmüş* ***tüm*** *Rus gençliğini saran, Marksizm teorisine duyulan coşkuya işaret ettik. Aynı dönemde, ünlü 1896 Petersburg sanayi savaşından sonraki işçi grevleri de aynı şekilde genel bir niteliğe bürünmüştü. [23] Grevlerin bütün Rusya'ya yayılması, daha yeni başlayan halk hareketinin derinliğini açıkça gösteriyordu ve eğer «kendiliğinden unsur»dan söz edilecekse, o zaman elbette herşeyden önce bu grev hareketinin kendiliğinden olduğu kabul edilmelidir. Fakat kendiliğindenlik vardır, kendiliğindenlik vardır. Rusya'da yetmişli ve altmışlı yıllarda da (hatta XIX. yüzyılın ilk yarısında bile), «kendiliğinden» makine tahripçiliğinin vs. eşlik ettiği grevler olmuştur. Bu «is-*

yanlar»la kıyaslandığında, 90'lı yılların grevlerini hatta «bilinçli» olarak tanımlamak bile olanaklıdır –işçi hareketinin bu süre içinde ileriye doğru attığı adım böylesine önemlidir. Bu bize, «kendiliğindenlik unsuru»nun aslında bilinçliliğin ***tohum halinden*** *başka bir şey olmadığını gösterir. İlkel isyanlar da belli bir bilinç uyanışını ifade ediyorlardı: İşçiler, kendilerini ezen rejimin yıkılmazlığına olan eski inançlarını yitiriyor, kolektif bir savunmanın zorunluluğunu anlamasalar da hissetmeye başlıyor, otoriteye kölece boyun eğişi kesinlikle terkediyorlardı. Fakat bu bir* ***mücadeleden*** *çok, bir çaresizlik ve intikam patlamasıydı. 90'lı yılların grevleri, bilinç uyanışının çok daha fazla belirtilerini gösteriyorlardı: Belirli talepler ileri sürülüyor, hangi anın daha elverişli olduğu önceden düşünülüyor, başka yerlerdeki bilinen olaylar ve örnekler üzerine konuşuluyordu vs. İsyanlar ezilen insanların sadece bir karşı koyuşu idiyse, sistemli grevler artık sınıf mücadelesinin tohumlarını ifade ediyordu, ama elbette sadece tohumlarını. Aslında bu grevler henüz sosyal-demokrat mücadeleler değil, trade-unionist mücadelelerdi; işçilerle işverenler arasındaki antagonizmanın uyanışını gösteriyorlardı, fakat işçiler henüz, kendi çıkarlarının bugünkü politik ve sosyal rejimin bütünüyle uzlaşmaz karşıtlık içinde olduğu bilgisinden yoksundu –ve yoksun olmak zorundaydı–, yani sosyal-demokrat bilinçten yoksundu. Bu anlamda 90'lı yılların grevleri, «isyanlar»la karşılaştırıldığında büyük bir ilerleme olmalarına rağmen, salt kendiliğinden bir hareket olarak kaldılar.*

İşçiler sosyal-demokrat bir bilince henüz ***sahip olamazlardı*** *dedik. Bu onlara ancak dışarıdan götürülebilirdi. Bütün ülkelerin tarihi, işçi sınıfının kendi gücüyle ancak ve yalnız trade-unionist bilince, yani sendikalarda birleşme, işverenlere karşı mücadele etme, hükümetten işçiler için gerekli şu ya da bu yasayı çıkarmasını talep etme vs.*

---

* *Trade-unionizm, bazılarının zannettiği gibi her türlü «politika»yı dışlamaz. Trade-union'lar her zaman belli bir (fakat sosyal-demokrat olmayan) politik ajitasyon ve politik mücadele yürütmüşlerdir. Trade-unionist politikayla sosyal-demokrat politika arasındaki farka bir sonraki bölümde değineceğiz.*

*gerekliliği inancına ulaşabileceğini göstermektedir *."*
(Lenin, Ne Yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 35-36)

Lenin'in burada belirttiği gibi, işçi sınıfı, kendiliğinden mücadele içinde belli bir bilinçlenme yaşamaktadır. Ama kendiliğinden mücadele içinde işçi sınıfının geliştirebileceği bilinç, *"sosyal-demokrat"* bilinç değil; *"sendikal bilinç"*tir. *"Yani sendikalar içinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancı"*dır.

Ama, işçi sınıfının kendi kendisini kurtarması için, onun kendiliğinden hareketi içinde geliştirebileceği "sendikal bilinç" yeterli değildir. Onun, kurtuluşu için *"kendi çıkarlarının modern siyasal ve toplumsal sistemin* ***tümüyle uzlaşmaz*** *bir biçimde çatıştığının" (Lenin, op. cit.)*, sömürünün olmadığı bir toplum yaratmanın mümkün olduğunun; böyle bir toplumu gerçekleştirebilecek tek sınıfın işçi sınıfı olduğunun vb. bilincine ihtiyacı vardır. Sosyalizm biliminde ifadesini bulan bu bilinç, işçi sınıfına, bu bilimi kavrayanlar tarafından dışardan taşınmak zorundadır. İşte Sosyalizm bilimini kavrayan küçük bir azınlığın Komünist Partisi olarak örgütlenmesinin temel gerekliliği burada yatmaktadır. Aslında bir Komünist Parti'nin gerekliliğinin şu veya bu gerekçeyle, şu veya bu şekilde reddi, sosyalist bilincin işçi sınıfının kendiliğinden hareketi içinde gelişemeyeceği; onun işçi sınıfına dışarıdan taşınmak zorunda olduğunun reddi anlamına gelir. Bu düşüncenin altında yatan kendiliğindenciliktir, işçi kuyrukçuluğudur, kendiliğinden hareketin önünde secdeye yatmak, bilinç unsurunu küçümsemektir. Bu tavrın pratik sonucu (onu savunanların niyeti ne olursa olsun) işçi sınıfı hareketini sömürü düzeni çerçevesi içine hapsetmek, burjuvazinin kuyruğuna takmaktır.

Lenin, sosyalist bilincin işçi sınıfına dışardan taşınması gerektiği gerçeğini reddedenlere karşı giriştiği polemikte

---

* *«Ekonomistler»in Mektubu, «Iskra» No: 12.*

** *«Raboçeye Dyelo» No: 10.*

şunları söylüyor:

"Bu, (ki «Raboçeye Dyelo» bunu kesinlikle kavrayamıyor) işçi hareketinin kendiliğindenliğine ***her türlü*** *tapmanın, «bilinçli unsur»un, aynı zamanda sosyal-demokrasinin rolünün her türlü küçümsenmesinin, aynı zamanda –****bu rolü küçümseyenin bunu isteyip istemediğinden tamamen bağımsız olarak– işçiler üzerinde burjuva ideolojisinin etkisinin güçlendirilmesi anlamına geldiğini*** *kanıtlamaktadır. «İdeolojiye aşırı değer verilmesi»nden*, bilinçli unsurun rolünün abartılmasından** vs. söz eden, saf işçi hareketinin, işçiler «kaderlerini liderlerin elinden koparıp almayı» başarır başarmaz, kendi gücüyle bağımsız bir ideoloji geliştirebileceğine ve geliştireceğine inanmaktadır. Ancak bu büyük bir yanılgıdır. Yukarıda söylediklerimeze ek olarak, Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi'nin yeni bir program taslağı üzerine K. Kautsky'nin son derece isabetli ve önemli şu sözlerini aktarmak istiyoruz:**

"Revizyonist eleştirmenlerimizden bazıları, Marx'ın, ekonomik gelişme ve sınıf mücadelesinin, sadece sosyalist üretimin önkoşullarını değil, aynı zamanda doğrudan bunun zorunluluğu ***bilgisini*** *(italikler K. Kautsky'nin) de yarattığını iddia ettiğini varsayıyorlar ve kapitalist gelişmenin en yüksek düzeyine ulaştığı ülke olmasına rağmen, modern ülkeler içinde bu bilgiden en uzak ülkenin İngiltere olduğu itirazıyla işi hallediveriyorlar.*

Yeni taslağa bakılırsa, Avusturya program komisyonunun da, bu biçimde çürütülen güya «ortodoks Marksist» görüşü paylaştığı varsayılabilir. Çünkü orada şöyle deniyor: «Kapitalist gelişme proletaryayı çoğaltıkça, o kapitalizme karşı mücadeleye girişmeye o kadar çok zorlanır ve muktedir kılınır. Sosyalizmin olanaklılığı ve zorunluluğu bilincine ulaşır» vs.

Bu bağlamda sosyalist bilinç, proleter sınıf mücadelesinin

---

* *«Neue Zeit», 1901-1902, XX, 1: No:3, sayfa 79. K. Kautsky'nin sözünü ettiği komisyon taslağı, Viyana Parti Kongresi tarafından (geçtiğimiz yıl sonu) biraz değiştirilmiş biçimiyle kabul edilmiştir.*

zorunlu doğrudan sonucu olarak görünür. Fakat bu yanlıştır. Öğreti olarak sosyalizmin kökleri, elbette, tıpkı proletaryanın sınıf mücadelesi gibi, bugünkü ekonomik koşullarda yatar, tıpkı onun gibi kapitalizmin yarattığı kitlesel yoksulluk ve kitlesel sefalete karşı mücadeleden doğar; fakat bu ikisi birbirinden değil, birbirinin yanısıra ve farklı koşullar altında doğar. Modern sosyalist bilinç ancak derin bilimsel kavrayış temelinde ortaya çıkabilir. Gerçekten de bugünkü ekonomi bilimi, tıpkı bugünkü teknoloji gibi, sosyalist üretimin bir önkoşulunu oluşturur, ne var ki proletarya, ne kadar isterse istesin, ne birini ne de ötekini yaratabilir; bunların ikisi de bugünkü toplumsal süreçten doğarlar. Oysa bilimin taşıyıcısı proletarya değil, ***burjuva aydın katmanıdır*** *(italikler K.K.'nın); zaten modern sosyalizm de bu katmanın tek tek bireylerinde ortaya çıkmış ve onlar tarafından ilkönce düşünsel bakımdan öne çikan proleterlere iletilmiştir; koşulların izin verdiği yerde bunlar onu proletaryanın sınıf mücadelesine taşımışlardır. Yani sosyalist bilinç, proletaryanın sınıf mücadelesine dışarıdan taşman bir şeydir, onun içinden kendinden bitme çıkan bir şey değil.*

Zaten eski Hainfeld programı da buna uygun olarak gayet haklı bir şekilde, proletaryayı içinde bulunduğu durumun ve görevinin ***bilinciyle*** *(italikler K.K.'nın) aydınlatmanın, sosyaldemokrasinin görevleri arasında olduğunu söylüyor. Eğer bu*

---

* *Elbette bu, işçilerin ideolojinin yaratılmasına katılmadıkları anlamına gelmez. Fakat işçi olarak değil, sosyalizmin teorisyenleri olarak, Proudhon ve Weitling'ler olarak katılırlar, başka bir deyişle, yaşadıkları çağın bilgisini az ya da çok edinmeyi ve bu bilgiyi geliştirmeyi başardıkları taktirde ve ölçüde katılırlar. Ancak işçilerin bunu daha sık başarabilmeleri ve genel olarak işçilerin bilinç seviyesini yükseltmek için her şey yapılmalıdır; işçiler kendilerini yapay olarak daraltılmış «işçi yazını»nın sınırları içine hapsetmemeli, bilakis giderek artan oranda genel yazına hakim olmayı öğrenmelidirler. «Kendilerini hapsetmemeli» yerine «hapsedilmemeliler» demek daha doğru olur, çünkü işçiler, aydınlar için de yazılmış her şeyi okuyorlar ve okumak istiyorlar ve sadece bazı (kötü) aydınlar, «işçiler için» fabrika koşullarından sözetmenin ve «çoktandır bilinen» şeyleri yineleyip durmanın yeteceğini düşünüyorlar.)*

bilinç sınıf mücadelesinden kendiliğinden doğsaydı, buna gerek olmazdı. Yeni taslak, eski programdan bu önermeyi aynen almış ve sözünü ettiğimiz önermeye eklemiştir. Fakat böylece bütün düşünce silsilesi tamamen koparılmıştır..."

Hareketin seyri içinde işçi kitlelerinin kendileri tarafından ortaya çıkarılmış bağımsız bir ideolojiden eğer sözedilemezse, o zaman sorun* ***ancak şöyle*** *konulabilir: ya burjuva ideolojisi, ya sosyalist ideoloji. Burada ikisinin ortası bir şey yoktur (çünkü insanlık «üçüncü» bir ideoloji yaratmamıştır ve dahası, sınıf karşıtlıklarıyla parçalanmış bir toplumda, sınıflarüstü ya da sınıflar dışı bir ideoloji de olamaz). Bu nedenle, sosyalist ideolojinin* ***her*** *küçümsenişi, ondan* ***her uzaklaşma****, aynı zamanda burjuva ideolojisinin güçlendirilmesi demektir. Kendiliğindenlikten söz ediliyor. Oysa işçi hareketinin* ***kendiliğinden*** *gelişimi, onun burjuva ideolojisine tabi olmasına yol açar, «Credo»* ***programı doğrultusunda olur,*** *çünkü kendiliğinden işçi hareketi Trade-unionizmdir, salt-sendikacılıktır; trade-unionizm ise işçilerin burjuvazi tarafından tam da ideolojik olarak köleleştirilmesi demektir. Bu nedenle görevimiz, sosyal-demokrasinin görevi,* ***kendiliğindenliğe karşı mücadele*** *etmektir, trade-unionizmin işçi hareketini burjuvazinin kanatları altına sokma yolundaki kendiliğinden çabalarından* ***uzaklaştırmak*** *ve onu devrimci sosyal-demokrasiye kazanmaktır." (Lenin, Ne Yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 44-46)*

Burada söylenenler çok açıktır. İşçi sınıfı kendiliğinden mücadelesi içinde sosyalist bilinç geliştirmez. Sosyalist bilinç proletaryanın sınıf mücadelesine dışardan taşınmak zorundadır. Bu görevin her reddi veya küçümsenmesi; sosyalist ideolojinin her küçümsenmesi ve ondan her uzaklaşma, aynı zamanda burjuva ideolojisinin güçlendirilmesi anlamına gelir.

Bu bağıntıda tartışırken şu soruna da değinip geçelim:

"... ya burjuva ideolojisi, ya sosyalist ideoloji. Burada ikisinin ortası bir şey yoktur (çünkü insanlık «üçüncü» bir ideoloji yaratmamıştır ve dahası, sınıf karşıtlıklarıyla parçalanmış bir toplumda, sınıflarüstü ya da sınıflardışı bir ideoloji de ola-

maz).”

Lenin’in bu sözlerinin doğru yorumu önemlidir. Çünkü yanlış yorumlamaların siyasi bakımdan yanlış sonuçlara yolaçması kaçınılmazdır. Nitekim de yolaçmıştır ve açmaktadır.

Bazı yoldaşlar, “ya burjuva ideolojisi, ya sosyalist ideoloji. İkisi arasında bir orta yol yoktur” doğru tezinden; burjuva ideolojisi arasında hiçbir ayrım yapmamak gerektiği ve burjuva ideolojisinin savunucularının da hiçbir şart altında devrimci konumda bulunamayacağı vb. siyasi sonucuna varıyorlar. Bu sonuçların ikisi de yanlıştır.

Önce, çok genel alındığında, tabii ki burjuva ideolojisi, hangi biçimiyle olursa olsun, proleter sosyalist ideolojinin düşmanıdır; proletaryanın ideolojisi, **sosyalist ideoloji karşısında, burjuva ideolojisinin her türü gericidir**. Buna rağmen burjuva ideolojisi yekpare bir bütün değildir. Bir sürü çeşidi vardır. Mesela küçük-burjuvazinin ideolojisiyle tekelci emperyalist burjuvazinin ideolojisi temelde uyuşsalar bile –üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin savunulması– detayda bir dizi ayrılıklar gösterirler. Temeldeki birliği görüp göstermek esas olmasına rağmen; bunun yapılması hiçbir şekilde ayrımların reddi için kullanılmamalıdır. Lenin’in polemik bağıntısı içindeki sorunu, ayrımları ortaya koymak değil, temeldeki birliği ortaya koymaktır. Onun başka bağıntılarda bu temeldeki birliği hiç unutmadan; çeşitli sınıfların ideolojisi ve siyasi tavırları hakkında nasıl detaylı ayrımlar yaptığına bir dizi örnek verilebilir.

İkinci olarak, **burjuva ideolojisi; feodal ideoloji karşısında** ilerici, devrimci bir rol oynamış olan ideolojidir. Ve hâlâ feodal ideolojinin önemli ölçüde varlığını sürdürdüğü veya hakim olduğu bir toplumda; emperyalizm çağında dünya ölçüsünde devrim/karşı-devrim çatışması açısından soruna yaklaştığımızda kesin olarak karşı-devrimci bir rol oynayan burjuva ideolojisinin, bir ülke somutunda **hâlâ** feodal ideoloji karşısında ilerici bir rol oynaması mümkündür.

Üçüncü olarak, burjuvazinin bir kesiminin hâlâ devrimci bir rol oynaması mümkün olan, anti-emperyalist-demokratik devrimin gündemde olduğu ülkelerde, burjuvazinin devrimde rol alan kesimi, savunduğu burjuva ideolojisi itibariyle, proleter ideolojinin ve proletaryanın düşmanı olmasına rağmen; demokratik devrim hedefinde uyuşum olduğu sürece ve ölçüde, **siyasi olarak** proletaryanın yanında yer alabilir.

Bu sorunla bağıntılı bir başka mesele de, bizzat proletarya partisi içinde yer alıp da "sosyalist ideolojiden sapan" görüşler savunanların "genel değerlendirilmesi"nde ortaya çıkmaktadır. Bu konuda yapılması gereken, önce sosyalist ideolojiden her sapmanın, neyse o olarak adlandırılmasıdır. Sosyalist ideolojiden her sapma, burjuvaziye hizmet eden, burjuva ideolojisini güçlendiren birşeydir. Komünistlerin de bugün içinde yaşadıkları toplumun kapitalist toplum olduğu; onların etrafı çevrili bir ada durumunda oldukları; içinde yaşadıkları toplumun hakim ideolojisinin burjuva; feodal-burjuva ideoloji olduğu; bunun onların sosyal yaşantısının bir parçası olduğu, onları sürekli etkilediği gözönüne alındığında; bir **Komünistin** de yer yer ve zaman zaman sosyalist ideolojiden uzaklaşması; hatalar yapması, evet önemli sapmalar içine girmesinin mümkün olduğu kabul edilmelidir.

Genel değerlendirmede bu gibi hata ve sapmalar dikkate alınıp değerlendirilirken, hatanın yapıldığı ortam vb. gözönüne alınmalı; bunun yanında bu hatanın aşılıp aşılmadığı gözönüne alınmalıdır. Bunları özellikle Mao konusunda değerlendirmede onu 1957'den sonra revizyonist olarak değerlendirenler için söylüyoruz.

Bu son söylediklerimiz, bugünkü Bolşeviklerin öncülü olan 1972 TKP/ML'sinin değerlendirilmesinde ne anlama geliyor? Bu soruya verdiğimiz cevap şudur:

1972'deki TKP/ML'nin çizgisi, içinde bir dizi sapmayı barındıran bir çizgidir. Marksizm-Leninizm'den saptığı her

noktada, bu çizgi, proleter ideolojiden sapmakta, burjuva ideolojisini savunma konumuna düşmektedir. Bu açıkça tespit edilmelidir.

Fakat bu çizgi, bu sapmalarına rağmen, 1972 şartlarında ülkemizde Marksizm-Leninizm'in devrimci özünü, modern revizyonistler tarafından karartıldığı bir dizi noktada savunmaktadır. Ve çizginin niteliğine damgasını vuran da bu yandır.

1978'de, TKP/ML'nin yeniden merkezi bir yapıya kavuştuğu 1. Konferans döneminde, 1972'deki çizgisindeki hata ve sapmaların ağırlığı ve derinliği henüz bilince çıkmamıştı. Bu dönemde yapılan "özeleştiri" de 1972 çizgisinin bazı önemli sapmaları –örneğin çağ değerlendirmesiyle ilgili olan– aşılmasına rağmen, bir dizi başka hata ve sapma tespit edilememişti.

Daha sonraki gelişme içinde, özellikle Mao Zedung Düşüncesi'nin değerlendirilmesi konusunda ilerlendiği ölçüde, 1972 çizgisindeki hata ve sapmaların ağırlığı daha fazla bilinçlere çıkmaya başladı. TKP/ML içinde geçmişle ilgili olarak, özeleştiriyi geliştirme, geçmişin hatalarını aşma çizgisiyle 1978'de yapılan özeleştiriyi geri çekme ve 1972 çizgisini olduğu gibi savunma çizgisi arasında bir mücadele yürüdü.

Bu mücadele, partinin Bolşevik ve Menşevik kanatlara ayrılması ve TKP/ML(BOLŞEVİK)'in ayrı bir parti olarak ortaya çıkmasıyla örgütsel olarak sonuçlandı.

Bolşevik kanat, TKP/ML'den ayrıldıktan sonra da, Bolşevik Parti'nin 1982'de yapılan 2. Kongresi'ne dek, 1972 TKP/ML'sini Marksist-Leninist Parti, onun çizgisini de bütün hata ve sapmalarına rağmen, Marksist-Leninist çizgi olarak değerlendirmeye devam etti.

Bolşevikler, 2. Kongre hazırlık belgelerine, Bolşevik Parti'nin o zamanki kardeş örgütleri olan Avusturya Marksist-Leninist Partisi, Akıma Karşı ve Batı Berlinli Komünist adlı grupların getirdikleri eleştiriler temelinde bir süre sallanıp, bu

pozisyondan uzaklaştılar. 1972 çizgisi için bu çizginin Marksist-Leninist bir çizgi olmadığı ve fakat revizyonist bir çizgi de olmadığı şeklinde bir tavır takınıldı bu dönemde. Marksist-Leninist veya Marksist-Leninist değil biçiminde bir genel değerlendirme yapmaktan kaçınır bir tavırdı bu. 2. Kongre'de hakim olan anlayış bu oldu. Fakat aynı kongre, 1972'de kurulan partiyi Marksist-Leninist bir parti olarak değerlendirmeye devam etti.

Bu, kendi içinde çelişmeli bir tavırdı. Özü, esası Marksist-Leninist olarak değerlendirilmeyen, genel değerlendirmesinde Marksist-Leninist olup olmadığı konusu açık bırakılan bir siyasi çizgi temelinde kurulan partinin Marksist-Leninist bir parti olduğunu savunmak, kendi içinde çelişmeli, tutarsız bir tavırdır. Bir siyasi partinin niteliğini belirleyen şeyin, her şeyden önce, o partinin savunduğu siyasi çizgi olduğunu görmeyen bir tavırdır bu.

(Biz burada, daha önce Marksist-Leninist olarak değerlendirilen bir partinin yozlaşma sürecini vb. tartışmıyoruz. Böyle bir süreçte önce çizginin bozulup, Marksist-Leninist çizgi olmaktan çıkacağı, partinin yozlaşmasında ilk adımın çizginin bozulmasıyla atıldığı, Marksist-Leninist olmayan çizgiye rağmen, partinin genel olarak yozlaşmasının hemen olmadığı, bunun bir süreç işi olduğu vb. AEP'in değerlendirilmesiyle ilgili tartışmada doğru olarak çözülmüştür. [Bunun için bkz. AEP Değerlendirmesi, K. Demirkapı, Dönüşüm Yayınları, İstanbul, Kasım 1991, sayfa: 77-84 arası] 1972 TKP/ML'sinin değerlendirilmesinde sorun/süreç değişiktir. Burada, yeni kurulan bir partinin değerlendirilmesi sözkonusudur. En başından Marksist-Leninist olmayan bir çizgi temelinde kurulan bir partiye Marksist-Leninist denmez, denmemelidir.)

Böyle bir tavır (hakkında değerlendirme yapılan bir partinin/kişinin vb.'nin genel niteliği konusunda kesin tavır be-

lirlememe tavrı) iki halde doğrudur:

a) Niteliği üzerine tartışılan olgu, şey, çizgi, kişi vb. ... gerçekten de içinde birbiriyle çatışan değişik nitelikleri içinde barındırmaktadır ve bu çatışan yanlardan biri, anda niteliğe damgasını vuracak durumda değildir.

Böyle olgulara doğada rastlamak mümkündür. Mesela hem dişi, hem erkek olan bir dizi hayvan ve bitki vardır. Bunlara ikili, erselik (Almanca: "Zwitter") denmektedir. Böyle bir niteliğe sahip olan hayvan veya bitki ne erkek, ne de dişi diye adlandırılabilir. İkisi birdendir.

Böyle olgular toplumda da vardır: Mesela Rusya'da, savaş komünizmi ertesinde uygulanan Yeni Ekonomik Politika (NEP). NEP içinde hem kapitalizmin ve hem de Sosyalizmin unsurlarını barındıran ve fakat bunlardan birinin niteliğe damgasını vurmadığı bir geçiş aşaması ekonomisidir. NEP, kapitalist ekonomidir tespiti yanlıştır. NEP, sosyalist ekonomidir tespiti de yanlıştır. Bu iki yanlış tespitin de tehlikeli siyasi sonuçları vardır. (Bkz. Stalin, SBKP (B) XIV. PK Kapanış Konuşması, Muhalefet Üzerine cilt I, İnter Yayınları, Ocak 1993, İstanbul, sayfa 188-189)

b) Niteliği üzerine tartışılan olgu, şey, çizgi, kişi vb. ... hakkında bir karar verebilmek, kesin bir tavır takınabilmek için elde yeter belge/bilgi yoktur; ya da vardır, henüz yeterince incelenmemiş, değerlendirilmemiştir. Bir karar verebilmek için inceleme yeterli değildir. Böyle bir durumda, kesin bir tavır takınmamak, incelemenin, tartışmanın içinde bulunulan anda durumu neyse, varılan geçici, kesin olmayan sonuçlar neyse, bunun olduğu gibi ortaya konması doğrudur.

1972'deki TKP/ML'nin çizgisi, içinde kimi revizyonist hata ve sapmaları barındırmasına rağmen, niteliği belirli olmayan bir çizgi değildir. Modern revizyonizmle Marksizm-Leninizm'in çatıştığı bir dizi temel noktada, Marksizm-Leninizm safında yer almaktadır. Türkiye'de 1972'de Marksizmin dev-

rimci özünü savunmaktadır. Çizginin esası, belirleyici yanı budur.

İnceleme sorununa gelince: Bu çizginin temel belgeleri (İbrahim Kaypakkaya'nın yazıları) ortadadır. Ve okunmuş, üzerine defalarca tartışılmıştır. Kaldı ki, yapılan değerlendirme "bizim incelememiz yeterli değil, onun içinde değerlendirme yapacak durumda değiliz" vb. diyen bir değerlendirme değil, açıkça 1972 çizgisinin niteliği belirsiz bir çizgi olduğunu söyleyen bir değerlendirmedir.

Bu değerlendirme yanlış bir değerlendirmedir. Bu, Bolşeviklerin eski kardeş örgütlerinin *"tek nokta fetişizmine karşı mücadele"* adına getirdikleri, esasta yanlış bir eleştiridir; geri çevrilmeyerek, doğru bir konumdan uzaklaşılmıştır.

LENİNİST BİR PARTİNİN YAPISI

Yukarıda, proletaryaya sosyalist bilincin dışarıdan taşınacağını; bunun için de bu bilinci proletaryaya taşıyacak unsurları barındıran bir partinin mutlak gerekliliğini ortaya koyduk. Şimdi böyle bir partinin yapısının nasıl olduğu sorusunu inceleyelim.

Lenin, bu soruyu tartıştığı "Ne Yapmalı?"da, en geniş işçi kitlelerini kapsaması gerektiğini düşündüğü "işçi örgütleri" ya da "mesleki örgütleri" ile; "devrimciler örgütü" dediği örgütü karşılaştırır ve şu tespitleri yapar:

> *"Görüş ayrılıklarımızın kökeni neydi? Ekonomistlerin, gerek örgütsel, gerekse de politik sorunlarda sosyal-demokrat düşünce ve politikadan sürekli trade-unionizme kaymalarıydı. Sosyal-demokrasinin politik mücadelesi, işçilerin işverenlere ve hükümete karşı ekonomik müadelesinden daha kapsamlı ve karmaşıktır. Aynı biçimde (ve bundan dolayı) devrimci sosyal-demokrat partinin örgütü, kaçınılmaz olarak, böyle bir mücadele için işçilerin örgütünden **başka türde** olmak zorundadır. İşçilerin örgütü, ilk olarak, sendikal bir örgüt olmalıdır; ikinci*

*olarak, mümkün olduğunca kapsamlı olmalıdır; üçüncü olarak, mümkün olduğunca az konspiratif olmalıdır (burada ve ileride elbette sadece otokratik Rusya'dan söz ediyorum). Buna karşılık devrimciler örgütü, her şeyden önce ve esas olarak, mesleği devrimci faaliyet olan (**devrimciler** örgütünden de zaten bu nedenle sözediyor ve devrimci sosyal-demokratları kastediyorum) kişileri kapsamalıdır. Böyle bir örgütün üyelerinin bu ortak özelliği karşısında, birinin ya da diğerinin mesleği arasındaki farklar bir yana, **işçilerle aydınlar arasındaki her türlü fark tamamen ortadan kalkmalıdır.** Bu örgüt pek geniş tutulmamalı ve mümkün olduğunca konspiratif olmalıdır." (Lenin, Ne Yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 120)*

Burada Lenin'in, "Devrimci Sosyal-Demokrat Parti"yi *"her şeyden önce ve esas olarak...", "devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerden"* oluşan bir yapı olarak düşündüğünü görüyoruz.

Bu bağıntıda, geçerken Lenin'in örgütlenme sorununu tartışırken açtığı *("Tabii ki, burada olsun daha ilerde olsun otokratik Rusya'dan sözediyorum")* parantezi üzerinde duralım.

Önce, bu parantez, sendikal (mesleki) örgütlenme konusundaki sözlerin arkasından gelmesine rağmen, yalnızca sendikal örgütlenme konusunda söylenenlerle ilgili olarak değil, aynı zamanda o örgütlenme biçimiyle karşılaştırma içinde tartışılan *"devrimciler örgütü"* konusunda söylenenlerle ilgili olarak da yapılmış bir tespittir. Yani Lenin, "Ne Yapmalı?"sında *"herşeyden önce... devrimciliği meslek edinmiş kişilerden oluşan... pek geniş tutulmaması ve olabildiğince gizli"* olması gereken "devrimciler örgütü"nü otokratik Rusya için gerekli bir örgütlenme biçimi olarak propaganda etmektedir.

Lenin'in "Ne Yapmalı?"sında, Lenin'in savunduğu "devrimciler örgütü" biçimindeki örgütlenme, Lenin tarafından o dönemde genelleştirilmemekte; Lenin gayet dikkatli ve alçakgönüllü bir biçimde *"otokratik Rusya"* için konuştuğunu vurgulamak ihtiyacı duymaktadır. Bundan yola çıkılarak, Lenin'in önerdiği biçimdeki bir "devrimciler örgütü"nün örneğin burju-

va demokrasisinin hüküm sürdüğü ülkelerde gerekli ve doğru olmayan bir örgüt biçimi olmadığı, evrensel olmadığı vb. söylenebilir mi? Bilindiği gibi bunu söyleyenler var.

Bütün bir "eurokomünist" akım, Leninist örgütlenme modelini salt "otokratik Rusya" için zorunlu ve geçerli ve "çağdışı" ilan etti. Ülkemizde M. Ali Aybar, Rusya'daki sonraki yozlaşmayı *"ceberrut bir doğu toplumunda ortaya çıkan"* Leninist parti modeline bağlayacak kadar "ilerletti" bu teoriyi. Bu gibi sosyal demokrat teoriler burjuvazinin teorileridir.

Leninist "devrimciler örgütü" modeli, gerçekte bütün ülkeler için geçerli bir modeldir. Bunun böyle olmasının nedeni, içinde yaşadığımız emperyalizm ve proleter devrimleri çağının özellikleri içinde yatmaktadır. Emperyalizm çağı öncesinde, hâlâ ilerici, devrimci bir siyasi eğilimin temsilcisi olan, feodalizme karşı burjuva demokratik devrimin bayrağını taşıyan burjuvazi, kapitalizmin, tekelci kapitalizme (yani emperyalizme) evrimlenme sürecinde, proleteryanın da gelişip, güçlenmesi ve burjuvaziye karşı bağımsız bir sınıf olarak hareket etmesine de bağlı olarak, giderek gericileşmiş, emperyalizm çağında *"Tüm çizgi boyunca gericilik"*in savunucusu konumuna gelmiştir. *(Bkz. Lenin, "Emperyalist Ekonomizm, Marksizmin Bir Karikatürü" yazısı.)*

Emperyalizm çağında, proletarya önderliğinde devrimlerin pratik sorun olarak gündemde olduğu bu çağda, burjuva demokrasisi olan ülkelerde de bu tip demokrasi olağanüstü ölçülerde gericileşmiştir. Bu tip demokrasiler, sürekli faşist tedbirlerle "desteklenerek" yaşatılmakta, düzen kendini ciddi tehdit altında hissettiğinde, demokrasi maskesini de çıkarıp atmakta, doğrudan faşizme geçebilmektedir.

Lenin'in "otokratik Rusya" için gerekli gördüğü örgüt tipi, onun "devrimciler örgütü" dediği tipte bir örgüt, bugün dünyanın bütün ülkeleri için geçerli ve gerekli olan örgüt tipidir.

Nitekim, Komünist Enternasyonal'e üye alınmanın

koşulları içinde legal çalışma imkanları bulunan ülkelerde de *"Burjuva yasallığma güvenmemek gerektiği..."*, *"Belirleyici an geldiğinde devrime karşı görevlerini yerine getirebilmek için partiye yardımcı olacak paralel örgüt aygıtı yaratmak"* koşulu da yer almaktadır. (Bkz. Komintern İkinci Kongre Tutanağı, sayfa 390/391, Almanca; Üçüncü Enternasyonal, Belge Yayınları, sayfa 30)

Lenin, önerdiği biçimde bir "devrimciler örgütü"nün her şeyden önce ve esas olarak *"meslekten devrimciler"*den oluşması talebine karşı getirilen, bunun *"kitleden kopma"* anlamına geldiği, böyle bir örgütün *"komplo örgütü"* olacağı vb. itirazları karşısında da şunları söylüyor:

> *"Şunları iddia ediyorum: 1. sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2. hareketin temelini oluşturan ve harekete katılan, mücadeleye kendiliğinden çekilen kitleler ne kadar geniş olursa, böyle bir örgüte duyulan gereksinim o kadar acil bir hal alır ve bu örgüt o ölçüde sağlam olmak zorundadır (çünkü her türlü demagogun kitlelerin geri kesimlerini peşlerinden sürüklemesi o kadar kolay olacaktır); 3. böyle bir örgüt esas olarak, devrimci faaliyeti meslek edinmiş insanlardan oluşmalıdır; 4. otokratik bir ülkede böyle bir örgüte üyeliği, ancak meslekten devrimciler, siyasi polise karşı mücadele sanatında profesyonelce eğitilmiş insanlar üye olabilecek şekilde ne kadar çok* ***sınırlarsak****, örgütün ele geçirilmesi o kadar zor olacaktır; 5. gerek işçi sınıfından gerek diğer toplumsal sınıflardan, harekete katılma ve içinde aktif olarak çalışma imkanına sahip olacak kişiler çevresi de o kadar* ***geniş*** *olacaktır." (Lenin, Ne Yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 132-133)*

Burada da Lenin *"istikrarlı bir önderler örgütünün"* gerekliliğini; ve böyle bir örgütün *"**esas olarak** devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerden oluşması gerektiği"*ni ortaya koyuyor. Bilince çıkarmamız gerekli olan şey, Lenin'in "Ne Yapmalı?"da **öncelikle** ve özellikle *"istikrarlı bir önderler örgütü"* içinde *"meslekten devrimciler"* sorununu öne çıkarmış

olmasıdır. Onun partiden anladığı, yalnızca *"mesleği devrimcilik olanlardan oluşan"* örgüt değildir. Ama önderler örgütünün, yani partinin **merkezinde** bu vardır.

O, parti örgütünün tümü ve yapısı hakkında düşüncelerini "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de şöyle özetliyor:

> *"İyice anlaşılır olması için mesele şu şekilde ortaya konulabilir. Genelde örgütlülük derecesine ve özelde de bir örgütün konspirasyon derecesine göre, aşağı yukarı şu kategoriler ayırt edilebilir: 1. Devrimcilerin örgütleri; 2. işçilerin örgütleri, hem de mümkün olduğunca geniş ve çok çeşitli (kendimi sadece işçi sınıfıyla sınırlıyor ve başka sınıflardan bazı unsurların da belli koşullar altında bu kategoriye gireceğini kendiliğinden anlaşılır bir şey olarak varsayıyorum). Bu iki kategori, Parti'yi oluşturur. Devamla 3. Parti'ye dayanan işçi örgütleri; 4. Parti'ye dayanmayıp da, fiilen onun kontrolü ve yönetimine tabi olan işçi örgütleri; 5. hakeza kısmen, en azından sınıf mücadelesi kendini çok sert bir şekilde açığa vurduğunda sosyal-demokrasinin yönetimine tabi olan, işçi sınıfının örgütsüz unsurları. Benim bakış açımdan mesele aşağı yukarı böyledir. (Lenin, Bir Adım İleri İki Adım Geri, İnter Yayınları, sayfa 77)*

Görüldüğü gibi, Lenin, Parti'yi **iki kategoriden** olan bir bütün olarak düşünmektedir.

1) Devrimcilerin örgütleri: Bundan Lenin'in anladığı, mesleği devrimcilik olanların oluşturduğu örgütlerdir. Lenin için hareketin sürekliliğinin sağlanmasının garantisi budur. Parti örgütünün merkezinde, Lenin'in düşüncesine göre, "devrimcilerin örgütleri" vardır.

2) Olabildiği ölçüde yaygın ve çeşitli işçi örgütleri: Lenin bunlardan, mesleği devrimcilik olmayan; yaşamak için mesleklerini sürdürürken; **partili olarak** da çalışanlardan oluşan parti örgütlerini kastediyor.

Bu iki kategori dışındaki örgütlenmeler artık doğrudan Parti değil; Parti önderliğindeki ya da Partinin içinde çalıştığı **kitle** örgütleridir.

Bu noktada, Parti örgütlenmesinin en önemli sorunlarından

biri olan **"meslekten komünist"**lik düşüncesinin kendi geçmişimizde tam olarak kavranıp, tam anlamıyla uygulanmadığını tespit etmek istiyoruz. Devrimci durumun varolduğu, devrimci hareketin hızla geliştiği, gerek kitleler arasında, gerekse de öncelikle örgütlü devrimci kesimde, kısa süre içinde devrim beklentisinin oldukça yaygın olduğu 1978-1980 arası dönemde aslında kendileri yönetilmeye muhtaç çok sayıda kişi profesyonelleştirilmiş, böylece meslekten devrimcilik düşüncesi pratik uygulamada hem siyasi, hem örgütsel alanda seviye düşüklüğünü gündeme getiren bir biçimde uygulanmıştır. Karşı-devrimin 1980 darbesi sırasında ve sonrasındaki saldırılarında verilen ağır kayıplarda, örgütlerin nerdeyse bütünüyle çökmesinde, bu alanda yapılan hataların da kuşkusuz payı vardır. 12 Eylül sonrasında ise, özellikle yenilginin bilinçlere çıkmasına paralel olarak, bu kez de geçmiş uygulamaya bir tepki hareketi ortaya çıkmıştır: Mesleği parti işçiliği, profesyonel devrimcilik olanların sayısı olağanüstü kısıtlanmış, parti işi, daha çok diğer işlerin, normal mesleğin yanında bir iş olarak ele alınmaya başlanmıştır.

Yapılması gereken; özellikle yetenekli, gelişmeye açık, işçi kökenli devrimcilere öncelik verilerek bilinçli bir "profesyonelleştirme siyaseti" izlenmesidir. Lenin'in *"devrimciler örgütü üyeleri arasında... işçilerle aydınlar arasındaki, hele ayrı ayrı meslekler arasındaki her türlü ayrım kesin olarak silinmelidir"* düşüncesi, hiçbir şekilde bilinçli profesyonelleştirme siyasetinde öncelikle işçi kökenlilere ağırlık vermeyle çelişmez.

Lenin'in parti içinde *"iki aydına, sekiz işçi"* şeklinde bir sınıfsal oranı tutturma talepleri olduğu unutulmamalıdır. Bu, doğrudan doğruya Komünist Partisinin **işçi sınıfının öncü müfrezesi** olduğu, öncelikle bu sınıfın öncü unsurlarını topladığı, toplaması gerektiği düşüncesiyle bağıntılı bir taleptir. Ve işçi sınıfının devrimde pratik-politik önderliğini

sağlamanın tek yolu da budur.

LENİNİST PARTİNİN İŞLEYİŞ İLKESİ DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİKTİR

Komünist Partisi, işçi sınıfının çok küçük bir bölümünü örgütlü olarak içinde barındırmasına rağmen, işçi sınıfının ve diğer devrimci sınıf ve tabakaların kendiliğinden hareketini bir hedefe yönlendirme görevini üstlenen bir örgüttür. Bu örgütün bu büyük görevini yerine getirebilmesi için, eylemde "tek bir insan" gibi hareket etmesi mutlak gerekliliktir. Komünist Partisi üyelerinden "çelikten bir disiplin" talep eder. Bu disiplin kölece değil, **bilinçli** bir disiplindir. Bu disiplinin temeli, işçi sınıfının kurtuluşu için onun "örgütünden başka bir şeyinin olmadığı" bilincidir.

Komünist Partisinin belli işleyiş kuralları vardır. Bütün bu kurallar, her parti üyesi tarafından en baştan bilinen ve uyulması kabul edilen kurallardır. En kısa ifadesiyle Demokratik Merkeziyetçilikle ifade edilen bu kurallar; adından da anlaşılacağı üzere, demokrasi ve merkeziyetçiliği birlikte içermektedir. Demokrasi ve merkeziyetçiliğin sınırları devrimin her döneminde, partinin içinde bulunduğu her anda aynı kalmaz. Bunlar duruma göre daralır, genişler. Esas olan, içinde bulunulan her anda, anın mümkün kıldığı en geniş demokrasiyi; merkeziyetçiliği sarsmayacak biçimde uygulamaktır.

Demokratik Merkeziyetçiliğin demokrasi yönü, **öncelikle** parti içinde görüş ayrılıkları üzerine serbestçe tartışılması; ideolojik mücadelenin yürütülmesi; parti içinde ilkesel konulardaki görüş ayrılıklarının (kuşkusuz yalnızca ilkesel konularda olanların değil ve fakat ilkesel konuda olanların mutlaka) bunların sunuş biçimi ve zamanı, somut şartlara bağlı olarak, kamuoyuna da yansıtılması; partinin ve partiyi destekleyenlerin ve devrimci kamuoyunun parti içinde görüş ayrılıklarının durumunu yazılı belgeler üzerinden bilmesi, denetleyebilmesi, partiyi kontrol edebilmesi ve ideolojik mücadeleye katılabilmesi, bilinçli olarak müdahale etme imkanına sahip olması anlamına gelir.

Parti içinde, parti programı çerçevesinde ve parti kurallarına uygun olarak yürütülen tartışma ve eleştiri özgürlüğü, demokrasinin gereğidir. Ancak bu özgürlük, hiçbir şekilde partinin aldığı ve uygulamaya geçilen bir eylem

kararında "eylembirliğini bozma" özgürlüğüne dönüştürülemez. Eleştiri özgürlüğü, eylembirliğini sabote etmeyecek şekilde ele alınır.

Bolşeviklerin bu noktada doğru, Marksist-Leninist görüşlere varması süreç içinde olmuştur. Eleştiri özgürlüğü/eylem birliği ilkesinin kavranması ve uygulanması bağıntısında, geçmişin kimi bürokratik merkeziyetçi hata ve sapmalarından kopma, oldukça sert bir ideolojik mücadele sonucunda gerçekleşmiştir. Bolşevik Parti'nin 3. Kongresi bu konudaki olumlu pozisyonları şöyle formüle etmiştir:

«1) "GENEL OLARAK EYLEM KONUSUNDA KARAR ALINDIKTAN SONRA, EYLEM KARARI ÜZERİNE TARTIŞMAK DOĞRU DEĞİLDİR" ŞEKLİNDEKİ BİR GENEL TEZ, LENİNİZMİN BU KONUDAKİ GENEL TEZİYLE ÇELİŞEN REVİZYONİST BİR TEZDİR.

Leninizmin bu konudaki genel tezi Lenin tarafından "Eleştiri Özgürlüğü ve Eylem Birliği" başlıklı yazısında formüle edilmiştir:

"BELLİ BİR EYLEMİN BİRLİĞİNİ SARSMADIĞI SÜRECE, TAMAMEN VE HER YERDE ELEŞTİRİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE PARTİ TARAFINDAN KARARLAŞTIRILAN BİR EYLEMİN BİRLİĞİNİ YOK EDEN VEYA ZORLAŞTIRAN BİR ELEŞTİRİYE İZİN VERMEMEK."

"Genel olarak eylem konusunda merkezi karar alındıktan sonra, eylem kararı üzerine tartışılması doğru değildir" şeklindeki bir genel tez, bir başka biçimde, "Eylem konusunda karar alındıktan sonra, **eleştiriye izin verilmez"** biçiminde de ifade edilebilir. Böyle ifade edildiğinde, Lenin'in genel tezi, ilkesiyle çeliştiği çok daha açık görülmektedir. Lenin için, eylem konusunda karar alındıktan sonra da tartışma ve eleştiri özgürlüğü –bu özgürlüğün kullanılması eylembirliğini yok etmediği ve zorlaştırmadığı sürece– vardır, kuraldır. TKP/ML(B) Merkez Komitesi'nin 1 Mayıs polemiği içinde 22.4. tarihli mektubunun bir bölümünde ileri sürdüğü, "Genel olarak eylem kararı alındıktan sonra eylem kararı üzerine tartışılması doğru değildir" biçimindeki genel tezde ise, tartışma ve eleştiri özgürlüğünün ortadan kaldırılmasının Lenin'deki temel kıstası olan "eylembirliğini bozmama" kıstası ortadan kalkmakta; eylem konusunda kararın alınmış olması, tartışma ve eleştiri özgürlüğünün ortadan kaldırılması için yeterli olarak görülmektedir.

Böyle bir genel tez, eylem kararları alındıktan sonra da, onlar henüz uygulama aşamasına gelmeden, bir dönem olabileceği, böyle bir dönemde,

alınan kararın doğruluğu ve yanlışlığı konusunda yürütülecek bir tartışmanın sonradan uygulanacak olan eylemin birliğini yok eden veya zorlaştıran bir şey olması gerekmediğini; eylem kararı üzerine yürütülen her tartışmanın, getirilen her eleştirinin de mutlaka eylemin birliğini bozacağı anlamına gelmediğini vb. dıştalamakta, bu genelliği içinde soruna ayrımsız yaklaşmaktadır.

Böyle bir genel tezin uygulamada temel alınması halinde, alman; henüz uygulama aşamasına gelmemiş yanlış bir eylem kararının tartışmayla düzeltilme imkanını ortadan kaldırır; eylem kararı üzerinde, karar alındıktan sonra her türlü eleştiriyi ve tartışmayı –karar alındı gerekçesiyle– imkansız kılar, parti üyelerinin ideolojik mücadele imkanlarını önemli ölçüde kasıtlar.

2) KARARLARIN ALINMASINDAN ÖNCE VE SONRA TARTIŞMA ÖZGÜRLÜĞÜ VE ALINAN BİR KARARIN UYGULANMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜYLE TARTIŞMA ÖZGÜRLÜĞÜNÜNÜN BAĞI.

Parti içinde ideolojik mücadele, Markist-Leninist bir partinin gelişmesinin yasasıdır. İdeolojik mücadele, tartışma özgürlüğü sorunuyla doğrudan bağıntılıdır. Tartışma ve eleştiri özgürlüğü, ideolojik mücadelenin yürütülmesinin vazgeçilmez temelidir.

Ancak tartışma ve eleştiri özgürlüğü mutlak değildir. Lenin'in de tespit ettiği gibi,

> *"Parti tarafından kararlaştırılan bir eylemin birliğini yokeden veya zorlaştıran hiçbir eleştiriye izin verilmez."*

Bu noktada tartışma ve eleştiri özgürlüğü sınırlandırılır ve evet, belli bir süre için ortadan kaldırılır. Yani Leninist parti için kural,

"BELLİ, PARTİ TARAFINDAN KARARLAŞTIRILMIŞ BİR ***EYLEMİN BİRLİĞİNİ YOKETMEDİĞİ VEYA SARSMADIĞI SÜRECE*** *TARTIŞMA ÖZGÜRLÜĞÜ"*dür.

Eylembirliğinin yok edildiği veya sarsıldığı bir durum, tartışma ve eleştiri özgürlüğünün kısıtlandığı veya bütünüyle ortadan kaldırıldığı bir durumdur.

Ama tartışma ve eleştiri özgürlüğünün kullanımı karar alınmadan önce, karar alındıktan sonra da belli değişiklikler gösterir.

Bu değişiklik, karar alınmadan önce tartışma özgürlüğü vardır; karar

alındıktan sonra tartışma özgürlüğü yoktur şeklinde bir değişiklik değil; tartışma ve eleştiri özgürlüğünün sınırlarında, genişliğinde bir değişikliktir.

Marksist-Leninist partilerde doğru olan, yapılmaya çalışılması gerekli olan uygulama; herhangi önemli tartışmalı bir konuda bir **karar almadan önce,** o konuda parti içinde ve dışında, karar alınacak konuda en geniş tartışmanın yürütülmesi, eleştiri özgürlüğünün sonuna kadar kullanılması, **kararın** belli bir anlamda *"fikir mücadelesinin bitip, eleştirinin tükenmesi"* sonucunda, yani bütün parti üyelerinin parti içinde tartışılan konudaki bütün görüş ayrılıklarını incelemesi, herkesin görüşünün açıkça belirlenmiş olması sonucunda alınması biçimindeki uygulamadır. Yani önemli konularda karar alınmadan önce, o konuda bütün görüşlerin ortaya konmuş olduğu ve üzerinde tartışılmış olduğu bir **genel tartışma,** tartışma-karar bağıntısında doğru bir uygulamadır.

Çünkü Marksist-Leninist partiler kararı uygulamak için alırlar. Alınan bir kararın **uygulanması**, her parti üyesi için –o alınan kararı yanlış bile bulsa– yükümlülüktür. Bu, Marksist-Leninist partilerde disiplin ilkelerinin gereğidir. Ama Marksist-Leninist parti, partililerden körce, kölece bir itaat değil; bilinçli bir disiplin talep eder. Bilinçli bir disiplin ise, ancak partinin bağrında yürütülen eleştiri ve fikir mücadelesi üzerinde oluşabilir. Kararların alınmasına, o **karar alınmadan** bizzat katılan, görüşlerini bildiren, doğru bulduğu görüşlerin mücadelesini veren ve kararın parti içindeki bütün görüş ve eğilimlerin açık mücadelesi sonucunda alındığının bilincinde olan bir üyenin, o kararı uygulaması kölece bir itaatın değil, bilinçli bir disiplinin ifadesidir.

Sorun böyle olduğundan, Stalin, karara varılan noktayı, bir bağıntıda, *"fikir mücadelesinin bittiği, eleştirinin tükendiği"* nokta olarak görüyor.

RKP/B Tüzüğü, *"herhangi bir konu hakkında karar alınmadığı sürece... tartışma bütünüyle serbesttir"* tespitini yapıyor. Komintern Tüzüğü, *"Parti sorunları parti üyeleri ve örgütler tarafından yalnızca yetkili parti organı karar alana kadar tartışılır"* diyor.

Açıktır ki, alman kararın uygulanma yükümlülüğü, parti üyelerinin o karar üzerine eleştiri özgürlüklerini (eylembirliğini bozmadığı sürece) ortadan kaldırmaz. Karar alındıktan **sonra da** uygulama yükümlülüğünü yerine getirenler, aynı zamanda –partinin kuralları çerçevesinde– eleştiri özgürlüğünü

kullanma hakkına sahiptirler. Ancak artık –karar alman konuda, karar gerçekten parti içinde, karar öncesinde yürütülen geniş bir tartışmanın sonucunda alındıysa, gerçekten "fikir mücadelesi bitip, eleştiri tükenip" alındıysa– artık aynı konu belli bir süre partinin **genel tartışma** sorunu haline gelmez. (Bu, tek tek parti üyelerinin, hücrelerinin bu konuda tartışmasını ve eleştirisini dıştalamaz. Her üye, eleştirisinin bütün partiye tanıtılması hakkına sahiptir.) Bu anlamda da eleştiri ve tartışma özgürlüğünün (yalnızca alman kararı uygulama yükümlülüğünün varlığı anlamında değil) sınırı, genişliği, karar alınmadan öncesine göre daralmıştır.

İşte bu yüzden, birçok Marksist-Leninist partinin tüzüğüne, tartışma-karar bağıntısında, *"tartışmanın karar alınana kadar bütünüyle özgür"* olduğu belirtiliyor; karar alındıktan sonrası için ise uygulama yükümlülüğü vurgulanıyor.

Bu bağıntıda üzerinde durulması gerekli olan bir sorun bizim bugünkü uygulamamızdır.

Bizim bugünkü uygulamamızda olan, hemen **her** konuda karar alınmadan önce Parti içinde tartışılması biçiminde bir uygulamadır. Bu, berrak bir çizgiye ve yetkin bir merkezi önderliğe sahip Marksist-Leninist partilerdeki genel uygulama değildir. Bizim bu uygulamamız, bizim özel durumumuzdan (berrak bir çizginin; yetkin bir merkezi yönetimin yokluğu; bunun yanında çok az kişiden oluşan bir yapıda olmamız; karar almada danışma, tartışma imkanlarının çokluğu, vb.) kaynaklanan bir uygulamadır.

3) PARTİ KONGRESİ KARARLARI ÜZERİNE TARTIŞMAYLA İLGİLİ

Parti kongreleri, Marksist-Leninist partilerin en yüksek organlarıdır. Parti kongreleri partinin genel çizgisinin belirlendiği; izleyeceği siyasetin genel hatlarının tespit edildiği, partinin gelecekteki çalışmasının yönünün tespit edildiği, kısacası öncelikle **partinin genel çizgisini ilgilendiren, belirleyici önemdeki kararların** alındığı esas organdır.

Eğer parti kongrelerinin aldığı kararların bütün diğer parti organları ve parti üyelerinin tümü için bağlayıcı olduğu bilinirse, bu, doğru bir biçimde bilince çıkartılırsa, o zaman parti

kongrelerinde **karar alınan bir konuda,** o parti **kongresi öncesinde** geniş bir tartışmanın ve ideolojik mücadelenin parti içinde mutlaka yürütülmüş olması gerektiği açıkça ortaya çıkar. Parti kongresinin karara bağlayacağı konular üzerinde fikir mücadelesi ve eleştiri **mutlaka** bütün partide kongreler önesinde yürütülmeli; kongre kararlarını, parti içinde daha önce yürütülmüş fikir mücadelelerinin temelinde almalıdır. Bir parti kongresinin, parti içinde daha önceden mümkün olan en geniş tartışmanın yürütülmemiş olduğu bir konuda –özellikle önemli konularda– bağlayıcı bir karar alması (çok olağanüstü, geniş bir tartışma yürütülmesinin imkanlarının çok az olduğu, varolan bütün imkanlar sonuna kadar zorlandığı halde yeterli bir tartışmanın yürütülememiş olduğu, buna rağmen acil bir karar almak zorunda olunduğu durumlar dışta tutulursa) yanlıştır.

Kongrenin karar alacağı konularda (özellikle önemli konularda) parti içinde (ve mümkün olan en geniş çevre içinde) kongre öncesinde en geniş tartışmanın yürütülmüş olması zorunluluğu; kongrenin aldığı kararlar üzerine kongre sonrasında da tartışmayı ve kongre sonrasında kongre kararlarına eleştiri getirme özgürlüğünü dıştalamaz. Ama artık değişen bir durum da vardır. Kongre öncesi parti için genel tartışma konusu olan bir takım noktalarda artık "fikir mücadelesi bitip, eleştiri tükenip, karara varılmış"tır. Bu konularda artık bütün parti üyeleri bu kararları hayata uygulamakla yükümlüdürler. Bu kararlar doğrultusunda izlenecek somut siyaseti hayata uygulamakla yükümlüdürler. Karar alınan konular, artık partinin **genel tartışma** konusu olmaktan çıkmıştır. Partinin çizgisinin parçaları haline gelmiştir. Bu, açıktır ki, karar alınmadan öncekinden değişik bir durumdur. Kongre ve onun görevlendirdiği yönetici kurumlar, parti üyelerinden bu kararlara uymasını, hayata uygulamasını talep etmektedir. Tabii ki bu kararlar, uygulamak için kavratmak amacıyla partiye sunulacak; bu kararlar üzerine tartışılacaktır. Ve bu tartışma içinde tabii ki

kararları yanlış bulanlar eleştirilerini getireceklerdir. Ve parti tüzüğü hükümleri çerçevesi içinde, yanlış buldukları bu kararların değiştirilmesi için mücadele edeceklerdir. Ama artık partinin bütünü açısından –yeni bir genel tartışma açılmadıkça– bu konulardaki **tartışma**, genel açısından, bu konularda yürütülen ideolojik mücadele temelinde bir karara varmak amacıyla yürütülen bir tartışmadır. Bu amaç tespiti tabii ki, tek tek yoldaşların eleştirisinin önüne engel konmak için kullanılamaz.»

(Bolşevik Partizan 27, Ocak-Şubat 1986, sayfa 30-33)

Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin demokrasi yanı yalnızca eleştiri, tartışma özgürlüğüyle sınırlı değildir. Demokrasi, aynı zamanda üst kademelerin alttan seçimle işbaşına gelmesini talep eden **seçim ilkesini** ve kitlenin partiyi kontrol etmesine izin verecek tam bir **aleniyet ilkesini** de içerir. Demokrasinin, tartışma ve eleştiri özgürlüğü dışındaki bu diğer iki yönü, gizli olan bir partide ister istemez şartların zorlaması sonucu sınırlı olacaktır. Demokrasinin bu iki ilkesi **tam anlamıyla** ancak iktidardaki bir Komünist Partisi tarafından gerçekleştirilebilir ilkelerdir.

İşte Lenin bu yüzden "Ne Yapmalı?"da *"geniş demokrasi ilkesi"* uygulanmasını talep edenlere karşı şunları söylemektedir:

> *"«Geniş demokratik ilke»nin şu iki gerekli önkoşulu içerdiğini sanırım herkes kabul eder: Birincisi, tam aleniyet, ikincisi, bütün fonksiyonerlerin seçilmesi. Aleniyet, hem de sadece örgüt üyeleriyle sınırlı olmayan bir aleniyet olmadan, demokrasiden söz etmek gülünçtür. Alman Sosyalist Partisi'ni demokratik bir örgüt olarak tanımlayabiliriz, çünkü bu parti içinde her şey, parti kongreleri de dahil, alenidir. Fakat hiç kimse, üyeleri dışında herkese karşı gizlilik perdesiyle gizlenen bir örgütü demokratik olarak nitelemez. O halde, «**geniş** demokratik ilke» tezinin ileri sürülmesinin –eğer bu ilkenin temel koşulu gizli bir örgüt için **yerine getirilemezse**– anlamı nedir? Bu*

*«geniş ilke»nin kulağa hoş gelen, ama boş bir laf olduğu görülmektedir. Dahası. Bu boş laf, anın acil örgütsel görevlerinin hiç anlaşılmadığını göstermektedir. Herkes, bizde «geniş» devrimciler kitlesi içinde konspiratif çalışma anlayışının ne kadar az olduğunu bilir. Haklı olarak, «üyelerin sıkı seçimi»ni talep eden («Raboçeye Dyelo», No: 6, sayfa 42) B-v'nin, bu husta nasıl acı yakındığını gördük. Ve şimdi, kendi yaşam duygularıyla övünen bazıları ortaya çıkıyor ve böyle bir durumda en sıkı konspirasyon ve en sıkı (dolayısıyla da daha dar) bir üye seçimi zorunluluğunu değil, «**geniş** demokratik ilke»yi **vurguluyor!** Karavana atmak buna denir.*

*Demokrasinin ikinci özelliği olan seçim konusunda da durum daha iyi değildir. Politik özgürlüğün olduğu ülkelerde bu koşul son derece doğaldır. «Parti programının temel ilkelerini kabul eden ve partiyi gücü oranında destekleyen herkes parti üyesi olarak görülür» –Alman Sosyal-Demokrat Partisi Tüzüğü'nün birinci maddesi böyle der. Ve tüm politik arena kamuoyuna bir tiyatro sahnesinin seyirciye açık olduğu kadar açık olduğu için, kimin bu ilkeleri kabul edip etmediği, kimin desteklediği ya da karşı çıktığı hem gazetelerden hem de kamuya açık toplantılardan bilinir. Herkes belli bir politikacının işe belirli bir biçimde başladığını, belirli bir gelişim geçirdiğini, hayatının zor bir anında şöyle ya da böyle davrandığını, genelde belirli niteliklerle sivrildiğini bilir; dolayısıyla da, tüm olguları bilen **bütün** parti üyeleri böyle bir kişiyi herhangi bir parti görevine seçebilir ya da seçmeyebilir. Bir parti önderinin politik çalışmasında attığı her adımın (kelimenin tam anlamıyla) genel kontrolü, biyolojide «en uygun olanların yaşaması» olarak adlandırılan ve otomatik olarak işleyen bir mekanizmanın oluşmasını sağlar. Tam aleniyet, seçim ve genel kontrol yoluyla uygulanan «doğal ayıklama», her önderin son tahlilde doğru mevkide olmasını, güçlerine ve yeteneklerine en uygun düşen işi yapmasını, hatalarının sonuçlarını hissetmesini ve herkesin gözü önünde hatalarını kabul etme ve bunlardan kaçınma yeteneğini kanıtlamasını güvenceler.*

Şimdi bu tabloyu, otokrasimizin çerçevesine yerleştirmeye çalışın bakalım! Bizde, «parti programının temel ilkelerini kabul eden ve Partiyi gücü oranında destekleyen» herkesin, konspiratif çalışan bir devrimcinin her adımını denetlemesi düşünülebilir mi? Çalışmanın çıkarı gereği, devrimcinin kimliğini, bu «herkes»in onda dokuzundan saklaması bir ***yükümlülükken, herkesin*** *konspiratif çalışan devrimciler arasından şunu ya da bunu seçmesi mükün mü? «Raboçeye Dyelo»nun bu büyük sözlerinin gerçek anlamı üzerinde biraz düşünüldüğünde görülecektir ki, ayıklamayı jandarmaların yaptığı otokratık egemenlik altında, parti örgütünün «geniş demokrasisi» sadece* ***boş ve zararlı bir oyundur.*** *Boş bir oyundur, çünkü gerçekte hiçbir devrimci örgüt* ***geniş*** *bir demokrasi uygulamamıştır ve ne kadar isterse istesin uygulayamaz. Zararlı bir oyundur, çünkü «geniş demokratik ilke»yi gerçekten hayata geçirme girişimleri sadece polisin takibatlarını kolaylaştırır ve egemen amatörlüğü ebedileştirir, pratikçilerin dikkatini profesyonel devrimci olmak için kendilerini eğitme ciddi ve acil görevine değil, seçim sistemleri üzerine «kağıt üstünde» ayrıntılı tüzükler hazırlamaya çeker. Sadece yurtdışında, ellerinden gerçek ve canlı bir çalışma yapma imkanı alınmış insanların sık sık biraraya geldiği oralarda, şurada burada ve özellikle çeşitli küçük gruplar arasında böyle bir «demokrasi oyunu» oynanabilirdi." (Lenin, Ne Yapmalı, İnter Yayınları, sayfa 147-149)*

Görüldüğü gibi, burada Lenin, Çarlık Rusyasında Komünist Partinin demokrasi ilkesi temelinde mi yoksa merkeziyetçilik ilkesi temelinde mi işlemesi gerektiği sorusunu tartışmakta ve partinin *"geniş demokrasi ilkesi"* temelinde işlemesi gerektiğini savunanlara karşı, bunun Çarlık Rusyasında olmazlığını, tehlikeli bir oyun olduğunu savunmaktadır. İllegal olan bir partide tam bir aleniyet (açıklık) ve tüm fonksiyonerlerin seçimle işbaşına gelmesi mümkün olmadığına göre, "geniş demokrasi ilkesi"nin savunulması anlamsızdır, tehlikeli bir oyundur. Böyle bir talep, anın gerçek acil görevlerinden

saptıran bir taleptir de aynı zamanda.

Lenin'in Çarlık Rusyası için reddettiği "geniş demokrasi ilkesi" –yani tam bir açıklık ve tüm fonksiyonerlerin seçimle işbaşına gelmesi– emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, proletaryanın bizzat kendisinin iktidarda olmadığı tüm ülkelerde reddedilmek zorundadır.

Sorun, "geniş demokrasi ilkesi"yle "merkeziyetçilik" ilkesinin birbirine alternatif örgütlenme ilkeleri olarak karşı karşıya konulup tartışıldığında, iktidarda olmayan bir proletarya partısinin "geniş demokrasi" ilkesini uygulayamayacağı, merkeziyetçilik ilkesi temelinde örgütlenmek zorunda olacağı kesindir.

Sorun bu şekilde tartışıldığında, henüz bir yanda "demokrasi", öbür yanda merkeziyetçilik ilkesi, karşı karşıya konarak tartışılmaktadır. Henüz bu iki ilkenin birleştirildiği "Demokratik Merkeziyetçilik" ilkesi ortada yoktur. (Bu kavramın ne zaman ortaya çıktığını aşağıda göstereceğiz.)

Fakat sorun böyle tartışıldığında da, "merkeziyetçilik" ilkesi temelinde de örgütlenildiğinde, bu sözkonusu örgüt içinde hiç demokrasi olmadığı anlamına gelmiyor. Bizzat merkeziyetçilik ilkesi temelinde örgütlendiği tespiti yapılan RSDİP içinde –henüz "demokratik merkeziyetçilik örgütlenme ilkemizdir" tespiti yapılmadığı dönemde de, yani kuruluştan 1906'ya dek olan dönemde de– demokrasinin tartışma ve eleştiri özgürlüğü yönleri, sınırlı olarak da seçim ve açıklık unsurları uygulanıyordu.

Bu noktada SBKP/B Tarihi, Kısa Ders'te, partinin kuruluş dönemiyle ilgili olarak örgütlenme ilkesi üzerine tavır takınılan yerde, Lenin'in "Ne Yapmalı?"sında takındığı tavra benzer bir tavır takınılır. Orada söylenenler şöyledir:

> *"Parti, doğru işlemesi ve kitlelere sistemli bir şekilde önderlik etmesi için,* ***merkeziyetçilik*** *temelinde örgütlenmeli, bir tek tüzüğe, herkese-aynı parti disiplinine ve bir tek yönetici organa sahip olmalıdır. Bu organ, Parti Kongresi, kongreler arasındaki zamanlarda da Parti Merkez Komitesi'dir. Partide*

azınlık çoğunluğa, tek tek örgütler merkeze, alt örgütler üst örgütlere tabi olmak zorundadır. Bu önkoşullar olmadan, işçi sınıfının partisi gerçek bir parti olamaz, işçi sınıfını yönetme görevlerini yerine getiremez.

Elbette ki bu dönemde Parti örgütleri, Çarlık otokrasisi rejimi altında Partinin illegal olmasından dolayı, tabandan seçim ilkesi üzerinde inşa edilmiş olamazdı; Parti, sıkı bir gizlilik karakterine bürünmek zorundaydı. Ama Lenin, partimizin yaşantısındaki bu ***geçici*** *özelliğin, çarlığın yıkılmasının daha ilk günlerinde ortadan kalkacağını, Parti'nin açıktan ortaya çıkan ve legal bir Parti haline geleceğini ve Parti örgütlerinin demokratik seçim temeli üzerinde,* ***demokratik merkeziyetçilik*** *temeli üzerinde inşa edileceğini düşünüyordu.*

*«****Eskiden,»*** *diye yazıyordu Lenin, «Partimiz şeklen örgütlenmiş bir bütün değildi, sadece ayrı ayrı grupların bir toplamıydı ve bundan dolayı da bu gruplar arasında ideolojik etkileme ilişkilerinden başka bir ilişki bulunamazdı.* ***Şimdi*** *ise örgütlü bir Parti haline geldik ve bu da bir gücün yaratılması, fikirlerin otoritesinin gücün yaratılması, fikirlerin otoritesinin gücün otoritesine dönüşmesi, alt Parti kademelerinin üst Parti kademelerine tabi olması demektir.» (****Lenin****, Tüm Eserler, cilt VI, sayfa 291, Rusça.)*

Lenin, Menşevikleri, Parti'nin otoritesine ve disiplinine itaat etmeyen örgütsel nihilizm ve aristokratik anarşizmle suçluyor ve şöyle yazıyordu:

«Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistine özgüdür. Parti örgütü ona korkunç bir 'fabrika' gibi görünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi bir 'kölelik'tir... merkezin yönetimi altında işbölümü onda, insanların 'çarka ve dişliye' dönüşmesine karşı trajikomik bir çığlık atmaya neden olur (bu dönüşmenin en zalim örneği olarak, redaktörlerin birer yazara dönüştürülmesi görülür); Partinin örgüt tüzüğünden sözedilmesi, yüzünü aşağılayıcı bir şekilde buruşturmasına ve küçümseyici bir tavırla, işlerin tüzük olmadan da pekala yürüyebileceğini belirtmesine... neden olur.» (Lenin, Seçme Eserler, cilt 2, sayfa 445)" (Stalin, Eserler, cilt

15, İnter Yayınları, sayfa 66-67)

SBKP/B Tarihi Kısa Ders'ten yaptığımız bu alıntıda görüldüğü gibi, Rusya'da Çarlık iktidarı şartları altında partinin illegal olmak zorunda olduğu, bu yüzden de "merkeziyetçilik ilkesi" temelinde inşa edildiği ortaya konuyor.

Demokrasi ilkesi "tabandan seçim ilkesi" ve "açıklık" olarak yorumlanıyor. Bu yorum, Lenin'in "Ne Yapmalı?"sındaki yorumla uyum içindedir. (Burada ilginç olan, bir yerde merkeziyetçilik ilkesinin alternatifi olarak "demokrasi ilkesi" yerine, "demokratik merkeziyetçilik" ilkesinin konması ve bunun içinin de "demokratik seçim"le doldurulmasıdır. Ki bu problemli bir karşı karşıya koyuştur.)

Açıktır ki, "demokrasi" ilkesi, seçim ve tam açıklık olarak ele alındığında, illegal bir partinin merkeziyetçilik ilkesi temelinde kurulduğunu söylemek doğrudur. Ama demokrasinin diğer unsuru –parti içinde görüş ayrılıkları üzerine serbestçe tartışma, eleştiri özgürlüğü– demokratik merkeziyetçiliğin bir unsuru olarak ele alındığında; ilkenin demokratik merkeziyetçilik olduğunu söylemek doğrudur. Nitekim Dünya Komünist Hareketi daha sonra, Komünist Partisinin işleyiş ilkesinin "demokratik merkeziyetçilik" olduğu tespitini –Komintern 1. Kongresinde– yapmıştır.

Lenin-Stalin'in önderliğindeki Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin de "merkeziyetçilik" ilkesi temelinde kurulmuş olduğu tespiti yapılmasına rağmen; onun içinde parti programı çerçevesinde ve parti kuralları içinde, eylem birliğini bozmama, zayıflatmama şartıyla en geniş eleştiri ve tartışma özgürlüğü vardı. Bu anlamda, onun kuruluş ilkesinin de "demokratik merkeziyetçilik" olduğunu; demokrasinin özellikle seçim ve açıklık ilkelerinin illegalite şartlarında şartlara göre sınırlı olduğunu söyleyebiliriz.

Demokratik Merkeziyetçiliğin merkeziyetçilik yanı, **herke-**

si bağlayan bir parti tüzüğünün varlığı; herkesi bağlayan parti disiplinin varlığı; herkesi bağlayan bir en üst organın (Kongrenin) varlığı; iki kongre arasında onun yetkilerini kullanan, onun seçtiği bir merkezin varlığı; bütün parti organlarının Merkez Komitesinin kararlarına uyması; alt kademelerin üst kademelere; azınlığın çoğunluğa uymasını içerir.

Bu iki yanın şartlara göre ustaca kaynaştırılması, komünistlerin önünde duran önemli bir görevdir.

* * *

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi somutunda "merkeziyetçilik", "demokrasi", "demokratik merkeziyetçilik" kavramlarının kullanımı üzerine:

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi II. Kongresinde (1903) ve sonrasında Lenin açık bir biçimde, Partinin "merkeziyetçilik" ilkesi temelinde inşa edilmesi gerektiğini; bunun Rusya gibi bir ülkede kaçınılmaz olduğunu savunuyor. Bu dönemde henüz "Demokratik Merkeziyetçilik" ilkesinden söz yok. Demokratik ilkeden, ya da merkeziyetçi ilkeden söz var. (Bkz. Lenin'in "Ne Yapmalı?"daki bu konudaki polemiği... "Ne Yapmalı?", sayfa 168-171) Lenin, demokrasi ilkesinin iki önşart gerektirdiğini: 1. Tam bir açıklık. 2. Bütün kademelere seçimle gelinmesi... bunlar olmadan *"demokrasiden söz etmenin gülünç olacağını"* söyler.

"Demokratik merkeziyetçilik ilkesi" kavramı, kavram olarak RSDİP'de ilk defa, IV. Kongre'de (Birlik Kongresi - 1906'da) kullanılmıştır. Kabul edilen tüzüğün (Bu Kongrede Menşevikler çoğunlukta) 11. maddesi aynen şöyledir: *"Partinin bütün örgütleri demokratik merkeziyetçilik temelinde inşa edilir."*

Demokratik merkeziyetçilikten ne anlaşıldığı tüzükte açıkça belli değildir. Lenin'in Kongreye sunduğu karar tasarısında aynı konuda şunlar söylenir:

"PARTİ ÖRGÜTLENMESİNİN İLKELERİ:

1) Partide demokratik merkeziyetçilik ilkesinin genel olarak halen kabul edildiği;

2) Bu ilkenin şimdiki siyasal koşullar altında eyleme

dönüştürülmesi güç olmakla birlikte, belli sınırlar içinde gene de olanaklı bulunduğu;

3) Parti örgütünün gizli ve legal aygıtının birleştirilmesinin parti için son derece zararlı olduğunun anlaşıldığı ve hükümetin kışkırtmalarda bulunmasına yardım ettiği...

gözönüne alınarak, aşağıdaki noktaları bildiriyor ve parti kongresinin bunları karara bağlamasını istiyoruz:

1) Seçilebilme ilkesi parti örgütlerinde aşağıdan yukarıya doğru gerçekleştirilmelidir;

2) Bu ilkeden yapılacak sapmalar, örneğin iki aşamalı seçimler ya da seçilen organlara sonradan girme vb., yalnızca aşılamayan polis engelleri karşısında ve özel olarak öngörülmüş olağanüstü durumlarda olanaklıdır;

3) Parti örgütünün gizli çekirdeğinin korunması ve pekiştirilmesi ivedi zorunluluktur;

4) Her türden açık davranışlar için (basında, toplantılarda, birliklerde, özellikle sendikal birliklerde, vb.) örgütlerin özel bölümleri kurulmalı, bunlar gizli hücrelerin durumuna hiçbir koşul altında zarar verici olmamalıdır;

5) Partinin yalnız bir tek merkez aşaması olmalı, yani genel kongre, partinin merkez organının yazı işlerini vb. görevlendiren bir tek MK seçmelidir." (Marx, Engels, Lenin, "İşçi Sınıfı Partisi Üzerine", Sol Yayınları, sayfa 261-262)

Burada Lenin, demokratik merkeziyetçiliğin; merkeziyetçiliğin tersine, *"seçilebilme ilkesi"*ni içerdiğini açıklamakta; seçilen organlara sonradan girmeyi *"ilkeden sapma"* olarak belli durumlarda mümkün görmektedir. Tam açıklıktan ise hiç söz etmemektedir. Burada ne tam bir demokrasi (ya da geniş bir demokrasi), ne de tam bir merkeziyetçililik sözkonusudur. İkisi birleştirilmiştir. (Lenin'in 5. maddede önerdiği, Kongre çoğunluğunca reddedilmiş, Yazı Kurulu da Kongrede seçilmiştir. Tüzüğe de öyle geçmiştir.)

1907 Londra V. Kongresinde ikinci maddenin metni aynen kalmış, 1912'de VI. Konferansta (Prag Konferansında) bu mad-

deye *"Kooptation (yeni üye atama) Aralık kararlarına uygun olarak yapılır"* cümlesi eklenmiştir.

VII Kongrede (1917) kabul edilen tüzügün 5. maddesinde: *"Bütün parti örgütleri demokratik merkeziyetçilik temelinde inşa edilir"* tespiti vardır.

Bu, RSDİP somutunda demokratik merkeziyetçiliğin **1906'dan itibaren** örgütlenme ilkesi olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Bu demokratik merkeziyetçilikte, demokrasinin ve merkeziyetçiliğin sınırları her somut durumda Tüzüğün diğer maddelerinde somut olarak doldurulmaktadır.

1921'de yapılan Komünist Enternasyonal III. Kongresinde, "Komünist Partilerin Örgütlenmesi ve Yapısı Üzerine Tez" adlı karar bağlayıcı olarak kabul edilmiştir. Bu tezin ikinci bölümü "Demokratik Merkezileşme Üzerine" başlığını taşımaktadır. Metin şöyledir:

"II. DEMOKRATİK MERKEZİLEŞME ÜZERİNE

6) Komünist Parti örgütlenmesinde demokratik merkezileşme gerçek bir sentez, ***merkeziyetçilik ve proleter demokrasisinin bir bileşkesi*** *olmalıdır. Bu bileşke ancak tüm Parti örgütünün daimi ortak eylemi, daimi ortak mücadelesi temelinde sağlanabilir. Komünist Parti örgütlenmesinde merkezileşme biçimsel ve mekanik bir merkezileşme değil, Komünist faaliyetlerin merkezileşmesi, yani savaşa hazır ve aynı zamanda uyum yeteneği olan kuvvetli bir önderliğin oluşturulması demektir. Biçimsel veya mekanik bir merkezileşme "yetkinin", üyelerin geri kalan kısmına veya örgütün dışındaki devrimci proleter kitleye hükmeden, gayretkeş bir bürokrasinin elinde merkezileşmesi demektir. Proleter sınıf mücadelesini yöneten ve Komünist önderliği merkezileştiren Komünist Partinin devrimci proletaryaya hükmetmeye çalıştığını yalnızca Komünistlerin düşmanları iddia edebilirler. Böyle bir iddia yalandır. Ne yetki için bir rekabet, ne de Parti içinde üstünlük için bir yarışma, demokratik merkeziyetçiliğin Komünist Enternasyonal tarafından benimsenen temel ilkeleriyle uyuşmaz.*

Eski, devrimci olmayan işçi hareketinin örgütlenmesinde,

burjuva devletinde var olan ikilemle, yani bürokrasiyle "halk" arasındaki ikilemle aynı doğada, çok yaygın bir ikilem gelişti. Burjuva çevrenin bu öldürücü etkisi altında işlevlerin ayrışması, ortak çabanın getirdiği yaşayan birlik yerine biçimsel, kısır bir demokrasinin geçirilmesi ve örgütün aktif kadrolar ve pasif kitleler şeklinde bölünmesi gelişti. Bu ikileme ve biçimselliğe eğilim, kaçınılmaz olarak, devrimci emek hareketine dahi, burjuva çevreden bir ölçüde miras kaldı.

Komünist Parti, sistemli ve sebatlı siyasi ve örgütsel çalışma ve daimi geliştirme ve düzenlemeyle, esas olarak bu uyumsuzlukların üstesinden gelmelidir.

7) Parti, sosyalist bir kitle partisini Komünist Partiye dönüştürürken, eski düzeni değişmeden bırakıp, kendini yalnızca otoriteyi merkez önderliğinin elinde yoğunlaştırmaya hasretmemelidir. Merkezileşme yalnızca kağıt üzerinde kalmamalı, gerçekten uygulanmalıdır ve bunun sağlanması ancak üyelerin büyük çoğunluğunun bu otoriteyi ortak eylem ve mücadelelerinde temel bir verimli araç olarak hissetmeleriyle mümkündür. Aksi taktirde bu, kitlelere Parti içinde bir bürokrasi olarak görünecektir ve dolayısıyla, her merkezileşmeye, her önderliğe, her sıkı disipline karşı çıkmayı körüklemesi muhtemeldir. Bürokrasinin aksi ucu anarşizmdir.

Örgütlenmede salt biçimsel demokrasi, tam da bu demokrasinin temelinde verimli toprak bulup yeşeren, bürokratik ya da anarşik eğilimleri ortadan kaldıramaz. Dolayısıyla, örgütün merkezileşmesi yani kuvvetli bir önderlik yaratma amacı, eğer çözümü biçimsel demokrasi temelinde aranıyorsa, başarıya ulaşamaz. Bunun sağlanmasının gerekli ve önşartları, Parti ile Parti dışındaki proleter kitlesi arasında olduğu kadar, Parti içinde yönetici organlarla üyeler arasında da yaşayan birliklerin ve karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi ve korunmasıdır." (Parti Örgütlenmesinin İlkeleri, 1 Mayıs Yayınları, sayfa 7-9)

1920'de yapılan Komünist Enternasyonal İkinci Kongresinde kabul edilen "Komintern'e Katılmanın 21 Koşulu" başlıklı kararın 8. maddesinde aynen şöyle denmektedir:

"Komünist Enternasyonal üyesi partiler Demokratik Merke-

ziyetçilik ilkesi temeli üzerinde örgütlenmelidir. İçinde yaşadığımız içsavaşım keskinleşme döneminde, Komünist Partisi ancak olabildiğince merkeziyetçi bir tarzda örgütlenmişse, parti içinde demir disiplin hüküm sürüyorsa ve parti üyelerinin güvenini kazanmış bir parti yönetimi, yönetim gücü, otorite ve en geniş yetkilerle donatılmışsa, görevlerini yerine getirebilir." ("III. Enternasyonal-Belgeler", sayfa 32; Lenin'in taslağında aynen 13. madde) (Ne biçim *«bürokratik plan»* sahibi adamlar... Demokrasi unsurları yok!!! Bizim eski kardeşlerin kulakları çınlasın!)

Yani **1920'den sonra demokratik merkeziyetçiliğin bütün Dünya Komünist Hareketi açısından örgütlenmenin genel** ilkesi olarak kabul edildiğini tespit edebiliriz.

Demokrasi ve merkeziyetçiliğin sınırları yine somut duruma göre somut tespit edilmektedir.

LENİNİST PARTİNİN ÖZELLİKLERİ

Stalin, "Leninizmin Temelleri adlı eserinde, "o olmaksızın emperyalizmi devirmek ve proletaryanın diktatörlüğünü gerçekleştirmenin düşünülemez" olduğunu belirttiği, "yeni tipte devrimci parti" "Leninist Partinin" özelliklerini 6 noktada toplamıştır. Biz, Leninist bir partinin özelliklerinin şimdiye dek aşılmamış bir toparlanması olan sözkonusu bölümü bütünlük içinde aynen aktarmayı; ve Stalin'in söylediklerinde bize güncel ideolojik mücadele açısından önemli görünen birkaç nokta üzerinde durmayı gerekli görüyoruz:

*"1) **İşçi sınıfının öncü müfrezesi olarak Parti.** Parti herşeyden önce işçi sınıfının öncü müfrezesi olmak zorundadır. Partinin, işçi sınıfının en iyi unsurlarını, bu unsurların deneyimini, devrimci ruhunu, proletarya davası uğruna sonsuz fedakarlığını emmesi gerekir. Ama gerçekten bir öncü müfreze olması için partinin devrimci teoriyle, hareketin yasalarının bilgisiyle, devrimin yasalarının bilgisiyle silahlanmış olması gerekir. Yoksa parti, proletaryanın mücadelesini yönetemez, prole-*

taryaya önderlik edemez. Eğer parti, işçi sınıfının kitlesinin duygularını ve düşündüklerini kaydetmekle yetinirse, kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenirse, kendiliğinden hareketin ataletinin ve politikaya karşı ilgisizliğin üstesinden gelemezse; eğer parti, proletaryanın geçici çıkarlarının üstüne çıkamazsa, kitleleri proletaryanın sınıf çıkarlarını anlama bilinç düzeyine yükseltemezse, gerçek bir parti olamaz. Parti, işçi sınıfından ilerde olmak zorundadır; parti, işçi sınıfından daha uzakları görebilmelidir; parti, kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenmemeli, proletaryaya önderlik etmelidir. «Kuyrukçuluk» siyasetini vaaz eden II. Enternasyonal partileri, proletaryayı burjuvazinin elinde bir alet olmaya mahkum eden burjuva politikasının bir aracıdırlar. Ancak proletaryanın öncü müfrezesi olan ve kitleleri proletaryanın sınıf çıkarlarını anlama bilinç düzeyine yükseltebilen bir parti, ancak böyle bir parti, işçi sınıfını trade-union'culuk yolundan vazgeçmeye ve bu sınıfı bağımsız bir siyasi güç haline getirmeye muktedirdir.

Parti, işçi sınıfının siyasi önderidir.

Yukarda işçi sınıfının mücadelesinin güçlüklerinden, bu mücadelenin çapraşık koşullarından, strateji ve taktikten, yedeklerden ve manevralardan, saldırıdan ve geri çekilmekten sözettim. Bu koşullar, savaş koşullarından daha az çapraşık değildir, belki daha da çapraşıktır. Bu koşullar içinde doğru yolu kim bulabilir, milyonlarca proletere doğru yönü kim gösterebilir? Savaş halinde olan hiçbir ordu, yenilmek istemiyorsa, deneyimli bir kurmay heyetinden vazgeçemez. Proletaryanın da, eğer amansız düşmanlarının pençesinde kahrolmak istemiyorsa, böyle bir kurmay heyetinden hiç mi hiç vazgeçemeyeceği açık değil midir? Ama bu kurmay heyet nerdedir? Bu kurmay heyeti ancak proletaryanın devrimci partisi olabilir. Devrimci partisi olmayan bir işçi sınıfı, kurmay heyeti olmayan bir ordudur.

Parti, proletaryanın savaş kurmay heyetidir.

Ama parti sadece ***öncü*** *müfreze olamaz. Aynı zamanda* ***sınıfın*** *bir müfrezesi, sınıfın bir parçası, varlığının bütün kökleriyle ona sımsıkı bağlı bir parçası olmak zorundadır. Öncü müf-*

rezeyle işçi sınıfının arta kalanı arasındaki fark, parti üyeleriyle partisizler arasındaki fark, sınıflar yokolmadıkça, proletarya, başka sınıflardan gelen unsurlarla kendi saflarını tamamladıkça, işçi sınıfı bütünüyle öncünün düzeyine yükselmedikçe, ortadan kalkamaz. Ama bu fark, işçi sınıfından kopmaya kadar varırsa, parti kendi içine çekilir ve partisiz kitlelerle bağları çözülürse, parti parti olmaktan çıkar. Parti, partisiz kitlelerle bağlı değilse, kendisiyle partisiz kitleler arasında bağlantı yoksa, bu kitleler partinin önderliğini kabul etmiyorlarsa; eğer partinin kitleler arasında manevi ve siyasi itibarı yoksa, parti sınıfa önderlik edemez.

Kısa bir süre önce, partimize 200.000 işçiyi yeni üye kaydettik. Bu üye kaydının dikkate değer yanı, bu işçilerin partiye özellikle kendiliklerinden gelmemeleri, ama yeni üyelerin kabulüne fiilen katılan ve onların onayı olmaksızın bir tek yeni üyenin alınmadığı bütün partisizler kitlesi tarafından gönderilmeleridir. Bu olgu, partisiz işçilerin büyük kitlesinin Partimizi ***kendi*** *öz partisi, kendine* ***yakın*** *ve* ***yakın tanıdığı*** *olarak gördüğünü, partinin gelişmesinin ve gelişmesinin kendilerini son derece ilgilendirdiğini ve kaderlerini Partimizin önderliğine seve seve bağladığını gösteriyor. Kanıtlamaya gerek yoktur ki; partiyi partisizler kitlesine bağlayan bu çözülmez manevi bağlar olmaksızın, parti, sınıfının tayin edici gücü haline gelemezdi.*

Parti, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasıdır.

«Biz», diyor Lenin, «sınıfın partiyiz ve bu yüzden, ***hemen hemen tüm sınıf*** *(savaş sırasında, içsavaş döneminde, kesinlikle tüm sınıf) partimizin yönetimi altında hareket etmelidir, partimizin çevresinde saflarını mümkün olduğu kadar sıklaştırmalıdır; ama kapitalizmin egemenliği altında tüm sınıfın ya da hemen hemen tüm sınıfın, öncü müfrezesinin, yani kendi sosyal-demokrat partisinin bilinçlilik ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek Manilovizm ve 'kuyrukçuluk' olur. Kapitalizm altında (daha ilkel olan ve gelişmemiş katmanların bilincine daha kolay ulaşabildikleri) sendika örgütünün bile, işçi sınıfının tümünü ya da hemen hemen tümünü kucaklayamayacağından, aklı başında hiçbir sosyal-demokrat*

kuşku duymamıştır. Öncü müfrezeyle, ona doğru çekilen kitleler arasındaki farkı unutmak, öncünün gittikçe daha geniş kitleleri bu ileri düzeye ***yükseltme*** *görevini unutmak, yalnızca kendini aldatmak, gözlerimizi görevlerimizin muazzam büyüklüğüne kapamak ve bu görevlerin kapsamını daraltmak olur.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, sayfa 240.)" (Stalin, Eserler cilt VI, İnter Yayınları, sayfa 163-165)*

Burada ilk olarak üzerinde durulması gerekli şey, partinin **işçi sınıfının öncü örgütü** olduğu tespitinin, partinin özellikleri sayılırken en başa konmuş olmasıdır. Bu özellik, kendi içinde hem işçi sınıfının parçası olmayı hem de onun herhangi bir parçası değil, ona yol gösteren öncü parçası olmayı içeren bir özelliktir. Bu bile tek başına ele alındığında, hem işçi sınıfıyla bağı ve onun parçası olmayı Marksist-Leninist parti için tek belirleyici özellik haline getirip, işçi kuyrukçuluğunu çizgi yapanlara, hem de işçi sınıfından kopuk, onunla bağ olmaksızın bir Komünist Partisi düşünüp, işçi sınıfının öncülüğünü ideolojik öncülük olarak kavrayanlara karşı yönelmektedir.

Birinciler, Komünist Partisi nedir sorusuna, tek bilimsel parti tanımı olarak *"Sosyalizm ile işçi sınıfının birliğidir"* diye cevap verdikten sonra, bir partinin Marksist-Leninist parti olarak görülüp görülmeyeceğinin **tek** kıstasını işçi sınıfı hareketiyle sözkonusu partinin birlik derecesinde arayanlardır. Güncel olarak kendiliğinden hareketin kuyruğuna takılmayı vaaz eden modern revizyonizm ve ondan kaynaklanan tüm akımlar, partinin belirleyici özelliklerinden biri olan "öncü örgüt" olma özelliğini bir yana koymuşlardır. "Halkımız"dan kopmama, halkımızın değerlerine sahip çıkma vb. adına, halk kuyrukçuluğu; işçi sınıfıyla birleşme adına, onun hareketinin abartılıp kuyruğuna takılınması, günümüzde devrimci kesimde de egemen olan anlayış ve uygulamadır.

Stalin burada Leninist Partinin özelliklerini sayarken, en başa öncü olma özelliğini koyarak, bunun da içini *"devrimci teoriyle, hareketin yasalarının bilgisiyle silahlanmış olmak"* biçiminde doldurarak, işçi sınıfı hareketiyle bağ derecesini partinin adeta tek belirleyici özelliği haline getiren sapmalara ağır bir

darbe vurmaktadır.

Öncü niteliğinin böylece Komünist Partinin özellikleri içinde en baş sırada sayılarak vurgulanması ve öncü olabilmek için Marksist-Leninist teoriyle silahlanmak gerektiğinin ortaya konması, özellikle "teorisyen" sözünün "küçümseyici bir dudak bükmesiz söylenmediği" ülkemiz şartlarında da, üzerinde ısrarla durulması gereken bir tavırdır.

Marksizmin bilgi teorisinin, dar pratikçiliği kutsamak ve haklı göstermek için utanmazca çarpıtıldığı bir ortamda, Marksizm-Leninizm'in bir bilim olduğu, bu bilim sahiplenilmeden öncü olunamayacağı ve fakat Komünist Partinin en temel özelliklerinden birinin tam da bu olduğunun yeniden ve yeniden ortaya konması, savunulması, buna uygun bir pratik geliştirilmesi zorunludur.

Stalin "öncü" olma özelliğinin hemen ardından, "işçi sınıfının bir parçası" olunması gerektiği özelliğini ele alıyor. Bu öğreti de özellikle modern revizyonizme ve reformizme karşı cephede yer alan grupların (buna tartıştığımız bağlamda bizim dışımızda hem diğer devrimci antisosyalemperyalist grupları, hem de ortayolcu devrimci grupları dahil ediyoruz) teori ve pratikleri gözönüne alındığında, iyice bilince çıkartılması gereken bir öğretidir. Gecmişte ortayolcu gruplar, Mahir Çayan'ın teorileştirdiği biçimde, işçi sınıfının devrimde önderliğini açık seçik ideolojik önderlik rolüne indirgemişlerdir.

Mahir Çayan, "Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi" yazısında aynen şunları söylemektedir:

> *"Bizim gibi halk savaşının zorunlu bir durak olduğu ülkelerin devrimci mücadelesinde köylüler temel güçtür, proletarya önder güçtür ve proletaryanın öncülüğünün niteliği ideolojiktir." (Toplu Yazılar, Devrimci Yol, Ekim 1978, sayfa 179)*

İşçi sınıfının önderliği, yalnızca ideolojik önderlik olarak kavrandığında, tabii ki işçi sınıfı içinde çalışmanın belirleyici bir önemi yoktur. Parti içinde işçi sınıfından gelen üyelerin pratik ağırlığının ne olduğunun önemi yoktur. Evet, işçi sınıfı adına konuşan bu partinin, bizzat bu sınıfın bağrından çıkıp gelmesi anlamında onun bir parçası olmasının bir gereği yoktur. Fakat gerçekte işçi sınıfından bağımsız, işçi sınıfı hareketinden soyut bir partinin işçi sınıfının Marksist-Leninist partisi olmayacağı, yeni tipte Leninist parti olamayacağı açıktır.

Bolşevik Parti'nin bu konudaki geçmişine gelince, durum kısaca şöyledir: Bolşevik Parti'nin öncülü olan TKP/ML'nin kurucusu İbrahim Kaypakkaya; hem Mahir Çayan'ın başını çektiği ortayolcu akıma, hem de Şafak revizyonizmine karşı polemiğinde, teorik olarak işçi sınıfının devrimde önderliğinin ideolojik önderliğe indirgenmesine karşı, Marksist-Leninist partinin işçi sınıfının SINIF PARTİSİ olması gerektiğini parlak bir biçimde savunmuştur.

İbrahim Kaypakkaya, ideolojik önderlik düşüncesine karşı, *"ideolojik-politik-pratik-örgütsel önderlik"* düşüncesini savunmuştur. Fakat o aynı zamanda, işçi sınıfının öncüsünün henüz kazanılmamış olduğu şartlarda, işçi sınıfı içinde henüz önemli bir güç haline gelinmeden, en ileri kadroların derhal seçilmiş birkaç kırlık bölgeye çekilip, partinin kırlık bölgelerde başlatılacak silahlı mücadele içinde inşa edilmesi direktifini vermiştir.

Bu direktif, uygulanması halinde, işçi sınıfının önderliğini ideolojik önderliğe indirgeyecek olan bir direktiftir. Bu direktifin temelinde savunulan Mao Zedung Düşüncesi'nin kimi

yanlışları ve Çin Devrimi deneyiminin, Çin'de Komünist Parti inşa deneyiminin yanlış değerlendirilmesi yatmaktadır.

İbrahim Kaypakkaya'dan sonra da, İbrahim Kaypakkaya'nın bu yanlışından uzun süre –ne teoride, ne de pratikte– kopuş gerçekleştirilmemiştir. İşçi sınıfı içinde çalışma, birçok halde pratiğin zorlaması sonucu ve çizginin esas güçleri kıra kaydırma açık talebine rağmen yürütülmüştür. Geçmiş bu olduğu için, partinin "işçi sınıfının bir parçası", "varlığının bütün kökleriyle ona sıkı sıkıya bağlı bir parçası" olması gerektiği tespitinin bilinçlere iyice kazınması ve buna uygun davranılması, çalışmada gücün esasının, ağırlığının kesinlikle işçi sınıfı içindeki çalışmaya yoğunlaştırılması belirleyici önemdedir.

Önemli bir başka düşünce, partinin *"savaş kurmay heyeti"* olarak tanımlanması, onun bir SAVAŞ ÖRGÜTÜ olduğunun vurgulanmasıdır. Modern revizyonizmin barışçı reform aracı, barış içinde dönüşümün aracı vb. olarak tanıttığı partinin, Stalin'in burada sözünü ettiği Leninist partiyle ilgisi olmadığı ortadadır.

Bir başka önemli düşünce, partinin görevinin işçi sınıfını kendi seviyesine yükseltmek olduğu öğretisidir. Evet parti işçi sınıfının parçası olmalı, onunla birleşmelidir. Ama bu birleşme onun seviyesine inerek değil, ona önderlik ederek, yol göstererek, onun en ileri kesimini kendi içinde örgütleyerek gerçekleşmesi gereken bir birleşmedir. Bu düşünce kendiliğindenciliğe, kitle kuyrukçuluğuna ters; doğru, Marksist-Leninist bir kitle çizgisinin ne ve nasıl olması gerektiği konusunda bize bilgi vermektedir.

> *"2)* ***İşçi sınıfının örgütlü müfrezesi olarak Parti.*** *Parti, işçi sınıfının yalnızca* ***öncü*** *müfrezesi değildir. Eğer sınıfın mücadelesini gerçekten yönetmek istiyorsa, aynı zamanda sınıfın* ***örgütlü*** *müfrezesi de olmak zorundadır. Kapitalizm şartlarında partinin görevleri son derece büyük ve çeşitlidir. Parti, iç ve dış gelişmenin son derece çetin şartları altında*

proletaryanın mücadelesini yönetmek zorundadır; durum saldırıyı gerektiriyorsa, proletaryayı saldırıya geçirmeli, durum geri çekilmeyi gerektiriyorsa, proletaryanın, güçlü hasmının darbelerinden sakınmasını sağlamalıdır; örgütsüz partisiz işçi kitlesinin milyonlarına disiplin ruhunu ve planlı mücadeleyi, örgütlülük ve metanet ruhunu taşımalıdır. Ama parti, ancak kendisi de disiplinin ve örgütlülüğün cisimleşmesi ise; ancak kendisi proletaryanın ***örgütlü*** *müfrezesi ise bu görevleri layıkıyla yerine getirebilir. Bu koşullar olmaksızın, partinin proletaryanın milyonlarca kitlesine gerçek önderliği sözkonusu olamaz.*

Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir.

Örgütlü bir bütün olarak Parti düşüncesi, Partimizin Tüzüğünün birinci maddesine konan Lenin'in ünlü formülasyonuyla saptanmıştır; bu formülasyona göre parti, örgütlerinin ***toplamıdır*** *ve parti üyesi ise parti örgütlerinden birinin üyesi olan kimsedir. Bu formülasyona daha 1903'te karşı çıkan menşevikler, bunun yerine kendi kendini parti üyesi ilan etme «sistemini», parti üyesi «sıfatını», partiyi şu ya da bu şekilde destekleyen, ama parti örgütüne mensup olmayan ve mensup olmak da istemeyen her «profesör» ve her «öğrenci»ye, her «sempatizan» ve «grevci»ye dek genişleten bir «sistem» koymayı önerdiler. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, eğer bu orijinal sistem Partimizde yer etseydi, Partinin kaçınılmaz olarak profesör ve öğrencilerle aşırı derecede dolmasına ve partiyle sınıf arasındaki sınırı silerek, Partinin örgütsüz kitleleri öncü müfrezenin düzeyine yükseltme görevini ortadan kaldırarak, Partiyi «sempatizanlar» denizinde kaybolmuş, şekilsiz, dezorganize bir «kuruluş» haline gelmesine götürürdü. Söylemeye gerek yok ki, böyle oportünist bir «sistem»le Partimiz, devrimimizde işçi sınıfının örgütleyici çekirdeği rolünü yerine getiremezdi.*

«Martov yoldaşın görüşü açısından», der Lenin, «Partinin sınırları tamamiyle belirsiz kalmaktadır, çünkü 'her grevci' 'kendini Parti üyesi ilan edebilir'. Bu belirsizliğin yararı nedir? Bir 'ünvan'ın en geniş biçimde yayılması. Zararı ise, sınıfla

Partiyi birbirine karıştıran örgüt karıştırıcı düşüncenin taşınmasıdır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, sayfa 246)

Ama Parti, sadece parti örgütlerinin ***toplamı*** *değildir. Parti aynı zamanda bu örgütlerin birleşmiş* ***sistemi****, üst ve alt yönetim organlarıyla, azınlığın çoğunluğa uymasıyla, bütün Parti üyeleri için bağlayıcı olan pratik kararlarıyla, bu örgütlerin resmen birleştirilmiş bütünlüğüdür. Bu koşullar olmaksızın Parti, işçi sınıfının mücadelesinin planlı ve örgütlü yönetimini gerçekleştirmeye yetenekli birleştirilmiş ve örgütlü bir bütün olamaz.*

*«****Eskiden****», der Lenin, «Partimiz şeklen örgütlenmiş bir bütün değildi, sadece ayrı ayrı grupların bir toplamıydı ve bundan dolayı da bu gruplar arasında ideolojik etkileme ilişkilerinden başka bir ilişki bulunamazdı.* ***Şimdi*** *ise örgütlü bir Parti haline geldik; ve bu da bir gücün yaratılması, fikirlerin otoritesinin gücün otoritesine dönüştürülmesi, alt Parti kademelerinin üst Parti kademelerine bağımlı olması demektir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, sayfa 338-339, Rusça)*

Azınlığın çoğunluğa uyması ilkesi, Parti çalışmasının bir merkez tarafından yönetilmesi ilkesi, istikrarsız unsurların hücumlarına, «bürokratizm», «formalizm» vb. suçlamalarına sık sık hedef olur. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, bu ilkeler uygulanmaksızın, Partinin bir bütün olarak sistemli çalışması ve işçi sınıfının mücadelesinin yönetilmesi olanaksız olurdu. Örgüt sorununda Leninizm, bu ilkelerin sıkı sıkıya uygulanmasıdır. Bu ilkelere karşı mücadeleyi Lenin, alayla karşılanmaya ve reddedilmeye layık «Rus nihilizmi» ve «aristokratik anarşizm» diye niteler.

«Bir Adım İleri» adlı kitabında Lenin, bu istikrarsız unsurlar hakkında şöyle der:

«Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistine özgüdür. Parti örgütü ona korkunç bir 'fabrika' gibi görünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi bir 'kölelik'tir..., merkezin yönetimi altında işbölümü onda, insanların 'çarka ve dişliye' dönüşmesine karşı trajikomik bir çığlık atmaya neden olur..., Partinin örgüt tüzüğünden sözedilmesi, yü-

zünü aşağılayıcı bir şekilde buruşturmasına ve küçümseyici bir tavırla, işlerin tüzük olmadan da pekala yürüyebileceğini belirtmesine... neden olur.»

«Bu ünlü bürokratizme karşı çığlıkların, merkezi organların personel bileşiminden duyulan hoşnutsuzluğu örtmeye yarayan bir örtü, bir incir yaprağı olduğu... açıktır sanıyorum. Sen bir bürokratsın, çünkü parti kongresi seni benim isteğimle değil, benim isteğime rağmen seçti; sen bir formalistsin, çünkü parti kongresinin formal kararlarına dayanıyorsun, benim rızama değil; kaba-mekanik bir tarzda hareket ediyorsun, çünkü parti kongresinin 'mekanik' çoğunluğuna dayanıyorsun; sen bir otokratsın, çünkü iktidarı eski ahbap çevresine teslim etmek istemiyorsun.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, sayfa 361 ve 335)." (Stalin, Eserler cilt VI, İnter Yayınları, sayfa 165-167)*

Partinin sınıfına gerçekten önderlik edebilmesi için, onda *"fikir otoritesinin, gücün otoritesine"*, örgütlü bir bütünün oluşturduğu gücün otoritesine dönüşmesi gerekir. Partinin eylemde kendinin sayıca çok üstünde kitleye önderlik edebilmesi için, bizzat kendisinin eylemde tek bir insan gibi hareket etmesi gerekir. Parti, partisiz işçi ve emekçilere disiplin ruhunu, sistemli mücadele anlayışını, örgüt ruhunu, mücadele kararlılığını, kendine güveni vb. vb. kazandırmak istiyorsa –ki bu, kitleye önderlik edebilmek için mutlak zorunluluktur– o zaman bizzat kendisinin disiplinin ve örgüt ruhunun cisimleştiği bir yapıda olması gerekir.

Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesi, evet en disiplinli, örgüt ruhunun en yüksek derecede olduğu müfrezesi olmak zorundadır. Azınlığın çoğunluğa, alt kademelerin üst kademelere, tüm partinin –iki kongre arasında yönetici organ olan– Merkez Komitesine uyması, örgütlü müfreze olmanın minimum

---

* *Burada, II. Parti Kongresinin kararlarına boyun eğmeyen ve Lenin'i «bürokratizm»le suçlayan Akselrod, Martov, Potressov vd.'nin «ahbap çevresi» kastedilmektedir.*

şartlarındandır. Açıktır ki, kendi bireylerini herşeyin üzerinde görenler açısından böyle bir örgütlü yapı bir cendere, "demokrasi"nin ayaklar altına alındığı, kişi özgürlüklerinin kısıtlandığı, dayanılmaz, lanetli bir yapıdır. Fakat böyle bir örgütlü yapı olmaksızın; her partilinin, tüm partililer için geçerli kurallara uymak zorunda olduğu bir örgüt içinde çalıştığı, her bir parti üyesinin adeta bir makinenin parçaları olduğu ve bilinçli, kendi özgür seçimleriyle örgütlü bir bütünün, her zaman bütünün çıkarlarını çıkış noktası alan parçaları olarak çalıştığı bir yapı olmaksızın, sınıfa önderlik, devrime önderlik vb. hayal olur.

Bu bağıntıda bugün henüz, ya da zaten parti olunmadığı gerekçesiyle, Marksist-Leninist partinin örgütlü müfreze olmasının minimum şartlarını bile uygulamayanlar, uygulamayı "şarta" bağlayanlar, kendilerine Marksist-Leninist diyen gruplar içinde disiplin ihlallerini, başıbozuk anarşistçe tavır ve davranışları normal bulanlar, bu kuralların uygulanmasını adeta kitle partisi durumuna gelinen noktaya bırakanlar, gerçekte hiçbir zaman Marksist-Leninist bir kitle partisi durumuna da gelemezler.

Marksist-Leninist olma iddiasıyla ortaya çıkan her grup, kendine ister parti, ister örgüt, ister grup, isterse herhangi bir başka şey desin, ortaya çıktığı andan itibaren örgütlü bir müfreze olarak hareket etmek zorundadır. Bunu yapmıyorsa, o zaman Marksist-Leninist olma iddiasının içi boştur.

> *"3) **Proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimi olarak Parti.** Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir. Ama parti, işçi sınıfının biricik örgütü değildir. Proletarya, onlar olmaksızın sermayeye karşı başarılı bir mücadele yürütemeyeceği, bir dizi diğer örgütlere de sahiptir; sendikalar, kooperatifler, fabrika örgütleri, parlamento grupları, partisiz kadın birlikleri, basın, kültür ve eğitim örgütleri, gençlik dernekleri, (açık devrimci eylemler sırasında) devrimci mücadele örgütleri, (eğer proletarya iktidarda ise) devlet örgütü biçimi olarak temsilciler sovyeti vb. Bunların büyük çoğunluğu,*

partisiz örgütlerdir ve içlerinden ancak birkaçı Partiye doğrudan doğruya dayanır ya da Partinin kollarını oluşturur. Bu örgütlerin hepsi, belirli şartlarda işçi sınıfına kesinlikle gereklidirler, çünkü bunlar olmadan mücadelenin çeşitli alanlarında proletaryanın sınıf mevzilerini güçlendirmek, burjuva toplum düzeninin yerine sosyalist toplum düzenini geçirmekle yükümlü güç olarak proletaryayı çelikleştirmek imkansızdır. Ama sayısı bu kadar kabarık olan bu örgütlerin yönetim birliği nasıl gerçekleştirilecektir? Bu örgüt çokluğunun, yönetimde dağınıklığa yolaçmayacağının garantisi nerededir? Denebilir ki, bu örgütlerin her biri, kendi özel alanında faaliyet göstermektedir ve dolayısıyla bunlar birbirlerine engel olamaz. Bu elbette doğrudur. Ama ***bir tek*** *sınıfa, proleterler sınıfına hizmet ettiklerine göre, bütün bu örgütlerin faaliyetlerini bir tek doğrultuda yürütmeleri gerektiği de doğrudur. O zaman şu soru ortaya çıkıyor: Bütün örgütlerin çalışmalarında izlemeleri gereken bu çizgiyi, bu genel doğrultuyu kim belirler? Gereken deneyime sahip bulunduğu için, yalnız bu genel çizgiyi hazırlamaya yetenekli olmakla kalmayan, aynı zamanda yeterli otoriteye de sahip bulunduğu için, bütün bu örgütleri, yönetim birliğini sağlamak ve aykırı hareketleri gidermek üzere bu çizgiyi uygulamaya sevketmeye yetenekli olan merkezi örgüt nerededir?*

Bu örgüt, proletaryanın partisidir.

Parti, bunun için gerekli bütün önşartlara sahiptir; çünkü birincisi, Parti, proletaryanın partisiz örgütlerine doğrudan doğruya bağlı olan ve çok defa bu örgütleri yöneten işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplandığı alandır; ikincisi, işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplanma alanı olarak Parti, işçi sınıfının örgütlerinin bütün biçimlerini yönetmeye yetenekli önderlerin yetiştirilmesi için en iyi okuldur; üçüncüsü, işçi sınıfı önderlerinin yetiştirilmesi için en iyi okul olarak Parti, deneyimi ve otoritesi sayesinde proletaryanın mücadelesinin önderliğini merkezileştirmeye ve böylelikle işçi sınıfının çeşitli partisiz örgütlerini, Partiyi sınıfa bağlayan yardımcı organlar ve volan kayışları haline getirmeye yetenekli biricik ör-

güttür.

Parti, proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimidir.

Tabii ki bu, partisiz örgütlerin, sendikaların, kooperatiflerin vb. partinin yönetimine şeklen ast olarak bağlı olmaları demek değildir. Sadece, bu örgütlere mensup olan ve tartışma götürmez şekilde etkili olan Parti üyeleri; bu partisiz örgütlerin, faaliyetlerinde proletarya partisine mümkün olduğunca yakınlaştırılması ve onun siyasi önderliğini gönül rızasıyla kabul etmeleri için bütün ikna yollarına başvurmalıdır demektir.

İşte bunun için Lenin, partinin, siyasi önderliği, proletaryanın bütün diğer örgüt biçimlerine uzanması gereken «proletaryanın sınıf birliğinin ***en üst*** *biçimi» olduğunu söyler. (Bkz. 4. baskı, cilt 31, sayfa 32)*

İşte bunun için, partisiz örgütlerin «bağımsızlığı» ve «tarafsızlığı» oportünist teorisi, ***bağımsız*** *parlamenterler ve Partiden* ***kopmuş*** *yazarlar,* ***darkafalı*** *sendikacılar ve* ***küçük-burjuvalaşmış*** *kooperatifçiler üreten bu teori, Leninizmin teorisi ve pratiğiyle kesinlikle bağdaşmaz." (Stalin, Eserler cilt VI, sayfa 167-168)*

İşçi sınıfına önderlik etmek için, yalnızca işçi sınıfının en bilinçli kesiminin parti içinde örgütlenmesi yetmez. İşçi sınıfının parti dışında daha bir dizi sınıf örgütü vardır. Partiyi bu örgütlerden ayıran, onun bütün diğer örgütleri yönetme, yönlendirme yeteneğine sahiip olmasıdır.

Bu bağıntıda bilince çıkartılması gereken şu düşünce çok önemlidir: Partinin, partinin parçası olmayan sınıf örgütlerine önderlik etmesi, bu örgütlerde çalışan komünistlerin bu örgütlerdeki kitleyi partiye yakınlaştıran ve onun önderliğini fiilen kabul etme yönünde etkileyen ikna çalışmasıyla olur. Bu örgütlerde çalışan komünistler, gerçekten kitlenin öncüsü olup olmadıklarını bu çalışma içinde görüp göstereceklerdir. Partisiz bir kitle örgütünün partinin çizgisini hayata uygulamaları için, onun içindeki komünistlerin kitlenin gerçek öncüleri olmaları, kitleyi ikna etmeleri gereklidir.

Komünistler mücadelenin en önünde gitmek, en doğru öne-

rileri getirmek, kitlenin güvenini kazanmak zorundadır. Parti dışındaki kitle örgütlerinin parti önderliğinde olması demek, resmen ve şeklen parti önderliğini kabul ettiklerini açıklamaları vb. anlamına gelmez. Fiilen, pratikte parti çizgisinin bu örgütler tarafından uygulanması anlamına gelir. Bu demektir ki, parti eğer bu örgütlere önderlik etmek istiyorsa, o zaman bu örgütlerde güçlü bir şekilde çalışmalı, bu örgütlerde çalışan partili yoldaşlar üzerinden bu örgütleri proletaryanın hedefleri doğrultusunda harekete geçirmede ustalaşmalıdır.

Partiyle partidışı örgütler arasındaki ilişki, alt/üst ilişkisi değildir. Yani kitle örgütleri, partinin direktif vermesiyle harekete geçirilemez. Direktifler, partili olanlar için direktiftir. Örgütsüz kitleyi bağlamaz. Örgütsüz kitle, partililer tarafından ikna edilmek yoluyla harekete geçirilir.

Bu ne kadar doğru ise, partidışı örgütlerin de sınıf örgütleri olduğu, bunların sınıf mücadelesinde "bağımsız", "tarafsız" olamayacağı da o kadar doğrudur. Bu örgütler komünist partisine mümkün olduğunca yakınlaştırılmalıdır. Bu örgütler bağıntısında, sınıf örgütleri içinde en yüksek örgüt biçimi olan partinin görevi, partidışı sınıf-kitle örgütlerinin –bu örgüt tabanını oluşturan emekçilerin kazanılması anlamında– "fethedilmesi"dir.

Bu bağlamda bir sorun da, içinde çalışılmak zorunda olunan partidışı örgütlerin niteliği sorunudur. Bugün, kitle örgütü olma iddiasındaki birçok örgüt, gerçekte şu veya bu örgütün sempatizanlarından öteye bir kitleye açılmamakta, şu veya bu örgütün sempatizanlarını toplayan bir örgüt konumunu aşmamaktadır. Partidışı örgütler içinde çalışma bağlamında içinde çalışılması gereken örgütler, öncelikle bu örgütler değil, gerçekten sınıfın değişik kesimlerini içinde barındıran meslekisendikal örgütlerdir. Kendi önderliğimizde kurulmak istenen partidışı örgütlerde de, en başından bunların gerçekten kitle örgütleri olmasına dikkat edilmelidir.

*"4) **Proletarya diktatörlüğünün aleti olarak Parti.** Parti, proletarya örgütünün en yüksek biçimidir. Parti, proleterler sınıfının içinde ve bu sınıfın örgütleri arasında temel yönetici güçtür. Ama bu hiç de Partinin kendisi için bir amaç olduğu, kendi kendine yeter bir güç olarak görülebileceği anlamına gelmez. Parti, proleterlerin sınıf birliğinin sadece en yüksek biçimi değildir, aynı zamanda proletaryanın elinde, henüz kurulmadan önce diktatörlüğünün kurulmasına yarayan, kurulduktan sonra ise bu diktatörlüğün pekiştirilmesine ve geliştirilmesine yarayan bir **araçtır.** Eğer proletarya ıktidar sorunuyla karşı karşıya kalmasaydı, emperyalizmin yarattığı koşullar, kaçınılmaz savaşlar, bir bunalımın varlığı, burjuvaziyi devirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak için proletaryanın bütün güçlerinin bir noktada toplanmasını gerektirmeseydi, Parti devrimci hareketin bütün diğer örgüt biçimleri içindeki üstün durumuna erişemezdi. Parti, proletaryaya herşeyden önce, proletaryanın iktidarı başarıyla ele geçirmesi için vazgeçilmez bir kurum olan savaş genel kurmayı olarak gereklidir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletaryanın kitle örgütlerini çevresinde toplamaya ve savaş sırasında hareketin tümünün önderliğini merkezileştirmeye yetenekli bir parti olmasaydı, proletarya Rusya'da devrimci diktatörlüğünü kuramazdı.*

Ama Parti, proletaryaya sadece diktatörlüğünü kurması için gerekli değildir; Parti, diktatörlüğü devam ettirmek, onu sosyalizmin tam zaferinin çıkarına sağlamlaştırmak ve geliştirmek için daha da gereklidir.

«Partimizde», diyor Lenin, «en sert disiplin, gerçek demir disiplin olmadan; işçi sınıfının bütün kitlesinin; yani bu sınıfta düşünen, namuslu, fedakar, etkili, geri tabakalara kılavuzluk etmeye ve onları peşinden sürüklemeye yetenekli ne varsa onların Partiye tam ve sınırsız desteği olmadan, Bolşeviklerin, 2,5 yıl demiyorum, 2,5 ay bile iktidarda kalamayacaklarını bugün hemen herkesin görebildiği muhakkaktır.» (Bkz. 4 baskı, cilt 31, sayfa 7)

Ama diktatörlüğü «devam ettirmek» ve «geliştirmek» ne demektir? Milyonlarca proletere disiplin ve örgütlülük ruhunu

aşılamaktır; proleter yığınlar içinde, küçük-burjuva kökenli güçlerin ve küçük-burjuva alışkanlıkların kemirici etkisine karşı bir savunma kalesi ve savunma ordusu kurmaktır; küçük-burjuva tabakaları eğitmek ve kalıba dökmek için proleterlerin örgütsel çalışmalarını desteklemektedir; sınıfları kaldırmak ve sosyalist üretimi örgütlendirmek için zorunlu şartları hazırlamaya yetenekli bir güç olabilmeleri için proleter kitlelerin kendilerini eğitmelerine yardım etmektir. Bütün bunları ise, gücünü birliğinden ve disiplininden alan bir parti olmaksızın başarmak imkansızdır.

«Proletarya diktatörlüğü», diyor Lenin, «eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçı, askeri ve iktisadi, pedagojik ve idari inatçı bir mücadeledir. Milyonlarca ve onmilyonlarca insanın alışkanlıklarının gücü, en korkunç güçtür. Mücadelede çelikleşmiş bir parti olmaksızın, sözkonusu sınıfta namuslu ne varsa onun güvenini kazanmış bir parti olmaksızın, kitlelerin ruh halini kollamayı ve kitle üzerinde etkili olmayı bilen bir parti olmaksızın, bu mücadeleyi başarıyla devam ettirmek imkansızdır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 331, sayfa 27)

Proletarya, diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek ***için*** *Partiye muhtaçtır. Parti, proletarya diktatörlüğünün bir aletidir.*

Bundan çikan sonuç şudur ki, sınıfların ortadan kalkması ve proletarya diktatörlüğünün giderek sönmesi, yokolmasıyla (absterben -ÇN) Parti de giderek sönecek, yok olacaktır." (Stalin, Eserler cilt VI, sayfa 169-171)

Proletarya Partisi, proletaryanın elinde iktidarı ele geçirmeden önce iktidarı ele geçirmek, proletarya diktatörlüğünü kurmak; iktidarı ele geçirdikten sonra ise proletarya diktatörlüğünü –bu diktatörlüğe ihtiyaç bırakmayacak doğrultuda– pekiştirmek ve geliştirmek için bir alettir.

İktidarın ele geçirilmesi, proletarya diktatörlüğünün kurulması, tabii ki büyük ve erişilmesi oldukça güç bir amaçtır. Ama bu, hiçbir şekilde proletarya açısından sonal amaç değil,

yalnızca daha büyük bir amaca varmak, daha büyük bir hedefe ulaşmak, "herkes yeteneğine göre; herkese ihtiyacına göre" ilkesi üzerine kurulu; özgür bireylerin özgür birliği olan Komünist topluma varmak için geçilmesi zorunlu olan bir aşamadır.

Böyle bir topluma kendiliğinden geçilmeyecektir. *"En korkunç güç"* olan *"milyonların alışkanlığının gücü"*'ne karşı; eski toplumun güçleri ve geleneklerine karşı, *"kanlı, kansız, şiddetli ve barışçıl, askeri ve iktisadi, pedagojik ve idari"*, yani her türde ve her araçla durmaksızın yürütülen bilinçli, örgütlü, bir sınıf savaşımı gereklidir.

Güç bir iş olan proletarya diktatörlüğünün kurulması, bir anlamda çok uzun bir yolun yalnızca başlangıcıdır.

Partinin görevi, proletaryanın iktidarı ele geçirmesi, proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla bitmeyecektir. Tersine bu güç işi başaran proletarya, bir anlamda daha güç bir işi başarmak, Komünizme ilerlemek için, proletaryanın en bilinçli, en fedakar, en iyi unsurlarının örgütü olan partiye muhtaçtır. İktidar ele geçirildikten sonra da, parti sınıfla özdeş duruma gelmeyecektir. O, proletarya diktatörlüğü şartlarında, proletaryanın partili olmayan kesimlerini ve diğer emekçi kitleleri de eğiterek, onları partinin seviyesine yükseltme görevine devam edecektir.

Parti, partili olmayan kitlenin seviyesi parti seviyesine yükseldiği ölçüde, ona olan ihtiyaç giderek azalacaktır. Parti, kendi bilinçli eylemiyle kendinin giderek sönüp yokolması doğrultusunda bir faaliyet yürütecektir.

Nasıl ki proletarya diktatörlüğü, sınıfları ortadan kaldırma, buna bağlı olarak her türlü diktatörlüğü ortadan kaldırma ve bu arada aslında bir "yarı devlet" durumunda olan proletarya diktatörlüğünü de ortadan kaldırma yönünde bir faaliyetin aleti ise; proletarya diktatörlüğü süreç içinde giderek sönecek, yok olacaksa; aynı şekilde bu diktatörlüğün kurulması, sürdürülmesi –kendi kendini de giderek yok etme doğrultusunda sürdürül-

mesi– pekiştirilmesi, geliştirilmesinde yönetici, yönlendirici rol oynayan proletarya partisi de giderek sönecek, yok olacaktır.

Şunu da ekleyelim ki, bir ülkede proletarya diktatörlüğü kurulduktan sonra, dünya çapında emperyalizm sistem olarak varlığını sürdürdüğü ve buna muktedir olduğu sürece, proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesi, pekiştirilmesi, sağlamlaştırılması hiçbir şekilde proletarya diktatörlüğünün "yarı devlet" olduğu ve onun bilinçli eyleminin kendisinin giderek sönmesi yok olması yönünde olmasıyla çelişmez.

Bu bağıntıda, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün Stalin döneminde sağlamlaştırılmasına karşı yönelen sahte Marksist eleştiriler, antidiyalektik, antimaterya-list eleştirilerdir. Yine aynı bağıntıda, Kruşçef modern revizyonizminin antiLeninist "bütün halkın devleti", "bütün halkın partisi" tezleriyle artık proletarya diktatörlüğü ve proletarya partisine gerek kalmadığı biçimindeki düşünceleri de, yine proletarya partisi ve proletarya diktatörlüğünün sınıf karakterini bilinçli olarak çarpıtan tezlerdir.

> *"5)* ***Hiziplerin varlığıyla bağdaşmayan bir irade birliği olarak Parti.*** *Birliğinden ve demir disiplininden güç alan bir Parti olmaksızın, proletarya diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek imkansızdır. Ama irade birliği olmadan, bütün parti üyelerinin tam ve koşulsuz eylem birliği olmadan, bütün parti üyelerinin tam ve koşulsuz eylem birliği olmadan, Partide demir disiplin düşünülemez. Kuşkusuz ki bu, Partide fikir mücadelesine yer olmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, demir disiplin, eleştiriye ve fikir mücadelesine engel olmak şöyle dursun, Partinin bağrında eleştiriyi ve fikir mücadelesini önşart koşar. Üstelik bu, disiplinin «kör» disiplin olması demek hiç değildir. Tam tersine, demir disiplin, bilinçliliği ve itaat özgürlüğünü dıştalamaz, bilakis bunları önşart olarak öngörür; çünkü ancak bilinçli bir disiplin, gerçekten demir disiplin olabilir. Ama fikir mücadelesi bitince, eleştiri tükenip karara varılınca, bütün Parti üyelerinin irade birliği ve eylem birliği*

şarttır. Bu öyle bir zorunlu şarttır ki, onsuz ne birleşmiş Parti, ne de Partide demir disiplin düşünülebilir.

«Bugünkü çetin içsavaş döneminde», diyor Lenin, «Komünist Partisi, ancak mümkün olduğunca merkezileşmiş tarzda örgütlenmişse, Partide askeri disipline pek benzeyen demir disiplin yürürlükteyse ve Partinin merkezi, büyük bir otoriteye sahipse, geniş yetkileri varsa ve Parti üyelerinin genel güvenini kazanmışsa görevini başarabilir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, sayfa 185, Rusça)

Diktatörlüğün kuruluşundan önceki mücadele koşullarında Parti disiplini hakkında bunlar söylenebilir.

Diktatörlüğün kurulmasından sonra aynı şeyi, ama daha da büyük ölçüde söylemek gerekir.

«Proletarya partisinin demir disiplinini», der Lenin, «(özellikle onun diktatörlüğü sırasında) azıcık da olsa zayıflatan kimse, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım eder.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, sayfa 27)

Bundan çıkan sonuç şudur ki, hiziplerin varlığı parti birliğiyle, demir disipliniyle bağdaşamaz. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, hiziplerin varlığı, birçok merkezin ortaya çıkmasına yolaçar; birçok merkezin varolması ise Partide ortak bir merkezin yokluğu, irade birliğinin parçalanması, disiplinin gevşemesi ve dağılması, diktatörlüğün zayıflayıp dağılması demektir. Elbette ki, proletarya diktatörlüğüne karşı mücadele eden ve proleterleri iktidara götürmek istemeyen II. Enternasyonal partileri, hizip özgürlüğü gibi bir liberalizmi hoş görebilirler; çünkü bu partilerin demir disipline ihtiyaçları yoktur. Ama çalışmalarını proletarya diktatörlüğünün kuruluşu ve sağlamlaştırılması görevi üzerinde örgütlendiren Komünist Enternasyonal partileri, ne «liberalizmi» ne de hizip özgürlüğünü hoş göremezler.

Parti, her türlü hizipçiliği ve Parti içinde her türlü iktidar bölünmesini dıştalayan bir irade birliğidir.

Bundan dolayı Lenin, «proletarya diktatörlüğünün başarılarının temel şartı olarak Parti birliğinin ve proletaryanın

öncü müfrezesinin irade birliğinin gerçekleşmesi bakımından hizipçiliğin tehlikeleri»ne işaret eder. Bu düşünce, Partimizin X. Kongresinde kabul edilen «Parti Birliği Üzerine» başlıklı özel kararında ifade edilmiştir.

Bundan dolayı Lenin, «Partiden kesin ve hemen ihraç edilme» cezasıyla «her türlü hizipçiliğin tam olarak bastırılmasını» ve «şu ya da bu platform üzerinde kurulmuş bütün grupların hemen dağıtılmasını» talep eder (bkz. «Parti Birliği Üzerine» karar)." (Stalin, Eserler cilt VI, İnter Yayınları, sayfa 171- 173)

Burada üzerinde durmak istediğimiz şey, *"hiziplerin varlığıyla bağdaşmayan irade birliği olarak parti"* öğretisinin, yalnızca özel bir döneme (içsavaşın proletarya diktatörlüğünün varlığını tehdit ettiği şartlara) ait bir öğreti mi olduğu; yoksa genel geçerliliği olan bir öğreti mi olduğu sorunudur.

Burada Stalin, çok açık bir şekilde Lenin tarafından SBKP/B X. Kongresinde formüle edilen *"fraksiyonların yasaklanması"* kararına dayanarak, *"hiziplerin varlığıyla bağdaşmayan irade birliği olarak parti"* öğretisini evrensel geçerliliğe sahip bir ilke olarak formüle etmektedir.

Stalin'in bu genelleştirmesi, bütün Marksizm-Leninizm düşmanlarının, en başta da Troçkistlerin baş saldırı hedeflerinden biridir. Onların iddialarına göre, fraksiyon yasağı, Lenin açısından yalnızca içsavaş şartlarında özel olarak alınan ve genel ilke haline getirilmesi Lenin'in çarpıtılması anlamına gelen bir yasaktır. Şimdi bu iddianın doğruluk derecesine, Lenin'in anlayışının ne olduğuna belgeler temelinde kısaca göz atalım:

Hiziplerin yasaklanması yönünde resmi bir karar, ilk defa 8-16 Mart 1921'de yapılan RKP/B X. Kongresinde alınır.

Lenin'in önerdiği ve büyük çoğunlukla kabul edilen karar tasarısı aynen şöyledir:

"RKP X. KONGRESİNİN PARTİDE BİRLİK KONUSUNA İLİŞKİN KARARININ İLK TASLAĞI

1) Kongre, partinin bütün üyelerinin dikkatini, üye saflarının birliğinin ve bütünlüğünün, parti üyeleri arasında tam bir güvenin ve proletaryanın öncüsünün irade bütünlüğünü

gerçekten temsil eden gerçekten uyumlu bir çalışmanın güvenceye alınmasının, birçok olayın ülkenin küçük-burjuva nüfusu içinde kararsızlıkları güçlendirdiği şu anda, özellikle gerekli olduğu noktasına çeker.

2) Bununla birlikte, partide sendikalar konusunda genel bir parti tartışmasından önce, fraksiyonlar oluşumunun bazı belirtileri, yani özel bir tabanı olan ve bir ölçüde biraraya gelme ve kendine özgü bir grup disiplini yaratma çabası gösteren grupların oluştuğu saptanabiliyordu. Örneğin fraksiyon oluşumunun bu tür belirtileri, Moskova (Kasım 1920'de) ve Harkov parti konferanslarının birinde, hem "İşçi Muhalefeti" adlı grupta, hem de kısmen "Demokratik Merkezcilik" adlı grupta vardı.

Bütün sınıf bilinçli işçilerin, her zaman başka tarafa çeken her fraksiyon oluşumunun zararlarını ve gereksizliğini açıkça tanıması zorunludur; fraksiyon oluşumu, grupların temsilcileri partinin birliğini koruma yolunda en iyi iradeye sahip olsalar bile, gene de uygulamada zorunlu olarak, uyumlu çalışmanın zayıflaması, hükümet partisine rampa eden düşmanların çatlağı derinleştirmek ve karşı-devrimci amaçlar için ondan yararlanma girişimlerine yeniden daha büyük güçle girişmeleri sonucuna görürür.

Sınsıkı izlenen komünist çizgiden her biçimde sapmalardan proletarya düşmanlarının yararlanması, Kronstadt ayaklanması örneğinde en büyük bir açıklıkla kendini göstermiştir. Bu ayaklanmada, dünyanın bütün ülkelerindeki burjuva karşı-devrim ve beyaz muhafızlar, yalnızca Rusya'da proletarya diktatörlüğünün işini bitirmek için bir Sovyet düzeninin sloganlarına bile sarılmaya hazır olduklarını hemen bildirdiler, toplumsal devrimciler ve genel olarak burjuva karşı-devrim Kronstadt'ta sözde Sovyet devleti adına Rusya'daki Sovyet hükümetine karşı ayaklanma sloganlarını kullandılar. Böylesi gerçekler, beyaz muhafızların, yalnız Rusya'da proleter devrimin kalesini zayıflatmak ve yıkmak için komünistlerin, hatta en solda bulunan komünistlerin rengine girmeye çalıştıklarını ve bunu becerdiklerini kesinlikle kanıtlıyor.

Kronstadt ayaklanmasının arifesinde Petrograd'ta menşeviklerin dağıttığı bildiriler de, Kronstadt isyancılarını, toplumsal devrimcileri ve beyaz muhafızları gerçekte ileri doğru itmek ve desteklemek için RKP içindeki görüş ayrılıklarından ve fraksiyon oluşumu belirtilerinden menşeviklerin nasıl yararlandığını, bu arada sözde ayaklanmaların karşıtı ve Sovyet devletinin, sözde küçük düzeltmelerden geçmiş yalnız bir tek Sovyet devletinin taraflısı kılığında göründüklerini ortaya koymaktadır.

3) Bu konuda propaganda, bir yanda fraksiyon oluşumunun zararları ve tehlikeleri konusunda parti birliği ve proletaryanın öncüsünün irade birliğinin gerçekleştirilmesi açısından köklü bir aydınlatma alanında proletaryanın başarısının temel koşulu olarak, öte yanda da Sovyet devletinin düşmanlarının en yeni taktik manevralarının özelliği üzerine aydınlatma alanında sürdürülmelidir. Karşı-devrimin açık bir beyaz muhafız bayrağı altında gerçekleşmesinin umutsuz olduğuna inanmış bulunan bu düşmanlar, şimdi de RKP içindeki görüş ayrılıklarından yararlanma ve karşı-devrimi şu ya da bu yoldan, iktidarın başka bir siyasal akıma teslim edilmesi, Sovyet devletinin tanınmasına dıştan en yakın gelen bir akıma teslim edilmesi yoluyla destekleme yolundaki her çabayı gösteriyorlar.

Daha önceki deneyimler de, devrimci diktatörlüğü sarsmak ve yıkmak, böylece karşı-devrimin yengisine, kapitalistlerin ve çiftlik sahiplerinin yengisine yolu açmak üzere karşı-devrimin, aşırı devrimci partiye en yakın olan muhalefeti desteklediği günlerin deneyimlerini de propaganda yoluyla açıklamalıdır.

4) Fraksiyon oluşumuna karşı pratik savaşımda, her parti örgütünün hiçbir fraksiyon çıkışına karşı hoşgörülü davranılmamasına çok sıkı biçimde dikkat etmesi zorunludur. Partinin eksiklerinin mutlaka zorunlu olan eleştirisi öyle yapılmalıdır ki, her pratik öneri elden geldiği kadar belirgin biçimde gecikmeksizin, hiçbir sarsaklığa meydan verilmeksizin partinin yerel ve merkezi yönetim organlarına, tartışılmak ve karara varılmak üzere iletilmelidir. Eleştiride bulunan herkes, ayrıca, eleştirinin biçimiyle ilgili olarak, düşmanlarla çevrili

olan partinin durumunu dikkate almalı, eleştirinin içeriğiyle ilgili olarak, partinin ve üyelerinin yanlışlarının uygulamada nasıl düzeltildiğini, Sovyet ve parti çalışmasına kendisinin yaptığı dolaysız katkı yoluyla incelemelidir. Partinin genel çizgisinin her türlü tahlili ya da pratik deneyiminin değerlendirilmesi, kararlarının uygulanmasının denetimi, yanlışların düzeltilmesine ilişkin yöntemlerin incelenmesi vb., herhangi bir "taban" üzerinde ya da benzer biçimde oluşan gruplarda önceden asla tartışılamaz; tersine, bunlar, yalnızca tüm parti üyelerinin doğrudan işlemine iletilir ve yalnız buradan geçirilir. Bu amaçla kongre, Diskussioni Listok'un ve özel kitapların daha düzenli olarak çıkarılmasını, bununla ilgili olarak, eleştirinin salt nesnel biçimde yürütülmesini ve hiçbir zaman proletaryanın sınıf düşmanlarına yardımcı olabilecek biçimlere bürünmemesine yorulmadan çalışılmasını buyurur.

5) Parti Kongresi, özel bir kararda çözümlenmesi yapılan sendikalizm ve anarşizm yönüne sapmayı ilke olarak geri çevirme ve her türlü fraksiyon oluşumunun kökünü kazımak işiyle merkez komitesini görevlendirerek, aynı zamanda, örneğin "İşçi Muhalefeti" denilen grup konusunda olduğu gibi, dikkati özellikle kendine çeken konularla ilgili olarak –partinin proleter olmayan ve güvenilmeyen unsurlardan temizlenmesi, bürokrasiyle savaş, demokrasi akımının ve işçilerin girişkenliğinin gelişmesi vb.–, her zaman ortaya çıkan türden nesnel bütün önerilerin en büyük dikkatle incelenmesi ve pratik çalışmada denenmesi gerektiğini bildirir. Parti, birçok değişik türden engelle karşılaştığımız için bu konularda gerekli bütün önlemleri yürütmediğimizi, partinin nesnel olmayan ve fraksiyon nitelikli sözde eleştirinin kesinlikle geri çevrilmesiyle ilgili olarak, her zamanki gibi yorulmadan, yeni yöntemleri deneyerek, bütün araçlarla bürokrasiye karşı ve demokrasi akımının, girişkenliğin gelişmesi için, partiye sızmış olan kimselerin bulunması, ortaya konması ve kovulması, vb. yolunda savaşımda bulunacağını bilmek zorundadır.

6) Kongre bundan dolayı, şu ya da bu taban üzerinde oluşmuş bütün grupların ("İşçi Muhalefeti", "Demokratik

Merkezcilik", vb. grupları gibi) tümüyle dağıtıldıklarını açıklar ya da bunların derhal dağıtılmasını buyurur. Bu kongre kararının yerine getirilmemesi, partiden kesinlikle ve derhal çıkarılmayı gerektirir.

7) Parti içinde ve tüm Sovyet çalışmasında sıkı bir disiplinin sağlanması, en büyük birliğe ve her türlü fraksiyon oluşumunun kökünün kazınmasına ulaşılması için, kongre, disiplinin bozulması ya da fraksiyon oluşumunun diriltilmesi ya da buna gözyumulması hallerine, partiden çıkarılmaya kadar varacak bütün parti cezalarının, MK üyeleriyle ilgili olarak, bunların MK adaylığı aşamasına indirilmesi, hatta en son önlem olarak partiden çıkarılması işleminin uygulanması konusunda Merkez Komitesine yetki vermiştir. MK üyelerine, MK adaylarına ve Denetleme Komisyonu üyelerine karşı bu en ileri önlemin uygulanması, MK genel kurulunun toplantıya çağrılması, bu toplantıya tüm MK adaylarının ve Denetleme Komisyonunun bütün üyelerinin çağrılması koşuluna bağlıdır. Partinin en sorumlu yöneticilerinin bu ortak toplantısı, MK üyesinin MK adayı aşamasına indirilmesini ya da partiden çıkarılmasını zorunlu görürse, bu önlem gecikmeye meydan vermeden yerine getirilmelidir." (Marx, Engels, Lenin, "İşçi Sınıfı Partisi Üzerine", Sol Yayınları, sayfa 409-413)

Bu kararın başlangıcında, bu kararın alınmasına neden olan somut durum, somut olarak ortaya konmaktadır.

Parti içinde; parti çizgisinden ayrı platformlar temelinde, kendi içlerinde ayrı bir disipline sahip **hizipler ortaya çıkmıştır. Bu durum proletarya diktatörlüğünü tehdit etmektedir. Buna izin verilemez.**

Lenin, Kongrenin sonunda yaptığı "Parti Birliği ve Anarko-Sendikalist Sapma Konuşması Hakkında Kapanış Sözleri"nde, alınan kararda, yalnızca 7. maddenin yayınlanmasını istemediklerini; bunun "*İçinde bulunduğumuz andaki tehlikenin bilinci içinde alman ve olağanüstü durumda kullanılacak olan bir tedbir*" olduğunu açıklar. Diğer maddeler konusundaki açıklamalarında bunların bir kereye, özel duruma

özgü olduğu vb. yönünde bir açıklaması yoktur. (Cilt 32, sayfa 263)

Aynı yazıda Lenin, "İşçi Muhalefeti" hakkında *"sapma"* lafını bilinçli olarak kullandıklarını açıklar. (sayfa 264)

Kongrede yaptığı "Parti Birliği ve Anarko-Sendikalist Sapma Üzerine Konuşma"da ise aynen şunları söyler:

> *"Sözkonusu olan... tamamıyla ve açıkça sendikalist bir sapmadır. Bu isimlendirme abartmalı değildir ve üzerinde iyice düşünülmüştür. Bir sapma, henüz bitmiş (tamamlanmış /ÇN) bir yön değildir. Bir sapma, henüz düzeltilebilir birşeydir. Bazı kişiler doğru yoldan biraz ayrılmışlardır ya da ayrılmaya başlamışlardır. Ama bu henüz düzeltilebilir. İşte sapma kelimesiyle dile getirilen budur görüşümce. Bununla henüz kesinleşmiş birşeyin olmadığı, durumun düzeltilebileceği vurgulanmak ve sorunu bütün kapsamıyla ve temelden ele almamak yönünde uyarıda bulunulmaktadır. Eğer bu anlatılan için daha iyi bir kavram varsa, buyrun." (sayfa 256)*

Yani o dönemdeki muhalefet, Lenin tarafından henüz Marksist genel değerlendirmesi içinde görülen ve fakat "doğru yoldan sapmış" olanlar şeklinde değerlendirilmektedir. Lenin böyle bir muhalafete bile hizip hakkının tanınmasına kesinlikle karşıdır. Ama bu kişilerin partide kalmasından yanadır. O kadar ki, bunlardan bazılarının Merkez Komitesine seçilmesini bizzat Lenin savunur. (Cilt 32, sayfa 265-266)

Bunların parti içinde kalıp çalışmasından Lenin yanadır. Ama şartı vardır:

a- Hizipler dağıtılacak

b- "Partimizde sendikalist ve anarşist sapma" konusuna RKP X. Parti Kongresinde Lenin'in sunduğu ve büyük çoğunlukla kabul edilen karar tasarısında şunlar tespit edilir: (Bu kararın 3. maddesinin ortasından 5. maddesinin ortasına kadar Marx, Engels, Lenin, "İşçi Sınıfı Partisi Üzerine"de var. *Sayfa 413-415*) Bizim için ilginç olan 6. madde şöyle:

> *"Bütün bunlar temelinde RKP kongresi içinde sendikalist*

ve anarşist sapmanın dile getirildiği bu düşünceleri reddeder ve şunları gerekli görür:

Birincisi: bu düşüncelere karşı sürekli ve sistemli bir ideolojik mücadele

İkincisi: Parti Kongresi bu düşüncelerin ***propagandasını*** *RKP üyeliğiyle bağdaşır görmediğini açıklar.*

Parti Kongresi, Parti Merkez Komitesine bu kararları kesinlikle uygulama görevini verirken, özel yayınlarda, toplanmış ciltlerde (Sammelband) vb. sözü geçen konularda bütün parti üyelerinin köklü fikir alışverişi için yere sahip olabilmesi ve olması gerektiğini belirtir."

Lenin burada açık bir biçimde "özel yayınlarda" sürdürülecek teorik tartışmayla, propagandayı kesin bir biçimde ayırır. Kongrenin sendikalist-anarşist sapma olarak değerlendirdiği düşüncelerin propagandasını yasaklar.

Bu düşünceyi Lenin, karar taslağı hakkındaki konuşmasında şöyler açıklar:

"Sizler, her biri şu veya bu biçimde propagandist ve ajitatör olan sizler, mücadele eden siyasi partiler içindeki propagandayla, özel yayınlarda ve toplanmış ciltlerdeki fikir alışverişi arasındaki farkı görmüyor musunuz? Bu farkı, bu kararı anlamak isteyen herkesin görebileceğini düşünüyorum. Ve biz MK içine aldığımız bu sapmanın temsilcilerinin orada bu karar karşısında her bilinçli, disiplinli parti üyesi gibi davranacağını umuyoruz. Biz onlarla birlikte bu ayrım çizgisini MK içinde, özel bir durum yaratmadan çekeceğimizi umuyoruz. Biz parti içinde olanın ne olduğunu inceleyeceğiz: Mücadele içindeki bir parti içinde düşüncelerin propagandası mı; yoksa özel yayınlarda ve toplanmış ciltlerde fikir alışverişi mi? Kim Engels'in alıntılarını son inceliklerine kadar incelemek istiyorsa, buyursun! Partiye her zaman değerli tavsiyelerde bulunan teoriciler vardır. Bu gereklidir. Biz iki-üç büyük toplanmış cilt yayınlayacağız – Bu gerekli ve yararlıdır. Bu, bu platformların mücadelesine benziyor mu? Bu ikisi karıştırılabilir mi? Bizim siyasi durumumuzu kavramak isteyen hiç kimse bu ikisini karıştırmayacaktır.

Kimse –özellikle zor bir durumda– bizim siyasi çalışmamızı engellemesin; ama kimse de bilimsel araştırmadan vazgeçmesin. Diyelim ki yoldaş Şlyapnikov şimdi boş zamanlarında illegalite dönemindeki devrimci mücadeledeki deneyleri üzerine ikinci cildi eklemek istiyor... Buyursun! Aldığımız karar bizim için yolgösterici olacaktır. Biz en geniş, en özgür tartışmayı açmıştık. "İşçi Muhalefeti"nin platformu partinin merkez organında 250.000 adet basılmıştı. Biz bunu her yanında ve her biçimde tarttık. Varolan bu platform temelinde seçimimizi yaptık. Ve sonunda Kongreyi çağırdık. Kongre toplandı, siyasi tartışmayı sonuca bağladı ve dedi ki: Bir sapma vardır. Saklambaç oynamayı bırakalım, açıkça söyleyelim: Sapma, sapmadır ve düzeltilmesi gerekir. Biz onu düzelteceğiz. Ama tartışma teorik tartışma olacaktır.

Bu yüzden ben bu önergeyi destekliyorum; iki karar tasarısını kabul etmemizi; partinin birliğini sağlamlaştırmamızı ve parti toplantılarının nelerle, tek tek kişilerin –Partiye yardım eden ve şu ya da bu teorik sorunla uğraşmak isteyen Marksistlerin, komünistlerin– boş zamanlarında nelerle uğraşması gerektiğini açıkça belirlememizi öneriyorum." (Cilt 32, sayfa 260-261)

Bu ilginç bir ayırımdır. Ve ilk bakışta, Lenin'in 1906'da "Eylem Birliği/Tartışma Özgürlüğü" yazısında ortaya koyduğundan çok daha geniş bir yasaklama getirmektedir. Burada sözkonusu olan; üzerinde tartışılmış, karar alınmış olan **siyasi** bir konuda artık "propaganda"nm yasaklanmasıdır. Burada sözkonusu olan, 1906'daki gibi bir **eylem kararı** değildir. Bu yüzden bu ikisi birbiriyle çelişir görünmektedir. Ama bu kararın alındığı durum biraz daha araştırılınca, aslında iki yazıya da yön veren düşüncenin aynı olduğu ortaya çıkar. 1921'de doğrudan siyasi eylemini engeller durumdadır. Siyasi eylemin başarısını tehlikeye atar durumdadır. Böyle bir tartışmaya –hele hele bu tartışma belli bir noktada bitirildikten sonra– izin verilemez.

Partinin önüne iki platform konmuştur. (Lenin buna izin

verilmiş olmasını hata olarak görüyor. İçinde bulunulan durumda lüks olarak görüyor.) Şöyle diyor:

"Ben kişi olarak, bu lüksün izin verilemez olduğunu düşündüğümü eklemeden geçemeyeceğim. Bu tartışmaya izin vermiş olmakla kuşkusuz bir hata yaptık." (Cilt 32, sayfa 175)

Parti bu platformlardan birinin sapma olduğunu tespit etmiştir. Artık bu konuda **sapmanın propagandasına** izin verilmeyecektir. Alman karar budur.

Bu karar alınırken yürütülen tartışmada Racyanov, *"platformlar temelinde seçim"*in bütünüyle yasaklanması yönünde öneri getirir. Buna karşı Lenin bu konuşmayı yapar:

> *"Ben yoldaş Racyanov'un isteğinin ne yazık ki yerine getirilemez bir istek olduğunu düşünüyorum. Biz Partiye ve MK üyelerine görüş ayrılıkları olan* ***temel bir sorunda*** *partiye çağrı yapma hakkını yasaklayamayız (ellerinden bu hakkı alamayız /ÇN).*
>
> *Ben bunu nasıl yapabileceğimizi bir türlü gözümün önüne getiremiyorum. Şimdiki Parti kongresi bir dahaki parti kongresi için yapılacak seçimleri hiçbir şeyle bağlayamaz. Diyelim ki, Brest anlaşması gibi bir sorun ortaya çıktı. Ne olacaktır? Böyle sorunların çıkmayacağına garanti verebilir misiniz? Öyle bir durumda platformlar temelinde seçim mümkün olmalıdır. (Racyanov: Bir tek sorunda mı?) Tabii. Ama sizin kararınızda: «Platformlar temelinde seçim yok!» deniyor. Ben bunu yasaklayacağımızı düşünemiyorum. Eğer bizim birlik üzerine kararımız ve devrimin gelişmesi bizi iyice birleştirirse, o zaman platformlar temelinde seçim bir daha ortaya çıkmaz. Biz bu parti kongresinde edindiğimiz dersi unutmayacağız. Ama eğer gelişmeler temelli görüş ayrılıkları ortaya çıkarırsa, bunlar üzerine mücadelenin bütün partinin yargıcı koltuğu önünde yürütülmesi yasaklanabilir mi? Hayır, yasaklanamaz. Bu abartmalı bir istektir ve ben bunun reddedilmesini tavsiye ederim." (Racyanov'un Parti Birliği Üzerine Karar Tasarısına Değişiklik Önerisi Hakkında Notlar, c. 32, sayfa 267)*

Troçkistler Lenin'in gerçekten fraksiyon özgürlüğünden

yana olduğu ve fraksiyonların yasaklanmasını yalnızca X. Kongrenin özel şartlarından ötürü düşündüğü iddialarının kanıtı olarak tam da yukardaki konuşmayı göstermektedirler. Stalin'in *"hiziplerin varlığıyla bağdaşmaz bir irade birliği olarak parti"* öğretisinin Lenin'in çarpıtılması temelinde yükselen bir öğreti olduğu iddiası tam da buraya dayandırılmaya çalışılmaktadır. *(Bkz. F. Claudin, Komünist Hareketin Krizi, cilt 1, sayfa 128-130, Almanca)*

Bu kötü bir hiledir. Çünkü Lenin'in burada tartıştığı "fraksiyon" değil; **önemli bir konuda**, ilkesel bir sorunda görüş ayrılıkları olduğunda, platformlar temelinde seçimin yasaklanıp yasaklanamayacağıdır. Temel konularda görüş ayrılıklarının ifadesi olan ayrı platformlarla fraksiyon bir ve aynı şey değildir. Her ayrı platform muhtemel bir fraksiyonun temeli olmasına rağmen, ille de her ayrı platformun fraksiyonla eşitlenmesi doğru değildir.

Lenin için ayrı platformların olmadığı, ortaya çıkmadığı bir durum ideal bir durumdur. Ama bu, ulaşılması çok güç olan bir hedeftir.

Ayrı platformlar temelinde oluşmuş, ayrı disipline sahip fraksiyonlar; bir başka deyimle "parti içinde parti"ler ise Lenin'in kesinlikle karşı olduğu şeydir. Bu yüzden Stalin'in Lenin'i revizyondan geçirdiği tezi saçmadır.

"Hiziplerin varlığıyla bağdaşmayan bir irade birliği olarak Parti" öğretisi bağıntısında, üzerinde durmak istediğimiz ikinci sorun şudur:

Bu öğreti, RSDİP tarihi gözönünde bulundurulduğunda –en azından 1912'de Bolşevikler ayrı parti olarak ortaya çıkana dek uygulanmamış– **şeklen** Menşevik-Bolşevik ayrışmasından sonra iki ayrı fraksiyon, iki ayrı örgüt RSDİP adı altında ve onun çatısı altında hareket etmiştir. Bunun nedeni nedir? Nasıl açıklanmalıdır? Hiziplerin dağıtılması hakkında resmi bir karar neden ilk defa 10. Kongrede alınmıştır? Daha önce durum ne-

dir?

Bizim bu konuda düşündüğümüz şudur:

Leninist parti öğretisi, anahatlarıyla daha 1902'de "Neyle Başlamalı?" ('Nereden Başlamalı?'), "Ne Yapmalı?" gibi yazılarda; 1904'te "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de ortaya konmuş olmasına rağmen; o dönemde henüz ortaya çıkmamış sorulara tabii ki cevap verilmemiştir. Gelişmelere, yeni sorunlara bağlı olarak; Leninizmin parti konusundaki öğretisi de gelişmiş, derinleşmiştir.

Leninizmin parti öğretisinde; **en baştan itibaren** *"parti içinde her türlü iktidar bölünmesini red"*, **bu anlamda** da hizipçiliği red düşüncesi vardır. Lenin, parti içinde birçok grubu, merkezi bir yapı içinde toplamaya çalıştığı dönemde de, grupların dağıtılmasını ve grup disiplininin yerine, herkesi bağlayan bir **parti disiplini** geçirilmesini savunuyordu. Azınlığın çoğunluğa, partinin merkeze, alt kademelerin üst kademelere uymasını savunuyordu. O, eylembirliğinin sabote edilmesine kesinlikle karşıydı. Buna rağmen, eğer RSDİP içinde aslında 2 grup belli bir süre yanyana yaşadı ve yer yer görünüşte birleşti; bu anlamda **iki ayrı fraksiyon bir örgüt çatısı altında** yeraldı ise, burada iki şeyin bilinmesi gerekir:

1) Bu, Lenin'in **istediği** bir durum, ideal olarak gördüğü bir durum değildi.

2) Birlik olduğu zaman da (çok kısa dönemler dışında) bu **görünüşte** bir birlikti. Gerçekte, aynı isim altında hareket eden, gerçekte ayrı merkezlere, ayrı yayın organlarına, ayrı programlara sahip iki ayrı parti sözkonusuydu.

Bunun ötesinde, yine bilinmesi gerekir ki; arada bir (çok kısa süreler dışında) görünüşte birleşilen grup, henüz **genelde Marksizmin** içinde görülen –bütün oportünist sapmalarına rağmen, henüz Marksist olarak değerlendirilen– bir gruptu ve bu grup Sosyal-Demokrasiye ilgi duyan işçiler arasında da önemli bir kitle tabanına sahipti.

1912'de Bolşevikler bu "anormal" duruma son verdiler. Kendileri RSDİP/Bolşevik adını alarak, **resmen de** ayrı bir parti olarak ortaya çıktılar. Bu parti içinde de görüş ayrılıkları tabii ki vardı; ama görüş ayrılıklarının varlığı ve bunlar üzerine tartışma bir Komünist Partisi içinde istenmeyen ve reddedilen bir şey değildir. Tersine bu, bilinçli disiplin için bir önşarttır.

Tartışma ve eleştiri özgürlüğü eylem birliğini parçalamadığı sürece; zararlı değil, yararlı ve gereklidir, partinin gelişmesinin güvencesidir.

Bolşevikler, ayrı bir parti olarak ortaya çıktıkları andan itibaren, içlerinde ayrı bir merkez, ayrı bir program, ayrı bir yayın organına sahip olma anlamında bir hizip olmamıştır. Tartışma ve eleştiri özgürlüğünün sınırını eylembirliğini bozmaya kadar vardıranlardan ise, parti kendini ayırmıştır.

1917 Temmuz'unda Troçki ve onun etrafındaki grup, ayrı bir grup, ayrı bir program, ayrı bir merkez, ayrı bir yayın organı temelinde bir **hizip olarak** değil; **Bolşevik Parti'nin programını, tüzüğünü** kabul etme temelinde Bolşevik Parti'ye katılmışlardır. Yani burada da "hiziplerin varlığıyla bağdaşmayan parti" öğretisine uygunluk sözkonusudur.

Daha sonraki gelişme içinde, bizzat Bolşevik Parti'nin kendi içinde görüş ayrılıkları temelinde belli gruplaşmalar oluşmaya başlamış; bunlar giderek parti platformundan ayrı platformlar etrafında ayrı merkezler oluşturup, **partinin içinde iktidarın bölünmesi,** eylembirliğinin bozulması eğilimlerini ortaya çıkarmışlardır. Genç proletarya diktatörlüğünün varlığını tehlikeye atan bu gelişmeye dur demek için "Parti Birliği Üzerine Karar" adlı karar alınmıştır. Bu karar, aslında uygulamada zaten gündemde olanın yazılı olarak resmen bir kez daha ifadesinden başka bir şey değildir.

Üzerinde durmak istediğimiz bir başka yer, *"Ama fikir mücadelesi bitince, eleştiri tükenip bir karara varılınca, bütün parti üyelerinin irade ve eylem birliği şarttır"* şeklindeki ifadedir.

Burada, önce görüşümüze göre; karara varılması, *"fikir mücadelesinin bitmesi, eleştirinin tükenmesi"*nin sonrası bir şey olarak ortaya konuyor. Biz bunu, gerek ideolojik sorunlarda alınacak kararlarda, gerekse önemli eylem kararları konusunda, **karar almadan önce**, tartışmaya çağrı olarak kavrıyoruz. Gerçekten de, normal durumlarda **karar**, eğer sözkonusu olan ideolojik bir sorunda parti içindeki tartışma ise, bu tartışmanın sonucunu ortaya koyar. Eylem konusunda kararlar da genelde tartışmak için değil, uygulamak için alman kararlardır. Genelde, karar sonrası tartışma, sözkonusu eylem kararı ise, bunun nasıl uygulanacağına ilişkin bir tartışma olur.

Karara varılması durumu, bir anlamda normal şartlarda –eğer karar gerçekten tartışma sonrasında alınmış bir kararsa– "fikir mücadelesinin bitmesi,

eleştirinin tükenmesi" anlamına gelmektedir. Bu, tabii ki hiçbir şekilde, karar alındıktan sonra, kararı yanlış bulan kimse olamaz anlamına gelmiyor. Söylenen, karar öncesinde herkesin görüşünü ortaya koyduğu; tartıştığı, karşısındakini ikna etmeye çalıştığı ve süreç içinde partinin çoğunluğunun iradesinin ifadesi olan kararın alındığıdır.

Karar alındıktan sonrası için getirilen, *"karara varılınca, bütün parti üyelerinin irade ve eylem birliği şarttır"* şeklindeki ifadenin, eylem birliğiyle ilgili olan kesiminde sorun yoktur. Eylem birliğini bozma, bir Komünist Partinin izin veremeyeceği bir davranıştır. (Yine de bu açık, berrak ilkenin somut uygulamasında da **sorunlar** çıkabileceği; her somutta, alınan eylem kararı üzerine tartışmanın eylem birliğini sarsıp sarsmadığının somut değerlendirilmesi gerektiği bilinmelidir. Lenin, uygulamanın zor olduğunu ve fakat ilkenin "eylem birliği-eleştiri özgürlüğü" olduğunu bu yüzden söylüyor.)

İrade birliği sorununa gelince: Açıktır ki, bir parti üyesi, tartışılan ve karar alınan bir konuda, karar sonrasında da ikna olmamış olabilir. Böyle bir durumda, böyle bir üyenin önünde iki yol vardır: Ya partinin genelinin iradesine uygun davranmak, yanlış da bulsa çoğunluğun aldığı karar doğrultusunda hareket etmek ve partinin kuralları çerçevesinde bu yanlış bulduğu kararın değiştirilmesi için mücadele etmek; ya da partiyi terketmek! Bu ikinci durum, kuşkusuz aynı zamanda partinin yozlaştığı, hatalarını aşmasının imkansız olduğunun pratikte ispatlanmış olması halinde doğru olur. Açıktır ki, partinin **irade birliği**, parti içinde bir konuda bütün parti üyelerinin aynı düşünmesi anlamına gelmez. Partinin iradesi, parti tartışması sonucunda çoğunlukla parti çoğunluğunun görüşlerini ifade eden iradedir. Azınlık buna uymak zorundadır.

> *"6)* ***Parti, kendini oportünist unsurlardan arındırarak güçlenir.*** *Partideki oportünist unsurlar, hizipçiliğin kaynağıdır. Proletarya, dışa kapalı bir sınıf değildir. Köylü, küçük-burjuva kökenli unsurların, kapitalizmin gelişmesi sonucunda proleterleşmiş aydınların durmadan bu sınıfa doğru aktıkları görülür. Aynı zamanda, burjuvazinin sömürgelerden elde ettiği ekstra kârlarla beslediği proletaryanın üst tabakaları, özellikle sendika yöneticileri ve parlamenterler, bir yozlaşma süreci geçirir. «Yaşam tarzlarıyla», der Lenin,*

«kazançlarıyla, dünya görüşleriyle, tam küçük-burjuva niteliği taşıyan bu burjuvalaşmış işçi tabakası ya da 'işçi aristokrasisi', II. Enternasyonal'in esas desteğidir; günümüzde de ***burjuvazinin esas sosyal desteğidir*** *(askeri değil). Çünkü bunlar,* ***işçi*** *hareketi* ***içinde burjuvazinin*** *gerçek* ***ajanları****, kapitalist sınıfın işçi uşakları..., reformizmin ve şovenizmin gerçek yayıcılarıdırlar.» (Bkz. 4. baskı, cilt 22, sayfa 182)*

Bütün bu küçük-burjuva gruplar şu ya da bu şekilde Partiye sızarlar; Partiye kararsızlık ve oportünizm ruhunu, moral bozukluğu ve güvensizlik ruhunu getirirler. Hizipçiliğin ve çözülmenin kaynağını, örgüt dağıtıcılığının ve Partinin içten parçalanmasının kaynağını esas olarak onlar oluşturur. Ardında böyle «müttefikler» varken emperyalizme karşı savaşmak, kendini hem cepheden, hem de cephe gerisinden iki ateş arasında bırakmak demektir. Bu yüzden, böyle unsurlara karşı amansız mücadele ve bunların Partiden kovulması, emperyalizme karşı mücadelenin başarısı için önşarttır.

Parti içinde ideolojik mücadeleyle oportünist unsurların «aşılabileceği» teorisi, bir ve aynı Parti çerçevesi içinde bu unsurların «üstesinden gelinebileceği» teorisi, Partiyi felce ve kronik hastalığa mahkum etmenin belirtisi olan çürük ve tehlikeli bir teoridir; bu teori, Partinin oportünizme peşkeş çekilmesi tehlikesini doğurur; proletaryayı devrimci partisinden, emperyalizme karşı mücadelesinde en önemli silahından yoksun bırakmakla tehdit eder. Eğer saflarında Martov ve Dan'lar, Potressov ve Akselrod'lar bulunsaydı, Partimiz doğru yolu tutamaz, iktidarı ele geçirip proletarya diktatörlüğünü örgütleyemez, içsavaştan zaferle çıkamazdı. Eğer Partimiz iç birliğini ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabildiyse, bu herşeyden önce oportünizm pisliğinden kendini zamanında arındırması, saflarından tasfiyecileri ve menşevikleri kovmayı bilmesinden ötürüdür. Proletarya partilerinin gelişme ve güçlenme yolu, saflarını oportünistlerden ve sosyal-şovenlerden, sosyal-yurtseverlerden ve sosyal-pasifistlerden arındırmaktan geçer. Parti, saflarını oportünist güçlerden arındırarak güçlenir.

«Saflarında reformistler, menşevikler bulundukça» der Lenin, «proletarya devrimini muzaffer kılmak, bu devrimi korumak imkansızdır. Bu ilkesel olarak açıktır. Bu hem Rusya'da hem de Ma-

caristan'da deneyimle açıkça doğrulanmıştır... Rusya'da birçok kez öyle güç durumlar ortaya çıktı ki, eğer menşevikler, reformistler, küçük-burjuva demokratlar Partimizde kalsaydı, Sovyet rejimi muhakkak devrilirdi... Herkesin kabul ettiği gibi, İtalya'da, devlet iktidarını ele geçirmek için proletarya ile burjuvazi arasında tayin edici mücadeleler yakındır. Böyle bir anda Partiden ihraçları mutlak zorunlu olan yalnız menşevikleri, reformistleri, Turati'cileri kovmak yetmez; yalpalamaya eğilimli olan ve reformistlerle 'birliği' bozmama yönünde yalpalayan kusursuz komünistleri de tüm sorumlu mevkilerden uzaklaştırmak yararlı olabilir... Devrimin arifesinde, devrimin zaferi için en çetin savaşlar sırasında, Parti içinde en ufak yalpalama herşeyi mahvedebilir, devrimi başarısızlığa sürükleyebilir; proletarya iktidarı henüz sağlamlaşmadığından ve ona karşı saldırı hâlâ çok güçlü olduğundan, iktidarı proletaryanın elinden koparıp alabilir. Eğer böyle bir anda yalpalayan önderler çekilirlerse, bu Partiyi, işçi hareketini ve devrimi zayıflatmaz, tersine güçlendirir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, sayfa 357-359)" (Stalin, Eserler cilt VI, İnter Yayınları, sayfa 173-175)

Burada üzerinde durmak istediğimiz birkaç nokta vardır:

Önce, parti içinde oportünist görüşlerin çıkmasının kaçınılmaz ve oportünist öğelerin çıkmasının mümkün olduğunun kavranması gerekir. Parti, kendini çevreleyen toplumdan bağımsız değildir. Bunun kavranmaması; parti içinde oportünist görüşlerin ve oportünist öğelerin de çıkmasının mümkün olmadığını savunmak idealizmdir. Eğer oportünist görüşlerin parti içinde çıkması kaçınılmazsa ve eğer oportünist unsurların parti içinde çıkması mümkünse, bu, partinin oportünizme karşı mücadeleyi; kendi içinde oportünist görüşlere ve onların taşıyıcılarına karşı mücadeleyi hayati bir sorun olarak kavraması ve bu mücadeleyi sürekli kılması gerektiği anlamına gelir.

Bu noktada iki önemli sapma sözkonusudur. Bunlardan biri, "Proletarya Partisinin içinde bulunduğu, bağrından çıktığı toplumdan ayrı düşünülemeyeceği", onun içine de proleter düşünceye sahip olmayan unsurların ve proleter olmayan düşüncelerin sızacağı, bunun kaçınılmaz olduğu doğru düşüncesini "Parti içinde iki çizginin varlığı ve mücadelesi kaçınılmazdır" şeklindeki teze kadar genişleten Mao Zedung Düşüncesi'nin sapmasıdır.

Bu sapma, **çizgi** denen şeyin (tartışılan konu veya noktada; veya eğer genel çizgi üzerinde tartışma sözkonusuysa, o zaman bütün önemli/belirleyici noktalarda) **sistemli, yerleşmiş bir sapma** (veya sapmalar bütünü) olduğunu kavramayan; her hata ve sapmanın çizgi olmadığını anlamayan; **hata ve sapmaların bir çizgi düzeyine kadar gelişmesinin, eğer bunlara karşı kararlı, sistemli, doğru bir mücadele yürütülürse engellenebilir olduğunu, kaçınılmaz olmadığını** görmeyen bir sapmadır. Bu sapma, parti içinde şu veya bu konuda ortaya çıkan yanlış görüşlerin çizgi düzeyine gelişmesinde Marksist-Leninistlerin hatalarını, yetersizliklerini vb. dıştaladığı, parti içinde yanlış bir çizginin varlığını objektif bir zorunluluk olarak koyduğu noktada, hata ve sapmalara karşı ideolojik mücadelenin önemi ve gerekliliğini küçülten bir konumdadır. İddiası, hatalara karşı daha tutarlı bir mücadele olmasına rağmen, bu sapma, parti içinde oportünist bir çizgiyi kaçınılmaz gördüğü, ikinci bir çizgiyi "normal" gördüğü noktada, parti içinde ideolojik mücadeleyi zayıflatan bir konumdadır.

Diğer sapma ise, şimdi kendi tarihe karışmış olan Arnavutluk Emek Partisi'nin (AEP), iki çizginin varlığını mutlaklaştıran sapmaya karşı savunduğu, iki çizginin varlığını hiçbir zaman mümkün görmeyen, "olamaz" iddiasıyla olguları yok sayan sapmasıdır. Bu sapma, idari tedbiri, ideolojik mücadelenin önüne çıkararak, bir partinin yozlaşması için şartları olgunlaştırmaya hizmet eden bir sapmadır.

Birbirinin zıttı görünmesine rağmen, her iki sapmanın da buluştuğu bir ortak nokta vardır: Parti içi ideolojik mücadelenin partinin gelişme yasası olduğunu kavramamak!

Modern revizyonistler, parti içinde ideolojik mücadele ilkesini kendi işlerine geldiği gibi, kimi zaman bürokratça, kimi zaman da liberalce yorumlayıp uygulayarak; daha doğrusu anti-Marksist-Leninist görüşler için bürokratça, revizyonist görüşler için ise liberal tarzda uygulayarak iğdiş etmişlerdir.

İkinci olarak, Stalin burada çok açık bir şekilde parti içinde **oportünist öğelere** yer olmadığını öğretmektedir. Bu ne demektir? Bu, şu veya bu noktada oportünist bir görüş savunan bir kişiye partide yer yoktur, bu kişinin derhal partiden atılması

gerekir anlamına mı gelmektedir? Hayır. **Oportünist öğe** tespiti, parti içine bir kişi için yapılan **genel bir tespittir. Oportünist öğe tespiti, şu veya bu konuda oportünist görüş savunan birini ifade için kullanılan bir kavram değil; ya genel çizgi itibariyle oportünizmi savunan, veya anda çok belirleyici olarak görülen bir noktada sistemli olarak oportünist bir çizgi savunan, her iki halde de ideolojik mücadeleyle düzeltilme imkanı görülmeyen kişiler için yapılan bir tespittir.**

Bir zamanlar Marksist-Leninist olarak değerlendirilen bir kişi hakkında (ki eğer partili ise, Marksist-Leninist olarak değerlendirildiği için partiye alınmıştır) **oportünist öğe** tespiti yapmakta, o kişinin hata ve sapmalarına karşı ideolojik mücadele belirleyici rol oynar. Hakkında –ideolojik mücadele sonucu– oportünist öğe tespiti yapılan birinin parti içinde tutulması tabii ki mümkün değildir. Hakkında oportünist öğe değerlendirilmesi yapılan kişinin partiden dıştalanması için mücadele edilmelidir. Açıktır ki, bu mücadele süreci, şartlara göre şu veya bu kadar sürebilir. Sorun bu gibilerine karşı yürütülen mücadelenin, artık bunlardan arınmak amacıyla yürütülen bir mücadele olduğunun kavranmasıdır.

Bu noktada şunu bilince çıkarmak istiyoruz:

Herhangi bir kişi, grup vb. ile örgütsel ilişkinin kesilmesinde, Marksist-Leninistler, teorik yanılgı içinde bulunanlarla, bu teorik yanılgıları siyasi sonuçlarıyla birlikte savunup uygulamaya koyanlar arasında ayrım yapmakta; birincilerle aynı örgüt içinde hareket edebilmelerine rağmen, ikincilerle örgütsel ayrılığı gündeme getirmektedirler.

Buna bir örnek olarak Bernstein ve Millerand'ın durumları verilebilir. Bernstein aslında teorik revizyonizmin yaratıcısıdır. Millerand ise –Lenin'in deyimiyle– *"Pratik Bernsteincılığın kusursuz bir örneğini vermiştir." (Bkz. Lenin, "Ne Yapmalı?")* Lenin'in bu tespiti yaptığı dönemde revizyonizmin babası dene-

bilecek olan Bernstein, hâlâ Almanya Sosyal-Demokrat Partisindedir. Ve Lenin, onun bu parti içinde olmasına kökten bir eleştiri getirmez ve fakat Millerandizmi açıkça sosyalist hareketin dışında görür.

Buna bir başka örnek, 1907-1908'de Bogdanov'un durumudur. Bogdanov, felsefede Mahizmi, ampiriokritisizmi savunmuştur. Ama siyasi sonuç olarak, henüz illegal siyasi partinin tasfiyesini vb. gündeme getirip savunmamıştır. Böyle bir durumda Lenin, Bogdanov'la aynı parti içinde çalışmaya, onun teorik görüşlerine karşı mücadele ederken onunla aynı parti içinde birlikte yürümeye hazırdır. Birlikte aynı organda çalışmaya hazırdır. Onu sosyalist hareketin ve partinin bir parçası olarak değerlendirmektedir. Lenin'in aynı örgüt içinde birlikte hareketi reddettiği nokta, tasfiyeci veya otzovist (tersten tasfiyeci) siyasi sonuçların savunulduğu noktadır. Birincide kimi teorik yanılgılar sözkonusudur. İkincide bu teorik yanılgılar, pratik sonuçlarıyla birlikte savunulmaktadır. Partinin pratik eylemini engeller duruma gelmektedir. Bu noktada artık "oportünist öğe" tespiti yapılmak ve yollar –örgütsel olarak da– ayrılmak zorundadır.

Oportünist öğe olarak değerlendirilmeyen ve fakat belli konularda oportünist hata ve sapmaları savunanlara karşı tavır ne olacaktır? Alıntı yaptığımız yerde, bu soruya berrak bir cevap yoktur. Bu konuda davranış hakkında düşündüğümüz şudur: Oportünist görüşler, kim tarafından savunulursa savunulsun, görev bunlara karşı tutarlı bir ideolojik mücadele yürütmektir. Partinin oportünist görüşlerden temizlenmesi için mücadele sürekli olmalıdır. Eğer oportünist görüşün savunucusu bir kişi, genelde Marksist-Leninist olarak değerlendiriliyorsa, oportünist unsur olarak değerlendirilmiyorsa, normal şartlarda o kişi parti içindeki mücadeleyle eğitilmeye çalışılır. Ama öyle anlar olur ki, genelde komünist olarak değerlendirdiğimiz bir kişiyi de, "kusursuz komünistleri" de, bir noktadaki sallanması,

oportünist bir tavrı yüzünden "sorumlu mevkilerden uzaklaştırmak" ve hatta partiden dıştalamak gerekebilir.

Lenin, burada Stalin'in alıntı yaptığı yerde, bu konuda devrim arifesi dönemini örnek olarak veriyor. Kuşkusuz onun "devrim arifesi" dönemiyle örneklediği bu tavır, hemen bütün önemli dönemeçler için de geçerli olan bir tavırdır. Belirleyici dönemeçlerde sallanan kişilere –bunlar genelde Marksist-Leninist olarak değerlendirilse bile– dayanmamak, hele hele sorumlu mevkilerde bu gibilere dayanmamak, Lenin-Stalin'den ve fakat kendi deneyimlerimizden de öğrendiğimiz bir derstir.

Üçüncüsü: Stalin *"Eğer saflarında Dan'lar, Martov'lar, Potressov'lar, Akselrod'lar bulunsaydı, partimiz doğru yolu tutamaz..."* vs. diyor. Burada, Martov'lar, Akselrod'lar vb. ile **başlangıçta** birlikte yürümenin doğru olup olmadığı şeklinde bir soru çıkabilir. Bizim bu soruya cevabımız şudur: 1901'lerin Martov'u ile 1917'nin Martov'u; 1903 İkinci Parti Kongresinin Menşevikleriyle, 1912'nin tasfiyecileri; 1917 Ekim Devrimi sırası ve sonrası Menşevikleri arasında nicel değil nitel farklılık vardır.

Bunlardan birincileri; belli noktalarda oportünizmi savunan ve fakat genel olarak hâlâ Marksist hareket içinde sayılan unsurlardır. Bunlarla aynı parti içinde, bunların oportünist hatalarına karşı mücadele edilerek çalışılabilir. Daha sonranın Martov ve Menşevikleri ise, sistemli olarak küçük-burjuvazinin ve işçi aristokrasisinin görüşlerini savunan oportünist unsurlardır, bunlarla aynı parti içinde hiçbir iş yapılamaz. Ve bunlar Bolşevikler iktidarı ele geçirdiğinde, doğrudan proletarya diktatörlüğüne saldırmışlar, pratikte karşı-devrimci konuma girmişlerdir.

Bu bağlamda, RSDİP somutundaki gelişmelere daha yakından baktığımızda şunları görüyoruz:

1903, RSDİP II. Kongresi, Menşevik/Bolşevik ayrılığının ilk defa ortaya çıktığı kongredir. Kongrede kabul edilen prog-

ram hem Menşeviklerin, hem Bolşeviklerin kabul ettiği bir programdır. Ayrılık, esas olarak **örgütsel sorunda**, örgütlenme ilkeleri sorununda ortaya çıkar. Menşevizm, bu dönemde bir alanda *"örgüt sorununda oportünizm"* dir. Ayrılığın ilk ortaya çıktığı, belirginleştiği yer kongre olmuştur. Bu durumda henüz bu alanda da oportünizmin nereye doğru gelişeceği belli değildir. Bu dönemdeki polemiklerde yer yer Menşeviklere oportünist de dense; kastedilen bütün çizgi boyunca ve iflah olmaz bir oportünizm değil; bir alanda ve mücadele içinde düzelmesi mümkün görülen bir oportünizmdir. Menşevizm henüz Marksizmin sınırları içinde bir akım; Menşevikler de genel olarak (tek tek bazı Menşeviklerin genel olarak da oportünist değerlendirilmesinden bağımsız olarak) henüz bir sorunda, oportünist konumda bulunan Marksistler olarak değerlendirilmektedir.

Bu dönemde Lenin'in bu Menşeviklerle aynı proletarya partisi içinde birlikte örgütlenmek istediği (parti ilkeleri, kuralları çerçevesinde) olgudur.

1905 Devrimi öncesinde de, III. Parti Kongresine çağrı yapıldığından, Lenin bütün parti örgütlerini, bu arada Menşeviklerin önderliğindekilerini de Kongreye çağırmıştır. Ama Menşevikler katılmayı reddetmiştir.

Yani bu dönemde de Lenin birlikten yanadır. Birliğe karşı olan Menşeviklerdir. **Lenin, Menşevikleri bu dönemde henüz oportünist sapmaları olan –örgütsel alanda oportünist olan– sosyal-demokrat olarak değerlendirmektedir; parti kurallarına uyma koşuluyla aynı parti içinde çalışmaktan yanadır.**

1905 Devrimi, örgütsel alandaki ayrılıklara yenileri, "taktik ayrılıkları" ekler.

1906'da IV. (Birlik) Kongresi yapılır. Bu kongre formel birliği sağlar. Gerçekte ise iki ayrı parti sözkonusudur. Formal

birlik de olsa, bu birleşme Lenin'in ve Bolşeviklerin hâlâ Menşevikleri sosyalist bir akım olarak değerlendirdiklerinin bir işaretidir.

Bu bağıntıda açıktır ki, Bolşevikler için esas sorun, Menşevizmin etkisindeki partilileri partiye kazanmak; Menşevizmin etkisindeki işçi ve emekçi yığınları da RSDİP önderliğinde birleştirmektir. Ama sorun, yalnızca bu "oportünist önderlerin" etkilediği partili işçilerin kazanılması, menşevik önderlerin etkilediği kitlelerin parti önderliğinde birleştirilmesi sorunu olarak da görülmemelidir.

1906'daki –Bolşeviklerin inisiyatifiyle gerçekleştirilen– ve pratikte kağıt üzerinde kalan "birleşme"de, 1905 Devriminde birçok noktada Menşeviklerin Bolşeviklere yakınlaşması da önemli rol oynamıştır.

1907'de toplanan V. Kongre'de hem Menşevikler, hem Bolşevikler vardır. Bolşevikler çoğunluktadır. Bolşevikler bu dönemde de Menşeviklerle –parti kurallarına uyma koşuluyla– aynı parti içinde birlikte çalışmaktan yanadır.

Daha sonra Stolipin gericiliği dönemi başlar. Bu dönem "sınav dönemi"dir. Bu dönemde gericiliğin baskısıyla Menşeviklerin önemli bir bölümü açık tasfiyeci olmuşlardır. Bolşeviklerin içinden ise "tersten tasfiyeciler", otzovistler çıkmıştır.

Lenin, ne açık tasfiyecilerle ne de otzovistlerle aynı parti içinde çahşılamayacağım savunmuştur. Yani illegal partiye karşı tavır onun için o dönemde belirleyici kıstas haline gelmiştir.

Sonunda, 1912 Prag Konferansı'yla Bolşevikler ayrı parti olarak ortaya çıkmışlardır. Açık tasfiyeciler artık sosyalist akımın bir parçası değildir. Menşeviklerin tasfiyeci olmayan kesimi hâlâ sosyalist olarak görülmektedir. Ama bunlarla birlik için diğerleriyle kesin olarak bağ kesilmesi haklı olarak talep edilmektedir.

1912'de açık tasfiyeci olmamakla birlikte; Bolşevikleri,

tasfiyecilikle (ve tersten tasfiyecilik olan otzovizm) her türlü örgütsel bağı da kestikleri için "bölücülük", "sekterlik" vb. ile suçlayan "parti yanlısı Menşevik"ler, Bolşeviklerin tasfiyecilikle bağları koparma talebini reddederek; bütün çizgi boyunca oportünizme evrimlenme yönünde ilerleyeceklerinin işaretini vermişlerdir.

1914 Birinci Dünya Savaşı'nda, Menşevizm akım olarak "sosyal-pasifist" "sosyal-şoven" bir konuma gelmiştir.

1921, Parti tarihinde *"Bolşeviklerin, Menşeviklerle bir parti içinde birlikte kalmasının artık düşünülemez olduğu"* nokta olarak adlandırılmaktadır.

Bolşevikler bu dönemde, parti tasfiyecisi menşeviklerle de; onlardan kopmak istemedikleri, bu talebe uymadıkları noktada, tüm diğer Menşeviklerle de, örgütsel bağlarını bilinçli olarak kopartmıştır. *"Parti yanlısı Menşeviklere"* yapılan birleşme çağrısı, *"tasfiyecilerle bağları koparma şartına"* bağlı bir çağrıdır. Bu çağrı karşısında tavır, o dönemde oportünist mi Marksist mi sorusu bağıntısında evrimlenmenin durumu ve perspektifi bağıntısında belirleyicidir. Bu noktada, artık sözkonusu olan, kesin olarak (tasfiyeciler bağıntısında aslında Lenin açısından 1908'lerden itibaren) oportünist sapmaları olan, şu veya bu noktada oportünist olan sosyalistler değil; oportünist unsurlar sözkonusudur. Ama parti oportünist unsurları içinden temizlemek, arınmak zorundadır.

Bu öğreti bağıntısında dikkat çekmek istediğimiz dördüncü nokta da şudur:

Bir zamanlar Marksist olanların, oportünizme doğru gelişmesi mümkün olduğu gibi; bir zamanlar oportünist unsurların içinde yer alanların da Marksizm-Leninizme doğru gelişme ihtimali (az da olsa!) vardır.

1917 Ekim Devrimi sonrasında, geçmişteki bazı Menşeviklerin Bolşevizme doğru gelişmiş ve yeniden örgütlenmiş olması bunun bir örneğidir.

Bu bölümle ilgili olarak tavır takınmak istediğimiz bir so-

run da şudur:

Stalin, "Leninizmin Temelleri" adlı yapıtında, "Parti" bölümünde yeni tipte bir partinin özelliklerini sayarken, yukardaki altı noktada görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu özellikler içinde görüldüğü gibi, bugün bizim özel olarak öne çıkardığımız ve Marksist-Leninist olmanın kıstasları içinde de önemli bir yer verdiğimiz **iki aşamalı parti inşası öğretisi** yoktur.

O halde, sözkonusu öğreti "Leninizmin Temelleri" içinde yer almayan bir öğreti midir? Bu öğretinin bizim yaptığımız gibi vurgulanması, evrensel ilke olarak savunulması yanlış mıdır?

Bu sorulara cevabımız şudur:

Stalin, "Leninizmin Temelleri" adlı eserinde, Parti başlıklı bölümde Marksist-Leninist bir partinin hangi özelliklere, hangi niteliklere sahip olması gerektiğini tartışmaktadır.

O, sözü geçen eserinde, bu özelliklere sahip bir partiye varabilmek için **hangi yoldan** gidilmesi gerektiği, **hangi aşamalardan** geçerek böyle bir partiye varılabileceği sorununu tartışmamaktadır.

Stalin'in saydığı özelliklere sahip bir Marksist-Leninist partinin yaratılması, ancak (devrim öncesi) iki aşamadan geçecek bir yapılanmayla mümkündür. İki aşamalı parti inşası, Marksist-Leninist bir partinin özelliği değil, ona varmak için izlenmesi gereken yoldur. Bu yüzden de, partinin özelliklerinin tartışıldığı bir bağıntıda, "iki aşama" sorununun tartışılmamış olması doğru ve anlaşılır birşeydir.

Kaldı ki, Komintern'in varlığı vb. şartlarda, iki aşamalı parti inşası öğretisinin üzerinde, bizim şimdi durduğumuz gibi durmak özel bir gereklilik de değildir.

"Leninizmin Temelleri"nde; Stalin'in özelliklerini saydığı yeni tipte Bolşevik partiye **hangi yoldan** giderek, nasıl varılacağının tartışılmamış olması, o günkü somut durumda anlaşılırdır.

Somut durum, bütün Dünya Komünist Hareketi içinde haklı bir otoriteye sahip olan SBKP/B'nin varolduğu; bütün Dünya

Komünist Hareketinin üzerinde birleştiği bir ortak çizginin varolduğu; onun ötesinde, Komintern şahsında örgütsel bir birliğin varolduğu; Komintern okullarında bütün dünyadan komünistlerin yetiştirildiği vs.bir durumdur. Böyle bir ortamda, özel olarak iki aşamalı inşa öğretisinin, parti konusu tartışılırken öne çıkarılmaması anlaşılır birşeydir.

Bu noktada, muhtemel sapmalara karşı Komintern doğrudan müdahale edebilecek durumdadır. Parti konusunda, yeni tipte partinin özellikleri sorunu, o günkü dönemde oportünizmle hesaplaşma ve eğitim açısından iki aşamalı parti inşası öğretisine göre öne çıkan sorunlardır. Bugün ise ortam değişiktir. Bugünkü ortamda, iki aşamalı parti inşası öğretisinin ve parti öğretisi bağıntısında, partinin özellikleriyle birlikte savunulması hayati önemdedir.

YENİ TİPTE BİR PARTİNİN İNŞASI (DEVRİM ÖNCESİNDE) İKİ AŞAMADAN GEÇMEK ZORUNDADIR... LENİNİZMİN BU ÖĞRETİSİ EVRENSELDİR

Açıktır ki, kadroları Marksizm-Leninizm teorisini iyice özümsemiş olan; ilkelere en fazla bağlılığı, kitlelerle en fazla bağ içinde olmakla birleştirebilen; bütün çalışmalarında uzlaşmaz bir devrimci tavrı, maksimum esneklik ve manevra yeteneğiyle birleştirebilen ve sahip olduğu bir dizi özellikle sonuçta ***milyonlarca*** işçi ve emekçi kitlesine ***gerçekten*** Marksist-Leninist bir önderlik verebilen; kitleleri devrimci mevzilere yerleştirme, düşman kampındaki en küçük çatlaklardan bile devrim için yararlanma yeteneğine sahip bir PARTİ gökten zembille inmeyecek; ***bir anda*** ortaya çıkmayacaktır. ***Böyle bir parti***; küçük Marksist-Leninist bir çekirdekten (ya da çekirdeklerden) çıkarak milyonlarca kitleye proleter devrimde gerçekten önderlik eden bir güç haline gelene dek bir ***gelişme süreci*** yaşayacaktır.

Parti inşası süreci diye adlandırdığımız bu süreç, her ülkenin ekonomik, sosyal, tarihi, kültürel yapısına göre farklılıklar gösterse de, her ülkede ortak olan özelliklere de sahiptir.

Lenin "«Sol Radikalizm» Komünizmin Bir Çocukluk Hastalığı" adlı broşüründe, Rus devriminin *"Bizde (Rusya'da) olanların tarihi bir kaçınılmazlık olarak enternasyonal alanda TEKRARLANMASI,* **enternasyonal geçerliliğe sahip** *olması"* anlamında enternasyonal öneme sahip olan deneylerini özetler. *(Lenin, Bütün Eserler cilt 31, sayfa 5, Almanca)*

Lenin'in, Rus Devrimi'nin deneylerinden yola çıkarak genel geçerliliğe sahip olan bir deneyim olarak ortaya koyduğu derslerden biri de parti inşasıyla ilgili olanıdır. O, bu bağıntıda şunları söyler:

> *"Proletaryanın öncüsü düşünsel olarak kazanılmıştır. Esas olan budur. Bu olmadan zafere ilk adım bile atılamaz. Fakat buradan zafere kadar oldukça uzun bir yol var. Sadece öncüyle zafer kazanılamaz. Bütün sınıf, geniş kitleler öncüyü ya doğrudan desteklemediği ya da ona karşı en azından hayırhah bir tavırsızlık ve öncünün düşmanlarını destekleme konusunda mutlak bir yeteneksizlik göstermediği sürece öncüyü tek başına tayin edici savaşa sürmek sadece aptallık değil, cinayettir. Fakat gerçekten tüm sınıfın, emekçilerin ve sermaye tarafından köleleştirilenlerin geniş kitlelerinin böyle bir tutumu gerçekten benimseyebilmeleri için sadece propaganda, sadece ajitasyon yetmez. Bunun için bu kitlelerin kendi siyasi deneyimlerini edinmeleri gerekir. Bu, sadece Rusya değil, Almanya tarafından da şaşılacak bir güç ve açıklıkla doğrulanan bütün büyük devrimlerin temel ilkesidir. Sadece Rusya'nın daha düşük bir kültür düzeyine sahip, çoğunlukla okuma yazma bilmeyen kitlelerinin değil, Almanya'nın kültürel seviyesi daha yüksek hepsi okuma yazma bilen kitlelerinin de, kararlı bir biçimde komünizme yönelmek için, II. Enternasyonal şövalyelerinin hükümetinin, burjuvazi karşısında bütün güçsüzlüğünü,*

karaktersizliğini, çaresizliğini, uşaklığını, alçaklığını, proletarya diktatörlüğü karşısında tek seçenek olarak en gericilerin diktatörlüğünün (Rusya'da Kornilov, Almanya'da Kapp ve şürekası) kaçınılmazlığını bizzat yaşamaları gerekiyordu.

Uluslararası işçi hareketi içinde sınıf bilinçli öncünün, yani komünist partilerin, grupların, akımların önündeki görev (henüz uyumakta olan, hareketsiz, eski düşüncelere saplanıp kalmış, eskide ısrarlı, henüz uyanmamış) geniş kitleleri onların bu yeni pozisyonuna ***yaklaştırmak****, ya da geniş kitleleri de bu yeni pozisyonu yaklaşırken, bu yeni pozisyona geçerken yönetmektir. Nasıl birinci tarihsel görevi (proletaryanın sınıf bilinçli öncüsünü Sovyet iktidarı ve işçi sınıfı diktatörlüğüne kazanmak), oportünizme ve sosyal-şovenizme karşı tam bir ideolojik ve politik zafer kazanmadan yerine getirmek mümkün değildiyse, şimdi güncel hale gelen ve* ***kitleleri*** *öncünün devrimde zaferini sağlayacak yeni pozisyona çekmekten ibaret olan ikinci görev de radikal doktrincilik ortadan kaldırılmadan, hataları tamamen aşılmadan, bu hatalardan kurtulmadan yerine getirilemez.*

Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak sözkonusu olduğu sürece (ve hâlâ olduğu ölçüde) propaganda ön planda durur, hatta çevrecilige özgü bütün zaaflarıyla birlikte çevreler bile burada yararlıdır ve değerli sonuçlar verirler. Fakat kitlelerin pratik eylemi, ***son ve tayin edici savaş*** *için milyonluk orduların –deyim yerindeyse– yığınağı, verili toplumun* ***bütün*** *sınıf güçlerinin mevzilendirilmesi sözkonusu olduğunda, tek başına propaganda alışkanlıklarıyla, "katiksız" komünizmin gerçeklerinin basitçe yinelenmesiyle hiçbir şey elde edilemez. Burada hesap, henüz kitleleri yönetmemiş küçük bir grubun propagandacısının yaptığı gibi binlerle yapılmaz, burada hesabı, milyonlarla ve on milyonlarla yapmak gerekir. Burada kendimize sadece, devrimci sınıfın öncüsünü ikna edip etmediğimiz sorusunu değil, aynı zamanda* ***bütün*** *sınıfların, sözkonusu toplumun mutlaka bütün sınıflarının tarihsel bakımdan etkili güçlerinin, istisnasız, tayin edici savaş için*

koşulların gerçekten olgunlaştığı tarzda mevzilenmiş olup olmadıkları sorusunu da sormamız gerekir; ..." (Lenin, "Sol Radikalizm" Komünizmin Çocukluk Hastalığı, İnter Yayınları, sayfa 94-96)

Burada, parti inşası açısından öncelikle önemli olan, Lenin'in parti inşasını devrim öncesinde kesin hatlarıyla iki aşamaya ayırmasıdır. Lenin, burada ***iki aşama*** kavramını kullanmadan, iki ayrı durumu; görevlerin ayrı olduğu iki ayrı aşamayı içerik olarak ortaya koymaktadır.

O, çok kesin olarak, önce *"Proletaryanın öncüsünün ideolojik bakımdan kazanılması"* görevinin esas olduğu bir dönem tespit etmektedir. Bu (proletaryanın öncüsünün ideolojik olarak kazanılması görevi), Lenin'e göre, birinci dönemde *"gerçekleştirilmediği taktirde zafere doğru bir adım bile atmanın mümkün olmadığı"*, **"esas olan"** görevdir. Eğer bu görevi çözmeden zafere doğru bir adım bile atmak mümkün değilse; bu görevin çözülmemiş olduğu bir dönemde, bu görevin bütün diğer görevlerden önde gelen, bütün diğer görevleri kendine tabi kılan **"esas"** olduğu açıktır.

Lenin, *"birinci tarihi hedef"* olarak adlandırdığı *"proletaryanın bilinçli öncüsünü Sovyet iktidarı ve işçi sınıfı diktatörlüğü için kazanmak"* hedefine ulaşılmasını, *"oportünizme ve sosyal-şovenizme karşı tam bir ideolojik-siyasi zafer sağlanmadan mümkün"* görmemektedir.

Yani, bu esas görevin yerine getirilmesi dönemi içinde oportünizme, sosyal-şovenizme karşı ideolojik ve siyasi mücadele, bu mücadeleyle oportünizmin, sosyal-şovenizmin (her türünün), öncelikle kitlenin en ileri kesimi içinde, ideolojik etkisinin kırılması olağanüstü önemdedir. Bu olmadan *"öncünün kazanılması"* mümkün değildir.

Bu, açıktır ki, oportünizme karşı mücadelenin, yalnızca birinci aşamada belirleyici önemde olduğu ve bu mücadelelerin birinci aşamanın tamamlanmasıyla biteceği vs. anlamına gelmez. Oportünizme karşı mücadele, ***her dönemde*** belirleyici

önemde bir görevdir. Ama bu görev, işçi sınıfının öncüsünün kazanılmasının esas görev olduğu birinci aşama içinde büsbütün önem kazanmaktadır. Lenin'in vurgulamak istediği budur.

Lenin, *"Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak"*ın sözkonusu olduğu dönem içinde, *"bu görev sözkonusu olduğu ölçüde"* **"propaganda"**nın önplanda yer aldığını da hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek açıklıkta belirtiyor. Bu dönem için Lenin, bir anlamda "devrimci sınıfın öncüsünü inandırdım mı?" sorusunun, cevap verilmesi gerekli olan esas soru olduğunu da ortaya koyuyor.

Lenin, *"öncünün kazanılması"*nın esas olduğu dönemden ayrı olarak, bir de *"son ve kesin mücadeleyi vermek üzere milyonlarca insanın teşkil ettiği orduları yerleştirmenin"*, *"belirli bir toplumun bütün sınıf güçlerini mevzilendirmenin sözkonusu"* olduğu dönem tespit ediyor. Bu dönem, emekçi yığınların –önceden kazanılmış olan– öncü önderliğinde birleştirilmesinin, *"belirleyici savaş için mevzilendirilmesi"*nin esas görev olduğu dönemdir.

Bu dönemde yürütülecek çalışmanın özellikleri hakkında ise Lenin, *"sadece propaganda, sadece ajitasyonun yetmez"*liğini vurguluyor. Yığınların *"öncüyü doğrudan doğruya desteklemesi"*, *"ya da en azından, öncünün hasmını her türlü destekten vazgeçtiği hayırhah tarafsızlık tutumunu takındığı"* bir durumun ortaya çıkması için *"yığınların kendi öz siyasi tecrübelerinin gerektiği"*ni vurguluyor.

Lenin'in burada söyledikleri –ki bunlar başta da ortaya koyduğumuz gibi, Rus Devrimi deneyinin Lenin tarafından genelleştirilen dersleri içindedir– özetlenerek formülleştirilirse, şunlar denebilir:

Lenin için parti inşası, (devrim öncesinde) iki aşamadan geçer:

1) Proleter öncünün kazanıldığı aşama.

Bu aşamada çalışmanın esas biçimi propagandadır. Sorun, öncelikle devrimci sınıfın öncüsünü inandırmak, onu

kazanmaktır.

Bu, hiçbir şekilde bizzat sınıfın bütününü kazanmak, ona yol ve yön göstermek, onu örgütlemek çalışması yürütülmeyecek; bunun için önce öncünün kazanılması işinin tamamlanması, bitmesi beklenecek, sonra sınıfın kazanılması işi ele alınacak anlamına gelmez. Salt öncü kesimlere yönelik propagandayla yetinileceği, ajitasyon yapılmayacağı, kitle eylemlerine önderlik edilmeye çalışılmayacağı vb. anlamına gelmez. ***Esas*** görevin öncünün kazanılması olduğunun söylenmesi, ***esas*** çalışma biçiminin propaganda olduğunun söylenmesi, diğer görevlerin ve çalışma biçimlerinin bunlara bağlı olarak ele alınması anlamına gelir yalnızca.

2) Bütün sınıfı, büyük yığınları, öncüyü doğrudan desteklememe, ya da en azından öncüye karşı hayırhah bir tarafsızlık durumuna getirme aşaması.

Bu aşamada, çalışmanın esas biçimi, *"kitlelerin kendi öz siyasi tecrübelerini edinmelerine"* hizmet etmelidir. Milyonlarca kitlenin son ve kesin savaş için mevzilendirilmesi görevinin çözümünde yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyonla *"hiçbir şey başarılamaz"*.

Burada geçerken, ilerde aynı soruna yeniden dönmek kaydıyla bir şeye daha dikkat çekmek istiyoruz:

Lenin, alıntıladığımız yazısında, *"Proleter öncü ideolojik olarak kazanılmıştır"* tespitini yaptığı yerde, bu kazanma işini uluslararası düzeyde tartışıyor. Proleter öncüden anladığı bu yazıda, şu veya bu ülkedeki proleter öncü değil, *"enternasyonal işçi hareketinin sınıf bilinçli öncüsü"*, yani *"Komünist partiler, gruplar, eğilimler"*dir. Somut olarak, çoğunlukla II. Enternasyonal'den koparak, III. Enternasyonal saflarında birleşen, III. Enternasyonal'de (Komintern'de) *"Sovyet iktidarı için ve proletarya diktatörlüğü için kazanılmış öncü"*dür. Komünizm için kazanılmış öncüdür.

Uluslararası planda tartışıldığında bu öncünün içeriğinin *"komünist parti, grup ve eğilimler"* olarak doldurulması açık,

anlaşılır bir şeydir. Burada yapılan tespit, tek tek ülkelere indirgendiğinde, *"öncünün kazanılması"*, sözkonusu ülkede ileri unsurların Komünist Partisi için kazanılması anlamına gelir. Bu kazanma işi, ülkedeki somut gelişmeye göre değişik Komünist parti, grup ve eğilimlerin, birleşik bir parti içinde birarayа getirilmesi biçiminde olabileceği gibi; en baştan itibaren tek bir Komünist grup veya partinin, Komünist olma iddiasındaki oportünist gruplar çevresindeki ileri unsurları da ideolojik mücadele içinde kendine kazanması biçiminde de gerçekleşebilir. Hangi biçimde olursa olsun, bu öncünün kazanılması işinde oportünizme karşı mücadele, oportünizmin hem kitle içindeki ve hem de Marksist hareket içindeki etkilerinin kırılması olağanüstü önemdedir.

Lenin'in "'Sol' Radikalizm"de ortaya koyduğu bu dersler bazı oportünistler tarafından bugün (mesela menşevik TKP/ML tarafından), yalnızca gelişmiş kapitalist-empeayalist ülkeler için (o da belki!) genel geçerliliğe sahip olan ve fakat "yarısömürge, yarı-feodal ülkeler için geçerli olmayan" bir öğreti olarak yorumlanıyor.

Bu noktada, Lenin'in "«Sol Radikalizm»"inin birinci bölümünde, öncelikle *"Avrupa'nın ilerlemiş ülkeleri"*nden sözettiği gözönüne alınırsa, bunun iki aşamalı parti inşası öğretisinin yalnızca sözü geçen ülkeler için geçerli olduğu anlamına geldiği savunulabilir.

Fakat böyle bir savunmanın yanlış olduğu, birincisi, bizzat Lenin'in birinci bölümde söyledikleri bütünlük içinde ele alındığında açıktır. Lenin, sözü geçen yerde, Rusya geri bir ülke olduğu için, onun devrim deneyinden çıkarılan derslerin Avrupa'nın ileri ülkeleri için geçerli olamayacağını savunanlara karşı polemik içinde, "«Sol Radikalizm»"de, Rusya deneyinin Avrupa'nın ileri ülkeleri için de *"Rusya'da olanların tarihi bir kaçınılmazlık olarak tekrarlanması"* anlamında *"geçerli olan derslerini"* ortaya koyacağını belirtiyor. Yani onun için, bu

derslerin Rusya'ya benzer geri ülkelerde herhalükarda geçerli olduğu tartışma götürmez bir gerçektir.

İkincisi, Stalin, "Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesinin Milli Cumhuriyetler ve Bölgeler Fonksiyonerleriyle IV. Toplantısı"nda, kenar bölgelerde yerli halk içinden komünist fonksiyonerlerin yetiştirilmesi ve sağlamlaştırılması sorununu tartıştığı yerde, hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek biçimde şu tespitleri yapmaktadır:

> *" ... yerli halk arasında, Sovyet iktidarına kenar bölgelerde en önemli ve son tahlilde tayin edici dayanak olarak hizmet edebilecek Marksist kadrolar yetiştirme ve sağlamlaştırma yöntemlerine geçiyorum. Eğer Partimizin gelişmesini (temel bölüm olarak Rus bölümünü alıyorum) gözönünde bulundurur, gelişmesinin ana aşamalarını izler ve bununla benzetme içinde Bölge ve Cumhuriyetlerdeki komünist örgütlerimizin önümüzdeki gelişmesini tasavvur edersek, öyle sanıyorum ki, kenar bölgelerde Partimizin gelişmesi bakış açısından bakılarak bu ülkelerin özelliklerini anlamak için anahtarı elde etmiş oluruz.*
>
> *Partimizin –yani onun Rus bölümünün– gelişmesinin birinci döneminde temel görev, kadrolar, Marksist kadrolar yaratmaktı. Bu Marksist kadrolar, bizde Menşevizme karşı mücadele içinde yaratıldı ve biçimlendirildi. Bu kadroların o zamanki, o dönemdeki –burada ele aldığım dönem, Bolşevik Partisinin kuruluşundan, Menşevizmin en mükemmel sözcüsü olarak Tasfiyecilerin Partiden kovuldukları ana kadarki dönemdir– temel görevi, işçi sınıfının en canlı, en dürüst ve en saygın unsurlarını Bolşeviklere kazanmak, kadrolar yaratmak, bir öncü müfreze kurmaktı. Burada mücadele ilk planda, kadroları birleştirmemize, onları yekpare bir bütün halinde, Partinin temel çekirdeği halinde birleştirmemize engel olan burjuva karekterli akımlara karşı, özellikle Menşevizme karşı yürümekteydi. O sıralar Partinin önünde henüz, işçi sınıfının ve emekçi köylülüğün milyonlarca yığınlarıyla kapsamlı bağlar kurma görevi durmuyordu –bu henüz dolaysız ve yaşamsal önemde olan bir gereklilik değildi–, bu yığınları ka-*

zanmak görevi, ülkede çoğunluğu kazanmak görevi durmuyordu. Parti henüz oralara kadar varmış değildi.

Ancak Partimizin gelişmesinin bir sonraki basamağındadır ki, ancak ikinci aşamasındadır ki, bu kadroların serpilip geliştiği, Partinin temel çekirdeği haline geldiği, işçi sınıfının en iyi unsurlarının sempatisinin kazanıldığı, ya da hemen hemen kazanıldığı aşamadadır ki; ancak bundan sonradır ki, Partinin önüne dolaysız ve geciktirilemez bir zorunluluk olarak, milyonlarca yığınları kazanmak ve Parti kadrolarından gerçek bir proleter kitle partisi yapmak görevi çıktı. Bu dönemde Partimizin çekirdeği, Menşevizmden ziyade; 1905'ten sonraki yeni koşulların özelliklerini ciddi biçimde incelemek yerine, devrimci lafazanlıkların arkasına sığınan, basit «devrimci» taktikleriyle Partimizin kadrolarının gerçek bir kitle partisine dönüşmesine ket vuran ve faaliyetleriyle Partinin büyük işçi yığınların kopması tehlikesine kapı açan Partimizdeki «sol» unsurlara karşı, her çeşit «Otzovistler»e karşı mücadele etmek zorunda kaldı. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, Parti bu «sol» tehlikeye karşı kararlı mücadele olmadan, bu tehlikeyi gidermeden, milyonlarca emekçi kitleleri kazanamazdı.

İki cephede mücadelenin, Sağlara karşı, yani Menşeviklere karşı ve «Sollar»a karşı mücadelenin tablosu, Partimizin temel bölümünün, Rus bölümünün gelişmesinin tablosu aşağı yukarı budur.

Lenin yoldaş, komünist partilerinin bu zorunlu, kaçınılmaz gelişmelerinin tablosunu, "«Sol Radikalizm» Komünizmin Bir Çocukluk Hastalığı" adlı yazısında yeterince inandırıcı bir biçimde çizmiştir. Lenin yoldaş orada, Batı'daki komünist partilerinin aşağı yukarı aynı gelişme basamaklarından geçmek zorunda olduklarını ve geçtiklerini kanıtlamıştır. Aynı şeyin, kenar bölgelerdeki komünist örgütlerimizin ve komünist partilerimizin gelişmeleri için de geçerli olduğunu burada ekleyebiliriz." (Stalin, Eserler cilt 5, İnter Yayınları, sayfa 258 -260)

Burada Stalin'in sözünü ettiği kenar bölgeler, Çarlık Rusyası döneminin en geri kalmış, feodalizmin önemli ölçüde etkinliğini sürdürdüğü, yer yer hakim olduğu; milli baskının olağanüstü boyutlarda olduğu vb. bölgeleriydi. Bu bölgeler,

Çarlık Rusyası'ndan korkunç bir geriliği devralmış bölgelerdir. Stalin, burada iki aşamalı parti inşası öğretisini bu bölgeler için de (somut olarak SSCB'nin sözkonusu kenar bölgeleri için) geçerli görmektedir.

Böylece ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Parti inşasının, devrim öncesinde iki aşamadan geçerek olacağı öğretisi;

a) Çarlık Rusyası'na benzer, Batı Avrupa'nın emperyalist ülkelerine göre geri ve önemli ölçüde feodalizmin etkinliğini sürdürdüğü, kendisi de bir bağıntıda **"feodal emperyalist"** diye adlandırılan bir konumda bulunan ülkeler için geçerlidir.

b) Batı Avrupa'nın emperyalist ülkeleri için geçerlidir.

c) Çarlık Rusyası'nın en geri bölgeleri olan, birçok yerde "sömürge" adlandırmasıyla anılan, feodalizmin en az çözülmüş olduğu ülkeler için geçerlidir. (Sözkonusu bölgelerin Stalin'in somut bu yazısında, merkezi düzeyde bir proletarya diktatörlüğünün varlığı şartlarında tartışılıyor olması, proletarya diktatörlüğünün olmadığı şartlarda, parti inşasının bu gibi bölgeler, ülkelerde iki aşamadan geçerek olmayacağı vb. anlamına gelmez. Böyle bir tezin Marksist-Leninist temelde bir gerekçesi olamaz).

Yani iki aşamalı parti inşası öğretisi, tipi, gelişme derecesi ne olursa olsun, bütün ülkeler için geçerliliğe sahip, evrensel geçerliliğe sahip bir öğretidir.

Gerek Stalin'in bu yazısında, gerekse Stalin'in bu yazısında da atıfta bulunduğu Lenin'in "Sol Radikalizm"inde üzerinde durulması gereken ve iki aşamalı parti inşasının –Rusya'daki somut deneyden çıkarak genelleştirilen– bir özelliği; aşamalara bağlı olarak, hangi sapmaya karşı mücadelenin öne çıktığı ve çıkacağı konusundaki tespitlerdir.

Gerek Lenin, gerek Stalin, iki ayrı aşamadaki esas görevin çözülmesini, genel planda hangi sapmanın öncelikle engellediği düşüncesine bağlı olarak, ***birinci dönemde*** *"sağcılığa, menşevizme"*, öncünün kazanılması görevini engelleyenlere karşı; ***ikinci dönemde*** ise *"milyonlarca kitleyi kazanmayı"* en-

gelleyen "sol"culuğa karşı mücadelenin öne çıktığını belirtiyorlar.

Bu genel geçerliliğe sahip tespitler, görüşümüzce hiçbir şekilde, bütün birinci dönem boyunca her somutta sağa karşı mücadele; ikinci dönem boyunca da her somutta sola karşı mücadele esas olacaktır biçiminde mutlaklaştırarak yorumlanmamalıdır. Burada ortaya konan ***genel*** çizgidir.

Görevlere bağlı olarak, birinci dönemde esas mücadelenin, bu görevleri mesela *"kitleyle birleşme"*, *"ondan kopmama"* vb. gerekçelerle kavramayan, kitle kuyrukçusu sağ sapmaya karşı; ikinci dönemde ise, "saf"lığı koruma adına, kitleleri kazanmanın önüne engel diken sekter "sol" sapmaya karşı mücadelenin öne çıkacağı, bunun ***genelde*** böyle olacağı açıktır. Ama bu, şu veya bu somut partinin somutunda, birinci aşamada da belli bir dönem "sol" sapmaya karşı mücadelenin öne geçmesini, ya da ikinci dönemde sağa karşı mücadelenin belli bir parti somutunda, belli bir dönem için öncelikli olarak südürülmesi gerekliliğini dıştalamaz.

Stalin, Lenin'in "Sol Radikalizm"de parti inşasıyla ilgili olarak ortaya koyduğu düşünceyi, "İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra Parti" başlıklı makalesinde biraz daha genişletir. Sözü geçen makalede Stalin şunları söylemektedir:

"Partimizin gelişmesinde üç dönem öne çıkarılmalıdır.

***Birinci** dönem, Partimizin **biçimlenme, yaratılma** dönemidir. Bu dönem, yaklaşık olarak, «Iskra»nın kurulmasından, III. Parti Kongresi'ne (dahil) kadarki zaman dilimini kapsar (1900 sonundan 1905 başına kadar).*

Bu dönemde itici güç olarak Parti zayıftır. Onun bu zayıflığı sadece gençliğinden değil, aynı zamanda bir bütün olarak işçi hareketinin gençliğinden ve özel olarak da, bu dönemin başlangıcı için sözkonusu olan, devrimci durumun, devrimci hareketin yokluğu, daha doğrusu zayıflığından –ki bu özellikle bu dönemin başlangıcı için sözkonusudur– ileri gelir (köylüler suskunluk içindedir veya boğuk bir homurdanmadan ileri gitmezler; işçiler sadece kısmi talepler uğruna iktisadi grevi veya bir kent içindeki siyasi grevi bilirler; hareketin biçimleri illegal veya yarı-legal karakter taşır; işçi sınıfının örgüt biçimleri de çoğunlukla illegal karakterdedir.)

Partinin stratejisi, strateji yedeklerin varlığını ve bunlarla manevra yapma olanağını şart koştuğundan, zorunlu olarak sınırlıdır, oldukça fakirdir. Parti kendisini, hareketin stratejik planını çizmekle, yani hareketin tutmak zorunda olduğu yolu saptamakla sınırlar, Partinin yedekleri ise –gerek Rusya içindeki gerek Rusya dışındaki düşman kampı içindeki çelişkiler–, Partinin güçsüzlüğü sonucu yararlanılmadan ya da hemen hemen yararlanılmadan kalır.

Partinin taktiği, taktik kitlelerin kazanılması ve stratejik başarının güvencelenmesinin çıkarları doğrultusunda hareketin her türlü ve her bir biçiminden, proletaryanın örgüt biçimlerinden yararlanılmasını, bunların kombinezonunu, karşılıklı olarak birbirini tümlemesini vb. şart koştuğundan, aynı şekilde zorunlu olarak sınırlıdır, atılımdan yoksundur.

Bu dönemde Partinin dikkatinin ve kaygısının merkezinde, Partinin kendisi, varlığı ve korunması durur. Bu dönemde Par-

ti, belli bir kendi kendine yeten güç olarak görülür. Bu anlaşılırdır da: Partiye karşı Çarlığın azgın saldırıları ve Menşeviklerin Partiyi içten çökertme ve Parti kadrolarının yerine şekilsiz, partisiz bir oluşum geçirme çabaları (Menşeviklerin, Akselrod'un «Halk Duması ve İşçi Kongresi» adlı kötü ünlü broşürü vesilesiyle 1905'te başlattıkları İşçi Kongresi için kampanyayı anımsayınız). Partinin tüm varlığını tehdit ettiğinden, bu dönemde Partinin korunması sorunu, birinci derecede önem kazanır.

Bu dönemde Rusya'da komünizmin temel görevi, en iyi, en aktif ve proletarya davasına en sadık işçi sınıfı güçlerini Partiye kazanmak, proletarya partisini biçimlendirmek ve ayakları üzerine dikmektir. Lenin yoldaş bu görevi «Proletaryanın öncüsünü Komünizm için kazanmak» şeklinde formüle eder (bkz. "«Sol Radikalizm»…").

***İkinci dönem, geniş işçi ve köylü kitlelerini** Partiye, proletaryanın öncü müfrezesine **kazanma** dönemidir. Bu dönem, yaklaşık olarak Ekim 1905'ten, Ekim 1917'ye kadarki zaman dilimini kapsar.*

Bu dönemde durum bir önceki dönemden çok daha karmaşık ve olaylarla doludur. Bir yandan Çarlığın Mançurya sahralarındaki fiyaskosu ve 1905 Ekim Devrimi, diğer yandan Rus-Japon savaşının son bulması, karşı-devrimin zaferi ve devrimci kazanımların tasfiye edilmesi, son olarak emperyalist savaş, 1917 Şubat Devrimi ve ünlü «ikili iktidar» – tüm bu olaylar Rusya'nın tüm sınıflarını altüst ederek birbiri ardından siyasi arenaya itmiş, komünistlerin Partisini pekiştirmiş ve geniş köylü kitlelerini siyasi yaşama uyandırmıştır.

Proletaryanın hareketi, siyasi genel grev ve silahlı ayaklanma gibi güçlü biçimlerle zenginleşti.

Köylülerin hareketi, çiftlik sahibinin boykot edilmesi (çiftlık beyinin «tütsülenerek» topraktan kovulması) biçimiyle zenginleşti, bu arada boykot ayaklanmaya dönüştü.

Partinin ve diğer devrimci örgütlerin faaliyetleri, parlamentodışı, legal, açık biçim gibi çalışma biçimlerinin mücadeleyle elde edilmesiyle canlılık kazandı.

İşçi sınıfı örgütü, sendikalar gibi çok yararlı ve önemli bir biçimle zenginleşmekle kalmadı, bunun yanısıra İşçi Temsilcileri Sovyetleri gibi işçi sınıfının tarihte eşi görülmemiş, muazzam bir örgüt biçimiyle de zenginleşti.

Köylülük ise, işçi sınıfının izinden yürüyerek Köylü Temsilcileri Sovyetlerini oluşturdu.

Partinin yedekleri de zenginleşti. Savaşın seyri içinde, köylülüğün proletarya ve onun Partisi için tükenmez bir kaynak oluşturabileceği ve oluşturacağı açıkça görüldü. Bunun dışında yine açikça görüldü ki, sermayenin iktidarının devrilmesinde proletarya ve onun Partisi önderdir.

Bu dönemde Parti, bir önceki dönemdeki gibi artık güçsüz olmaktan çok uzaktır; itici güç olarak son derece ciddiye alınması gereken bir faktöre dönüşür. Şimdi artık sadece kendi kendine yeten bir güç olamaz, çünkü artık varlığı ve gelişmesi için halihazırda emin garantiler vardır, şimdi o kendi kendine yeterli bir güçten, işçi ve köylü kitlelerini kazanmak için bir araca, sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlelerin mücadelesine önderlik etmenin bir aracına dönüşür.

Partinin stratejisi bu dönemde atılım kazanır, birinci planda, köylülük gibi bir yedeği garantilemeye ve ondan yararlanmaya yöneliktir, bu çalışma önemli başarılarla yürütülür.

Partinin taktiği de atılım kazanır: kitlelerin hareketi, onların örgütü, Partinin ve diğer devrimci örgütlerin faaliyeti, eskiden olmayan yeni biçimlerle zenginleşir.

Bu dönemde Partinin temel görevi, burjuvazinin diktatörlüğünü devirmek, iktidarı ele geçirmek için milyonlarca kitleyi proleter öncüye, Partiye kazanmaktır. Partinin dikkatinin merkezinde artık Partinin kendisi değil, milyonlarca kitle vardır. Lenin yoldaş bu görevi, «Önümüzdeki tayin edici savaşlarda» zaferi garantilemek için «milyonlarca kitleyi» sosyal cepheye «yerleştirmek» olarak formüle eder (bkz. ***Lenin*** *yoldaşın adı geçen broşürü).*

Partimizin ilk iki gelişim döneminin karakteristik çizgileri bunlardır.

Birinci ve ikinci dönem arasında fark kuşkusuz büyüktür.

Fakat ortak yanları da vardır. Gerek birinci gerek ikinci dönemde Parti, onda dokuzu, hatta tamamı itibariyle, yalnızca Rusya için ve Rusya içinde faaliyette bulunan ***ulusal*** *bir güçtür (uluslararası örgütlü proletaryanın birliklerinden biridir). Bu birincisi. İkinci olarak RKP, gerek birinci dönemde gerek ikinci dönemde, bir devrim partisi, Rusya içinde bir devrimin partisidir, bu nedenle bu dönemlerdeki çalışmalarında eskinin eleştirisi ve yıkılması unsurları ağır basar." (Stalin, Eserler cilt 5, İnter Yayınları, sayfa 91-94)*

Yine Stalin, "Rus Komünistlerinin Politik Stratejisi ve Taktikleri Üzerine" başlıklı broşür taslağının 10. maddesinde iki aşama hakkında kısa formüller halinde şu tespitleri yapıyor:

*"**Görevler:***

*a) **Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak** (yani kadroların yetiştirilmesi, bir Komünist Partinin yaratılması, programın ve taktiğin temellerinin hazırlanması). Çalışmanın temel biçimi olarak propaganda.*

*b) **İşçilerin ve bir bütün olarak ezilenlerin geniş kitlelerini öncüye kazanmak** (kitleleri savaş mevzilerine yakınlaştırmak). Çalışmanın temel biçimi, tayin edici çarpışmalara hazırlık olarak kitlelerin pratik eylemleridir." (Stalin, Eserler cilt 5, İnter Yayınları, sayfa 75)*

Buralarda söylenenlerin tümünü bağ içinde ele alırsak, şu sonuç tezlere varmak görüşümüzce kaçınılmazdır:

Her parti, inşa sürecinde (devrim öncesinde) iki aşamadan geçecektir.

– Bu aşamalar; bu aşamalar içinde çözülmesi komünistlerin önünde duran ***esas görev açısından,***

1. aşama: *"Proletaryanın öncüsünü Komünizm davası için kazanmak"*,

2. aşama: *"Geniş işçi ve köylü kitleleri Partiye, proletaryanın öncüsüne kazanmak"* şeklinde ayrılır.

"Proletaryanın öncüsünü Komünizm davası için kazanmak" somut olarak şu görevleri içerir: *"En iyi, en aktif, proletarya davasına bağlı işçi sınıfı güçlerini Partiye kazanmak"* ya da bir

başka deyimle, **"kadroları oluşturmak"**; *"proletarya partisini biçimlendirmek"*, ya da başka bir deyimle **"örgütün yaratılması"** ve *"programın ve taktik ilkelerin hazırlanması"*, ya da başka bir deyimle **"teorinin yaratılması"**dır.

"Geniş işçi ve köylü kitlelerini, Partiye, proletaryanın öncüsüne kazanmak", somut olarak *"Bütün sınıf, büyük yığınların öncüyü (yani Komünist Partisini) doğrudan doğruya desteklemesi, ya da –en azından– hayırhah bir tarafsızlık içine girmesi"* durumunun yaratılmasıdır.

Açıktır ki, proletarya önderliğinde devrim, ancak işçi sınıfının en geniş emekçi yığınların önemli kesimlerinin ***doğrudan*** devrime katılmasıyla gerçekleşebilir. Bu anlamda işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınların ***kazanılması***, devrime seferber edilmesi her zamanın görevidir. Ama bu görevi gerçekten çözmek için, bu görevi gerçekleştirebilecek teorik düzeye sahip kişilerin, bu görevi çözebilecek bir örgütsel yapı içinde birleşmiş olması önşarttır.

İşte bu yüzden Stalin, birinci dönem için, *"O sırada partinin önündeki görev, milyonlarca işçi sınıfı ve köylü kitleleriyle geniş bağlar kurmak değildi– bu henüz dolaysız ve hayati bir gereklilik değil– bu kitleleri kazanmak değildi. Parti henüz bu durumda değildi"* diyor. Yani sorun, en fazla ve en yüksek perdeden "kitle bağı" diye bağırmak değildir. Kitleleri gerçekten proletarya önderliğinde bir devrim için birleştirme görevini ciddi olarak önlerine koyanlar; eğer durumları, henüz geniş işçi köylü yığınlarını kazanmayı *"dolaysız ve ertelenemez bir gereklilik"* olarak ortaya koymuyorsa; o zaman onlar öncelikle anın *"dolaysız ve ertelenemez görevi"*ne dört elle sarılırlar. Onlar, *"Öncü Komünizm davasına kazanılmadan, zafere giden yolda bir adım bile atılamayacağının"* bilincinde olarak, öncünün kazanılmamış olduğu hallerde, güçlerini bu ***esas*** görev üzerinde yoğunlaştırırlar. Onlar, geniş kitlelere yönelik çalışmalarını da, bu esas görevi öncelikle çözme hedefine bağlı olarak, buna uygun içerik, biçim ve kapsamda yaparlar.

– Bu aşamalar içinde yürütülecek faaliyetlerde ***dikkatin ve kaygunun merkezinde*** neyin duracağı açısından,

1. aşama: Partinin dikkatinin ve kaygusunun merkezinde ***partinin kendisi***, varlığı, varlığının korunması vardır. ***Parti*** bu dönemde ***kendi kendine yeterli*** bir ***güç*** olarak görülmektedir.

2. aşama: Bu dönemde parti, artık yalnızca kendi kendine yeterli bir güç olamaz, çünkü varlığı ve gelişmesi güvenlik altına alınmıştır. O, artık kendi kendine yeterli güç olmaktan çıkarak, işçi köylü kitlelerinin kazanılması, sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlelerin mücadelesine önderlik etmenin bir aracına dönüşmüştür.

Bu bağıntıda şunları bilince çıkarmak istiyoruz:

*"Partinin dikkatinin ve kaygusunun merkezinde partinin kendisi, varlığı, varlığının korunması"*nın bulunması, Stalin'in yazısında, gerek Çarlığın azgın saldırıları, gerekse Menşeviklerin saldırılarının *"Partinin tüm varlığını tehdit etmesi"*yle gerekçelendiriliyor. Böyle bir durumda, partinin, tüm varlığının tehdit altında olduğu bir durumda, partinin dikkat ve kaygusunun merkezinde partinin bizzat kendisinin bulunması, gayet tabiidir. Ve fakat, bu yalnızca Rusya'ya ait bir özellik değil; gelişmesinin henüz başında bulunan tüm partiler için geçerli bir durumdur.

Gelişmesinin henüz başlangıcında olan tüm partilerin tüm varlığı, hem hakim sınıfların ve fakat hem de her türden revizyonizm ve oportünizmin saldırıları karşısında tehdit altındadır. *"Partinin kendi kendine yeterli bir güç"* olarak görülmesi, kesinlikle partinin kendi içine kapanması, yalnızca kendi iç işleriyle uğraşması; kitlelerle bağ kurma çalışmasını yürütmemesi vb. anlamına gelmez. Yalnızca, onun varlığı ve yaşatılmasının esas mesele olarak kavranması ve tüm çalışmaların bu esas meseleyi çözecek biçimde ele alınması anlamına gelir.

İki aşamalı parti inşa öğretisinde, partinin *"kitlelerin kazanılması için bir araç"*, *"sermayenin iktidarının devrilmesi için kitlelerin mücadelelerinin yürütülmesinin bir aracı"* haline gelmesi, ***açıkça*** ikinci dönemin bir özelliği olarak konuyor.

Parti, her ne kadar, kurulduğu andan itibaren kitlelerin sermayenin iktidarına karşı iktidar mücadelesini yönlendirmeyi önüne amaç olarak koyuyor ve bunun için çalışıyorsa da; eğer ***gerçekten*** bunu yapmak istiyorsa, çalışmalarının başlangıcında öncünün komünizm davasına kazanılmasını, bu

anlamda, kendi kendini çalışmasının merkezine koymak zorundadır. Parti kendini, başlangıçta da işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesini yönlendirmenin bir aracı olarak ilan etse de, böyle bir tespit, yalnızca varılması istenen, amaçlanan bir ***hedefin*** ifadesidir, ***gerçek*** durum değildir. Partinin *"kitlelerin kazanılması için, onların sermayenin iktidarına karşı mücadelelerinin yönlendirilmesi için bir araç"* haline gerçekten gelmesi; bu hedefin, bu isteğin gerçek haline dönüşmesi, ancak *"öncünün Komünizm için kazanılması"*ndan sonra mümkündür.

Görüldüğü gibi, parti inşasının iki aşamasında, ***parti*** kavramı belirli ayrı durumları ifade eden bir kavramdır.

Birinci aşamada, parti kavramının ifade ettiği; kendi kendine yeterli bir güç olan ve bununla belirli anlamda yetinmek zorunda olan, orta ve geri kitleyle teması yok denecek kadar az (Bu, tabii ki bütün birinci aşama sürecinde, sürekli aynı seviyede kalmaz, süreç içinde, sürecin son aşamalarına doğru giderek artar; bunun dışında, sürecin içinde, sınıf mücadelesinin boyutlarına paralel olarak değişiklik gösterir), *"kitlelerin kazanılması"* ve onların mücadelesinin yönlendirilmesini öncelikle varılması gereken bir hedef olarak kavrayan bir yapıdır.

İkinci aşamada, parti kavramının ifade ettiği; proletaryanın öncüsünü saflarında toplamış; kitle mücadelelerini gerçekten yönetip yönlendirebilecek bir güce dönüşmüş bir yapıdır.

– Bu aşamalar içinde, partinin ***strateji ve taktik*** açısından durumu bağıntısında,

1. aşama: Partinin stratejisi, zorunlu olarak sınırlı ve oldukça fakirdir. Parti, bu dönemde, hareketin stratejik planını çizmekle, yani hareketin gitmek zorunda olduğu yolu çizmekle yetinir. Partinin güçsüzlüğü sonucu –özellikle– düşman kampı içindeki çelişmelerden, ya hiç ya da hemen hemen hiç yararlanılamaz. Partinin taktiği de zorunlu olarak sınırlı ve atılımdan yoksundur.

2. aşama: Partinin stratejisi bu dönemde atılım kazanır. Artık sorun, stratejik planın uygulanmasıdır ve parti bu planı başarıyla uygulayacak durumdadır. Partinin taktiği de atılım kazanır.

Burada yapılan ayrımların kavranması hayati önemdedir.

Bunları kavramayanlar, birinci inşa aşamasında, sanki öncüyü kazanma görevini bütünüyle ya da esas olarak çözmüş gibi, düşman kampı içindeki çatlaklardan "ustaca" (oportünistlere layık bir "ustalıkla"!!!) yararlanmayı siyasetlerinin odak noktası yapanların ne hallere düştüklerini, nasıl karşıdevrimin bir bölümüyle birleştiklerini, bugün Türkiye somutunda çok iyi gözlemleyebilecek durumdayız.

– Parti inşası, bu aşamalar içinde yürütülecek çalışmanın ***esas biçimi*** açısından da,

1. aşama: *"Öncünün kazanılması sözkonusu olduğu sürece ve ölçüde"*, çalışmanın esas biçimi propagandadır;

2. aşama: Çalışmanın esas biçimi, kesin savaşlardan önce kitlelerin pratik eylemleridir, biçiminde ikiye ayrılır.

Kitle eylemi örgütü/kitle ajitasyonu örgütü bağıntısında, Parti birinci inşa aşamasında "kitle ajitasyonu örgütü" iken, ikinci aşamada "kitle eylemi örgütü"dür.

Bu tespitlerle ilgili olarak şunları vurgulamak istiyoruz:

Birinci aşamada, çalışmanın esas biçiminin propaganda olduğu, olması gerektiği; doğrudan bu dönemin esas görevine bağlı olan bir sonuçtur. Amaç, öncelikle işçi sınıfının ileri kesimlerini Komünizm davasına kazanmak, partiye kazanmak olduğuna göre; "birçok düşünceyi bağıntısı içinde veren ve kaçınılmaz olarak az sayıda kişi tarafından anlaşılır olan" propaganda *(Bkz. Ne Yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 86)*, çalışmanın esas biçimi olacaktır.

Esas biçim sözü, kendi içinde, propagandanın çalışmanın ***tek*** biçimi olmadığını; bu esas çalışma biçimi yanında, çalışmanın çok çeşitli diğer biçimlerinin –güç oranında– yürütülmesini dıştalamadığını taşır. Açıktır ki, birinci aşamada da propagandanın yanında, ona bağlı olarak, güç oranında ve dıştaki sınıf mücadelesinin gereklerine de uygun olarak, değişen boyutlarda ajitasyon da yapılacaktır; kitle eylemlerine de katılmacak ve bizzat böyle eylemler düzenlenecektir. Ama bunlar, hiçbir şekilde, aşamanın bütününe genel yaklaşıldığında, birinci aşamada, propagandanın esas çalışma biçimi olduğu gerçeğini ortadan kaldırmayacaktır.

Yine progandanın ***birinci aşama içinde*** esas çalışma biçimi olduğu

gerçeği; yer yer ve zaman zaman bizzat bu aşamanın çeşitli alt bölümlerinde, örneğin ajitasyonun veya kitle eyleminin önplana geçmesi imkanını da dışlamaz.

Stalin bir bağıntıda, birinci dönemde itici güç olarak zayıf olan partinin, *"kitle eyleminin partisi olarak zayıf"* olduğunu belirtirken, bu aşamada, zayıf da olsa, partinin kitle eyleminin de partisi olduğunu söylüyor aynı zamanda.

Yine, birinci aşama içinde propaganda esas çalışma biçimidir tespiti; birinci aşamanın da, (birinci aşamadan ikinci aşamaya doğru) ***bir süreç*** olduğunu; bu sürecin başlangıcıyla sonu arasında sürekli birikimin olduğu, somut duruma göre, şu ya da bu kadar uzun sürebilen bir dönem olduğu; başlangıçla daha sonraki gelişmenin çeşitli noktalarında önemli farklar bulunduğu; parti inşasının ikinci aşamasına yaklaştığı sürece, ajitasyonun ve kitle eylemlerinin çalışma biçimi olarak giderek ağırlık kazandığı gerçeklerini de unutturmamalıdır.

Çalışmanın esas biçiminin *"kitle eylemi"* olduğu ikinci dönemde de, parti, tabii ki yalnızca kitle eylemleri düzenleyip onlara önderlik etme çalışması yürütmeyecektir. O, aynı zamanda çalışmanın diğer biçimlerini de, mesela propagandayı da sürdürecektir. Aradaki fark, esas olanın ne olduğunda yatmaktadır.

Propaganda ve ajitasyon, parti inşasının her döneminde, en başından itibaren –sınıf mücadelesinin boyutlarından da bir anlamda bağımsız olarak– ***ilkeli sürekli ve sistemli yerine getirilmesi gereken görevlerdir.***

Açıktır ki bu görevler, kendine parti desin demesin, ***Marksizm-Leninizm adına ortaya çıkan*** tüm gruplar açısından, eğer bunların Marksist-Leninist olma iddiası ciddiye alınacaksa, en başından itibaren ele alınıp çözülmek zorunda olan görevlerdir.

Marksist-Leninist olma iddiası, savunulan çizgi yanında, **"inceleme"** (teorik çalışma /BN), **"propaganda etme"** (buradaki propaganda etme faaliyeti, ajitasyon çalışmasını da içeren bir biçimde geniş ele alman bir faaliyettir /BN), **"örgütlenme"**nin (pratik faaliyet BN) en başından itibaren birbirini tamamlayan çalışmalar olarak ***birlikte*** ele alınıp alınmadığıyla ölçülmek zorundadır. Propaganda ve ajitasyon çalışmasıyla işçi

sınıfının öncü ve geniş kesimlerine taşınmayan bir *"inceleme"* çalışması (teorik faaliyet), Marksizm-Leninizm açısından bir anlamsızlıktır. Nasıl ki, önü ve yolu, inceleme faaliyeti (teorik çalışma) ile aydınlatılmayan bir propaganda, ajitasyon, örgütleme faaliyeti (pratik) bir anlamsızlık ise. *(Bkz. "Halkın Dostları Kimlerdir? ...", Lenin cilt 1, Ülke Yayınları, İstanbul 1979, sayfa 302)*

Birbirine bağlı bu iki görev, ya da çalışma biçiminden biri, propaganda, parti inşasının birinci aşamasında ön planda gelir, esas çalışma biçimidir. Çünkü 1. aşamanın temel görevi öncünün kazanılmasıdır.

Ama bu genel tespit, hiçbir şekilde;

a) Öncüyü kazanmak için tek araç propagandadır anlamına gelmez.

b) Öncüyü kazanma görevi tam anlamıyla çözülmediği sürece ve ölçüde, hiçbir şart altında ajitasyon ön plana çıkamaz anlamına gelmez.

Sorun şudur: Eğer öncü kazanılmıştır diyecek durumda değilsek, sınıf müacdelesinin kazandığı boyutlar sonucu da ajitasyon pratik faaliyette ön plana çıkmış olsa bile, öncünün kazanılması görevi, esas görev olarak ortadan kalkmaz.

Propaganda, *"öncüleri kazanmak için"* çalışmanın esas biçimidir, ama tek biçimi değildir. Ajitasyon da sadece kitleleri devrimci mevzilere yerleştirmenin bir aracı değil, aynı zamanda öncüleri kazanma çalışmasında, örneğin onları tanımanın, partiye yakınlaştırmanın ve onları sınıf mücadelesi içinde sınamanın vb. bir aracı; öncüleri kazanmanın da bir aracıdır. Ve parti inşasının birinci aşamasında yapılan ajitasyon çalışmasının dolaysız, birincil hedefi tam da budur, bu olmak zorundadır.

Ajitasyon, açıktır ki, propagandaya göre, daha geniş kitlelere ulaşır; ***hedefi*** mümkün olduğunca geniş kitledir. Ama, bu geniş kitleye götürülen ajitasyonun ***amacının*** ne olduğu, neye dolaysız hizmet ettiği sorunu tartışıldığında, bu amaçta, par-

ti inşasının birinci aşamasıyla ikinci aşamasında değişiklik vardır. Her iki aşamada da amaç, aşamanın esas görevinin çözümüne dolaysız hizmettir. Birinci aşamada esas görev, öncünün Komünizme kazanılması olduğundan, ajitasyon da dolaysız olarak buna hizmet eder ve buna hizmet edecek biçimde ele alınması gerekir.

Bu noktada bir de Stalin'in *"Parti ... 1. dönemde ... kitle ajitasyonu örgütüdür"* şeklindeki tespiti üzerinde durmak istiyoruz. Hem birinci dönemde çalışmanın esas biçimi propagandadır (bu anlamda parti bir propaganda örgütüdür); hem de *"ajitasyon örgütüdür"* tespiti birbiriyle çelişen tespitler değil midir? Bu "çelişme"nin açıklaması nedir?

İlk bakışta çelişmeli görünen bu tespitler, gerçekte hiç de çelişmeli değildir. Şöyle ki, bu iki tespit de, göreliklerin ayrı kurulduğu bağıntıda yapılan tespitlerdir. Partinin 1. dönemde *"kitle ajitasyonu örgütü"* olduğu tespitini Stalin, genel bir tespit olarak değil, yalnızca bir bağıntıda; *"kitle ajitasyon örgütü"* ile *"kitle eylemi örgütü"*nü karşı karşıya koyup göreliği bunlar arasında kurduğu bir bağıntıda yapmaktadır.

Yalnızca bu iki çalışma biçimi birbiriyle karşılaştırıldığında, Parti, birinci aşamada tabii ki, kitle eylemi örgütü değil, henüz kitle ajitasyonu örgütüdür. Kitle eylemlerine önderlik mi, yoksa onları hazırlamak için kitlelere yönelik sistemli, sürekli, ilkeli ajitasyon mu esastır? Sorulan soru böyle olunca, birinci aşamada, ajitasyonun esas olduğu, partinin bu anlamda –bu görelik içinde– kitle ajitasyonu örgütü olduğu açıktır.

Burada tartışılan, ***geniş kitlelere yönelik*** çalışmada, çalışma biçimleri arasındaki, iki aşamadaki farktır. Tartışılan, ***bütün çalışma biçimleri*** ve bütün görevler bağıntısı değildir. Soruna böyle yaklaşıldığında; çalışma biçimleri açısından, birinci dönemde esas çalışma biçiminin *"öncü kazanılmadığı sürece ve ölçüde"* –ki bu, birinci aşamayı ikinci aşamadan ayıran

temel özelliktir– ***propaganda*** olduğu hem Lenin, hem Stalin tarafından kategorik olarak tespit edilmiştir.

Yukarda, daha önce temel özelliklerini ortaya koyduğumuz Marksist-Leninist bir partinin ***inşa sürecinin*** nasıl olacağı, olması gerektiği sorusuna cevap aradık.

Görüşümüzce, kavranması gereken en önemli şey, Marksist-Leninist Partinin bir süreç olduğu ve "Marksist-Leninist Parti" kavramının, bu sürecin değişik aşamalarında çok değişik yapılanmaların ifadesi olarak kullanıldığıdır...

Bu noktada, bugün birçok halde gözlemlenmesi mümkün olan iki değişik sapma vardır:

Sapmalardan biri, kendine parti adı verdi mi; kendini proletaryanın öncüsü olarak ilan etti mi; herşeyin çözülmüş olduğunu düşünen sapmadır.

Bunlar, partinin *"işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin öncüsü olduğu"*, onların mücadelesini yönlendirmesi gerektiğini öğrenmişlerdir. Parti, *"kitlelerin mücadelesinin yönlendirilmesinin aracıdır"*ı öğrenmişlerdir. Kendilerine parti dedikleri andan itibaren; durumları ne olursa olsun "kitlelerin mücadelesini yönlendirme"yi esas görev olarak önlerine koyup, bu görevi çözmeye çalışmaktadırlar. Birçok halde de, kendi anladıkları anlamda bir parti olmadıkları, bu isimlendirme göğüslerine taktıkları bir madalyon olduğu için, kitleleri yönlendirme adına yaptıkları içi boş ajitasyon ve en iyi halde kitle kuyrukçuluğu olmaktadır. "Kitleleri yönlendirme" iddiası, pratikte kitleler adına, kitlesiz öncülerin yaptığı örgüt eylemleri ya da fakat, kitlenin şu veya bu eyleminin kuyruğuna takılma arasında bocalama içinde kaybolmaktadır.

Ülkemizde, menşevik TKP/ML ve TDKP gibi örgütler bu sapmanın tipik temsilcileridir.

Bunlardan menşeviklere göre, *"iki aşamalı parti inşası öğretisi, zaten bizim gibi ülkeler için geçerli değildir"*. Olmadığına göre, parti inşasının neresinde oldukları sorunu da, onlar için tartışılması gereksiz bir sorudur. Parti, onlara göre,

teoride ne kadar tersi savunulursa savunulsun, uygulamada halk adına öncünün (o da ne öncü ise artık!) devlet güçleriyle düellosu olarak kavrayıp uygulamaya çalıştıkları "Halk Savaşı" içinde inşa olunacaktır ve olunmaktadır!

Kendiliğindenciliğin bir yansıması budur!

Açıktır ki, Bolşeviklerin de TKP/ML içindeyken savundukları ve uyguladıkları, esasta menşeviklerin bugün hala savunup uyguladıklarından değişik değildi. Bu yüzden, burada yaptığımız tespitler, aynı zamanda Bolşeviklerin geçmişine yönelik tespitlerdir de.

TDKP ise, kendine parti demeden önce *"iki aşamalı parti inşası"* sorununu tartışmadı. Ama ortaya çıkışta, kendine "İnşa Örütü" adını verdi. Kendine parti dedikten sonra ise, bugün çeşitli TDKP'liler bu konuda kendilerinin ikinci aşama içinde olduklarını göğüslerini gere gere söyleyebiliyorlar. Öyle ya, progamları ve tüzükleri vardır... Örgütleri vardır... Eh, öncüler de zaten TDKP içindedir... Daha ne istiyorsunuz?! Geriye ne kalır bu kadar büyümüş, gelişmiş bir parti için? Legale çıkmak! Nitekim son yıllarda tam da bunu yaptılar. TDKP, geçmişteki Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi'nin izlediği yolu izliyor. Reformizmin, kitle kuyrukçuluğunun ve legalizmin batağında kulaç atıyor. Savunduklarının Dünya Komünist Hareketi'nin, Lenin'in, Stalin'in öğrettiklerinin fersah fersah uzağında olduğu ortadadır.

Bir başka sapma, ***parti*** kavramını yalnızca *"kitlelerin mücadelesine gerçekten önderlik eden"* bir yapı için kullanma şeklinde kendini göstermektedir.

Partinin inşasının iki aşamadan geçeceği; başlangıçta ve birinci aşama içinde "kitlelere önderlik etme" anlamında bir ***parti*** değil, kendi kendine yeten bir güç anlamında parti olduğunu kavramayan bir anlayış; parti adını, ancak bir örgüt ikinci aşamasında bulunduğu zaman için kullanmayı gündeme getirmektedir.

İran'da Peykar adlı –şimdi dağılmış– olan örgüt böyle bir

sapmanın savunucusuydu. Onlar neden parti kurmuyorsunuz sorusunu, *"Biz henüz işçi sınıfının öncülerini kazanmadık ve* **işçi sınıfının ve kitlelerin mücadelesini tam olarak yönlendirmiyoruz***"* şeklinde yanıtlıyorlardı. Böyle bir sapma da, bir öncekinin tersi yönünden –partisiz önderlik noktasında– kendiliğindencilikte konaklıyordu.

Bu sapmanın ilginç bir çeşidi, 80'li yıllarda Türkiyeli, Marksist-Leninist olma iddiasında olan, özellikle göçmen grupları arasında iyice gelişmiştir. Bu sapma, özellikle ve öncelikle geçmişte çeşitli devrimci grupların içinde hakim olan, işçi sınıfı içinde çalışmaya yeterli ve gerekli önemi vermeyen sapmasına tepki olarak gelişen bir sapmadır.

Bu sapmanın belirgin özelliği, Marksist-Leninist partiyi ***öncelikle*** ve ***esas olarak işçi sınıfı hareketiyle bağ,*** bu bağın seviyesi üzerinden belirlemedir. Bu sapmanın savunucuları için Marksist-Leninist partinin bir tek bilimsel tanımı varır: ***İşçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin birliği.*** Bunun olmadığı yerde, partiden söz etmek yanlıştır, antiLeninisttir.

Bu iddiaları ileri sürenler, işçi sınıfıyla birleştirmek istedikleri "Sosyalizm" konusunda her biri ayrı telden çalmasına rağmen, Marksist partiyi, onun işçi sınıfıyla bağı üzerinden, o bağın seviyesi üzerinden tanımlama konusunda birleşmektedirler.

Bu sapmanın savunucuları Marksist bir partinin, gelişmesinin/inşasının çeşitli dönemlerinde değişikliğe uğradığını; işçi sınıfıyla Sosyalizmin birleşmesinin seviyesinin sürekli değiştiğini ve parti tanımını bu bağın seviyesi üzerinden yapmaya kalkmanın, Lenin'i, Stalin'i çarpıtmak olduğunu görmüyor veya bilinçli olarak görmek istemiyorlar.

Sonuç olarak, bunların en azından bir bölümü, pratik çözüm olarak ***parti öncesi*** bir çevrecilik dönemi yaşanmasının zorunlu olduğu anlamına gelen bir teori ve uygulamanın savunuculuğunda konakladılar.

Partinin Stalin tarafından sayılan birçok özelliğinin böyle bir çevre içinde uygulanmaması "normal"dir. Çünkü, "zaten parti değiliz ki" özürü vardır. Bunlar parti ismi ve iddiasından vazgeçmek ya da bunu ileri sürmemekle sorunu çözümleyeceklerini sananlardır. Bu, yanlış bir parti anlayışının, partinin bir süreç olduğunu kavramayan bir anlayışın ürünüdür.

Görüşümüze göre, Marksist-Leninist parti adlandırmasını kullanmak için yeterli önşart, Sosyalizmi işçi sınıfı hareketi içine taşıma gerekliliğini kavramış ve bu yönde çalışan, Marksist-Leninist bir parti olmadan devrimi gerçekleştirme ve kesintisiz sürdürmenin mümkün olmadığını kavramış, Marksist-Leninist bilimi belli ölçülerde kavramış az sayıda öncü devrimci unsurun, Marksist-Leninistin varlığıdır. Açıktır ki, böyle unsurların kurduklarını ilan ettikleri parti, kurulduğu sırada, henüz kitlelere önderlik edecek durumda değildir. Burada, kuruluş ilanı bir anlamda, yalnızca bir amacın, hedefin ifadesi, bir savaş ilanıdır.

Burada şu da bilinmelidir ki, yeni kurulmuş, henüz işçi sınıfı hareketiyle bağları olağanüstü sınırlı, yetkinleşme konusunda daha çok mesafeye ihtiyacı olan vs. bir partiyle, diyelim ki devriminin teorik sorunlarını çözme yönünde önemli mesafe katetmiş; işçi sınıfı içinde yürüttüğü bilinçli propaganda çalışmasıyla sınıfın en ileri kesiminin bir bölümünü Komünizm davası için kazanmış; bütün parti çalışmasının merkezine bir devrimciler örgütü çekirdeğini yerleştirmiş; oldukça sağlam bir örgütsel yapı oluşturmuş –ve fakat hâlâ inşasının birinci aşaması içinde olan– parti arasında çok büyük farklar vardır. Onunla, kitlelerin mücadelesine gerçekten önderlik eden bir parti arasında da büyük farklar olduğu gibi.

Örneğin 1898'de kurulan RSDİP de Marksist bir partidir, 1900'de Iskra'yı çıkaran RSDİP de Marksist bir partidir, 1905'de devrim içinde milyonlarca kitleyle birleşen RSDİP de

Marksist partidir, 1910'un işçi sınıfı hareketiyle bağları önemli ölçüde zayıflamış RSDİP'si de Marksist partidir, 1917 Şubat Devrimi'nin, 1917 Ekim Devrimi'nin RSDİP'si de Marksist partidir. Ama her bir somut durumda, Marksist parti tanımı, birçok alanda (yalnızca kitle bağı alanında değil, teorik yetkinleşme, kadroların durumu, örgütsel yapı bağıntısında da) ayrı durumları ifade eden bir tanımdır.

Parti ve partinin çeşitli aşamalarının genel tanımları için de, her tanımın değişik durumlarda, değişik içerikleri ifade ettiği bilinmelidir. Örneğin 1900'de RSDİP; "inşasının birinci aşamasında"dır. 1905 Devrimi arifesinde de! Ama her iki halde de, partinin somut durumu açısından önemli farklar vardır. Ya da RSDİP, 1906'da da "inşasının ikinci aşamasında"dır. 1917 Ekim Devrimi öncesinde de! Ama her iki durumda, partinin somut durumu çok değişiktir.

Bu kavramlar bize, yalnızca genel özellikleri içinde tanımladıkları olgu hakkında bilgi verirler. Her özel durum için değil.

Marksist-Leninist partiyi Marksist-Leninist parti yapan temel belirleyici özellik, o parti adına izlenilen siyasetin Marksist-Leninist olup olmadığıdır.

Birinci aşamayla ikinciyi birbirinden ayıran temel belirleyici özellik, birinci aşamada *"öncünün komünizme kazanılması"* esas görevken, ikinci aşamada *"milyonlarca kitlenin devrimci mevzilere yerleştirilmesi"*nin esas görev olmasıdır.

Bu bağıntıda, ***parti kurma*** ile ***parti inşasının*** bir ve aynı şey olmadığı; ***kurmanın*** bir kereye mahsus bir olay olduğu; buna karşın, inşanın bir süreç işi olduğu da iyi kavranmalıdır.

Partinin kurulması için önşartların ne olduğu konusunda, Marksist-Leninist klasiklerde bir kural bulmak mümkün değildir. Onlar, kurma eylemini, çoğu halde bir amaç ifadesi olarak kavramışlar; bunun üzerinde durmak yerine, inşa süreci

üzerinde durmayı önemli görmüşlerdir.

Açıktır ki, ***parti kuruluşu*** daha önce devrimci bir birikimin; işçi hareketinin varlığını, belirli bir teorik ve pratik birikime sahip Marksist-Leninist devrimcilerin varlığını önşart olarak gerektirir. Ama bu, bugün açısından hemen her ülkede mevcuttur. Açıktır ki, bir kere kurulan partinin, gerçekten işçi sınıfı partisine doğru gelişip gelişmeyeceğini, daha sonraki süreç belirleyecektir. Bir savaş ilanı anlamında parti isminin haklı olup olmadığını, içinde bulunulan anda bu partiyi kuranların, gerçekten hareketin içinde bulunulan anda ***Marksizm-Leninizmi temsil eden unsurlar*** olup olmadığı belirler. Bu ismin gerçeğe dönüşüp dönüşmeyeceğini belirleyecek olan ise daha sonraki süreçtir...

RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NİN İKİ AŞAMASINDA LENİN VE STALİN'İN GENELLEŞTİRDİĞİ NEDİR?

Rusya'da Sosyal-Demokrat Hareket ve daha sonra, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin gelişme sürecini, Lenin ve Stalin, değişik özelliklere göre değişik dönemlere ayıran bir dizi tespit yapmışlardır. Bizim yapmamız gereken, bu bir dizi tespit içinden genel olanı bulup çıkarmaktır. Şimdi önce yapılan tespitlere bakalım.

Lenin, "Ne Yapmalı?"nın "Sonsöz" bölümünde, Rus Sosyal-Demokrasisini şöyle ***üç döneme*** (1902'ye kadar) ayırıyor:

> *"Rus sosyal-demokrasisinin tarihi apaçık üç döneme ayrılır.*
>
> *Birinci dönem, 1884'ten 1894'e kadar yaklaşık on yılı kapsar. Bu dönem, sosyal-demokrasinin teori ve programının oluştuğu ve sağlamlaştığı dönemdi. Rusya'da bu yeni eğilimin taraftarları parmakla sayılacak kadar azdı. Sosyal-demokrasi işçi hareketi olmadan varlığını sürdürüyor ve politik parti olarak gelişmesinin embriyonal sürecini yaşıyordu.*
>
> *İkinci dönem, 1894'ten 1898'e kadarki üç-dört yılı kapsar.*

Bu dönemde sosyal-demokrasi bir toplumsal hareket olarak, kitlelerin kalkınışı olarak, politik parti olarak sahnede görünür. Bu dönem çocukluk ve gençlik dönemidir. Aydınların Narodnizme karşı mücadeleye, işçiler arasında çalışmaya duyduğu genel coşku, keza işçilerin grevlere duyduğu genel coşku bir salgın hastalık hızıyla yayılır. Hareket muazzam ilerlemeler kaydeder. Önderlerin büyük çoğunluğu, Bay N. Mihailovski'ye doğal bir sınır olarak görünen «otuzbeş yaşını» bile doldurmamış genç insanlardı. Gençlikleri nedeniyle pratik çalışma için yeterince hazırlıklı değiller ve bu nedenle çok kısa süre sonra sahneyi yine terkediyorlar. Fakat çalışmalarının kapsamı çoğu kez çok büyüktü. Pekçoğu devrimci düşünmeye, «Halkın İradesi» partisinin yandaşları olarak başlamıştı. Hemen hepsi gençliklerinde terör kahramanlarına coşkulu bir hayranlık duymuşlardı. Bu kahramanca geleneğin büyüsünden kurtulmak büyük mücadelelere mal oldu ve bu mücadeleye, genç sosyal-demokratların çok değer verdiği, fakat ne pahasına olursa olsun «Halkın İradesi» partisine sadık kalmak isteyen insanlarla ilişkilerin bozulması eşlik etti. Bu mücadele, bütün eğilimlerin illegal yazılarını incelemeyi, okumayı, legal Narodnizm sorunlarıyla uğraşmayı gerektirdi. Bu mücadelede olgunlaşan sosyal-demokratlar, yollarını aydınlatan Marksizm teorisini, ya da otokrasiyi devirme görevini «bir an için bile» unutmadan, işçi hareketi içine girdiler. 1898 ilkbaharında Parti'nin kurulması, bu dönemin sosyal-demokrasisinin en mükemmel ve aynı zamanda* ***son*** *eylemi oldu.*

Üçüncü dönem, gördüğümüz gibi, 1897'de hazırlanır ve 1898'de ikinci dönemin yerini kesin olarak alır (1898–?). Bu dönem, dağınıklık, parçalanma ve yalpalamalar dönemidir. Buluğ çağında insanların sesi çatallaşır. Bu dönemin Rus sosyal-demokrasisinin de sesi çatallaşmaya, yanlış tonlar vermeye başladı; bir yandan Bay Struve ve Prokopoviç, Bulgakov ve Berdyayev'in eserlerinde, öte yandan V. I-n'in ve R. M.'in, B. Kriçevski ve Martinov'un eserlerinde. Fakat parçalanan ve gerileyen sadece önderlerdi; hareketin kendisi sürekli büyüyor ve büyük ilerlemeler kaydediyordu. Proleter mücadele, yeni işçi

kesimlerini kapsıyor ve tüm-Rusya'ya yayılıyor, aynı zamanda öğrenciler ve halkın öteki kesimleri içinde demokratik ruhun canlanmasına dolaylı etkide bulunuyordu. Önderlerin bilinci, kendiliğinden kalkınışm gücü karşısında teslim oldu; sosyal-demokratlar arasında ikinci bir kesim üstünlük sağlamış bulunuyordu; bunlar, sadece «legal» Marksist yazınla yetişmiş önderler kesimiydi. Fakat kitlelerin kendiliğindenliği onlardan daha fazla bilinç talep ettikçe, edindikleri bilinç daha da yetersiz kaldı. Önderler sadece teorik («eleştiri özgürlüğü») ya da pratik («amatörlük») olarak kitlelerin gerisinde kaldıklarını göstermekle kalmadılar, aynı zamanda geriliklerini bir sürü tumturaklı savla savunmaya da çalıştılar. Sosyal-demokrasi, gerek legal yazından Brentano yandaşları, gerekse de illegal yazından kuyrukçular tarafından trade-unionizme indirgendi. «Credo» programı gerçekleştirilmeye başladı, özellikle de sosyal-demokratların «amatörlüğü», sosyal-demokrat olmayan devrimci eğilimlerin canlanmasına yol açtığında.

Eğer okur beni, «Raboçeye Dyelo» gibi bir dergiyle çok ayrıntılı uğraşmış olmakla suçlayacak olursa, buna şu yanıtı veririm: «Raboçeye Dyelo» «tarihsel» bir önem kazanmıştır, çünkü bu üçüncü dönemin «ruhunu» özellikle anlaşılır bir biçimde dile getirmiştir. Sadece «Raboçeye Dyelo» değil, pratikçilerin ve* **teorisyenlerin geniş kitlesi** *de, moda haline gelmiş «eleştiri»ye kapıldı, kendiliğindenlik sorununda kafası karıştı ve politik ve örgütsel görevlerimizin sosyal-demokrat kavranışından trade-unionist kavranışına düştü.) Dağınıklığı, yalpalamaları, gerek «eleştiri»ye gerekse de «Ekonomizm»e ve terörizme tavizlerde bulunmaya hazır oluşu, tutarlı R. M. değil, tam da rüzgara göre yön değiştiren Kriçevski ve Martinov gibileri dile getirebilirdi. Bu dönem için karakteristik olan, herhangi bir «mutlak» hayranının, pratiği kendini beğenmişlikle küçümsemesi değil, müşkülpesent pratikçiliğin tam bir teorik umursamazlıkla birleşmesidir. Bu dönemin*

* *RSDİP'nin ilk kongresi Mart 1898'de yapıldı. —Alm. Red.*

kahramanları «büyük laflar»ı doğrudan reddetmekten çok, bayağılaştırmakla uğraşırlar: Bilimsel Sosyalizm kendi içinde kapalı bir devrimci teori olmaktan çıkıp, her yeni Alman ders kitabıyla «istenildiği gibi» sulandırılan bir bulamaç haline geldi; «sınıf mücadelesi» sloganı gittikçe daha geniş, gittikçe daha enerjik faaliyet için bir etken değildi artık, «ekonomik mücadele politik mücadeleyle ayrılmaz biçimde bağlı» olduğundan, bir tür sakinleştirici ilaç görevi gördü; Parti düşüncesi devrimcilerin savaş örgütünü kurma çağrısı olarak hizmet etmedi, bilakis «devrimci bürokratizm»i ve «demokratik» biçimlerle çocukça bir oyunu haklı gösterdi.

* *Şu Alman atasözüyle de yanıtlayabilirdim: Den Sack schlaegt man, den Esel meint man. (Eşeğe kızıp semerini dövmek!*

Üçüncü dönemin ne zaman son bulacağını ve dördüncü dönemin ne zaman başlayacağını (her halükarda birçok şey bunun işaretini veriyor) bilmiyoruz. Burada geçmişten bugüne, kısmen de geleceğe ulaşmış bulunuyoruz. Ama biz, dördüncü dönemin, militan Marksizmin sağlamlaşmasına yol açacağına, Rus soyal-demokrasisinin krizden güçlenmiş ve olgunlaşmış olarak çıkacağına ve oportünist artçıların yerini en devrimci sınıfın gerçek öncülerinin alacağına bütün gücümüzle inanıyoruz.

Böyle bir «yerini alma»ya çağrı anlamında, yukarıda tüm söylenenleri özetleyerek, ne yapmalı? sorununa şu kısa yanıtı verebiliriz:

Üçüncü dönemi tasfiye edin!" (Lenin, Ne Yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 190-193)

Lenin, burada genel olarak "Rus Sosyal-Demokrasisi" adını verdiği, Sosyal-Demokrat teoriyi savunan (ya da savunduğunu söyleyen) hareketin ***tümünün*** 1902'ye kadar olan gelişmesini, o günkü Rusya'da bu hareketin gelişmesi içinde somut olarak ortaya çıkmış birtakım özelliklere göre dönemlere ayırıyor.

Birinci dönem diye adlandırılan dönem, henüz Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin kurulmamış olduğu; Marksizmin ancak henüz çoğu yurtdışında bulunan dar Marksist çevreler içinde tanındığı; Rus Sosyal-demokrasisinin **"işçi sınıfı hareketinden bağımsız olarak varlığını sürdürdüğü"** dönemdir. Bu dönem için Lenin, Sosyal-Demokrasinin *"siyasal parti olarak gelişmesinin rüşeym aşamasında olduğu dönem"* tespitini yapıyor. Aynı dönem için "Bolşevik Parti Tarihi/Kısa Ders"te de şu tespitler yapılıyor:

"Gerek «Emeğin Kurtuluşu» grubu, gerekse o dönemin Marksist çevreleri henüz işçi sınıfı hareketiyle pratik bağlar kurmuş değildi. Bu henüz, Rusya'da Marksizmin teorisinin, Marksist düşüncelerin, sosyal-demokrasinin programatik ilkelerinin ortaya çıkma ve tutunma dönemiydi. 1884 ile 1894 arasındaki on yıl içinde, sosyal-demokrasi, işçilerin kitle hareketiyle hiç bağı olmayan ya da pek az bağı olan tek tek küçük

*gruplar ve çevreler halinde vardı. Henüz doğmamış, fakat ana rahminde gelişen çocuğu andıran sosyal-demokrasi, Lenin'in deyişiyle, «**bir ceninin gelişme sürecinden**» geçiyordu." (Stalin, Eserler cilt 15, İnter Yayınları, sayfa 30)*

Bu dönemde yapılan çalışma, esasta *"Sosyal-Demokrat program ilkelerinin ortaya çıkarılması"*, Marksizmin-Leninizmin genel doğrularının henüz propaganda düzeyinde savunulmasıdır. İlginç olan, bu dönem için de, "siyasal parti"den hiç sözedilmemesine rağmen; Lenin'in *"siyasal parti olarak gelişmesinin rüşeym aşaması"* tespitini yapmasıdır. Bu, daha sonra kurulan siyasi partinin, hangi birikim temelinde kurulduğunu, neyin devamı olduğunu göstermesi açısından yapılan bir tespittir. Yoksa, Rus Sosyal-Demokrasisinin bu ilk temsilcilerinin bilinçli olarak parti inşasına yöneldikleri anlamında bir tespit değildir.

Lenin, Sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin birbirinden ayrı olarak var olduğu; sosyal-demokratların (Sosyalistlerin/Komünistlerin) kendilerini hemen hemen yalnızca Marksizmin genel doğrularım savunmakla sınırladıkları; Lenin'in deyimiyle, *"Hangi yolu seçmemiz gerektiği"*nin tartışıldığı bir dönem olan bu dönem hakkında bir değerlendirme yaparken şunları da söylüyor:

> *"Bütün ülkelerde işçi hareketiyle sosyalizmin birbirinden bağımsız varlık sürdürdüğü ve ayrı yollarda yürüdüğü bir dönem olmuştur – ve bütün ülkelerde bu bölünme, sosyalizmin ve işçi hareketinin güçsüzleşmesine yol açmıştır; ancak bütün ülkelerde sosyalizmin işçi hareketiyle birleşmesidir ki, ikisi için de sağlam bir temel yaratmıştır." (Lenin, "Hareketimizin En Acil Görevleri", Seçme Eserler Cilt 2, İnter Yayınları, İstanbul 1993, sayfa 23)*

Burada, Lenin'in söylediklerinden çıkarılması gereken ders nedir? Lenin, burada **"bütün ülkelerde"** böyle bir dönemin ***yaşandığını*** söylüyor. Bundan çıkan sonuç, ***bugün de*** bütün ülkelerde, işçi sınıfı hareketiyle Marksizm-Leninizmin birbirin-

den hemen hemen bütünüyle ayrı bir gelişim gösterdiği bir dönemin yaşanacağı, bunun zorunlu olduğu mudur? Hayır. Böyle dönemler, hemen her ülkede tarihi olarak ***yaşanmış olan*** ve bugün ***yeniden*** yaşanması gerekli olmayan; yaşandığı dönemde tarihsel zorunluluk olarak ortaya çıkan ve hem *"sosyalizmi, hem de işçi sınıfı hareketini zayıflatan"* dönemlerdir.

Lenin'i tanık göstererek ***bugün*** Marksizm-Leninizmin böyle, işçi sınıfı hareketinden hemen hemen bütünüyle bağımsız bir gelişme dönemi yaşaması gerektiğini savunmak, Lenin'in burada esas dikkat çektiği sorunu gözlerden kaçırmak olur. Lenin, önce böyle bir dönemi daha XX. yüzyılın başında *"bütün ülkeler"* için tarihi olarak ***yaşanmış*** ve ***kapanmış*** bir dönem olarak görmektedir. Lenin alıntının devamında şöyle demektedir:

> *"Fakat her ülkede sosyalizmin işçi hareketiyle bu birleşmesi tarihsel olarak ortaya çıkmıştır, her ülkede zaman ve mekan koşullarına göre farklı yoldan meydana gelmiştir."* *(age)*

Kuşkusuz, burada Lenin'in bu birleşmenin *"tarihi olarak ortaya çıkmış"* olduğunu söylediği **"her ülke"**, kapitalizmin gelişmiş olduğu, işçi sınıfı hareketinin belli bir seviyede olduğu ülkelerdir. Öncelikle ABD, Batı Avrupa'daki devletler ve Doğu Avrupa'da da kapitalizmin gelişmiş olduğu devletlerdir. Yirminci yüzyılın son yıllarında artık böyle bir dönemin kelimenin gerçek anlamında *"her ülke"* için yaşanmış ve kapanmış olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Ancak, yine de, bir başka biçimde de olsa, sosyalizmle işçi hareketinin bağlarının çok zayıf olması anlamında, birbirinden bağımsız bir gelişmesinin bugün de birçok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de yaşandığını söyleyebiliriz. Bunun nedeni, 1880'li yıllardaki gibi, Marksizmin henüz sosyalist akımlar içinde hakimiyetini yeni kabul ettirmeye başlayan bir akım olması vb. değildir. Bir zaman sosyalist olan ve yozlaşan ülkelerin Marksizme verdiği ağır zarar, Sosyalizmin işçi sınıfı içinde

çekiciliğini yitirmesine yol açmış, Sosyalizmle işçi hareketinin bağları olağanüstü ölçüde zayıflamıştır. Ve bu birbirinden bir anlamdaki ayrılık durumu, aynı 1880'lerde olduğu gibi, hem sosyalizmi ve hem de işçi hareketini güçsüz kılmaktadır.

Bugün, Lenin'den tam da bu öğrenilmek, en başından itibaren, Marksist-Leninist parti/grup ne kadar güçsüz olursa olsun, Marksizm-Leninizmle işçi hareketini birleştirme yönünde bilinçli bir çalışma yürütmek gereklidir. Bu sebeplerden, biz bugün teorik çalışmanın ve bunun içinde Marksizm-Leninizmin ilkelerinin savunulmasının önemini ne kadar vurgularsak vurgulayalım; bunu hiçbir şekilde *"işçi sınıfı hareketinden hemen hemen bütünüyle bağımsız bir dönem yaşama"* şeklinde kavramamalı ve uygulamamalıyız.

Lenin'in, Rusya somutunu tartıştığında, ikinci dönem olarak adlandırdığı dönem, daha önceki 10 yıllık "teorik hazırlık" döneminin ardından başlayan ve RSDİP'nin kuruluşuyla biten dört yıllık dönemdir. Bu dönemi bir öncekinden ayıran temel özellik, bu dönemde *"Marksizmi işçi sınıfı hareketiyle birleştirme"*ye yönelinmesidir.

Bu dönem için "SBKP(B) Tarihi-Kısa Ders"te şu tespitler yapılmaktadır:

> *"Bolşevizmin kurucusu Vladimir İlyiç Lenin, 1870 yılında Simbirsk (şimdi Ulyanovsk) kentinde doğdu. 1887 yılında Lenin Kazan Üniversitesi'ne girdi, ama devrimci öğrenci hareketine katıldığından dolayı kısa süre sonra tutuklandı ve üniversiteden uzaklaştırıldı. Kazan'da Lenin, Fedoseyev'in örgütlemiş olduğu bir Marksist çevreye katıldı. Lenin'in Samara'ya taşınmasından sonra onun etrafında çabucak Samara'lı Marksistlerin ilk çevresi oluştu. Lenin daha o günlerde mükemmel Marksizm bilgisiyle herkesi hayrette bırakıyordu.*
>
> *1893 yılının sonunda Lenin Petersburg'a taşındı. Daha ilk konuşmaları ve konferansları, Petersburg'daki Marksist çevrelere katılanlar üzerinde güçlü bir izlenim bıraktı. Marx'ın eserleri hakkında olağanüstü derin bilgisi, Marksizmi o günün Rusya'nın İktisadi ve siyasi koşullarına uygulama yeteneği,*

işçilerin davasının zaferine olan ateşli ve sarsılmaz inancı ve eşsiz örgütleme kabiliyeti – tüm bunlar, Lenin'i, Petersburg Marksistlerinin herkesçe kabul edilen önderi durumuna getirdi.

Lenin, çevrelerde kendilerine ders verdiği ileri işçilerin derin sevgisini kazanmıştı.

«Derslerimiz», diyordu işçi Babuşkin anılarında, Lenin'in işçi çevrelerinde verdiği dersler hakkında, «çok canlı, ilginç bir karakter taşıyordu, bu derslerden hepimiz çok memnunduk ve hep öğretmenimizin zekasına hayrandık.»

*1895 yılında Lenin, Petersburg'daki bütün Marksist işçi çevrelerini (yirmi tane kadar vardı) **bir** örgütte, «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği»nde birleştirdi. Böylece o, devrimci Marksist işçi partisinin yaratılmasının yolunu açtı.*

*Lenin, «Mücadele Birliği»nin önüne, işçi sınıfının kitle hareketiyle daha sıkı bağlar kurmak ve ona siyasi bakımdan önderlik etmek görevini koydu. Propaganda çevrelerinde toplanan az sayıdaki ileri işçi arasında Marksizm **propagandasından**, geniş işçi sınıfı kitleleri arasında günün konularıyla ilgili siyasi **ajitasyona** geçilmesini önerdi. Kitle ajitasyonuna bu yöneliş, Rusya'da işçi sınıfı hareketinin daha sonraki gelişmesi açısından büyük bir öneme sahipti.*

Doksanlı yıllarda sanayi, bir atılım dönemi geçirdi. İşçi sayısı arttı. İşçi sınıfı hareketi güçlendi. 1895'ten 1899'a kadar, tam olmayan verilere göre, en azından 221.000 işçi grev yaptı. İşçi sınıfı hareketi ülkenin siyasi yaşantısında önemli bir güç haline geldi. Narodniklere karşı mücadelede Marksistler tarafından savunulan, devrimci harekette işçi sınıfının önder rolüne ilişkin görüşler, bizzat yaşam tarafından doğrulanıyordu.

Lenin'in önderliği altında «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği», işçilerin iktisadi talepler –çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iş gününün kısaltılması, ücretlerin yükseltilmesi– uğruna mücadelesini, Çarlığa karşı siyasi mücadeleyle birleştirdi. «Mücadele Birliği», işçileri siyasi bakımdan eğitti.

Lenin'in önderliği altında Peterburg «İşçi sınıfının

Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği», Rusya'da iik kez, ***sosyalizmin işçi sınıfı hareketiyle birliğini*** *pratiğe geçirmeye başladı. Herhangi bir fabrikada bir grev patlar patlamaz, çevrelere katılanlar sayesinde fabrikalardaki durum hakkında daima etraflı bilgi sahibi olan «Mücadele Birliği», derhal bildiriler ve sosyalist çağrılar yayınlayarak reaksiyon gösteriyordu. Bu bildirilerde fabrika sahiplerinin işçilere yaptığı baskılar teşhir ediliyor, işçilerin kendi çıkarları için nasıl mücadele etmesi gerektiği açıklanıyor, işçilerin talepleri yayınlanıyordu. Bildirilerde, kapitalizmin çıbanları hakkında, işçilerin yoksulluğu, 12 ila 14 saatlik dayanılmaz işgünü, işçilerin bütün haklardan yoksun oluşu hakkında tüm hakikat dile getiriliyordu. Aynı zamanda, uygun siyasi talepler de öne sürülüyordu. 1894 yılı sonunda Lenin, işçi Babuşkin'le birlikte bu tipten ilk ajitasyon bildirisini ve grevde bulunan Petersburg'daki Semyannikov İşletmeleri işçilerine bir çağrıyı yazdı. 1895 sonbaharında Lenin, Thornton Fabrikasının grevci erkek ve kadın işçilerine hitaben bir bildiri yazdı. Bu fabrika, buradan milyonlar kazanan İngiliz fabrikatörlerin elindeydi. Burada işgünü 14 saati geçiyordu, dokumacıların aylik kazancı ise 7 rubleyi geçmiyordu. Grevi işçiler kazandı. Kısa süre içinde «Mücadele Birliği» tarafından, çeşitli fabrikaların işçilerine hitaben bu tür düzinelerce bildiri bastırıldı. Bu bildirilerden her biri, işçilerin cesaretini büyük ölçüde artırdı. İşçiler, sosyalistlerin kendilerine yardım ettiğini ve kendilerini savunduğunu gördüler.*

«Mücadele Birliği»nin önderliği altında, 1896 yazında Petersburg'lu 30.000 teskstil işçisinin grevi gerçekleştirildi. Baş talep, işgünün kısaltılmasıydı. Bu grevin şiddeti, Çarlik hükümetini 2 (14) Haziran 1897 tarihli, işgününü 11,5 saatle sınırlayan yasayı çıkarmak zorunda bıraktı. Bu yasadan önce, işgünü herhangi bir şekilde sınırlandırılmamıştı.

Aralık 1895'te Lenin Çarlık hükümeti tarafından tutuklandı. Ama o devrimci mücadeleyi hapishenede de sürdürmekten geri kalmadı. «Mücadele Birliği»ne öğütleriyle ve talimatlarıyla, hapishaneden broşür ve bildiriler göndererek yardımcı oldu. Orada ***«Grevler Üzerine»*** *bir broşür ve*

çarlığın hunharca despotizmini teşhir eden ***«Çarlık Hükümetine»*** *adlı bir bildiri yazdı. Yine hapishanede Parti program taslağını yazdı (görünmez mürekkep olarak süt kullanıyor ve bir tıp kitabının satırları arasına yazıyordu).*

Petersburg «Mücadele Birliği», Rusya'nın şehir ve bölgelerindeki işçi çevrelerinin benzeri birliklerde biraraya gelmesini büyük ölçüde hızlandırdı. Doksanlı yılların ortasında Trans-Kafkasya'da Marksist örgütler ortaya çıktı. 1894'te Moskova'da Moskova «İşçi Birliği» kuruldu. Doksanlı yılların sonunda Sibirya'da «Sibirya Sosyal-Demokrat Birliği» kuruldu. Doksanlı yıllarda İvanovo-Voznessensk, Yaroslavl, Kostroma'da Marksist gruplar ortaya çıktı ve sonradan birleşerek «Sosyal-Demokrat Parti Kuzey Birliği»ni kurdular. 1890'ların ikinci yarısında Don üzerindeki Rostov'da, Yekaterinoslav, Kiev, Nikolayev, Tula, Samara, Kazan, Orekhovo-Zuyevo ve diğer şehirlerde sosyal-demokrat gruplar ve birlikler kuruldu.

Petersburg «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği»nin önemi, Lenin'in sözleriyle, ***işçi sınıfı hareketine dayanan bir devrimci partinin*** *ilk kayda değer* ***nüvesi*** *olmasıydı." (Stalin, Eserler cilt 15, İnter Yayınları, sayfa 31-33)*

Burada önemli olan, Petersburg Mücadele Birliği için yapılan, onun *"işçi sınıfı hareketina dayanan bir devrimci partinin* **ilk kayda değer nüvesi***"* olduğu şeklindeki tespittir. Bu, daha önceki, kendilerini Marksizmin genel doğrularının propagandasıyla sınırlayan ve yaptıkları propagandayla yararlı bir iş yapan grupların –sosyal-demokrat olmalarına rağmen *"devrimci bir partinin gerçek nüvesi"* olmadığının da tespit edilmesidir aynı zamanda. Petersburg Mücadele Birliğini daha sonraki Marksist Sosyal-Demokrat Partinin *"ilk gerçek çekirdeği"* yapan olgu, onun kendini Marksizmin genel doğrularım savunma çalışmasıyla sınırlamaması; Marksizmi Rusya'nın somut şartlarıyla kaynaştırmaya çalışması ve herşeyden önemlisi de, geniş işçi kitlelerine yönelik ajitasyon faaliyetiyle, *"Marksizmle işçi sınıfı hareketini birleştirme"*ye yönelmesidir.

Burada üzerinde durulması gerekli olan bir mesele, 1895'te Lenin'in *"günlük meselelerden faydalanarak geniş kitleler içinde ajitasyon"* yapılmasını savunmasıdır. Bu, henüz parti kurulmamış olduğu bir dönemde bile, kendini salt propagandayla sınırlamanın yanlışlığını gösterdiği gibi; aynı zamanda yer yer, partinin güçsüz olduğu dönemlerde bile ajitasyonun önplana geçebileceğinin de bir işaretidir.

Bu dönem için yine ilginç olan, Lenin'in, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi resmen kurulmadan da, Sosyal-Demokrasinin *"bir siyasal parti"* olarak görüldüğü tespitini yapmasıdır. Bu tespitte, siyasal parti sözcüğü, kuşkusuz, siyasal iktidara yönelen bir hareket anlamında kullanılmaktadır.

Anlatılan 1894-1898 dönemi de, Rusya somutunda yaşanan sürecin somut ifadesidir. Yoksa bugün her ülkede böyle bir dönemin de aynen yaşanacağı diye bir şeyi ne Lenin ne Stalin savunmamaktadır.

Bu ikinci dönem için evrensel olan, Marksizmin genel doğruların kavrandığı ölçüde ülke somutuyla birleştirilmeye çalışılmasının ve Marksizmin işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmeye çalışılmasının, gerçek bir Komünist Partisi yaratmak için mutlak gereklilik olduğudur. Bunun dışında en baştan itibaren –Marksizmin işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmesinin bir aracı olarak– güç ve ihtiyaç oranında ajitasyonun da yapılması gerektiği, bu dönemden çıkarılması gereken genel derstir.

Ama böyle bir dönemin ille de parti kurulmadan önce yaşanması gerektiği gibi bir kural yoktur. Esasında parti adı kullanılmasa bile, Marksist bir sosyal-demokrat partinin ilk çekirdeği olduğu söylenen Petersburg Mücadele Birliği, kendini parti olarak da adlandırsaydı, yapacağı çalışma benzer olacaktı. Petersburg Mücadele Birliği'nin kendini parti olarak adlandırmamasının temel nedenlerinden biri, onun bütün ülke çapında örgütlenmeyi önüne hedef olarak koymaması, Peters-

burg'la sınırlı bir faaliyet ve örgütlenme olmasıdır.

Parti kurulduktan sonra dağınıklığın başladığı ve Lenin'in üçüncü dönem olarak adlandırdığı dönemin de bütün ülkelerde bu şekilde yaşanacağı diye bir kural yoktur. Bu da Rusya'daki somut gelişmenin ifadesi olarak yapılan somut bir tespittir.

Stalin, "İktidarın Ele Geçirilmesinden Önce ve Sonra Parti" başlıklı yazısında, "Iskra"nm çıkışından önceki durumu hiç tartışmıyor. Onun, parti inşasını 1900 sonlarıyla (Iskra'nın çıkışı) başlatmış olması, Marksist-Leninist bir parti inşası için merkezi bir yayın organına ne kadar önem verdiğinin bir işaretidir. Bilindiği gibi, Lenin de "Ne Yapmalı"da, merkez yayın organını parti örgütünün etrafında inşa edileceği iskelet olarak tanımlar.

Stalin, sözkonusu yazısında ***parti öncesi*** Sosyal-Demokrasinin gelişme aşamalarını tartışmıyor. Rusya somutunda Sosyal-Demokrasinin ***parti*** olarak ortaya çıktığı dönem sonrasında parti inşasının iki aşamasını Stalin, (devrim öncesinde) 1900 sonu - 1905 başı dönemi ve 1905'den 1917 Ekim Devrimine kadar olan dönem şeklinde ikiye ayırmaktadır.

Burada neden parti inşasının birinci aşamasının mesela 1894'te *"gerçek bir partinin ilk çekirdeği"* olarak değerlendirilen Petersburg Mücadele Birliğiyle başlatılmadığı; ya da 1898'de Partinin resmen kurulmasının ilanıyla değil de "Iskra"nın çıkışıyla başlatıldığı sorusu ve buna bağlı olarak, ancak merkezi bir yayın organı çıkarma şartıyla mı parti inşasının başladığının söylenmesinin mümkün olduğu sorusu ortaya çıkmaktadır.

Parti inşasının 1894'te Petersburg Mücadele Birliği ile başlatılmaması, bu Mücadele Birliğinin yerel faaliyet için bir örgüt olduğu gözönüne alındığında anlaşılırdır. 1898'de Partinin kuruluşunun resmen ilanıyla da başlatılabilirdi partinin birinci inşa aşaması. Bunun yapılmamasının nedeni, herhalde, parti kuruluşundan hemen sonra yönetici kademenin bütünüyle

ele geçmesi ve bu anlamda işleyen merkezi bir yapının olmaması olsa gerekir.

Başlangıç tarihi olarak alman "Iskra"nın çıkışının anlamı, bir çekirdeğin varlığı; bu çekirdeğin önüne parti inşası görevini bilinçli olarak koyması ve bu yönde girişimlerde bulunmasıdır. 1898'de de bu yönde bir girişim olmasına rağmen, bu başarılı olmamış, girişim kısa zamanda dağılmıştır. Bu yüzden, sonradan dönüp değerlendirme yapıldığında, parti inşasının birinci aşamasının "Iskra" ile başlatılması, "Iskra"nm partinin merkezi yapıya kavuşmasında oynadığı motor rolü gözönüne alındığında doğru bir değerlendirmedir. Ama tabii ki bu değerlendirme, herşeyin "Iskra" ile başladığı anlamına; ondan önce partiden hiç söz edilemeyeceği anlamına gelmez. Nitekim yukarıda ortaya koyduğumuz gibi, Lenin, 1884-1894 arasında bile, *"rüşeym halinde"* de olsa, *"siyasi parti"*den söz ediyor; 1894-1898 arası partiden sözediyor. 1898'de açıkça RSDİP'nin kurulmasından sözediyor, vb.

Toparlarsak: Rusya'da, "Iskra" öncesi (1900 öncesi) dönem, genelde ***parti inşası öncesi***, parti inşasını hazırlama diye adlandırabileceğimiz bir dönem olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde de ilk Marksist grupların ortaya çıktığı ve henüz Sosyal-Demokrasinin işçi sınıfı hareketine yönelmediği; salt genel doğruların propaganda edildiği bir dönemle; Sosyal-Demokrasinin işçi sınıfı hareketine yöneldiği, Marksizmle işçi sınıfı hareketinin birleştirilmeye çalışıldığı ve Marksizmin genel doğrularının savunulması ötesinde, bunların ülke somutuyla birleştirildiği bir dönem ayrılmaktadır. Ancak bu ikinci dönemi başlatan grup, *"gerçek bir partinin çekirdeği"* olarak adlandırılmaktadır. Bundan çıkan sonuç, ***Marksist bir parti olma iddiasında olan bir grubun, en başından bilinçli olarak Marksizmle işçi sınıfı hareketini birleştirmeye yönelmesi, bunun için çaba harcaması gerektiği*** sonucudur.

"Iskra" ile başlatılan parti inşası birinci aşaması, 1905 devrim dönemine kadar sürmektedir. Bu dönem, bütünüyle ele alındığında, bu dönemde sağlam bir çekirdeğin yaratılmış olduğu ve partinin program ve taktiklerinin yaratılmış olduğu; işçi sınıfının öncüsünün önemli ölçüde kazanılmış olduğu ve işçi sınıfı içinde, bizimkiyle karşılaştırılamayacak kadar büyük bir güce sahip olunduğu görülür. Daha 1902-1903'lerde, RSDİP işçi sınıfı içinde bugünkü Komünist Partilerinin hiçbiriyle karşılaştırılamayacak kadar büyük güce sahiptir. Buna rağmen, devrim dönemine kadar, inşasının birinci aşaması içinde olduğu tespit edilmektedir. Bu, birinci aşama denen aşamada, partinin hangi noktaya kadar gelişebileceğinin kavranması açısından önemlidir.

RSDİP, 1905'den sonraki dönemde, kitle içinde gücünü 1905'e oranla, özellikle Stolipin gericiliği döneminde, önemli ölçüde yitirmiş olmasına rağmen; bu dönemde belli bir süre, özellikle tanrı arayıcılarına karşı, teorik-ideolojik mücadele önemli bir görev olarak ortaya çıkmış olmasına rağmen ve bütün ikinci aşamanın çeşitli dönemlerinde, partinin gerek kitle içinde gücü bakımından, gerek örgütsel yapısı bakımından, gerek önündeki acil görevler vb. açısından çok değişik durumlar sözkonusu olmasına rağmen, bütün aşama, ikinci aşama olarak adlandırılmıştır. Çünkü, birinci aşamanın bir kez tamamlanmış olması; Marksist-Leninist kadroların, örgütün yaratılmış olması ve teorinin yaratılmış olması, artık geriye döndürülemeyecek bir olgudur. Parti yozlaşmadıkça, yeniden parti kurulması sözkonusu olmadıkça, yeniden birinci aşama sözkonusu olmaz. Bu, tabii ki ikinci aşamanın temel görevi değişmemesine rağmen, somut gelişmelerin partinin önüne çeşitli durumlarda değişik görevler çıkarmasını engellemez.

II. PARTİ İNŞASINDA TEORİK VE PRATİK ÇALIŞMANIN DİYALEKTİK BAĞI

TEORİK ÇALIŞMA NEDİR? TEORİK ÇALIŞMANIN ALANLARI ÜZERİNE

Stalin, "Leninizmin İlkeleri" adlı yapıtının "Teori" başlıklı üçüncü bölümünde, *"teorinin önemi"* üzerine tartışırken, teorinin (Marksist teorinin) genel tanımını yapar, teoriyle pratik arasındaki diyalektik bağı açıklar ve teorinin, özellikle önemli alanlarından biri üzerinde, ***teorinin ilerletilmesi*** sorunu üzerinde durur. Stalin sözü geçen yerde aynen şunları söylemektedir:

> *"Bazıları, Leninizmde esas olanın, Marksist tezlerin eyleme geçirilmesi, bu tezlerin «uygulanması» olması anlamında, Leninizmin, pratiğin teoriye göre önceliği olduğunu, teoriye gelince, Leninizmin bu bakımdan oldukça umursamaz olduğunu sanıyorlar. Plehanov'un defalarca, Lenin'in teoriye ve özellikle felsefeye ilişkin «umursamazlığı» ile alay ettiği bilinir. Bugün pratik faaliyet yürüten Leninistlerden pekçoğunun, özellikle koşulların kendilerine yüklediği büyük pratik çalışma yüzünden, teoriye pek iltifat etmedikleri de bilinmektedir. Lenin'e ve Leninizme ilişkin bu garipten de öte fikrin, tamamıyla yanlış olduğunu ve gerçekle herhangi bir alakası olmadığını; pratikçilerin teoriyi bir yana koyma çabalarının, Leninizmin tüm ruhu-*

na aykırı olduğunu ve davamız için büyük tehlikeler taşıdığını söylemek zorundayım.

Teori, bütün ülkelerin işçi hareketinin genel biçimiyle ele alınmış deneyimidir. Elbette ki teori, devrimci pratikle birleştirilmedikçe anlamsız olur; tıpkı, devrimci teoriyle yolu aydınlatılmadıkça, pratiğin karanlıkta el yordamıyla yürümesi gibi. Ama teori, devrimci pratikle kopmaz bir bağla birleştiğinde, işçi hareketinin muazzam bir gücü haline gelebilir, çünkü harekete güveni, yönünü tayin etme yeteneğini ve çevresinde olup biten olayların iç bağlantısını anlamayı teori ve yalnızca teori verebilir; çünkü pratiğe, yalnızca sınıfların bugün nasıl ve hangi yönde hareket ettiklerini değil, aynı zamanda yakın gelecekte de nasıl ve hangi yönde hareket edeceklerini de anlamasında teori ve yalnızca teori yardım edebilir. Şu ünlü şiara damgasını vuran ve onu düzinelerce kez yineleyen, Lenin'den başkası değildir:

«Devrimci teori olmaksızın, devrimci hareket de olamaz».*(Bkz. 4. baskı, cilt 5, sayfa 341)*

Lenin, teorinin büyük önemini, özellikle, uluslararası proletaryanın öncüsü olma rolü kendisine düşen ve karmaşık bir iç ve uluslararası durum içinde bulunan bizim Partimiz gibi bir parti için, herkesten daha iyi anladı. Lenin, Partimizin bu özel rolünü daha 1902'de önceden gördü ve daha o zamandan şuna işaret etmeyi gerekli gördü:

«Öncü savaşçı rolünü yalmzca, ileri bir teorinin kılavuzluk ettiği bir parti yerine getirebilir.» *(Aynı yerde, sayfa 342)*

Lenin'in, Partimizin rolüne ilişkin bu öngörüsünün şimdiden gerçek haline geldiği bugün, Lenin'in bu kılavuz ilkesinin özel bir güç ve önem kazandığını herhalde tanıtlamaya gerek yoktur.

Lenin'in teoriye verdiği büyük önemin en çarpıcı ifadesi olarak, belki de, Engels'ten Lenin'e kadarki dönemde bilimin en önemli buluşlarını materyalist felsefe temelinde

---

* *İtalikler benim –J. St.*

genelleştirme ve Marksistler arasındaki antimateryalist akımları çok yönlü bir eleştiriye tabi tutma gibi son derece ciddi görevin çözümünü ele alanın Lenin'den başkası olmaması görülmelidir. Engels materyalizme ilişkin şöyle diyordu: «Çağ açan her buluşla ... o, biçimini değiştirmek zorundadır». Bu görevi kendi zamanında çözenin, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» adlı kitabıyla Lenin'den başkası olmadığı iyi bilinmektedir. Lenin'in felsefe konusundaki «umursarmazlığı» ile alay eden Plehanov'un, böyle bir görevi çözmek için ciddi bir çaba göstermeye cüret bile etmediği iyi bilinir." (Stalin, Eserler cilt VI, İnter Yayınları, sayfa 93-95)

Teori, yukarıda Stalin'den alıntı yaptığımız yerde görüldüğü gibi, *"tüm ülkelerdeki işçi hareketinin genel biçimiyle ele alman deneyimi"*dir.

Marksist teori; bütün ülkelerin işçi sınıfı hareketinin deneylerini materyalist bir görüşle ve diyalektik bir yöntemle inceleyerek, toplumun gelişme yasalarını bilimsel bir şekilde formüle etmiş bir bilimdir.

Marksist teori, Marksist Diyalektik Materyalizmin; Marksist Politik Ekonominin ve Marksist Sınıf Mücadelesi Öğretisinin bütünlüğünden oluşan bir bilimdir.

Bu bilim, emperyalizm çağında Lenin tarafından yeni bir aşamaya yükseltildiği için, bugün yalnızca Marksizm'den değil, Marksizm-Leninizm'den sözedilmektedir.

Bu bilim, sermayenin iktidarına karşı, işçi sınıfının yanında yer alan, taraflılığını açıkça ilan eden bir toplumsal bilimdir. Bu bilim, *"dünyayı açıklamakla yetmen"* filozofların tersine, *"dünyayı değiştirme"*yi önüne amaç olarak koymuş, buna hizmet etmeyi amaçlayan bir bilimdir.

Bunun kavranması tayin edici önemdedir, çünkü bunun kavranması, aynı zamanda Marksist anlamda bir teorik çalışmanın ne olduğu sorusuna doğru cevap verebilmek için önşarttır.

Bu bağıntıda şunların bilince çıkartılması gereklidir:

Bugün kimi oportünist-revizyonistler; Marksizm-Leniniz-

min bütünlüğünü bozup, onu bir *"inceleme yöntemi"*ne indirgiyorlar. Marksizm Leninizmden yalnızca *"diyalektik materyalizmi"* almayı öneriyorlar. Burada dayandıkları iki nokta vardır:

Birincisi, diyalektik materyalizmin Marksizmin temeli olduğu gerçeğidir. Burada işletilen mantık şöyledir: Diyalektik yöntem ve materyalist felsefe Marksist bilimin temelidir. Marx, Engels bunlara ***dayanarak*** toplumun gelişme kanunlarını kavramış ve açıklamışlardır. O halde Marksizm biliminde dayanılması gerekli olan yalnızca budur. Bunun ötesindeki öğretilere sarılmak *"dogmatizm"*dir.

Bu mantık, kendi içinde ister istemez diyalektik materyalizmi her kullananın Marksist; Marksist-Leninist olacağı tezini içinde taşıyan bir mantıktır. Ve yanlıştır. Her Marksist-Leninist, diyalektik yöntemi ve materyalist felsefeyi bilinçli olarak kullanır, bunlara dayanır; ama diyalektiği ve materyalizmi her kullananın Marksist-Leninist olması gerekmez.

Aslında, her doğa bilimcisi diyalektik yöntemi temel almak ve doğa olaylarına materyalist olarak yaklaşmak zorundadır. Aksi taktirde, doğru sonuçlara ulaşması mümkün değildir. Ama doğal olayların zorlaması sonucu böyle davranmak zorunda kalan bir doğa bilimcisinin Marksist-Leninist olması gerektiği şeklinde bir zorunluluk yoktur.

Şimdi örneğin uzay seyahatleri düzenleyecek kadar ileri bir tekniğin yaratıcılarının, böyle bir tekniğin yaratılmasında diyaklektikçi ve materyalist olmamaları düşünülemez. Fakat uzaybiliminde en uzman olanların ille de Marksist-Leninist olmaları da sözkonusu değildir. Birçok uzay bilimcisi, hayata genel yaklaşımında tam bir idealisttir.

Marksizm-Leninizm, onun ***temeli*** diyalektik materyalizm olmasına rağmen, yalnızca onunla sınırlı değildir. Ve diyalektik materyalizm de otomatikman Marksist politik ekonomiyi ve Marksist sınıf mücadelesi öğretisini içermez. Marksizm, bu üçünün bütünlüğünün bilimidir.

Marksizmi, yalnızca diyalektik materyalizme indirgeyen ve

Marksizmde dayanılması gerekenin, yalnızca bu olduğunu savunan oportünist-revizyonistler, bu görüşlerini yer yer Marksist klasiklerin bazı açıklamalarına da dayandırmaktadırlar. Bu konuda en çok başvurulan dayanak, Lenin'in "Halkın Dostları Kimlerdir?" adlı yapıtındaki şu sözleridir:

> *"Marksistler, Marx'ın teorisinden, yalnızca onun toplumsal ilişkileri açıklamak için mutlaka gerekli olan son derece değerli yöntemlerini hiçbir koşula bağlanmadan almakta ve bu nedenle de, ilişkiler konusundaki yargılarının ölçüsünü soyut şemalarda, buna benzer saçmalıklarda değil, bu yargının doğruluğunda ve gerçeklere uygunluğunda bulmaktadırlar." (Lenin, «Halkın Dostları» Kimlerdir? ve ..., İnter Yayınları, sayfa 85-86)*

Bu alıntıdan, oportünist ve revizyonist kimi unsurlar, Lenin'in Marx'tan yalnızca yöntemi almayı savunduğu sonucunu çıkartıyorlar. Alıntıyı dikkatle okuyan her kişi, Lenin'in bunu savunmadığını; ***yöntemi*** alma noktasında, Marksistlerin **"hiçbir koşula bağlanmadan"** bu işi yapacaklarını savunduğunu görür. Bu, Marksistlerin yalnızca yöntemleri değil, onun dışında daha bir dizi öğretiyi de –yöntemlerin tersine– belli şartlara bağlı olarak alıp savunacakları anlamına gelir. Nitekim Lenin, Stalin ve Marksist-Leninistler öyle de yapmışlardır. Onlar yalnızca yöntemi (Lenin'in burada yöntemden anladığı, diyalektik materyalizmdir) kayıtsız-koşulsuz almışlar; diğer öğretiler konusunda ise, şartların değişikliği gerektirdiği noktalarda değişiklik yapmışlardır, Marksist-Leninist teoriyi geliştirmişlerdir.

Marksizmi salt diyalektik materyalizme indirgemeye çalışanlar; Marksizmi salt diyalektiğin belli kanunlarına indirgemeye çalışanlar, gerçekte onun devrimci özüne karşıdır.

Lenin, Marksist teorinin bu şekildeki yorumcuları hakkında şunları söylemektedir:

> *"Marksizm, onların yorumladıkları biçimde, hemen hemen, mal sahibinin emeğine dayanan kişisel mülkiyetin kapitalist*

düzende nasıl bir diyalektik gelişmeye uğradığı, nasıl kendi kendini inkara dönüştüğü ve daha sonra da toplumsallaştırıldığı öğretisine indirgenmiştir. Ve ciddi bir tavırla, Marksizmin toplumbilimsel yönteminin bütün belirli özelliklerini, sınıf mücadelesi öğretisini ve araştırmanın doğrudan doğruya amacını, yani proletaryanın bunları kaldırmasına yardımcı olmak için, bütün uzlaşmaz çelişki ve sömürü biçimlerini açığa çıkarmak amacını bir kenara bırakarak, Marksizmin bütün içeriğinin bu «şema»da yattığını kabul etmişlerdir." (age, sayfa 245)

Marksistler için, Marksist teorinin *"bütün değeri"*, onun **"eleştirel"** *ve* **"devrimci"** olmasında yatmaktadır. Lenin bu konuda da şunları söylemektedir:

"Diğer yandan Marx, teorisinin bütün değerinin «özünde eleştirel ve devrimci» olması gereğinde yattığını kabul ediyordu. Gerçekten de, bu sonuncu nitelik tam ve kesin olarak* ***Marksizmin*** *yapısında vardır. Çünkü bu teori, çağdaş toplumdaki bütün uzlaşmaz çelişki ve sömürü biçimlerini* ***ortaya koyma****, bunların evrimini izleme, geçici niteliklerini, farklı bir biçime dönüşmelerinin kaçınılmazlığını gösterme ve* ***böylece bütün sömürüyü elden geldiğince çabuk ve kolayca ortadan kaldırmada bir araç olarak proletaryaya hizmet etme*** *görevini doğrudan doğruya önüne koymuştur. Bütün ülkelerdeki sosyalistleri kendine çeken bu teorinin karşı konulmaz çekiciliği, tam olarak ve kesinlikle ve en üstün bir biçimde bilimsel olmak (toplumsal bilimlerin sonsözü olarak) niteliğiyle devrimci olmak niteliğini birleştirmiş olması olgusunda yatmaktadır; teori bunları rastgele ve yalnızca, öğretinin kurucusunun kendi kişiliğinde bir bilim adamının ve bir devrimci-*

---

* *Marx'ın burada bilimsel diye kabul ettiği tek eleştiri olan materyalist eleştiriden, –yani politik, hukuksal, toplumsal, geleneksel ve diğer gerçeklerle ekonomiyi, üretim ilişkileri sistemini tüm uzlaşmaz derecede karşıt toplumsal ilişkiler temelinde kaçınılmaz olarak biçimlenen sınıf çıkarlarıyla karşılaştıran eleştiriden sözettiğine dikkat edin. Rus toplumsal ilişkilerinin uzlaşmaz derecede karşıt nitelikte olduklarından kimse kuşku duyamaz. Fakat henüz hiç kimse bunları böyle bir eleştiriye temel olarak almaya*

nin niteliklerini birleştirmesi yüzünden birleştirmiyor, tersine, bu işi kendi içinde ve ayrılmaz bir şekilde yapıyor. Burada teorinin görevinin, bilimin hedefinin gerçek ekonomik mücadelesinde ezilen sınıfa destek olmak şeklinde tanımlandığı bir gerçek değil midir?" (age, sayfa 246-247)

Dünyayı değiştirme amacı dışında; proletaryayı ve onunla birlikte tüm insanlığı kurtuluşa götürme için bir araç olma amacı dışında bir diyalektik; bu amaçlar dışında bir materyalizm, Marksizm değildir. Bu amaçlar dışında bir politik ekonomi, o Marksist değer teorisini vb. kullansa da, Marksizm değildir.

Lenin, *"Biraz olsun Marx'ı bilen biri"*nin *"sınıf mücadelesi öğretisinin, onun bütün düşünce sisteminin ekseni olduğunu"* reddedemeyeceğini berrak bir şekilde tespit etmektedir. *(age, sayfa 225)*

İşte bu yüzden, Stalin, Marksist teoriyi tanımlarken, onun *"Bütün ülkelerde işçi hareketlerinin genel biçimiyle ele alman deneyimi"* olduğu tespitini yapıyor. Bu tespit, Marksizmin amacının, sınıf mücadelesinde işçi sınıfına yol göstermek olduğuna doğrudan doğruya bağlı olan bir tespittir.

Marksist teori, bir bilim olduğuna göre, diğer bilimlerin öğrenildiği gibi, onun da ***öğrenilmesi*** gerekir. Bu Marksist-Leninist teoriyi ***öğrenme*** işi, Marksist-Leninist teorinin toparlandığı kitaplar, özellikle ve öncelikle de Marksist-Leninist klasiklerin, Marx, Engels, Lenin, Stalin'in orijinal eserleri, Dünya Komünist Hareketinin mücadele içinde yarattığı ortak belgeleri vb. üzerinden yapılır. ***Bu öğrenme işi,*** en baştan itibaren işçi sınıfı hareketine öğrenilenlerin taşınması, öğrenilenlerin dünyayı değiştirmek için öğrenildiğinin bilincinde olunması, buna uygun davranılması vb. şartlarıyla ***Marksist-Leninist teorik çalışmanın bir alanı, bir bölümüdür.*** Eğer öğrenme, dünyayı değiştirmek için bir öğrenme değil, salt merak tatmin etme vb. amaçlarla bir öğrenme ise, kuşkusuz, yapılanın Marksist-Leninist teorik çalışma olduğunu

söylemek mümkün değildir.

İşte bu anlamda, Marksist-Leninist bir grup veya partide yapılan kolektif ***temel eğitim*** çalışması, Marksist-Leninist teorik çalışmanın alanı içindedir, onun bir bölümüdür. Bu çalışma, kendine Marksist-Leninist diyenlerin ***tümünün*** mutlaka yapmak zorunda olduğu minimal teorik çalışmadır. Böyle bir teorik çalışmadan geçmeyenlerin, Marksist-Leninist teorinin en temel noktalarını, Marksist-Leninist klasiklerin eserlerine dayanarak kolektif bir çalışma içinde öğrenmeyenlerin ve bunları her somut durumda uygulayacak şekilde kavramayanların; gerçek işçi sınıfı önderleri olması düşünülemez. Bu bağlamda, temel eğitim çalışmasının kolektif bir biçimde yapılması, özellikle günümüz şartlarında, Marksizm-Leninizmin en temel ilkelerinin, Marksizm-Leninizm adına tanınmaz hale getirildiği şartlarda çok daha önemlidir.

Ama ***teorik çalışma,*** yalnızca Marksizm-Leninizmin temel doğrularının savunulmak için öğrenilmesiyle sınırlı değildir.

Bunun ötesinde, Marksist-Leninist genel doğruların, tek tek ülkelerin somutuyla birleştirilmesi, bu genel doğrulardan yola çıkarak ve onların ışığında tek tek ülkelerde devrim ***programının yaratılması*** çalışması da, Marksist-Leninist "teorik çalışma"nm alanı içine girer. Aslında bu çalışma, bir anlamda Marksist-Leninist teorinin ülke somutuna ***uygulanması*** çalışmasıdır. Ve böyle bir çalışmaya, Leninizm öncesi *"yüksek(!) teorisyenler(!)"* burun kıvırarak bakmışlar; bunu teorik çalışmadan bile görmemişlerdir. İşte "Leninizmin Temelleri"nde Leninizmin hasımlarının getirdiği söylenen, Leninizmin *"teoriyle uzun boylu ilgilenmediği"* suçlamasının temeli, bu yanlış anlayıştır. Marksizm-Leninizmin ülke somutuna uygulanması çalışması da, teorik çalışmanın bir bölümüdür ve ilkeler kavranıldığı andan itibaren, teorik çalışmanın önündeki esas görev budur.

Lenin, örneğin *"Sosyal-Demokrat teorik görüşler artık ye-*

terince temel özellikleri içinde aydınlanmış görünüyor" şeklinde bir değerlendirme yaptığı 1897 sonları için, *"Sosyal-Demokrasinin pratik görüşleri, yani* **siyasi program, çalışma düzeni, taktiği***"*nin aydınlatılmasını görev olarak koyuyor. Kuşkusuz burada, Lenin'in *"pratik"* görüşler dediği program, çalışma düzeni, taktikler de Marksizmin ülke somutuyla birleştirilmesi, ***uygulanması*** anlamında bir teorik çalışmayı gerektirir.

Marksist teorinin uygulanması anlamında bir teorik çalışma hakkında Lenin şöyle diyor:

> *"Marksist teori, belirli ülkelerin ekonomik ilişkilerinin evriminin araştırılması ve açıklanmasından ibarettir ve bunun Rusya'ya «uygulanması» sadece,* ***materyalist*** *yöntemin ve* ***teorik*** *politik ekonominin ortaya çıkarılan araçlarının* ***yardımıyla*** *Rus üretim ilişkilerini ve onun evrimini* ***incelemekten*** *ibaret olabilir. (Lenin, «Halkın Dostları» Kimlerdir? ve ..., İnter Yayınları, sayfa 172)*

Yine Lenin, geride 10 yıllık çalışmada Marksistlerin kendilerini Marksist genel doğruları öğrenip propaganda etmekle sınırladıkları bir teorik birikim dönemi bulunan bir ortamda, aydınlardan beklenen teorik çalışmanın ne olduğu sorusuna şu cevabı veriyor:

> *"Sosyalist aydınlar ancak bu hayallere bir son verdikleri ve dayanaklarını Rusya'nın istenen değil, gerçek gelişiminde, olası değil, gerçek sosyoekonomik koşullarında aramaya başladiklarında verimli bir çalışma yapmayı umabilirler. Bu* ***TEORİK*** *çalışmaları,* ***Rusya'da ekonomik antagonizmanın tüm biçimlerinin somut olarak araştırılması, bunların bağıntısının ve mantıki gelişiminin araştırılması olmalıdır; politik tarihin hukuk düzeninin özelliklerinin ve teorik önyargıların onu gizlediği her yerde bu antagonizmayı açığa çıkarmalıdır. Üretim ilişkilerinin belirli bir sistemi olarak gerçekliğimizin özet tablosunu*** *vermelidir,* ***bu sistem altında emekçilerin sömürülmesi ve mülksüzleştirilmesinin zorunlu olduğunu ve bu durumdan iktisadi gelişimin işaret ettiği çıkış yolunu göstermektedir."*** *(age, sayfa 208-209)*

İşte o dönemde, Lenin'in teorik çalışma olarak adlandırdığı ve o günün esas ihtiyacı olan çalışma, öncelikle bu teorik çalışmadır.

Ama ***teorik çalışma,*** yalnızca bununla da sınırlı değildir. Marksizm durağan değildir. Engels, *"Materyalizmin, her yeni buluşla yeni bir çehre kazandığını"* söylüyordu. Gerek doğa bilimlerinin gelişmesi, gerekse toplumların gelişmesi, Marksizmin gelişmesi zorunluluğunu beraberinde getirir. Marx ve Engels, Marksizmi kendilerine kadar olan dönemdeki bütün bilimin verileri ışığında inşa etmişlerdi. Lenin, Engels'ten kendine kadar olan dönemde bilimin yarattığı en önemli yeni şeylerin materyalist felsefe temelinde genelleştirilmesi ve antimaterya-list akımların geniş bir eleştiriye tabi tutulması büyük görevini başardı.

Bugün bilimin ve tekniğin, Lenin'den, Stalin'den bu yana yaptığı büyük ilerlemeler gözönüne alınırsa; Lenin, Stalin'den buyana toplumsal yaşamda görülen muazzam değişmeler gözönüne alınırsa ve bütün bu gelişmelerin bugüne dek Marksist-Leninist çözümlemesinin yapılmadığı gözönüne alınırsa; ***Marksizm-Leninizmin geliştirilmesi*** anlamında bir ***teorik çalışmanın*** muazzam kapsamı da önümüze çıkar.

Kısaca toparlarsak, Marksist-Leninist ***teorik çalışma***, dünyayı değiştirme amacıyla şu üç alanda yapılacak çalışmaları kapsar:

– Marksizm-Leninizmin öğretilerinin bütünlük içinde ***öğrenilmesi***, kavranması.

– Marksizm-Leninizmin genel doğrularının, ülke somutuyla birleştirilmesi; Marksizm-Leninizmin ülke somutunda ***uygulanması,*** ülke devrim programının taktiklerinin çıkartılması için yapılan çalışma (Bu alanda, bütün dünya için Komünistlerin kabul ettiği bir genel platformun; genel çizginin olmadığı şartlarda; bütün dünyadaki komünistlerin üzerinde birleşeceği genel çizginin ortaya çıkarılması çalışması öncelik

kazanır ve ülke devrim programı için yapılan çalışma, Dünya Komünist Hareketinin platformunu; ortak çizgisini çıkarma çalışmasına bağlı olarak ele alınır. Bundan anlaşılması gereken, önce Dünya Komünist Hareketinin ortak platformu yaratılacak, o iş bütünüyle çözüldükten sonra, ülke devrimi programı ancak ondan sonra ele alınacak biçiminde bir "öncelik" değildir. Hayır, bu iki çalışma, birbirine koşut olarak yürütülür. Öncelik, hangisinin, hangisine bağlı ele alınacağı biçiminde bir önceliktir).

– Marksizm-Leninizmin yeni gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni sorulara cevap verebilecek şekilde ***geliştirilmesi*** çalışması.

Bütün bu alanlardan, içinde bulunulan anda hangisinin teorik çalışma içinde en acil olanı, en önde geleni olduğu; içinde bulunulan somut duruma bağlıdır. Herhalde, bütün parti açısından, ***öğrenme*** anlamında bir teorik çalışma her anın ***sürekli*** görevidir.

PRATİK NEDİR? PRATİK ÇALIŞMANIN KAPSAMINA NELER GİRER?

Pratik kavramının içeriğinin Marksist-Leninist klasiklerde nasıl doldurulduğu; onlarda pratik kavramının içeriğinin ne olduğuna bakmadan önce; Marksist felsefe açısından Teori/Pratik ilişkisi ve pratiğin ne olduğu üzerinde kısaca duralım.

Pratik kavramı, Marksist felsefede, öncelikle bilgi teorisinde belirleyici bir rol oynar. ***Pratik***, yaşamın canlı cansız bütün maddeleri ve bunların sürekli hareketi ve ilişkileriyle birlikte tümüdür. ***Pratiğe, yaşamın kendisine*** verilen değer, insanın bilgilerinde pratiğin oynadığı rol konusunda söylenenler, idealistlerle materyalistleri birbirinden ayırır.

Lenin, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm"inde, "Ampiriokritisizmin ve Materyalizmin Bilgi Teorisi" bölümünde, sorunun birçok yönüne değinir. Şimdi o bölümden bazı alıntılarla, Lenin'in, Marx ve Engels'in Marksist bilgi teorisi, bu teori için-

de pratiğin rolü konusunda söylediklerine göz atalım:

"Engels, «Ludwig Feuerbach»ın da idealizm ile materyalizmin temel felsefe akımları olduklarını açıklar. Materyalizm doğayı birincil, ruhu ikincil sayar; varlığı birinci, düşünmeyi ikinci plana koyar. İdealizm için tam tersi geçerlidir. Engels, idealizmin ve materyalizmin «çeşitli okulları»nın filozoflarının bölündüğü bu «iki büyük kamp» arasındaki köklü ayrımı görüşlerinin temel taşı yapar ve idealizm ve materyalizm terimlerini başka anlamlarda kullananları açıkça «karışıklık çıkarmak»la suçlar.

*«Bütün felsefenin en yüksek sorunu», «tüm, özellikle modern felsefenin büyük temel sorunu», diyor Engels, «düşünmeyle varlık arasındaki, ruh ile doğa arasındaki ilişkiler sorunudur.» Engels, filozofları bu temel sorun bakımından «iki büyük kampa» ayırdıktan sonra, bu temel felsefe sorununun «bir başka yönü daha» olduğunu gösterir: «Bizi çevreleyen dünya hakkındaki düşüncelerimizle, bu dünyanın kendisi arasında nasıl bir bağıntı vardır? Düşüncemiz gerçek dünyayı tanıyacak durumda mıdır? Biz, gerçek dünyaya ilişkin tasarımlarımızda ve kavramlarımızda, gerçeğin doğru bir yansısını yaratabilir miyiz?»**

«Bu soruya... filozofların büyük çoğunluğu tarafından olumlu yanıt verilir», der Engels ve bununla yalnızca tüm materyalistleri değil, aynı zamanda tutarlı idealistleri, örneğin kendisi için gerçek dünya, ezelden beri varolan «mutlak fikrin» gerçekleşmesi olan, insan aklının gerçek dünyayı doğru biçimde kavrayarak, onda ve onun aracılığıyla «mutlak fikri» kavradığını söyleyen mutlak idealist Hegel'i de kastetmektedir.

«Bunun yanısıra» (yani materyalistlerin ve tutarlı idealistle-

---

* **Fr. Engels**, *«L. Feuerbach...», 4. Almanca baskı, sayfa 15. Rusça çevirisi, Cenevre 1905, sayfa 12-13. Bay V. Çernov «Spiegelbild» sözcüğünü sözcük anlamıyla (ayna yansısı) olarak çeviriyor. Plehanov'u, bir «ayna yansıması» yerine, Rusça sadece «yansıma»dan sözederek Engelse'in teorisini* **«çok zayıflatmış bir biçimde»** *sunmakla suçluyor. Bu, öküz altında buzağı aramaktır. Almanca'da «Spiegelbild» sözcüğü ayrıca «Abbild» (yansıma) anlamında da kullanılır.*

rin yanısıra) «bir dizi başka filozof da vardır ki, bunlar dünyanın bilinmesi ya da en azından tümüyle bilinmesi olanağını kabul etmezler. Bu yeni filozoflar arasında Hume ve Kant'ı bunlardan saymak gerekir, bunlar felsefenin gelişmesinde son derece önemli bir rol oynamışlardır...»

Engels'ten aktarılan bu sözlerin ardından bay V. Çernov kavgaya atılıyor. Kant'm adı ardından şu açıklamayı yapıyor:

«1888 yılında, 'yeni'ler arasına Kant ve Hume gibi filozofları koymak bir hayli garipti. O dönemde, Cohen, Lange, Riehl, Laas, Liebmann, Göring ve ötekilerin adını saymak çok daha doğal olurdu. Engels, açıkça görülüyor ki, 'yeni' felsefe konusunda fazla bilgili değildi.» (...)

Bay Çernov kendine karşı sadakatlidir. İktisatta olduğu gibi felsefede de Turgenyev'in Voroşşilov'u ile olan benzerliğini korur; kah cahil Kautsky'yi, kah cahil Engels'i «bilgiç» adlara dayanarak toz etmeye çalışır! Tek şanssızlığı şu ki, bay Çernov'un başvurduğu bütün yetkililer, Engels'in, «Ludwig Feuerbach»ının ***aynı sayfasında****, Kant ve Hume'un uzun zamandan beri çürütülmüş öğretilerinin kadavralarını yeniden canlandırmak isteğiyle hareket eden* ***gerici*** *teorisyenler diye nitelendirdiği aynı* ***yeni-Kantçılar****dır. Şu bay Çernov'cuk, Engels'in aslında tam da (Machçılar açısından) yetkili sayılan bu profesör müsveddelerini çürüttüğünü kavrayamadı!*

Hegel'in Hume ve Kant'a karşı, çoktan «belirleyici» olanı söylemiş olduğunu ve Feuerbach tarafından buna yapılan eklerin de, derin olmaktan çok, zekice olduğunu belirttikten sonra Engels şöyle devam ediyor:

«Bütün ötekilerde olduğu gibi bu felsefi çılgınca zırvaların da (Schrullen) en çarpıcı çürütülmesi, pratiktir, yani deney ve sanayidir. Eğer bir doğa olayına ilişkin anlayışımızın doğruluğunu, bu olayı kendimiz yaratarak, kendi koşullarından onu meydana getirerek ve dahası, onu kendi amaçlarımızın hizmetine sokarak tanıtlayabilirsek; Kant'm anlaşılamaz «(unfassbaren)» (bu önemli sözcük hem Plehanov'un hem de bay V. Çernov'un çevirisinde atlanmıştır) «'kendinden şey'i sona erer. Bitkisel ve hayvansal organizma-

larda üretilen kimyasal maddeler, organik kimya bu maddeleri birbiri ardından elde etmeye başlayana dek, böyle 'kendinden şeyler' olarak kaldılar; bundan sonra 'kendinden şey' 'bizim için şey' haline geldi. Örneğin tarlalarda artık kızıl kök olarak yetiştirme zahmetine katlanmadığımız; çok daha kolay ve çok daha ucuza maden kömürü katranından elde ettiğimiz kök boyanın renklendirici maddesi alizarin gibi.»" (Lenin, Materyalizm ve Ampiriokritisizm, cilt 1, İnter Yayınları, sayfa 123-125)

Daha sonra Lenin, neden *"Ding an sich"* (kendinden, ya da kendiliğinden şey) sorununu tartışırken, Engels'in bu kavramı kullanmayı bile reddeden Hume'a karşı çıktığını, Hume ile Kant arasındaki benzerliğin nerede olduğu sorusunu soruyor. Buna Lenin'in cevabı şöyledir:

*"İkisinin de «görüngü» ile görüneni; duyum ile duyumlananı, bizim-için-şey ile «kendinden şey»i birbirlerinden **ilkesel olarak ayırmalarıdır**. Zaten Hume, «kendinden şey»in adını bile duymak istemez, «kendinden şey» fikri bile onun gözünde felsefe için kabul edilemez bir şeydir, «metafizik»ten başka bir şey değildir (Hume ve Kant'çıların deyimiyle). Oysa Kant, «kendinden şey»in varlığını kabul eder, ama onun «bilinemez» olduğunu, ilke olarak görüngüden farklı olduğunu, tamamen farklı bir alana, bilgiyle ulaşılamayan ama imanla ulaşılabilen «öbür taraf» (**Jenseits**)* alanına ait olduğunu belirtir."*

Lenin şöyle devam eder:

"Engels'in itirazının özü nedir? Dün katranın içinde alizarin olduğu bilmiyorduk. Bugün bunu biliyoruz. Burada ortaya çıkan soru şudur: Alizarin dün de maden kömürü katranının içinde var mıydı?

Elbette vardı. Bu konuda en ufak bir kuşku göstermek, modern doğa bilimleriyle alay etmek olurdu.

Ama eğer mesele böyleyse, buradan bilgi teorisi açısından önemli üç sonuç türetilebilir:

1. Şeyler bizim bilincimizden bağımsız olarak, duyumlarımızdan

---

* *Diesseits/Jenseits: Birbirinin karşıtı olarak kullanılan bu felsefi kategoriyi Türkçeye hem bu taraf/öbür taraf, hem de beri yan/öte yan, ötesi şeklinde çevirdik. /ÇN*

bağımsız olarak bizim dışımızda vardır; çünkü hiç kuşku yok ki, bu alizarin dün de maden kömürü katranında vardı ve yine aynı ölçüde kuşku götürmez ki, dün bu alizarinin varlığı konusunda hiçbir şey bilmiyorduk ve ondan herhangi bir duyum almıyorduk. 2. Görüngüyle kendinden şey arasında hiçbir ilkesel ayrım yoktur ve olamaz. Yalnızca bilinenle henüz bilinmeyen arasında ayrım vardır. Biriyle ötekisi arasına özel sınırlar koyma gibi felsefi icatlar, kendinden şey'in görüngünün «öbür tarafında» olduğu konusunda icatlar (Kant), ya da bugün hâlâ şu ya da bu yanı bilinmeyen ama bizim dışımızda varolan bir dünya sorununda kendimizi bazı felsefi duvarlarla ayırabileceğimiz ve ayırmamız gerektiği konusundaki icatlar (Hume) – tüm bunlar tam bir saçmalık, bir deli zırvası (Schrulle), bir uyduruktur.

3. Bilgi teorisinde, bilimin bütün öteki alanlarında olduğu gibi, diyalektik olarak düşünmek gerekir, yani bilgimizi bitmiş ve değişmez olarak görmememiz, ***bilginin bilgisizlikten*** *nasıl çıktığını, eksik tam doğru olmayan bilginin ne şekilde daha eksiksiz ve daha kesin hale geldiğini araştırmamız gerekir.*

İnsan bilgisinin gelişmesinin bilgisizlikten yola çıktığı pozisyonu kabul edilince; alizarinin maden komürü katranı içinde bulunuşu kadar basit milyonlarca örneğin, yalnız bilim ve tekniğin tarihinden değil, aynı zamanda hepimizin günlük yaşantısından çıkarılan milyonlarca gözlemin bize, «kendinden şeyler»in «bizim için şeyler»e dönüştüğünü, duyu organlarımızın bir dış nesneden gelen bir izlenimi aldığı anda «dış görüngüler»in ortaya çıktığını, şu ya da bu engelin, varlıkları besbelli olan nesnelerin duyu organlarımız üzerindeki etkisini önlediği anda «dış görüngüler»in ortadan kaybolduğunu gösterdiği görülecektir. Bundan zorunlu olarak çıkarılması gereken tek sonuç –bütün insanların canlı insani pratiğinde çıkardığı ve materyalizmin bilinçli olarak kendi bilgi teorisinin temeline yerleştirdiği sonuç– şeylerin, nesnelerin, cisimlerin bizim dışımızda ve bizden bağımsız olarak varoldukları ve duyumlarımızın dış dünyanın yansıları olduklarıdır." (age, sayfa 126-128)

Lenin'in bu üç madde içinde ifade ettiği, Marksist Bilgi Teorisini her türlü idealist, ampiriokritisist, bilinemezci, vb. bilgi teorilerinden ayıran şeylerdir.

Burada bizim tartışmamız içinde en önemli şey, kuşkusuz, bu bilgi teorisinde ***pratiğin*** (Engels'in deyimiyle, tartışılan bağıntıda *"sanayi ve deney"*in) oynadığı belirleyici roldür.

Lenin, daha sonra *"mutlak ve göreli gerçek"* sorununu tartışıyor ve tartışma içinde şu sonuçları ortaya koyuyor:

> *"Materyalist olmak, duyu organlarımızca bize açılan nesnel doğruyu kabul etmek demektir. Nesnel, yani insandan ve insanlıktan bağımsız doğruyu kabul etmek, şu veya bu tarzda mutlak doğruyu kabul etmek demektir." (age, sayfa 166)*
>
> *"Demek ki insan düşüncesi doğası itibariyle bize, göreli doğruların toplamından oluşan mutlak doğruyu verme yeteneğindedir ve bunu verir de. Bilimin gelişmesindeki her aşama, bu mutlak doğru toplamına yeni kırıntılar ekler; ama her bilimsel önermenin doğruluğunun sınırları görelidir ve bilginin daha da gelişmesiyle bu sınırlar ya daha geniş ya da daha dar bir şekilde çizilebilir." (sayfa 169)*
>
> *"Engels'in ve Dietzgen'in tüm bu açıklamalarından açıkça görülür ki, diyalektik materyalizm için göreli ve mutlak doğru arasında aşılamaz bir uçurum yoktur." (sayfa 170)*
>
> *"Diyalektik, ta Hegel'in açımladığı gibi, relativizmin [göreceliğin/ÇN] olumsuzlamanın, skeptisizmin (şüpheciliğin /ÇN) bir öğesini **kapsar**, ama relativizme **indirgenemez**. Marx ve Engels'in materyalist diyalektiği relativizmi mutlaka içerir ama ona indirgenemez, yani diyalektik materyalizm, bütün bilgilerimizin göreliliğini, nesnel doğrunun yadsınması anlamında değil, bilakis bilgilerimizin bu doğruya yaklaşmasının sınırlarının tarihsel olarak koşullandırılmış olması anlamında kabul eder." (sayfa 171-172)*
>
> *"Yaşamın, pratiğin görüş açısı, bilgi teorisinin ilk ve temel görüşü olmalıdır. Ve bu, profesörce skolastiğin sayısız deli zırvalarını ta baştan bir kenara fırlattığı için, kaçınılmaz olarak materyalizme götürür. Elbette burada şu unutulmamalıdır ki, pratik kıstası, meselenin özü itibariyle herhangi bir insan tasarımını asla **tümüyle** ne doğrulayabilir ne çürütebilir. Bu kıstas da, insan bilgisinin bir «mutlak»a dönüşmesini önlemek için yeterince «belirsiz», ama aynı zamanda idealizmin agnostisizmin bütün çeşitlerine karşı acımasız bir mücadele yürütmek için yeterince belirlidir. Eğer pratiğimizde*

doğrulanan şey, biricik, son, nesnel doğru ise, o zaman bundan, bu doğruya giden biricik yol olarak materyalist konum üzerinde yükselen bilimin yolunun kabul edilmek zorunda olduğu sonucu çıkar. Bogdanov, örneğin Marx'ın para dolaşımı teorisini nesnel doğru olarak «yalnızca zamanımız için» geçerli görüyor ve bu teoriyi «tarih-üstü nesnel» bir doğru olarak görmenin «dogmatizm» olduğunu söylüyor («Ampirio-monizm», III.Kitap, sayfa VII). Bu da yeni bir kafa karışıklığı. Bu teorinin pratiğe uygunluğu, Napolyon'un 5 Mayıs 1821'de öldüğünü ***sonsuz*** *bir doğru yapan aynı basit nedenden ötürü, gelecekteki hiçbir koşul tarafından değiştirilemez. Ama pratik kıstası –yani son onyıllarda,* ***tüm*** *kapitalist ülkelerin gelişme süreci– yalnızca Marx'ın genel olarak* ***tüm*** *sosyoekonomik teorisinin –onun herhangi bir parçasının, bir formülasyonunun vb. değil– [tümünün /ÇN] nesnel doğruluğunu tanıtladığından, burada Marksistlerin «dogmatizm»inden sözedilmesinin burjuva iktisadına bağışlanmaz bir taviz olduğu açıktır. Marksistlerce savunulan, Marx'ın teorisinin nesnel bir doğru olduğu şeklindeki görüşten çıkartılacak biricik sonuç şundan ibarettir: Marx'ın teorisince çizilen* ***yolu*** *izleyerek nesnel doğruya (yine de onu hiçbir zaman t üketmeksizin) gitgide daha çok yaklaşıyoruz; [bunun dışındaki /ÇN]* ***herhangi bir başka yolda*** *ama kafa karışıklığından ve yanlıştan başka bir yere varamayız." (sayfa 178-179)*

Görüldüğü gibi, Marksizm-Leninizm **"yaşamın, pratiğin görüş açısını bilgi teorisinin ilk ve temel görüşü olarak"** alıyor.

Yine görüldüğü gibi, Marksizm-Leninizm, "nesnel gerçeğin" kıstası olarak, "pratiği" alıyor. (Burada "bizim pratiğimiz" sözcüğünde ***biz*** sözü, bütün insanlığın pratiği olarak yorumlanmalı. "Bizim" sözcüğünün yalnızca kişinin kendi dolaysız pratiği olarak yorumlanması, herkesin Amerika'nın varlığına inanması için bizzat Amerika'yı keşfetmesi gerektiği, onu gidip görmesi, orada yaşaması gerektiği anlamına gelir ki, bu, insanlığın çeşitli alanlardaki nesnel gerçeğin ifadesi olan, pratikten çıkarılmış, pratikte ispatlanmış bilgilerinin tümünü içeren ***bilimlerin*** reddi anlamına gelir. Dar deneyciliğin, ampirizmin savunulması anlamına gelir.) Sözü edilen "pratik", bizzat yaşamdan, pratikten çıkarılan, yaşamın bilince yansımasından başka bir şey olmayan bir bilginin yeniden hayatta uygulanması pratiğidir.

Eğer nesnel gerçeğin kıstası pratik ise; o zaman pratikten çıkıp, pratikte doğruluğu sınanan bilgilerin toplamı olan ve materyalist anlayış üzerine kurulu bilimler; son nesnel gerçeğe gitgide yaklaşmak için tek yoldur.

Marksizm de materyalist anlayış üzerine kurulu ve toplumların gelişmesini (yaşamı/pratiği) materyalist bir dünya görüşüyle diyalektik bir yöntemle inceleyen, pratikten çıkarılmış olan ve yine pratikte sınanmış olan nesnel gerçeği ifade eden bilgilerin toplamı olan bir bilimdir. Yapılacak şey, o bilimin ışığında ilerlemektir. Bu bizi nesnel gerçeğe her gün daha fazla yaklaştıracak tek yoldur.

Burada Marksist felsefede ***pratik*** kavramının içeriğinin bizzat hayatın kendisi olarak doldurulduğunu görüyoruz. Bu bağıntıda ***teoriyi*** hayattan kopuk "filozofların" fildişi kulelerinde bir beyin cimnastiğinin ürünü olarak kavrayan Marksizm öncesi felsefeyle Marksizm birbirinden kökten ayrılmaktadır. Bu tip bir felsefe, *"bütün gerçeklerin üstünde, partiler ve siyasetin üstünde duran, partiler ve yalnızca çevredeki –kendi dışındaki– dünyayı ve orada meydana gelen olayları «eleştirel» bir biçimde seyreden"*, amacı kesinlikle dünyayı değiştirmek olan değil, yalnızca dünyayı yorumlamak olan bir felsefeydi. *(Lenin, "Friedrich Engels", Marx-Engels-Marksizm, Sol Yayınları, sayfa 69)*

Amacını değiştirmek olarak koyan bir dizi sosyalist "düşünür" ise, sorunlara diyalektik ve materyalist olarak yaklaşmadıkları için, bu iyi "amaçları" ancak bir ütopya olmaktan ileri gidemiyordu. Marksizm, materyalist bir dünya görüşü ve diyalektik bir yöntemle pratiği, ***hayatın kendisini olduğu gibi*** inceledi, elde ettiği bilgiler bu yüzden nesnel gerçeği ifade eden bilgilerdi. Bu bilgileri yeniden pratik içinde sınadı. Marksizm böylece "sosyalizmi" ütopya olmaktan çıkarıp, bilim seviyesine yükseltti. Marksizm için "teori" bazı düşünürlerin hayattan kopuk kafa cimnastiği değil, bizzat hayatın içinden çıkarılmış olan ve onu değiştirmek için araç olan; pratiğin materyalist bir bakış açısı ve diyalektik yöntemle incelenmesinin ürünü olan birşeydir. Marksizmde teoriyle pratik arasında kopmaz bir diyalektik bağ vardır. Daha önceki sınıf mücadelelerinin deneylerinin ifadesi olan, bunların bilim haline gelmiş derslerinin, bilgilerin toplamı olan Marksist teoriyle yolu

aydınlatılmayan bir "pratik" kör bir pratiktir. Pratiğe yol göstermeyen, onun için öğrenilmeyen bir "Marksist teori"yse, Marksist teoriden başka herşeydir. İşte teori/pratik ilişkisine Marksizmin genel yaklaşımı böyledir; pratiğin Marksist bilgi teorisi içinde yeri ve içeriği böyledir.

Yukarıda, Marksist felsefede pratik kavramının içeriğinin yaşamla doldurulduğunu; belli bir anlamda, maddi hayatın kendisinin pratik olarak adlandırıldığını; bu maddi hayatın materyalist bir bakış açısı ve diyalektik yöntemle elde edilen ve nesnel gerçeği ifade eden bilgilerin toplamının ***teori***yi oluşturduğunu ortaya koymaya çalıştık.

Maddi hayat çok çeşitli alanları kapsar. Ve bu maddi hayatın çeşitli alanlarının doğru, nesnel bilgileri, çeşitli alanlardaki teorileri, bilimleri oluşturur. Her bilim dalının öncelikle konu aldığı bir alan vardır. Marksizm de, öncelikle ***toplumların gelişmesini, toplumların gelişme yasalarının incelenmesini*** konu alan bir bilimdir. O bu anlamda ***toplumun değiştirilmesinin bilimidir.***

Bu noktada, Marksizmin sözkonusu ettiği ***pratik*** kavramının içeriği daralmak zorundadır ve daralmaktadır da.

Soruna böyle yaklaşıldığında, ***pratik kavramının içeriği;*** insan toplumlarının gelişmesini (pratiğini) inceleyip, onun gelişme yasalarını ortaya çıkaran ***Marksist-Leninist teorinin (bilimin)***, içinde yaşanılan insan toplumunu değiştirmek için, onu daha ileriye götürmek, tarihin gerçek akışı doğrultusunda ilerletmek, sömürüsüz, sınıfsız bir toplum; giderek bayrağında "Herkes yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" yazan bir toplum yaratmak yönünde değiştirmek için kullanılması, içinde bulunulan toplumda ***uygulanmasıdır***.

Pratik kavramının içeriği böyle doldurulduğunda; Marksizmin uygulanması için öğrenilmesi çalışması da; Marksizmin genel doğrularının savunulması da; Marksizmin genel doğruları ışığında ülke somutunun incelenmesi anlamında Marksizmin "uygulanması" çalışması da pratik olarak adlandırılabilir. Fakat böyle bir durumda, Marksizm-Leninizm açısından "teorik çalışma" denen şeyin ortadan kalkması gerekir. Çünkü bizzat teorik faaliyet, bu durumda "pratik" olarak adlandırılmaktadır. Bunun doğru olmadığı ortadadır.

Marksizm-Leninizmde pratik kavramı, başka, daha dar bir anlamda kullanılır. ***Pratik*** kavramının Marksizm-Leninizmdeki özel ve en fazla kullanılan içeriği, doğrudan doğruya ***işçi sınıfının sınıf mücadelesine katılma,*** onu yönlendirme şeklinde doldurulmaktadır.

Kavramın içeriği böyle doldurulduğunda, hangi görevlerin somut olarak "pratik" içinde ele alındığına Lenin'den bir alıntıyla bakalım:

> *"Bilindiği gibi Sosyal-Demokratlar pratik faaliyetlerinde, proletaryanın sınıf mücadelesini yönetmek ve bu mücadeleyi iki görünüm biçimi içinde, sosyalist (sınıflı toplumu yoketmek ve sosyalist toplumu örgütlemek hedefiyle, kapitalistler sınıfına karşı mücadele) ve demokratik (Rusya'da politik özgürlüğü elde etmek ve*

Rusya'nın toplumsal düzenini demokratikleştirmek hedefiyle otokrasiye karşı mücadele) biçimi içinde örgütlemek görevini önüne koyar. ***Bilindiği gibi*** *diyoruz, çünkü Rus Sosyal-Demokratları sosyal-devrimci bir akım olarak ilk ortaya çıkışlarından beri, bu görevlerine her zaman kararlılıkla işaret etmişlerdir, proleter sınıf mücadelesinin bu ikili görünüm biçiminin ve ikili içeriğinin altını her zaman çizmiş ve sosyalist görevleriyle demokratik görevleri arasındaki kopmaz bağı vurgulamışlardır, bu bağ kendilerine verdikleri isimle de anlatılmaktadır. Yine de bugün de hâlâ, Sosyal-Demokratlar hakkında en yanlış düşüncelere sahip olan ve onları politik mücadeleye gözlerini yummakla vs. suçlayan sosyalistlere sıkça rastlanıyor. O halde, biraz Rus Sosyal-Demokrasisinin pratik faaliyetinin iki yanının tasviri üzerinde duralım.*

Sosyalist faaliyetle başlıyoruz. İnsan, Petersburg'taki sosyalist "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği", oradaki işçiler arasında faaliyetini geliştirdiğinden beri, bu açıdan sosyal-demokrat faaliyetin karakterinin tamamen açık olması gerekir, diye düşünüyor. Rus Sosyal-Demokratlarının sosyalist çalışması, bilimsel sosyalizmin öğretilerinin ***propagandasını yapmaktan****, mevcut toplumsal ve ekonomik düzen, onun temelleri ve gelişimi, Rus toplumunun çeşitli* ***sınıfları****, bunların karşılıklı ilişkileri, bu sınıfların kendi aralarındaki mücadeleler hakkında, bu mücadelede işçi sınıfının rolü, işçi sınıfının yokolan ve yükselen sınıflara karşı tavrı hakkında, kapitalizmin geçmişi ve geleceği, uluslararası sosyal-demokrasinin ve Rus işçi sınıfının tarihsel rolü hakkında işçiler arasında doğru anlayışları yaymaktan ibarettir. Rusya'da mevcut politik koşullar altında ve işçi kitlelerinin verili gelişme aşamasında doğal olarak önplana çıkan* ***ajitasyon****, propagandayla ayrılmaz bir bağ içindedir. İşçiler arasında ajitasyon, Sosyal-Demokratların, işçi sınıfı mücadelesinin bütün elementer ifadelerine, işçilerin iş saati, ücret,*

çalışma koşulları vs. nedeniyle kapitalistlerle tüm çatışmalarına katılmalarından ibarettir. Görevimiz, faaliyetimizi işçi yaşamının güncel pratik sorunlarıyla birleştirmek, işçilere, bu sorunlar içinde yönlerini saptayabilmelerine yardımcı olmak, dikkatlerini en kaba suistimallere yöneltmek, işverene taleplerini daha eksiksiz ve daha amaca uygun formüle etmeleri için yardım etmek, işçiler içinde dayanışma duygusunu, dünya proleter ordusunun bir parçası olan birleşik bir işçi sınıfı olarak bütün Rus işçilerinin ortak çıkar ve ortak dava bilincini geliştirmektir. İşçi çevrelerinin örgütlenmesi, bunlarla Sosyal-Demokratların merkez grubu arasında düzenli konspiratif bağların yaratılması, işçi literatürünün basılması ve dağıtılması, işçi hareketinin bütün odaklarından rapor verilmesinin örgütlenmesi, ajitasyon amaçlı bildiri ve çağrıların basılması ve dağıtılması, deneyimli bir ajitatörler kadrosunun eğitilmesi – genel hatlarıyla, Rus Sosyal-Demokrasisinin sosyalist faaliyetinin biçimleri bunlardır.

Çalışmamız herşeyden önce ve esas olarak kent fabrika işçilerine yöneliktir. Rus sosyal-demokrasisi güçlerini dağıtmamalı, sanayi proletaryası arasındaki çalışmayı yoğunlaştırmalıdır, çünkü sanayi proletaryası sosyal-demokrat düşüncelere en büyük yatkınlığı gösterir, en yüksek entellektüel ve politik olgunluğa sahiptir ve sayısı ve yoğunluğu sayesinde ülkenin büyük politik odak noktalarında tayin edicidir. Bu yüzden kent fabrika işçileri arasında sağlam bir devrimci örgütün yaratılması, sosyal-demokrasinin birinci ve en acil görevidir, şu anda bu görevden kaçınmak çok büyük bir akılsızlık olurdu. Ama güçlerimizi fabrika işçileri üzerinde yoğunlaştırma zorunluluğunu kabul ve güçleri dağıtmayı reddettiğimizde, bununla, Rus Sosyal-Demokrasisinin, Rus proletaryasının bütün diğer tabakalarını gözardı etmesi gerektiğini asla söylemek istemiyoruz. Kesinlikle değil. Rus fabrika işçisi yaşam koşullarından dolayı, ev-

de çalışan işçilerle, fabrika dışında kentlere ve köylere dağılmış ve çok daha kötü durumda olan bu endüstri proletaryasıyla adım başı en yakın ilişkiler içine girmek zorundadır. Rus fabrika işçisi kırsal nüfusla da doğrudan temas içindedir (fabrika işçisinin ailesi çoğunlukla köydedir) ve dolayısıyla kaçınılmaz olarak kır proletaryasıyla, uşaklardan ve gündelikçilerden oluşan milyonluk kitleyle ve minicik bir toprak parçasına sıkı sıkıya tutunan ve «çalışarak ödeme»ye ve her türlü rastlantısal işe, yani aynı şekilde ücretli işe muhtaç olan yoksullaşmış köylü tabakasıyla da temas kurar. Rus Sosyal-Demokratları, güçlerini evde çalışan işçilere ve tarım işçilerine ***yoğunlaştırmayı*** *vakitsiz buluyorlar, fakat bu tabakaları dikkate almadan bırakma niyetinde asla değiller. En gelişmiş işçileri, evde çalışan işçilerin ve tarım işçilerinin yaşam koşulları hakkında da aydınlatmak için çaba harcayacaklardır ki, sonra bu işçiler, proletaryanın daha geri tabakalarıyla temasa geçtiklerinde, onların saflarına, sınıf mücadelesi, sosyalizm ve genel olarak Rus demokrasisinin, özel olarak ise Rus proletaryasının politik görevleri düşüncelerini taşısınlar. Kent fabrika işçileri arasında hâlâ bu kadar çok çalışma yapılması gerekirken, evde çalışan işçilere ve tarım işçilerine ajitatörler göndermek amaca uygun olmazdı. Fakat sosyalist işçiler, bu daha geri proleter tabakalarla tamamen raslantısal olarak çok sık temas ediyorlar ve o zaman bu fırsattan yararlanmayı bilmek için Rusya'da sosyal-demokrasinin genel görevlerine o ölçüde vakıf olmak zorundadırlar. Bu yüzden, Rus Sosyal-Demokratlarını darkafalılıkla suçlamak ve fabrika işçileri lehine emekçi halk kitlesini ihmal etmekle suçlamak ağır bir yanılgıdır. Tam tersi, proletaryanın en ileri tabakaları arasında ajitasyon (hareket yaygınlaştığı ölçüde) bütün Rus proletaryasını da uyandırmak için, en emin ve tek yoldur. Sosyalizmin ve sınıf mücadelesi düşüncesinin kent işçileri arasında yaygınlaşması kaçınılmaz olarak,*

bu düşüncelerin daha küçük ve dallı budaklı kanallara da akmasına yol açar. Bunun için ise, bu düşüncelerin daha iyi hazırlanmış zeminde derin kökler salması ve Rus işçi hareketinin ve Rus devriminin bu öncüsünün içine işlemesi mutlak zorunludur. Bütün gücünü fabrika işçileri arasında çalışmaya yoğunlaştırmasına rağmen, Rus sosyal-demokrasisi, sosyalist çalışmalarını pratikte proletaryanın sınıf mücadelesi zemini üzerine yerleştiren Rus devrimcilerini desteklemeye hazırdır. Ama bunu yaparken, diğer devrimci fraksiyonlarla hiçbir pratik ittifakın, teori, program, ilke sorunlarında uzlaşmalara ve tavizlere asla yol açamayacağını ve açmaması gerektiğini gizlemiyor. Devrimci harekete bayrak olarak hizmet edebilecek devrimci teorinin şu anda yalnızca Bilimsel Sosyalizm ve sınıf mücadelesi öğretisi olduğu inancıyla Rus Sosyal-Demokratları, bu öğretiyi var güçleriyle yayacak, yanlış yorumlardan koruyacak ve henüz genç olan Rus işçi hareketinin kaderini daha az sağlam doktrinlere bağlama yönündeki her türlü çabaya karşı koyacaklardır. Teorik mülahazalar kanıtlıyor ve Sosyal-Demokratların pratik çalışması gösteriyor ki, Rusya'nın bütün ***sosyalistleri sosyal-demokratlar*** *haline gelmelidir.*

Şimdi Sosyal-Demokratların ***demokratik*** *görevlerine ve demokratik çalışmasına geçelim. Bu çalışmanın sosyalist faaliyetle ayrılmaz biçimde bağlı olduğunu bir kez daha yineliyoruz. İşçiler arasındaki* ***propagandalarında*** *Sosyal-Demokratlar, politik sorunlara* ***yan çizemezler*** *ve her türlü yan çizme, hele hele bir kenara itme çabasını ağır bir hata ve uluslararası sosyal-demokrasinin temel ilkelerinden uzaklaşma olarak görürler. Bilimsel Sosyalizmin propagandasının yanısıra, Rus Sosyal-Demokratları, işçi kitleleri içinde* ***demokratik düşüncelerin*** *de propagandasını yapma görevini önlerine koyarlar. Yaşamdaki tüm tezahür biçimleriyle otokrasinin özü konusundaki anlayışı yaygınlaştırmaya, onun sınıf içeriğini*

açığa çıkarmaya ve otokrasinin devrilmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğu, politik özgürlük kazanılmadan ve Rusya'nın politik ve toplumsal düzeni demokratikleştirilmeden işçi davası için başarılı bir mücadelenin olanaksız olduğu inancını kitlelere taşımaya çalışırlar. Sosyal-Demokratlar, doğrudan ***ekonomik*** *talepler temelinde işçiler arasındaki* ***ajitasyon****larıyla, işçi sınıfının doğrudan politik gereksinimleri, sıkıntıları ve talepleri temelinde ajitasyonu da ayrılmaz biçimde birleştirirler; her grevde, işçilerle kapitalistler arasındaki her çatışmada ortaya çıkan polis baskısına karşı ajitasyon; genelde Rus vatandaşı olarak ve özelde en çok ezilen ve haklardan yoksun sınıf olarak işçilerin haklarının kısıtlanmasına karşı ajitasyon; işçilerle yakın temas içinde bulunan ve bu arada işçi sınıfına politik köleleştirilmesini açıkça gösteren otokrasinin öne çıkan her temsilcisi ve uşağına karşı ajitasyon. Eğer işçilerin yaşamında, ekonomik ajitasyon için kullanılamayacak bir tek ekonomik sorun yoksa, politik alanda da, politik ajitasyon konusu olarak hizmet edemeyecek hiçbir sorun yoktur. Sosyal-Demokratların çalışmasında ajitasyonun bu iki türü, bir madalyonun iki yüzü gibi, ayrılmaz biçimde birbirine bağlıdır. Gerek ekonomik gerekse de politik ajitasyon, proletaryanın sınıf bilincinin gelişimi için aynı şekilde vazgeçilmezdir; Rus işçisinin sınıf mücadelesinin rehberi olarak ikisi de aynı şekilde vazgeçilmezdir, çünkü her sınıf mücadelesi politik bir mücadeledir. Ajitasyonun iki türü de işçilerin bilincini uyandırır, onları örgütler ve disipline eder, dayanışık çalışmaya ve sosyal-demokrat idealler uğruna mücadeleye eğitir ve böylece proletaryanın en acil sorunları ve gereksinimlerinde güçlerini sınama olanağı verir. Ajitasyonun her iki türü işçilere düşmandan kısmi tavizler koparma, kendi ekonomik durumunu düzeltme, kapitalistleri, işçilerin örgütlü gücünü hesaba katmaya zorlama, hükümeti, işçilerin haklarını genişletmeye ve taleplerini gözönünde tutmaya*

zorlama olanağı verir. Hükümeti, kendisine karşı düşmanca tavır içindeki ve sağlam bir sosyal-demokrat örgüt tarafından yönetilen işçi kitlelerinden sürekli korku içinde tutma olanağı verir."(Lenin, Seçme Eserler cilt 1, İnter Yayınları, sayfa 481-485)

Burada yaptığımız uzun alıntıda; pratikten, pratik faaliyetten, "*proletaryanın sınıf mücadelesini yönlendirmek ve onu örgütlemek*"in anlaşıldığı açıkça görülmektedir.

Bunun, somut olarak hangi görevleri içereceği konusunda ise Lenin, demokratik devrim aşamasının gündemde olduğu Çarlık Rusyası şartlarında sosyalist çalışma ve demokratik çalışma görevlerini ayrı ayrı –tabii birbirine bağlı olarak– ele alıp inceliyor.

Bu görevler konusunda üzerinde özellikle bugünkü tartışmamız açısından durmamız, öne çıkarmamız gerekli bazı noktalar vardır.

Önce, Lenin'in pratik "sosyalist çalışma" görevlerinden; demokratik devrim aşamasında da, pratik "demokratik çalışma" görevleri ***öncesinde*** sözettiği, sosyalist çalışmanın görevlerine öncelik vererek ele aldığı bilince çıkartılmalıdır. Bu, komünistlerin demokratik devrimi yalnızca sosyalist devrime ilerlemek için zorunlu bir ara aşama olarak görmelerine, onların sosyalist devrimi esas görev olarak görmelerine doğrudan bağlıdır. Bunun bilinmesi, özellikle bizim "sosyalist görevleri" sosyalist devrime bırakan, içinde bulunulan devrim aşaması "demokratik halk devrimi" olduğu gerekçesiyle, sosyalizmin propagandasından özenle kaçman geçmişimiz gözönüne alındığında çok önemlidir.

İkinci olarak, "sosyalist çalışma"nm içeriğini açıklarken, Lenin öncelikle propaganda ve ona bağlı olarak ajitasyonu ele almaktadır. Bu, işçi sınıfının öncülerinin komünizme kazanılmasının esas görev olmasıyla doğrudan bağıntılı bir tespittir.

Üçüncü olarak, çalışmaların sanayi proletaryası üzerinde

yoğunlaştırılması gerektiğini tespit etmektedir. Bütün proletarya içinde, üretimin merkezinde duran kitle içinde çalışmanın yoğunlaştırılması, işçi sınıfının sınıf partisi olabilmenin önşartlarından biridir.

Lenin, sosyalist çalışmanın "en ivedi görevi"nin, *"büyük kentlerde sağlam bir devrimci örgütün oluşturulması"* olduğunu tespit etmektedir. Lenin, bunu, nüfusun %80'inin köylülük tarafından oluşturulduğu bir ülkede söylemektedir! Çünkü o *"büyük kentlerde, sanayi proletaryası içinde ... sağlam bir devrimci örgüt"* olmaksızın, işçi sınıfının devrimde önderliğinin lafta kalacağını bilmektedir.

Lenin, fabrika işçileri üzerinde yoğunlaşmanın, diğer proleter katmanlarını ihmal etmek anlamına gelmediğini; ama gerçekten diğer katmanların kazanılması için "kentli fabrika işçileri arasında" çalışmaya yoğunlaşmanın gerekli olduğunu belirtir. *"Proletaryanın ileri katmanları arasında ajitasyon, tüm Rus proletaryasını sarsmak için en güvenli ve tek yoldur"* der.

Lenin'in burada söyledikleri, salt Rusya için değil, benzer durumda bulunan bütün ülkelerdeki komünistler için geçerlidir. Eğer herhangi bir parti, *"Sosyal-Demokrasinin teorik görüşlerinin esas ve temel olarak yeterli açıklığa kavuştuğu"* bir dönemi yaşıyorsa, onun çalışmasında *"Sosyal-Demokrasinin pratik yönü"* (*"siyasi program, çalışma yöntemleri ve taktikler"* anlamında) ön plana geçecektir.

Böyle bir partinin çalışmasında propaganda ve ona bağlı ajitasyon çok önemli yer tutacaktır. Ajitasyon bazen hareketin kendiliğinden gelişmesi onu gerektiyorsa, önplana bile geçebilecektir. Böyle bir parti, çalışmasını (kent işçileri arasında yapacak çok şey olduğu, onlar henüz kazanılmadığı sürece) öncelikle sanayi proletaryası arasında yoğunlaştıracaktır. vb.

Sosyal-Demokrasinin "demokratik" pratik çalışmasının içeriği konusunda Lenin'in yaptığı tespitlerde de özellikle bizim bugünkü tartışmalarımız açısından bilince çıkartılması ge-

rekli olan şey, onun demokratik görevlerin en başına, *"işçi yığınları arasında ... tüm görünüş biçimleriyle mutlakiyetin özü, sınıfsal içeriği, onun yıkılmasının zorunluluğu, siyasal özgürlüğün ele geçirilmesi olmaksızın, Rusya'nın siyasal ve toplumsal düzenini demokratlaştırmaksızm, işçi davası yolunda başarılı bir savaşım yapılamayacağının ... propagandası"*nı koyduğudur. Lenin için demokratik alanda en önemli görev, işçiler arasında ***demokratik devrimin*** gerekliliğinin, nedeninin açıklanmasıdır!

Bunun dışında, salt ekonomik ajitasyon yanlılarına karşı girdiği polemikte Lenin'in ortaya koyduğu, *"ekonomik ajitasyon kadar siyasi ajitasyonun"* da gerekli olduğu görüşü çok önemlidir. Lenin, siyasi ajitasyonla birleştirilmemiş bir ekonomik ajitasyonun sosyal-demokrat olarak adlandırılamayacağı görüşünü ortaya koymaktadır.

Toparlarsak; Lenin burada ***pratik*** kavramının içeriğini, genel bir tanım gerekirse, *"işçi sınıfının sınıf mücadelesini yönlendirme ve onu örgütleme"* şeklinde doldurmaktadır. Somut olarak önüne koyduğu görev ise, *"propaganda, ajitasyon ve örgütleme"* faaliyetidir. O, bu bağıntıda, ajitasyondan *"Sosyal-Demokratların, işçi sınıfının tüm kendiliğinden savaşım eylemlerine katılması"*nı anlamaktadır. Bu anlamda, Sosyal-Demokrasinin "pratiği", Lenin'e göre, propaganda yapmak, doğrudan sınıf mücadelesine katılmak ve onu örgütlemek anlamına gelmektedir.

Bir başka yerde Lenin, yine teorik çalışma/pratik çalışma ilişkisini tartıştığı yerde şöyle der:

> *"Sosyal-Demokratların teorik çalışmasının gerekliliğini, önemini ve olağanüstü büyüklüğünü bu şekilde vurgularken, bu çalışmanın asla birinci sırada, PRATİK çalışmanın önünde gelmesi gerektiğini söylemek istemiyorum, ikincisinin birincisi tamamlanana dek ertelenmesi gerektiğini ise hiç söylemiyorum." (Lenin, "Halkın Dostları" Kimlerdir? ve ... , İnter*

Yayınları, sayfa 209-210)

Ve burada pratik çalışma kavramını bir dipnotta şöyle açıklar:

> *"Tersine. Birinci sırada her zaman mutlaka pratik propaganda ve ajitasyon çalışması durur, çünkü birinci olarak teorik çalışma sadece ıkinci tarafından konan sorulara yanıt verir. İkinci olarak ise Sosyal-Demokratlar kendilerinden bağımsız koşullar tarafından, kendilerini teorik çalışmayla sınırlamaya o kadar sık zorlanıyorlar ki, pratik bir çalışmanın mümkün olduğu her ana değer verirler." (age, sayfa 210)*

Burada Lenin, teorik çalışmanın karşısına, pratik çalışma olarak "pratik propaganda ve ajitasyon faaliyeti"ni koymakta ve bunun ***her zaman*** önplana alınması gerektiğini belirtmektedir. Lenin'in aynı dönemde ***ajitasyon*** kavramını doğrudan sınıf mücadelesine katılmak olarak kullandığı gözönüne alındığında; onun burada ***her zaman önplana almaktan, teorinin pratiğe bağlı, ona hizmet etmesi gereken şekilde*** ele alınması gerektiği düşüncesini vurguladığı ortaya çıkar.

Nitekim O, bu düşünceyi aynı yerin devamında şu şekilde sürdürür:

> *"Yalnızca «sosyolojide sübjektif yöntem»e tapanlar ya da ütopik sosyalizm yandaşları böyle sonuç çıkarabilir. Elbette eğer sosyalistlerin görevi ülkenin «başka (gerçek olanın dışında) gelişim yolları»nı aramak olarak görülürse, o zaman pratik çalışmanın, ancak dahiyane filozoflar bu «başka yolları» bulduktan ve gösterdikten sonra mümkün olması doğaldır ve tersine, bu yollar bir kez bulunduktan ve gösterildikten sonra teorik çalışma biter ve «vatanı» «yeni keşfedilmiş» «başka yol»a yönlendirecek olanların faaliyeti başlar. Eğer sosyalistlerin görevi, verili sosyo-ekonomik gelişmenin **gerçek** yoluna adım atmış, proletaryanın gerçek, fiili düşmanlarına karşı gerçek mücadelesinde onun düşünsel önderleri olmak olursa, sorun tamamen farklı olur. Bu koşul altında teorik ve pratik çalışma, Alman sosyal-demokrasisinin emektarı Liebknecht'in*

---

* *Bu üç sözcük Lenin'de Almancadır.–Alm. Red. İnceleme, Propaganda, Örgütlenme.*

çok isabetli olarak şu sözcüklerle tanımladığı tek çalışma içinde kaynaşır:

*Studieren, Propagandieren, Organisieren**

Yukarıda değinilen teorik çalışma olmadan düşünsel önder olunamaz, tıpkı, bu çalışmayı davanın gereksinimlerine uyumlu hale getirmeden, bu teorinin sonuçlarını işçiler arasında propaganda etmeden ve işçilerin örgütlenmesinde yardımcı olmadan olunamayacağı gibi.

Sorunun bu şekilde konuluşu sosyal-demokrasiyi, diğer sosyalist grupların sıkıntısını çok sık çektikleri hatalara karşı –dogmatizme ve sekterliğe karşı güvenceye alır." (age, sayfa 210-211)

Burada da çok açık bir biçimde teorik çalışma/pratik çalışma arasındaki diyalektik ilişki; bunların bir anlamda birbirinden ayrılmazlığı; teorik çalışmanın (inceleme) pratik çalışmaya hizmet etmediği sürece bir işe yaramadığı; bu anlamda pratik çalışmanın (propaganda-örgütlenme) her zaman önplana alınması gerektiği; ama pratik çalışmanın önünü aydınlatan teorik çalışma olmadan da, pratik çalışmanın kör gideceği, ona önderlik edilemeyeceği düşünceleri başka kelimelerle ifade edilmektedir.

"İnceleme, propaganda ve örgütleme" üçlemesinde ***neyin neye hizmet ettiği, neyin ne için olduğu anlamında her zaman birincil olan***, "propaganda-örgütleme" ile ifade edilen ***pratiktir***. Ama "ideolojik önder" olunmak isteniyorsa; kendiliğinden hareketin kuyruğuna takılmak değil, onun önü aydınlatılmak isteniyorsa; o zaman "inceleme" ile ifade edilen teorik çalışma önplanda gelir. ***Propaganda*** yapabilmek için, propagandası yapılacak şeyin ***incelenmesi***, teorik çalışmayla ortaya çıkarılması gereklidir. Soruna böyle yaklaşıldığında, bu üçlü içinde ***birincil*** olan, inceleme kavramıyla ifade edilen teorik çalışma olur. Özellikle ilkelere dayalı bir propaganda, ajitas-

yon ve bunlar temelindeki örgütleme çalışması için yeterli bir temel olmadığı dönemlerde, "inceleme"nin, sözcüğün gerçek anlamında ağırlık kazanması ve öne geçmesi zorunluluk haline gelir.

TEORİK VE PRATİK ÇALIŞMADAN HERHANGİ BİRİ BELLİ BİR DÖNEM ÖNE ALINABİLİR Mİ?

Teorik çalışma/pratik çalışma; teori/pratik arasındaki diyalektik ilişkide; teorinin pratiğe hizmet etmesi anlamında, pratik **her zaman** önplandadır. Fakat soruna bir başka açıdan yaklaşıldığında, içinde bulunulan anda teorik çalışmanın mı, yoksa pratik çalışmanın mı görevlerinin öncelikle ve ağırlıkla ele alınacağı; partinin çalışmasının ağırlığını hangisinin teşkil edeceği, partinin çalışmasının merkezinde hangisinin duracağı sorusu çerçevesinde tartışıldığında, pratiğin **her zaman** önde olduğu şeklinde bir tez Marksizm-Leninizmde yoktur.

Teorik çalışma, her zaman pratiğe hizmet eder, bu anlamda pratik her zaman öndedir. Ama bu, hiçbir zaman belli bir dönem içinde, pratiğe hizmet eden teorik çalışmanın, çalışmanın ağırlığını, merkezini oluşturmasını engellemez. Şimdi, teorik çalışmanın bu anlamda **esas olduğu** dönemlerin nasıl dönemler olduğuna bakalım.

Rusya Sosyal-Demokrasisi açısından, 1884-1894 arasındaki 10 yıllık dönem *"Sosyal-Demokrat hareketin sadece teorik temellerinin kurulduğu"* dönem olarak adlandırılır.

Aynı dönem için Lenin, bu dönemde *"Sosyal-Demokratların teorik görüşlerinin esas ve temel hatlarıyla açıklandığı"*nı belirtir.

Yine Lenin aynı dönem için, *"Teorik sorunların ağır bastığı tohum durumu"* (*"Keimzustand"*) tespitini yapıyor.

"Neyle Başlamalı?" makalesinde Lenin, bu dönemi, *"**hangi yolu geçmemiz gerektiği** anlamında ne yapmalı sorusuna cevap verilen dönem"* olarak tanımlıyor. Burada hangi yolu seçmemiz gerektiği sorusu, genelde Marksizm yolu mu, yoksa

başka bir yol mu şeklinde bir sorudur.

Bu sözü geçen dönem, yine Lenin'in deyimiyle *"Her ülkede yaşanan", "işçi sınıfı hareketinin sosyalizmden ayrı olarak var olduğu, her birinin kendi yolunda gittiği bir dönem"*dir.

Sözü geçen bu dönemde, Rusya Marksistlerinin yaptığı somut çalışma hakkında "SBKP(B) Tarihi/Kısa Ders"te verilen bilgi şöyledir:

> *"İlk Rus Marksist grubu 1883'te ortaya çıktı. Bu, G. V. Plehanov'un yurtdışında, devrimci faaliyetleri yüzünden Çarlık hükümetinin takibatlarından sıyrılmak üzere gittiği Cenevre'de örgütlediği «Emeğin Kurtuluşu» grubuydu.*
>
> *Önceleri Plehanov'un kendisi de bir Narodnik'ti. Ama dışarıda Marksizmi inceledikten sonra, Narodnizmden koptu ve Marksizmin önde gelen bir propagandisti haline geldi.*
>
> *«Emeğin Kurtuluşu» grubu, Rusya'da Marksizmin yayılması için çok çalıştı. Marx ve Engels'in eserlerini –**"Komünist Manifesto", "Ücretli Emek ve Sermaye", "Sosyalizmin Ütopyadan Bilime Gelişmesi"** ve diğerlerini– Rusçaya çevirdiler, dışarıda bastırdılar ve Rusya'da gizlice dağıtmaya başladılar. G. V. Plehanov, Zasuliç, Akselrod ve bu grubun diğer üyeleri, Marx ve Engels'in öğretilerini açıklayan, **bilimsel sosyalizmin** fikirlerini ortaya koyan bir dizi eser de yazdılar."*
>
> *"«Emeğin Kurtuluşu» grubu Marksizmin bayrağını yurtdışındaki Rus basınında, henüz Rusya'da bir sosyal-demokrat hareket yokken yükseltmişti. Bu durumda herşeyden önce bu hareket için teorik olarak, ideolojik olarak yolu açmak gerekliydi. Marksizmin ve sosyal-demokrat hareketin yayılması önünde o sıradaki en önemli ideolojik engel, o zamanlar ileri işçiler ve devrimci düşünceli aydınlar arasında hakim olan Narodnik görüşlerdi." (Stalin, Eserler cilt 15, İnter Yayınları, sayfa 23; 24)*

Görüldüğü gibi, bu dönemi belirleyen; a) işçi sınıfı hareketiyle hemen hemen bağ olmaması, b) teorik çalışmanın, ilk Marksist grubun çalışmasının esasını oluşturması, c) teorik

çalışmada da Marksizmin en genel ilkelerinin kavranılıp, savunulması anlamında bir çalışmanın sözkonusu olması, d) teorik çalışma sonuçlarının dar çevre içinde propagandasının, dıştaki esas çalışma olması gibi özelliklerdir.

Rusya'da sosyal-demokrasinin ilk ortaya çıktığı, Marksizmin en genel doğrularının bile henüz tanınmadığı bir ortamda ilk sosyal-demokrat grubun çalışmasının merkezinde teorik çalışmanın bulunması normal, herkesçe anlaşılabilir bir gerekliliktir. Böyle bir dönem, *"teorik çalışmanın esas"* olduğu bir dönemdir. Ve Lenin'in deyimiyle *"her ülkede yaşanan"* bir dönemdir.

O halde genel kural olarak, **Marksizm-Leninizmin ilkelerinin, Markizm-Leninizmin en temel doğrularının** henüz tanınmadığı, bilinmediği bir dönemde, teorik çalışma (tabii pratiğe hizmet amacıyla yürütülen ve pratiğe gerçekten yönelen bir teorik çalışma) esas alınabilir ve alınmalıdır diyebiliriz.

Lenin, *"her ülkede işçi sınıfı hareketinin sosyalizmden ayrı olarak var olduğu ve herbirinin kendi yolunda gittiği"* tespitini olgu tespiti olarak yaptıktan hemen sonra *"ve her ülkede bu ayrılık hem sosyalizmi ve hem de işçi sınıfı hareketini zayıflatmıştır. Bütün ülkelerde ancak sosyalizm ve işçi sınıfı hareketinin birleşmesi her ikisi için de sağlam bir temel yaratmıştır"* diyerek; en başından itibaren sosyalistlerin-komünistlerin önüne, teorik çalışmayı esas aldıkları başlangıç döneminde de, işçi sınıfı hareketiyle bağlar kurma, sosyalizmi işçi sınıfı hareketi içine güçleri oranında geniş bir şekilde taşıma görevini de koymuştur.

Teorik çalışmanın, bütün çalışmalar içinde kavranacak esas halka olması, bunun çalışmanın ağırlığını oluşturması, henüz Marksizm-Leninizmin en genel ilkelerinin bile yeterince savunulması görevinin yerine getirilmemiş olduğu; Marksizm-Leninizmin en genel ilkelerinin savunulması anlamında *"Markiszm-Leninizmin teorik görüşlerinin esas ve temel hatlarıyla*

ortaya çıkmamış olduğu" bir dönem için anlaşılır birşeydir. Peki, o kadar mı? Yani teorik çalışma, yalnızca böyle bir dönem için mi *"kavranacak esas halka"* olabilir? Marksizm-Leninizmin teorik görüşleri esas ve temel hatlarıyla bir kez ortaya konduktan sonra, artık teorik çalışmanın esas olduğu bir dönem olamaz mı? Şimdi bir de bu sorunu araştıralım.

Lenin, "Ne Yapmalı?"da (ki "Ne Yapmalı?"nın kaleme alınmış olduğu 1902'de, Rusya'da sosyal-demokrasi, *"Marksizmin teorik görüşlerinin esas ve temel hatlarıyla ortaya çıkmış olduğu"*, **bu anlamda** *"teorinin ağır bastığı"* bir dönemi çoktan kapamıştır; Sosyal-Demokrat Partinin ilk çekirdeği ortaya çıkalı 7 yılı aşkın bir zaman geçmiştir; "Iskra"yı çıkaran bir devrimciler örgütü, bir çekirdek vardır; Marksist teori, Rusya somutuyla Lenin gibi teorisyenlerce ustaca kaynaştırılmıştır; işçi hareketi olağanüstü boyutlara ulaşmıştır ve Sosyal-Demokratlar işçi sınıfıyla oldukça geniş bağlara ve işçi sınıfı içinde önemli bir etkiye sahiptirler!) "Teorik Mücadelenin Önemi Üzerine Engels" başlığı altında şunları tartışmaktadır:

> *"«Dogmatizm, doktrincilik», «düşüncenin zorla engellenmesinin kaçınılmaz cezası olarak partinin kemikleşmesi» – «eleştiri özgürlüğü» şampiyonlarının «Raboçeye Dyelo»da şövalyece savaşa hazırlandıkları düşmanlar bunlardır. Bu sorunun gündeme getirilmesine çok sevindik ve sadece, bu soruyu bir başka soruyla genişletmeyi önermek istiyoruz:*
>
> *Ya yargıçlar kimler?*
>
> *Önümüzde iki yayıncı duyurusu var. Biri, «Rus Sosyal-Demokratları Yurtdışı Birliği Periyodik Yayın Organı 'Raboçeye Dyelo'nun Programı» («Raboçeye Dyelo»nun 1. sayısından tıpkıbasım). Diğeri –«Emeğin Kurtuluşu» grubunun yayınlarının yeniden çıkışına ilişkin duyuru. İkisi de 1899 yılı tarihini, «Marksizmin bunalımı»nın çoktandır gündemde olduğu bir tarihi taşıyorlar. Peki ne görüyoruz? İlk belgede, bu görüngüye işaret etmenin izinden eser aramak ya da yeni organın bu sorunda takınmaya niyetlendiği tavrın kesin bir anlatımını aramak boşunadır. Teorik çalışma ve bugünkü dö-*

nemde onun en acil görevleri üzerine tek sözcük yoktur; ne bu programda, ne de Yurtdışı Birliği Üçüncü Konferansı'nın 1901 yılında kabul ettiği bu programa eklerde (İki Konferans, sayfa 15-18). Tüm bu zaman boyunca «Raboçeye Dyelo» yazı kurulu, bütün dünyanın sosyal-demokratlarını ilgilendirmesine rağmen, teorik sorunları bir kenara bırakmıştır.

Buna karşılık ikinci duyuru, herşeyden önce, son yıllarda teoriye karşı ilginin azalmasına dikkat çekmekte, «proletaryanın devrimci hareketinin teorik yanına titizlikle dikkat gösterilmesi»ni ısrarla talep etmekte ve hareketimiz içinde «Bernsteincılık ve öteki anti-devrimci eğilimleri şiddetle eleştirme» çağrısı yapmaktadır. «Zarya»nın çıkan sayıları, bu programın nasıl uygulandığını gösteriyor.

Yani görüyoruz ki, düşüncenin kemikleşmesine vs. karşı yüksekten atılan sözler, sadece, teorik düşüncenin geliştirilmesi konusunda gösterilen kayıtsızlığın ve çaresizliğin üstünü örtüyor. Rus sosyal-demokratlarının örneği, (Alman Marksistleri tarafından da çoktan saptanmış olan) genel-Avrupai görüngüyü, yani kötü ünlü eleştiri özgürlüğünün, bir teorinin yerine bir başka teorinin konması değil, her türlü bütünlüklü ve derinlemesine düşünülmüş teoriden bağımsız olmak anlamına geldiğini, eklektizm ve ilkesizlik anlamına geldiğini son derece açık biçimde gözler önüne sermektedir. Hareketimizin gerçek durumunu az biraz bilen herkesin, Marksizmin geniş biçimde yaygınlaşmasına, teorik seviyenin belli oranda düşüşünün eşlik ettiğini bilmesi gerekir. Harekete, hareketin pratik önemi ve pratikteki başarılarının çektiği, teorik bakımdan çok az eğitilmiş ya da hiç eğitimsiz az insan katılmadı. «Raboçeye Dyelo»nun, Marx'ın «gerçek hareketin her adımı, düzinelerce programdan daha önemlidir» sözlerini adeta bir zafer havasıyla tekrarlarken nasıl bir densizlik yaptığı buradan görülebilir. Teorik karışıklığın egemen olduğu bir dönemde bu sözleri yinelemek, bir cenaze töreninde, cenaze sahiplerine, «Gözünüz aydın» demekle aynı şeydir. Üstelik Marx'ın bu sözleri, ilkelerin formülasyonunda izin verilmiş olunan eklektizmi ***şiddetle mahkum ettiği*** *Gotha*

Programı üzerine mektuptan alınmıştır: İlle de birleşmeniz gerekiyorsa –diye yazıyordu Marx, parti liderlerine–, hareketin pratik hedeflerinin gerçekleştirilmesi adına anlaşma yapın, ama ilkelerle pazarlığa izin vermeyin, teorik «tavizler» vermeyin. Marx'm düşüncesi buydu; ne var ki aramızda, onun adına teorinin önemini küçültmeye çalışan insanlar var!

Devrimci teori olmadan, devrimci hareket de olamaz. Moda haline gelmiş olan oportünizm vaazının, pratik faaliyetin ***en dar*** *biçimlerine duyulan hayranlıkla birleştiği bir zamanda, bu düşünce ne kadar vurgulansa azdır. Rus sosyal-demokrasisi için ise teorinin önemi, çoğu kez unutulan şu üç husus tarafından daha da artırılmaktadır: İlk olarak, Partimizin henüz oluşma halinde, çehresinin daha yeni belirginleşmeye başlamış ve hareketi doğru yoldan ayırmakla tehdit eden devrimci düşüncenin öteki eğilimleriyle henüz kozunu paylaşmamış olması. Tersine, son dönemlere, sosyal-demokrat olmayan devrimci eğilimlerin canlanması damgasını vurmuştur (Akselrod'un uzun zamandan beri Ekonomistlere kehanette bulunduğu gibi*). Bu koşullar altında, ilk bakışta «önemsiz» gibi görünen bir yanılgı en kötü sonuçları doğurabilir ve ancak burnunun ucunu göremeyenler, fraksiyonel tartışmaları ve nüansları sımsıkı ayırmayı zamansız ve gereksiz bulabilirler. Rus sosyal-demokrasisinin geleceği çok uzun yıllar için şu ya da bu «nüans»ın sağlamlaşmasına bağlı olabilir.*

İkinci olarak, sosyal-demokrat hareket tüm özü itibariyle enternasyonaldir. Bu, ulusal şovenizmle mücadele etmek zorunda olduğumuz anlamına gelmekle kalmaz sadece. Aynı zamanda bu, genç bir ülkede yeni oluşmaya başlayan bir hareketin, ancak başka ülkelerin deneyimlerinden yararlandığı takdirde başarılı olabileceği anlamına da gelir. Fakat bu deneyimlerden yararlanmak için bunları sadece tanımak ya da en son

* *Burada Akselrod'un «Rus Sosyal-Demokratlarının Bugünkü Görevleri ve Taktiği Sorunu Üzerine» yazısı (1898) kastedilmektedir. Bu yazıda Akselrod, sosyal-demokratların kendilerini ekonomik mücadeleyle sınırlamaları sonucunda işçilerin bu akımlara yöneleceklerini öngörüyordu. –Alm. Red.*

kararları kopya etmek yetmez. Bunun için, bu deneyimleri eleştirel bir tutumla ele almayı ve bunları bağımsız biçimde sınamayı bilmek gerekir. Bu görevi yerine getirmek için ne kadar büyük bir teorik ve politik (aynı zamanda devrimci) deneyime gerek olduğunu kavramak için, modern işçi hareketinin ne ölçüde geliştiğini ve dal budak saldığını gözönüne getirmek yeter.

Üçüncü olarak, Rus sosyal-demokrasisinin ulusal görevleri, dünyada başka hiçbir sosyalist partinin karşı karşıya kalmadığı türdendir. Daha aşağıda, bu tüm halkı otokrasinin boyunduruğundan kurtarma görevininin omuzlarımıza yüklediği politik ve örgütsel yükümlülüklerden söz edeceğiz. Şimdi sadece, ***öncü savaşçı rolünü ancak bir öncü-teorinin kılavuzluk ettiği bir partinin yerine getirebileceğine*** *işaret etmek istiyoruz. bunun ne anlama geldiğini birazcık da olsa somut şekilde gözönüne getirmek için okur, Rus sosyal-demokrasisinin Herzen, Belinski, Çernişevski ve 70'li yılların diğer parlak devrimciler alayı gibi öncüllerini anımsasın. Rus yazınının şimdilerde kazanmaya başladığı uluslararası önemi düşünsün, vs... ama bu kadarı da yeter! (Lenin, Ne Yapmalı?, sayfa 28-31, İnter Yayınları)*

Görüldüğü gibi, **1902'de** –yukarıda yaptığımız bütün tespitlere rağmen– öyle bir dönem yaşanmaktadır ki, *"Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamaz"* fikri üzerinde ne kadar direnilse yeridir! Bir anlamda, **teorik çalışma yeniden** (bu kez tabii ki artık sorun Marksizm-Leninizmin genel doğrularının savunulmasıyla sınırlı değildir) parti çalışmasının merkezine konma durumundadır.

Bunu gerekli kılan durum nedir?

Bir yandan uluslararası sosyalist hareket içinde *"eleştiri özgürlüğü"* adı altında etkin bir akım ortaya çıkmıştır. Bu akım *"bir teorinin yerine başka bir teorinin kabul edilmesi"* anlamında değil, *"her türlü tutarlı ve işlenmiş teoriden özgür olmayı, eklektisizmi ve ilke yoksunluğunu"* eleştiri özgürlüğü adına savunan bir akımdır. Bu akımın Rusya'daki temsilcileri

de *"eleştiri özgürlüğü"* adına Marksizme saldırıya geçmişlerdir. Marksizmin *"revizyondan"* geçirilmesi moda olmuştur.

Diğer yandan, Rusya'da Marksizmin geniş ölçüde yayılmasıyla, ona sempati duyanların sayısı önemli ölçüde artmış; ama bu teorik seviyenin düşmesi pahasına olmuştur (sosyal-demokrat hareketin pratik öneminden ve pratik başarılarından ötürü *"pek az teorik eğitimi olan, giderek teorik eğitimden yoksun bulunan çok kimse harekete katılmıştır"*).

Böylece bir yandan *"eleştiri özgürlüğü"* adı altındaki revizyonizmle hesaplaşma; diğer yandan harekete katılanların teorik eğitimlerini sağlama; teorik seviyeyi yükseltme gereklilikleri *"devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz"* şiarını yeniden gündeme getirmiş, çalışmanın merkezine teorik çalışmayı koymuştur. Bir de genelde hakim olan *"oportünizmin propagandasının, pratik eylemin en dar biçimlerine gönül vermeyle elele gitmesi"* olgusu, teorik çalışmanın önemini vurgulamayı büsbütün hayati bir sorun haline getirmiştir.

Lenin, teorinin önemini ortaya koyarken, bu sebepleri saydıktan sonra, bunun Rus Sosyal-Demokratları açısından *"üç başka etkenden ötürü"* de önemli olduğunu söylemektedir.

O, birinci etken olarak, *"Partinin henüz kurulma sürecinde olması, ayırdedici çizgilerinin henüz belirlenmekte oluşu, öteki devrimci fikir akımlarıyla henüz kozunu paylaşmamış oluşu"*nu getiriyor.

Bizce, Lenin'in Rusya Sosyal-Demokrasisinin içinde bulunduğu durumla ilgili olarak yaptığı somut durum tespitine bağlı olan *"teorinin özel önemi"*; benzer bir somut durumda bulunan, yani **henüz kurulma süreci içinde bulunan tüm partiler için de geçerlidir.** Henüz *"ayırdedici çizgileri belirlenmemiş"* olan bir parti açısından kuşkusuz teorik çalışma, çizgisi kesin hatlarıyla ortaya konmuş, pratikte sınanmış bir partiye göre çok daha önemlidir. Böyle bir parti

açısından, başlangıçta önemsiz gibi görünen, detaydaki bir yanılgı bile çok kötü sonuçlara götürebilir. Lenin'in sözleriyle söylersek, *"Şu ya da bu 'nüans'ın sağlamlaşması"* Komünist Partinin geleceğini belirleyebilir.

Lenin, Rusya şartlarında teoriye özel önem verilmesini gerektiren ikinci etken olarak, *"Sosyal-Demokrat hareketin uluslararası olduğu"*, *"genç bir ülkede yeni bir hareketin ancak öteki ülkelerin tecrübelerinden yararlanabildiği taktirde başarılı olabileceğini"*, bunlardan yararlanabilmek için ise, o tecrübelerin *"eleştirici bir gözle incelenmesi ve bağımsız olarak gözden geçirilmesi gerektiği"*ni; bunun ise *"büyük teorik güce ihtiyaç duyurduğu"*nu getiriyor. Onun burada Rusya somutu için getirdiği görüşler, –özellikle uluslararası Marksist-Leninist bir ortak çizginin olmadığı şartlarda– istisnasız tüm ülkelerin komünistleri için özellikle geçerlidir.

Lenin'in sözünü ettiği üçüncü etken, doğrudan o günün Rus Sosyal-Demokratlarının görevleri açısından dünya çapında oynadıkları rolle ilgilidir. Bu etken konusunda söylenenler genelleştirilemez.

Burada Lenin'de gördüğümüz gibi, teorik çalışma, *"Marksizm-Leninizmin teorik görüşlerinin esas ve temel hatlarıyla ortaya çıkmış"* olduğu dönem sonrasında da, **belli şartlarda** öne çıkmakta; önemi olağanüstü ölçüde artabilmekte. Böyle *"Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamaz"* şiarının teorik çalışmanın öne çıkarılması anlamında kullanılmak zorunda olduğu dönemler mümkündür. Böyle bir ortamda teorik çalışmayı küçümsemek; onun önemine uygun davranmamak; *"pratik doğrunun kıstasıdır"*, *"Gerçek hareketin bir adımı, onlarca programdan önemlidir"*, vb. doğru genel tespitlerle günün **esas görevinden** yan çizmek, Lenin'in deyimiyle *"Cenaze sahibine gözünüz aydın!"* demeye benzer!

Burada şunu da bilince çıkarmak istiyoruz:

Lenin, teorik çalışmanın önemini vurguladığı dönemler

için de, bizim burada yaptığımız gibi, *"teorik çalışma esastır"* şeklinde, bu sözcükleri kullanarak, bu açıklıkta yapmıyor.

1884-1994 arası dönem için, yukarda gösterdiğimiz gibi *"teorik sorunların ağır bastığı bir tohum durumu"*ndan söz ediyor. Bu faaliyetler açısından, teorik çalışmaya esas ağırlığın verilmesinden, *"teorik çalışmanın esas"* olmasından başka anlama gelmez. Nitekim, dönem üzerine yapılan tüm değerlendirmelerden, bu dönemde hemen bütün Rusya Sosyal-Demokratlarının faaliyetlerinde, teorik çalışmanın esas çalışma olduğunu biliyoruz.

1902 dönemi için Lenin, 1884-1894 dönemi için yaptığı biçimde bir değerlendirme de –yani *"teorik sorunların ağır bastığı"* biçiminde bir değerlendirme de– yapmıyor. O, bu dönem için *"Devrimci teori olmadan, devrimci hareket de olmaz … fikri üzerinde ne kadar direnseк yeridir"* biçiminde bir tespit yapıyor. Hakim olan dar deneyciliğe, dar pratikçiliğe karşı, pratik/teori karşılaştırması içinde, teorinin önemini vurguluyor, onu öne çıkartıyor. Onun bu tespitinin siyasi sonucu, aynı dönemde, Rusya Sosyal-Demokrasisi için, yine Lenin tarafından *"Birleşebilmek için, birleşmeden önce ayrılık noktalarının açıklığa kavuşturulması"* biçiminde formüle edilmiştir. RSDİP'nin Lenin önderliğindeki kanadı, bu talebe uygun davranmıştır. Bu dönemde devrimci teoriye öncelik verilmesi, onun *"esas alınması"*, sözkonusu görevin çözümüne yüklenilmesi anlamına gelmiştir.

1902'deki uygulamanın, 1884-1994 dönemi uygulamasından çok farklı olduğu bilinmelidir. 1884-1894 arasında hemen bütün Sosyal-Demokratların esas işi teorik çalışma iken, 1902'de ideolojik önderlik ve pratik önderlik birbirinden belirli bir biçimde ayrılmıştır. Bu dönemde, teorik çalışmanın esaslığı, ideolojik önderliğin çözüm bekleyen konularda yüksek bir çalışma temposuyla eserler ortaya koyup, bunu partinin tartışmasına sunması biçiminde yapılıyor. Partinin ge-

neli açısından, pratik ajitasyon-propaganda-örgütleme faaliyeti, faaliyetin esasını oluşturuyor. Stalin, o dönem için kendinden ve Rusya'da pratik faaliyet yürüten Bolşeviklerden *"Biz pratikçi Bolşevikler"* olarak söz ederek bu konudaki ayrıma işaret ediyor. *(Bkz. Stalin, Eserler cilt 1, sayfa 20)*

Eğer bu ayrım yapılmasaydı, bu dönemde de, 1884-1894 arasındaki gibi bir teorik çalışma yürütülseydi, Bolşeviklerin Rusya'daki sınıf mücadelesine önderlik etmeleri mümkün olmazdı. Fakat diğer yandan, 1902'de, 1884-1894 arasındaki muazzam birikim sonucu, parti bu biçimde bir işbölümünü yapabilecek noktaya da çoktan gelmişti.

Ülkemizde de Bolşevikler, 1991'de, 5. Kongre'ye gelene dek, *"teorik çalışma"* esastır tespitini yaptılar ve uygulamada da, gerek Uluslararası Komünist Hareketin içinde bulunduğu kriz, gerekse kendi güçsüzlükleri sonucu, teorik çalışmanın esaslığım, partinin tümünün faaliyetlerinde teorik çalışmanın esas olması biçiminde uyguladılar. Bu uygulama içinde, parti geliştikçe iş bölümü, uzmanlaşmaya bağlı olarak çalışmanın biçiminde belirli değişiklikler oldu. 5. Kongre'de *"örgütlenme esastır"* tespiti yapıldı. Çalışma biçiminde de buna uygun değişikliklere gidildi.

PROPAGANDA-AJİTASYON NEDİR?

Yukarıda birçok yerde propaganda ve ajitasyon kavramlarım kullandık. Bu kavramların Marksizm-Leninizmde ne anlam(lar)da kullanıldığının ve bunlar arasındaki ilişkinin ne olduğunun bilinmesi, tartıştığımız konu açısından önemlidir. Şimdi bu kavramların ne anlamda kullanıldığına Lenin'den bakalım. Lenin "Ne Yapmalı?"da propaganda ve ajitasyon kavramlarının ne anlama geldiğini polemik içinde şöyle ortaya koymaktadır:

> *"Fakat Lomonosov'lar, sadece birçok şeyi bilmemeleriyle değil (böyle olsaydı, bu kötülüğün sadece yarısı olurdu!), fakat aynı zamanda kendi bilisizliklerinin bilincinde olmamalarıyla*

da öne çıkıyorlar. Bu artık gerçek bir kötülüktür ve bu kötülük onları, doğrudan doğruya Plehanov'u «derinleştirmeye» koyulmaya sevkediyor.

«Plehanov bu kitabı («Rusya'da Kıtlığa Karşı Mücadelede Sosyalistlerin Görevleri») yazdığından bu yana, köprülerin altından çok sular aktı» diyor Lomonosov-Martinov. «On yıl boyunca işçi sınıfının ekonomik mücadelesini yöneten sosyal-demokratlar... Parti taktiğini kapsamlı bir teorik temele oturtmaya henüz zaman bulamamışlardır. Şimdi bu sorun olgunlaşmıştır ve biz böyle bir teorik temel atmak istiyorsak, Plehanov'un bir zamanlar geliştirdiği taktik ilkeleri mutlaka önemli ölçüde derinleştirmek zorundayız... Şimdi propagandayla ajitasyon arasındaki farkı, Plehanov'un yaptığından farklı tanımlamamız gerekir.» (Martinov az önce Plehanov'un şu sözlerini aktarmıştır: «Propagandist birçok düşünceyi bir ya da birkaç insana verir, ajitatör ise sadece bir ya da birkaç düşünce verir, ama bunu geniş bir kitleye verir».) «Propaganda denince, tek tek kişilerin mi yoksa geniş kitlelerin mi anlayabileceği bir biçimde yapılıp yapılmamasından bağımsız olarak, mevcut toplumsal düzenin tümünün ya da kısmi görüngülerinin devrimci tarzda aydınlatılmasını anlamalıyız. Sözcüğün dar anlamında (aynen böyle!) ajitasyondan ise, kitlelerin belirli somut eylemlere çağrılmasını, proletaryanın toplumsal yaşama doğrudan devrimci müdahalesinin teşvik edilmesini anlamamız gerekir.»

Rus sosyal-demokrasisini –ve uluslararası sosyal-demokrasiyi de– bu yeni, daha kesin ve daha derin Martinovcu terminolojiden dolayı kutlarız. Şimdiye kadar (Plehanov ve uluslararası işçi hareketinin diğer önderleriyle birlikte) biz, örneğin işsizlik sorununu ele alan propagandistin, bunalımların kapitalist niteliğini açıklaması, modern toplumda bu bunalımların kaçınılmazlığının nedenini göstermesi, bu toplumun sosyalist bir topluma dönüştürülmesi zorunluluğunu vs. anlatması gerektiğini düşünüyorduk. Tek sözcükle propagandist, «birçok düşünce» vermelidir, öyle çok ki, tüm bu düşünceler bütünlükleri içinde ve bir kerede, ancak (nispeten) az sayıda kişi

tarafından anlaşılır. Oysa aynı sorunu ele alan ajitatör, kendisini dinleyenlerin en çok bildikleri ve en göze batıcı bir örneği –örneğin işsiz bir işçi ailesinin kıtlıktan ölmesi, sefaletin artması vs.– ele alacak ve tüm çabalarını, herkesçe bilinen bu olgular temelinde «kitle»ye ***bir tek düşünceyi*** *vermek üzerine yoğunlaştıracaktır: Zenginliğin artmasıyla sefaletin artması arasındaki çelişkinin saçmalığı düşüncesi; bu çarpıcı haksızlığa karşı kitlede hoşnutsuzluk ve öfke* ***uyandırmaya*** *uğraşacaktır, bu çelişkinin kökeninin açıklanmasını ise propagandiste bırakacaktır. Bu nedenle propagandist esas olarak* ***yazarak****, ajitatör ise* ***konuşarak*** *görev yapar. Propagandistten, ajitatörünkinden farklı vasıflar beklenir. Örneğin Kautsky ve Lafargue'a propagandist, Bebel ve Guesde'ye ajitatör deriz. Pratik faaliyetin üçüncü bir alanını ya da işlevini, görevi «kitleleri belirli somut eylemlere çağırmak» olan bir işlevi uydurmaya kaikışmak büyük saçmaliktır. Çünkü tekil bir olgu olarak «çağrı», ya doğal ve kaçınılmaz biçimde gerek teorik inceleme ve propaganda broşürünü, gerekse de ajitasyon konuşmasını tamamlar, ya da salt bir yürütme işlevini ifade eder. Örneğin Alman sosyal-demokratlarının tahıl gümrüklerine karşı bugünkü mücadelesini alalım. Teorisyenler gümrük politikası üzerine incelemeler kaleme alırlar ve örneğin ticaret sözleşmeleri ve ticaret serbestliği için mücadeleye «çağırırlar»; propagandist aynı şeyi dergide, ajtitör ise halka yaptığı konuşmalarda yapar. Kitlenin «somut eylemleri» şu anda, Reichstag'a, tahıl gümrüğünün yükseltilmemesini talep eden dilekçelerin imzalanmasıdır. Bu eylemlere çağrı, dolaylı olarak teorisyenler, propagandistler ve ajitatörlerden, dolaysız olarak ise fabrika ve evlerden imza toplayan işçilerden gelir. O halde Martinovcu terminolojiye göre Kautsky ve Bebel'in ikisinin de propagandist, imza toplayanların ise ajitatör olmaları gerekir, öyle değil mi?" (Lenin, Ne yapmalı?, İnter Yayınları, sayfa 74-75)*

Görüldüğü gibi, Lenin Marksistler açısından propaganda ve ajitasyonun içeriğinin nasıl doldurulduğunu berrak bir şekilde ortaya koyuyor. Buna göre:

Propaganda **birçok düşüncenin**, birbirleriyle bağıntı içinde verilmesi, aktarılmasıdır. Birçok düşünceyi bağıntı içinde bütünüyle kavrama, ancak az sayıda kişiler tarafından yapılabildiği için (içinde yaşadığımız sömürü toplumunda, kitlelerin geniş kesiminin bilgisiz bırakıldığı bir toplumda bu kaçınılmazdır), onun hedeflediği **kitle** öncelikle bu dar kesimdir; bütün kitle içinde bilinç düzeyi bakımından en ileri kesimdir.

Ajitasyon ise, herkesin bildiği bir olgudan yararlanarak, "yığınlara" **tek bir düşünceyi** aktarmak, yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve öfke yaratmaya çalışmaktır. Propaganda, kitlenin en ileri kesimini kendine hedef olarak seçerken, ajitasyonun hedefi geniş yığınlardır.

"Eyleme çağrı", propaganda ve ajitasyondan bağımsız birşey değil, onların tamamlayıcısıdır.

Ajitasyon kavramının içeriği daha yukardaki bölümlerde ortaya koyduğumuz gibi, yalnızca "yığınlara" bir düşüncenin aktarılması ve yığınlar içinde hoşnutsuzluk ve öfke yaratılmaya çalışılması şeklinde değil; aynı zamanda bizzat kitlelerin kendiliğinden eylemlerine katılma şeklinde de doldurulmaktadır.

Bu iki tip –birbirinden değişik– çalışma biçimi, açıktır ki, bütünüyle birbirinden bağımsız şeyler değildir. Belli bir dönemde **yalnızca** biri, diğer belli bir dönemde **yalnızca** öbürü yapılmaz.

"İlkeli, sistemli çok yönlü propaganda ve ajitasyon", Lenin'in deyimiyle *"Sosyal-Demokrasinin genel olarak en önemli ve sürekli görevidir"*.

Propaganda ve ajitasyon birbiriyle bağ içinde olan iki çalışma biçimidir. Onların en önemli ve sürekli görev olması ve birbiriyle bağ içinde olması, hiçbir şekilde belli dönemlerde bunlardan birinin öne çıkmasını, öncelikle ve ağırlıkla yapılmasını engellemez.

Lenin ve Stalin'den bu broşürün I. bölümünde yaptığımız,

*"öncünün Komünizm için kazanılması dönemi"*yle ilgili olarak, bu dönemde propagandanın esas çalışma biçimi olduğu yönündeki tespitler, buna açık örnektir. Öncünün kazanılması sözkonusu olduğu ölçüde ve sürece, **genel** olarak alındığında, propagandanın ajitasyonun önünde geleceği açıktır. Nasıl ki, kitlelerin kazanılması esas görev olarak önümüzde durduğunda (propaganda/ajitasyon bağıntısında), ajitasyon çalışmasının, propaganda çalışmasına göre öncelik ve ağırlıkla ele alınması da açık olması gerekse.

Parti inşasının birinci aşamasında da propaganda, çalışmanın tek biçimi değil, esas biçimidir. Parti, gücü oranında, bu esas çalışmanın yanında tabii ki ajitasyon da yapacak, kitlelerin kendiliğinden eylemleri içine de girecek, onlara önderlik etmeye çalışacaktır. Ve tabii ki, bu çalışmanın boyutları, yalnızca partinin kendi durumuna değil, aynı zamanda sınıfı mücadelesinin, işçi sınıfının, emekçi kitlelerin kendiliğinden hareketinin boyutlarına da bağlı olacaktır.

Kural olarak, kitlelerin kendiliğinden eyleminin büyük boyutlara ulaşması, mesela devrimci bir durumun ortaya çıkması, ya da devrimci durum olmasa bile, geniş kitlelere ajitasyonun olağanüstü önem kazandığı bir durumda (mesela savaş durumu) ajitasyon çalışmasının ağırlığı artacaktır. Ve böyle durumlarda, evet parti inşasının birinci aşamasında da olsa, belli bir süre ajitasyon çalışması önplana, propaganda çalışmasının önüne geçebilir.

Peki, devrimci durumun ya da geniş kitlelere ajitasyonun olağanüstü önem kazandığı bir durumun uzun sürmesi olasılığında, propagandanın esas çalışma biçimi olduğu tespitinin yapıldığı parti inşasının birinci aşaması ortadan kalkmıyor mu? O zaman iki aşamalı parti inşası öğretisi, mesela devrimci durumun olmadığı dönemler geçerli olabilen ve fakat mesela devrimci durumun varlığı şartlarında, işe yaramaz olan bir öğreti mi?

Hayır! *"Propaganda çalışmanın esas biçimidir"* tespiti, bir başka tespitle, bu aşamada esas görevin partinin şekillendirilmesi (teorinin yaratılması/kadroların kazanılması/örgüt yapısının oluşturulması) olduğu tespitiyle ve bu dönemde esas görevin, *"dolaysız görevin" (Stalin)* milyonlarca kitleyi değil, *"proletaryanın öncülerini"* komünizme kazanma görevi olduğu tespitiyle bağıntılı bir tespittir. Ve bu esas görevler çözülmemiş olduğu sürece ve ölçüde, birinci aşamanın tamamlandığından vb. söz edilemez; bu aşamada yalnızca propaganda değil, çalışmanın diğer biçimleri de dolaysız olarak ve öncelikle bu temel görevlerin çözülmesine hizmet ederler.

Propaganda, öncüleri kazanmak için çalışmanın esas biçimidir, fakat tek biçimi değildir. Ajitasyon da sadece kitleleri devrimci mevzilere yerleştirmenin bir aracı değil, aynı zamanda öncüleri kazanma faaliyetinde, mesela onları tanımanın, partiye yakınlaştırmanın, sınıf mücadelesi içinde sınamanın vb.'nin de bir aracı, öncüleri kazanmanın da bir aracıdır. Parti inşasının birinci aşamasında yapılan ajitasyon çalışmasının dolaysız, birinci hedefi tam da budur, bu olmak zorundadır.

Ajitasyon, açıktır ki propagandaya göre daha geniş kitlelere ulaşır, hedefi mümkün olduğunca geniş kitledir. Fakat bu mümkün olan en geniş kitleye götürülen ajitasyonun amacının ne olduğu, anda dolaysız neye hizmet ettiği sorunu tartışıldığında, bu amaçta, parti inşasının birinci aşamasıyla ikinci aşaması arasında değişiklik vardır. Her iki aşamada da amaç, aşamanın esas görev(leri)inin çözümüne dolaysız hizmettir. Birinci aşamada esas görev, öncünün komünizme kazanılması olduğundan, ajitasyon da dolaysız olarak buna hizmet eder, buna hizmet edecek biçimde de ele alınması gerekir.

III. İLKELER IŞIĞINDA BUGÜNKÜ DURUM VE GÖREVLER

KRUŞÇEV MODERN REVİZYONİZMİNE KARŞI MÜCADELE TAMAMLANMAMIŞTIR. O, İDEOLOJİK ALANDA HÂLÂ "BAŞ DÜŞMAN"DIR

Dünya Marksist-Leninist Hareketi bugün en zayıf dönemlerden birini yaşamaktadır.*

Dünya Komünist Hareketinin andaki olağanüstü güçsüzlüğü **her alanda** kendini göstermektedir.

Teorik alanda: Uluslararası emperyalist burjuvazinin; modern revizyonizmin ve her türden oportünizmin de yardımıyla Marksizmin *"iflasını"* ilan ettiği; Marksizm-Leninizmin teorik

---

* Bugün, "Dünya Marksist-Leninist Hareketi" diyebileceğimiz, uluslararası alanda ortak bir platform temelinde birleşmiş komünist parti/grupların merkezi bir yapılanması yok. Bugün, böyle bir merkezi yapılanmanın yaratılması, bu anlamda Dünya Komünist Hareketinin yaratılması, bütün dünyada Komünistlerin önünde acil görevlerden biri olarak duruyor. Dünya Komünist Hareketi, Marksizm-Leninizmin devrimci özünü güncel mücadelede savunan komünist parti ve grupların ortak bir platform temelinde birleştirilmesiyle yeniden yaratılacaktır. Dünya Komünist Hareketinin üzerinde birleştirileceği bir platform için, Komünizm adına konuşan tüm gruplar, kendileri için anda Marksizm'in devrimci özünün savunulmasının ne anlama geldiğini açıkça ortaya koymalıdırlar. Platform, bu ortaya konan değişik ***"güncel kıstaslar"*** üzerine yürütülecek tartışmalar ertesinde ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda, ülkemizde Bolşevikler, daha 1983'te kendileri açısından Marksizm-Leninizmin güncel kıstaslarının ne olduğunu şu biçim-

görüşlerinin en ağır saldırılara uğradığı, alçakça çarpıtıldığı bir ortamda, *"teorik görüşlerin esas ve temel hatlarıyla ortaya konması"* görevini yerine getirme anlamında bir teorik çalışmada, bugün Marksist-Leninistler, henüz çözmek zorunda oldukları dağ gibi görevlerle karşı karşıyadır. Bu anlamda bir

---

de tespit etmişlerdir:

– Kruşçev modern revizyonizmine karşı çıkmak; Kruşçev tipi moderrn revizyonizmi (1990'lı yıllarda çökmüş olan) Rus sosyal-emperyalizminin ideolojik dayanağı olarak kavramak ve mahkum etmek.

– Kruşçev modern revizyonizmine karşı ideolojik mücadelenin tamamlanmamış olduğu ve bu mücadelenin tamamlanmasının önümüzde görev olarak durduğunu kabul etmek.

– Üç Dünya Teorisini karşı-devrimci bir teori olarak mahkum etmek; Üç Dünya Teorisi'nin köklerine karşı mücadeleyi görev olarak kabul etmek

– Mao Zedung'un değerlendirilmesinde, hem onun Marksizm-Leninizmin 5. klasiği olarak değerlendirilmesine ve hem de 1957 sonrası için revizyonist değerlendirilmesine karşı çıkmak. Mao Zedung'u büyük bir Marksist-Leninist olarak değerlendirmek. Maoizmi, Leninizmden bir sapma olarak red ve mahkum etmek.

– AEP'nin 1978 sonrası çizgisinin revizyonist olduğunu tespit ve bu çizgiyi mahkum etmek.

– Dünya Marksist-Leninist Hareketinin birliğini sağlamak için, bugün Dünya Komünist Hareketinin ortak bir platform temelinde birleştirilmesi çalışmasının, kavranacak esas halka olduğunu; gerek uluslararası alanda, gerekse tek tek ülkelerde Marksist-Leninist Hareketin birliğini sağlamanın yönteminin açık ve kamuoyu önünde ilkelere dayalı ideolojik mücadele olduğunu kabul etmek.

– Leninist Parti Öğretisini, bugün özellikle bu öğretinin partinin nasıl yaratılacağına ilişkin "iki aşamalı parti öğretisi" alanını evrensel bir öğreti olarak savunmak.

– Marksizm-Leninizmin yöntemsel önermelerine, özellikle ***"teori-pratik"***, ***"söz-eylem"*** uyumluluğu ve özeleştiri yöntemlerine sıkaca bağlı olmak.

– Ülkesinde hakim sınıflara karşı uzlaşmaz devrimci konumda olmak.

Açıktır ki, Dünya Marksist-Leninist Hareketinde *"Marksizm-Leninizmi gerçekten savunanlar"*, *"Marksizm-Leninizmin devrimci özüne sahip çıkanlar"* yer alır. Ama böyle bir genel tespit, Marksizm-Leninizmi savunmanın, içinde bulunulan anda, öncelikle ne anlama geldiği açıkça söylenmezse, hiçbir

teorik çalışma, bugün **Marksizm-Leninizmin ilkelerinin** öğrenilmesi, kavranılması, onların her türlü çarpıtmaya karşı kararlılıkla savunulması görevlerini içermektedir, ki ne uluslararası alanda ve ne de tek tek ülkelerde; (bir kaç istisna dışta tutulursa) bırakalım "bu görev esas olarak çözülmüştür"

---

işe yaramaz.

Yukarıda, ülkemiz Bolşeviklerinden alarak aktardığımız kıstasların, **bugün** Marksizm-Leninizmi savunmanın **minimum gerekleri** olduğu düşüncesindeyiz. Bu minimum gerekleri yerine getirmeyenlerin, Marksist-Leninist hareketin parçaları olarak görülmemesi gerektiğini düşünüyoruz. Kuşkusuz, bu kıstaslar, bir şablon olarak kullanılırsa, yani gruplar tek tek, onlarla tartışma ve ideolojik mücadele yürütülmeden, bu kıstaslara vurulup, bu temelde haklarında kesin bir yargıya varılırsa, bu, bu kıstasların yanlış bir kullanımı olur.

Kıstaslar, bu kıstaslara yakın görüşler savunan, Marksizm-Leninizm adına konuşan devrimci gruplarla ideolojik mücadele içinde, onların çekilmek istendiği nokta, yer olarak kavranmalıdır. Bu kıstasların bir bölümünü doğru, bir bölümünü yanlış bulan gruplarla, bu gruplar hakkında bir genel değerlendirme yapmadan, mutlaka bir ideolojik mücadele yürütülmelidir. İdeolojik mücadele içinde, bu kıstasların bir veya bir kaç noktasında kesinlikle revizyonist pozisyonlar savunduğunu ve bu pozisyonları savunmada ısrarlı olduğunu tespit ettiğimiz gruplar, tabii ki, Marksist-Leninist olarak değerlendirilemez.

Görüşümüze göre, Marksist-Leninist genel değerlendirmesinin kıstasları, her dönemde, o günkü somut şartlarda Marksizm-Leninizmin savunulmasının mutlak gerekli kıldığı bazı noktalarla belirlenmiştir.

Örnek vermek gerekirse:

Mesela, henüz Marksizmin sosyalist akımlar içinde hakim olmadığı, sosyalizmin çeşitli akımlarından biri olduğu dönemde kurulan ve *"Dünya Sosyalist Hareketinin birliği"* olan I. Enternasyonal'de, bu enternasyonale katılmanın, bu anlamda **sosyalist olmanın** en temel kıstası olarak *"İşçi sınıfının kurtuluşunun kendi eseri olacağı"*nın kabulü alınmıştır.

Bu enternasyonal içinde Marksizm, sosyalizmin diğer akımlarına karşı yoğun bir ideolojik mücadele yürütmüş; bu mücadelede Marksizm, gerçek sosyalizm öğretisi olarak kendini kabul ettirmiştir. I. Enternasyonal bu mücadele içinde işlevini tamamlayarak dağılmış, dağıtılmıştır.

Marksizmin hakim olduğu dönemde kurulan II. Enternasyonale katılmanın

diyebilecek seviyede çözülmüş olmasını bir kenara; bu görevin öneminin kavrandığını bile söylemek zordur.

Ama teorik alanda, Marksist-Leninistlerin önünde duran görev, yalnızca Marksizm-Leninizmin en genel ilkelerinin öğrenilmesi, kavranılması, her türlü çarpıtmaya karşı mücadele

---

temel kıstası, **Marksizmin** işçi sınıfının kurtuluşu için tek gerçek öğreti olarak kabulü olmuştur.

Daha sonra, II. Enternasyonal'de revizyonizm hakim hale gelmiş, II. Enternasyonal, Birinci Dünya Savaşı şartlarında Marksistlerin bir mücadele aracı olma niteliğini bütünüyle yitirmiştir. Bu dönemde, Marksist Hareketin içinde yer almanın temel kıstası, emperyalist savaşa karşı tavır haline gelmiştir.

Daha sonra, III. Enternasyonal, savaşa karşı doğru tavır takınan ve Rusya'da kurulan proletarya diktatörlüğünü savunan grupların katılımıyla kurulmuştur. Giderek, ideolojik mücadele içinde, III. Enternasyonale üye, bu anlamda Dünya Komünist Hareketinin parçası olmanın koşulları detaylandırılmıştır.

Dünya Marksist-Leninist (ya da Komünist) Hareketinin ideolojik-siyasi birliğinin enternasyonallerin kişiliğinde örgütsel olarak da ifade edildiği dönemlerde, Dünya Marksist-Leninist Hareketinde hangi grup ve partilerin yer aldığı bellidir. Bunlar Enternasyonale üye olan parti ve gruplardır. Bunların hangi temelde, hangi kıstaslar temelinde birleştiği de bellidir: Enternasyonalin programının ve tüzüğünün kabulü.

Peki, bunun olmadığı, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin birliğinin enternasyonal gibi bir örgütlenmenin kişiliğinde belirtilemediği şartlarda, kim Marksist-Leninist Hareketin parçasıdır? Kıstaslar nasıl tespit edilecektir?

Bu soruya cevap verirken, bilince çıkartılması gerekli ilk şey; belli dönemlerde Marksizm-Leninizmi savunmanın minimum gerekleri olduğu, bunu yapmamanın Marksist-Leninist olmama anlamına geldiğidir.

Örneğin, 1917 Ekim Devrimi'ne kadar, proletarya diktatörlüğünün lafta kabulü, Marksist-Leninist sayılmanın kıstaslarından biri olarak kabul edilebiliyordu. Ama Ekim Devrimi sonrasında Rusya'da kurulan somut proletarya diktatörlüğüne karşı pratik tavır kıstas haline geldi.

Ya da, örneğin 1914 Birinci Dünya Savaşı başlayana dek, ***"Savaşa karşı savaş!"*** sloganını atmak, bunun propagandası; Marksist Hareketin bir parçası olmanın bir kıstası sayılabiliyordu. Ama, 1914'te savaşın başlamasıyla pratik tavır, **pratikte proleter enternasyonalist tavır** belirleyici hale geldi. *"Savaşa karşı savaş!"* demelerine rağmen, ama *"savunma*

içinde savunulmasıyla sınırlı değildir. İlk ele alınması, çıkış noktası olarak alınması gereken bu görev olmasına rağmen, o, teorik çalışma alanında bugünün tek görevi değildir. Marksizm-Leninizmin esas olarak modern revizyonizm tarafından çarpıtılmış en genel ilkelerinin her türlü çarpıtmaya karşı

---

haklıdır" gerekçesiyle kendi burjuvazilerinin kuyruğuna takılanlar sosyal-şoven olarak damgalandılar.

Bu bağıntıda, bu kıstasların tespit edilmesinde Proleter Dünya Devriminin içinde bulunulan anında onu ilerletecek noktada takınılan pratik tavırların –ve tabii onların teorik gerekçelendirmelerinin– belirleyici hale geldiğini görüyoruz.

İkinci olarak bilince çıkartılması gerekli olan şey, böyle kıstasların önceden –her zaman için geçerli kıstaslar olarak– değil; bizzat hareketin içinde bulunduğu anda, hareketin gereklerine göre, o anda hareketin içinde en ileriyi temsil edenler tarafından belirlendiğidir. Örneğin, 1914'te kimin Marksist Hareket içinde yer alması gerektiği konusundaki kıstasları, öncelikle o dönemde hareket içinde en ileri olan Rusya Bolşevikleri ve onlarla birlikte hareket edenler koymuştur. Aynı şekilde, 1917 Ekim Devrimi sonrasında da Marksist-Leninist Hareketin sınırlarının belirlenmesinde motor rolünü oynayan, hareketin içindeki en ileri olanlar,

Rusya Bolşevikleri ve onlarla birlikte hareket edenlerdir. Kuşkusuz ortak platform, kolektif tartışma ve ideolojik mücadele içinde ortaya çıkarılmıştır. Ve fakat, bu platformun yaratılmasında en ileriyi temsil edenler belirleyici olmuşlardır. Fakat bu bağlamda şu bilince çıkarılmak zorundadır:

Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi/Bolşevik, Birinci Dünya Savaşı içinde ve sonrasında Dünya Komünist Hareketinde en ileriyi temsil eden olarak, kıstasları koyduğu zaman, devrim tecrübesine sahip, Lenin-Stalin gibi önderlere sahip, kendi ülkesinde işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmi birleştirme işini başarmış, işçi sınıfının gerçek öncüsü durumunda olan bir partiydi. Onun kendi devrim deneyiminden de yola çıkarak genelleştirdiklerinin gerisinde böyle bir gücün otoritesi duruyordu. Buna rağmen RSDİP/B, tespit ettiği kıstasları "ya bunlar kabul edilir, ya da bunu kabul etmeyenlerle birlikte yürünmez" vb. şekilde dayatıcı bir tarzda kullanmadı. Doğruları ortaya koydu, bunların en önemlilerini kabul edenlerle bir yandan eylem birlikleri yaparken, bir yandan da kabul edilmeyen bölüm üzerine ideolojik mücadele yürüttü.

Daha sonra kurulan III. Enternasyonale kabülün 21 şartı, Enternasyonal

savunulması çalışması; aynı zamanda uluslararası planda Dünya Komünist Hareketinin ortak platformunu çıkarmaya hizmet eden bir çalışmadır. Dünya Komünist Hareketinin ortak platformu böyle bir çalışma içinde çıkacaktır. Bunun yanında, Marksizm-Leninizmin ülke somutuyla birleştirilmesi, her ülkede Marksist-Leninistlerin önüne büyük boyutlarda teorik çalışma görevleri koymaktadır. Marksizm-Leninizmin "**uygulanması**" anlamına gelen bu teorik çalışma alanında da, bugüne dek Marksist-Leninistlerin yaptığı (yine bir kaç istisna dışta tutularak) genel şablonculuktan fazla öteye geçmeyen bir çalışmadır.

Teorik çalışma, ayrıca yalnızca Marksizm-Leninizmin savunulması ve uygulanmasıyla da sınırlı değildir. O, **Marksizm-Leninizmin geliştirilmesi** görevini de içerir. Lenin ve

---

Programı, zorlu ideolojik mücadeleler sonucu ortaya çıktı. Kabul edilmenin 21 şartı da, pratikte yine varılması istenen hedef olarak kavranıp uygulandı. Şu veya bu maddeye tam uymayan bir dizi parti –eğer bu partiler temel bazı noktalarda örneğin Sovyetler Birliği'nin sosyalist ülke olarak savunulması, kendi emperyalizmine karşı, devrimci tavır vb. esasta doğru poziyondaysa– Kominterne üye olarak alındı. Süreç içinde *"bolşevikleşti"*.

Bugün Marksizm-Leninizmin güncel kıstaslarını tespit eden her güç, bunların bilincinde olarak, bu kıstasların gerisinde RSDİP/B gibi bir partinin gücünün, otoritesinin olmadığının bilincinde olarak, çok daha dikkatli ve alçak gönüllü olmak zorundadır. Ancak bu da doğru kavranmalıdır: Bugün yer yer Dünya Marksist-Leninist Hareketinin birliğinin sağlanması adına, *"dayatmacı olmamak"*, *"alçakgönüllü olmak"* vb. adına, bir dizi grup, kendileri açısından kimin Marksist-Leninist olduğu konusunda kesin kıstaslar belirlemekten kaçmıyor. Ülkemiz Bolşeviklerinin yaptığı gibi, kesin kıstaslar belirlemek, yer yer birliğin önünde engelmiş gibi görülüyor.

Halbuki Marksist-Leninist grup ve partilerin, kendileri için Marksizm-Leninizmin güncel kıstaslarının ne olduğunu kesin hatlarıyla belirlemeleri ve bunları hakim kılmanın mücadelesini vermeleri, birliği sağlamak için en doğru yoldur.

Ortak bir platform, ancak değişik platformlar üzerine yürütülecek ilkeli bir ideolojik mücadeleyle yaratılabilir ve yaratılacaktır. Bu bağlamda, ülkemiz Bolşeviklerinin kıstaslarında da belirtildiği gibi, **kamuoyu önünde**

Stalin'den bu yana çok önemli gelişmeler olmuştur. Ortaya cevap verilmesi gereken yeni sorular, sorunlar çıkmıştır. Ortada Marx, Engels, Lenin, Stalin döneminde olmayan, bu yüzden de onların cevap vermesi, inceleyerek çözümlemesi mümkün olmayan bir yozlaşma, bir anlamda **bir geri dönüş olgusu**, bir sosyal-emperyalizm olgusu, sosyal-emperyalist kampın çöküşü olgusu; SBKP, ÇKP, AEP örnekleri vardır. Marksizmin teorisinden yola çıkarak, Lenin, Stalin'deki bu konudaki belli işaretlere de dayanara, "**yozlaşma**", "**geri dönüş**" olgusunun teorik çözümlenmesi görevi, Marksist-Leninistlerin önünde görev olarak durmaktadır.

Bu görevin çözümünde, kuşkusuz Mao Zedung'un SBKP'deki yozlaşmadan çıkardığı dersler de incelenmek, değerlendirilmek zorundadır. Bunun yanında üretici güçlerin, özellikle de onların en hareketli kesimi olan üretim araçlarının son onyıllardaki gelişmesi muazzam boyutlardadır. Teknik gelişme, özellikle atomun ve *mikrochip* tekniklerinin kullanımının; bilgisayarların üretimde geniş boyutlarda kullanımının, son dönemde *gen teknolojisi*nin üretimde kullanıma sokulmasının toplumun gelişmesinde, sınıf mücadelesi açısından oynadığı rolün teorik açımlanması, bugün Marksist-Leninistlerin önünde duran teorik çalışma görevlerinden biridir. Bu görevler daha da arttırılabilir. Ama bu kadarı bile, yapılması gerekenlerle yapılabilenleri yanyana koyduğumuzda, Marksist-Leninistlerin bugünkü zayıflığını acı bir şekilde duyurması gerekir.

Toparlarsak, teorik alanda Marksist-Leninistlerin en zayıf dönemlerinden birini yaşadığı olgudur.

Propaganda-ajitasyon alanında: Bugün uluslararası alanda, Marksist-Leninist olma iddiasındaki devrimci grupların, partilerin faaliyetlerine bir göz attığımızda, onların propaganda çalışmasının (bir kaç istisna dışında) olağanüstü ölçüde sınırlı olduğunu tespit etmek zorundayız. Sorun, yalnızca

propagandanın **nicel** sınırlılığında değildir. Bu alanda, kuşkusuz Marksizm-Leninizm adına konuşan, Marksizm-Leninizme yakın devrimci güçlerin propagandası, modern revizyonistlerin ve oportünist güçlerin propagandası yanında çok cılızdır. Ama sorunun esası bu değildir.

Sorunun esası, yapılan propagandanın içeriğinin yeterli olmamasıdır. Bu, propagandanın içeriğinin teorik çalışma tarafından belirlendiği ve bu alanda zaaf gözönüne alındığında, yalnızca bir sonuçtur.

Ajitasyon konusunda da, eğer ajitasyondan anlaşılan, içi boş palavralar değilse, eğer ajitasyondan anlaşılan işçi sınıfının ve diğer emekçilerin bildiği olaylardan yola çıkarak onlara bir düşünceyi aktarmak, onlarda nefret; kızgınlık uyandırmaksa ve ajitasyon sınıf mücadelesine doğrudan katılımsa; bu alandaki zaaf da ortadadır.

Bugün Marksist-Leninist olma iddiasındaki devrimci grup ve partiler, bir anlamda henüz bir partinin cenin halini yaşama durumundadır. Bir kaç istisna dışında, genel olarak kiteleri bir kenara bırakalım, işçi sınıfının en ileri kesimleriyle bile temasları olağanüstü derecede sınırlıdır. Bu durum bilince çıkartıldığı ve aşılması yönünde planlı, bilinçli davranıldığı sürece, pek büyük bir sorun yoktur. Ama ne yazık ki, bu durumu gerçekten bilinçli olarak aşmaya çalışanların sayısı çok azdır. Genel olan, ya kitle bağsızlığım teorileştirme, bu sanki bir erdemmiş gibi ortaya koyma; ya da kitle kazanma adına, esas görevleri unutup, kısa süreli başarılar adına kitle kuyrukçuluğudur.

Buna bağlı olarak, tabii **örgütlenme** alanında da zaaf gözle görülür bir biçimdedir. Bugün ne tek tek ülkelerde, ne de uluslararası planda adına layık bir Marksist-Leninist örgütlenmeden sözetmek çok zordur.

İşte anda "Dünya Marksist-Leninist Hareketinin" durumu budur. Somut konuşulduğunda, bu "Hareket" anda birbiriyle

bağları yok denecek kadar az olan ve her biri kendi başına da özellikle işçi sınıfı hareketiyle bağ konusunda zayıf olan küçük komünist ve komünizme yakın gruplardan oluşmaktadır. Bu kötü durumu tespit etmek, onu değiştirmenin ilk şartıdır. Bu durumu olduğundan iyi göstermek de, olduğundan kötü göstermek de (ki bu, bu durumda hemen hemen imkansız gibi görünüyor bize, çünkü bundan daha kötüsü herhalde Dünya Komünist Hareketi tarihinde yoktur) Marksist-Leninistlerin işi değildir.

Peki ama bu durum nasıl aşılacaktır?

Bu durumun nasıl aşılacağı sorusuna doğru cevap vermek için, bu duruma nasıl gelindiğine bakmak; buradan yola çıkarak doğru görevler tespit etmek gerekir.

Dünya Komünist Hareketi, ideolojik-siyasi birliği, Komintern döneminde, Uluslararası Komünist Partisi biçiminde bir örgütsel birlikle tamamlamıştır. Komintern döneminde Marksizm-Leninizm büyük zaferler kazanmış; Marksizm-Leninizmin ışığında sosyalizmin inşasına giren SBKP(B) örneği, bütün dünyada Komünistler açısından olumlu örnek olmuştur. Bu dönemde Dünya Komünist Hareketinin **genel çizgisi** Komintern'in Dünya Kongrelerinde tespit edilmiş; iki kongre arasında Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi yürütmeye önderlik etmiştir. Hata ve sapmalara karşı ideolojik mücadele Komintern çerçevesi içinde yürütülmüş, açık, ilkeli, kamuoyu önünde ideolojik mücadeleyle bir dizi hata ve sapma aşılabilmiştir.

Komintern tipi bir örgütlenme; tek merkezden yönetim, henüz SBKP(B) dışındaki partilerin büyük çoğunluğunun emekleme döneminde olduğu bir ortamda, ilerlemenin önünde engel değildi, tersine, ilerlemeye hizmet ediyordu. Daha sonra, savaş içinde, Komintern kendi kendini, Komintern üyelerinin oybirliğiyle, artık bu tip bir örgütlenme ilerlemeye hizmet etmediği genel gerekçesiyle ve ek bazı gerekçelerle dağıttı.

Komintern tipi bir **dünya partisi**, kuşkusuz Uluslararası Komünist Hareketin tek örgütsel biçimi değildir. Bu yüzden de

Komintern'in dağıtılması ilke olarak reddedilemez. Komintern'in dağıtılmasında –sadece dağıtılma olayından yola çıkarak– yozlaşma veya yozlaşma başlangıcı görenler, soruna kesinlikle yanlış yaklaşmaktadır. Yine de şu tespit edilmek zorundadır: Komintern'in dağıtılması, tek tek ülkelerdeki revizyonist unsurların da işine gelmiş, onların üzerinden Komintern baskısını kaldırmıştır.

Komintern dağıtıldığı halde, bu, Dünya Komünist Hareketinin sonu geldi demek değildi. Herşeyden önce, Dünya Komünist Hareketinin bütün ülkeler komünistlerince kabul edilmiş bir **ortak çizgisi** vardı. Bunun ötesinde, komünist partiler arasında **sıkı işbirliği** sürüyordu.

İkinci Dünya Savaşı içinde ve sonrasında birçok parti içinde önemli sapmalar ortaya çıktı. Bu sapmalara karşı başta Stalin olmak üzere Marksist-Leninistler mücadele yürüttüler. Bu sapmalar Yugoslavya Komünist Partisinde partiyi yozlaşmaya kadar götürdü.

1947'de, SBKP(B) ile birlikte, Doğu Avrupa'da iktidarı ele geçirmiş partilerin ve Batı Avrupa'da iktidar içinde yer alan partiler (Fransa, İtalya)* Kominform adlı bir örgüt içinde uluslararası yeni bir birlik türü oluştururlar.

Kominform, amacını, karşılıklı bilgi alışverişi şeklinde ortaya koyar. Ama oynadığı rol, açık bir şekilde Dünya Komünist Hareketinin ideolojik-siyasi çekirdeği rolüdür. Stalin

---

* İktidarda olup da Kominform'da olmayan tek parti AEP... Onun Kominform içinde yer almamasının nedeni hakkında kesin bilgimiz yok. Kominform'un kendisinin de neden bu partilerle kurulduğunu açıklayan bir belgesi yok. Burjuva yazarları ve Enver'in "*hatırat*"ından çıkan sonuca göre, o dönemde Yugoslavya ile Arnavutluk'un bir "Balkan Federasyonu" içinde birleştirilmesi; buna bağlı olarak da partilerin de birleştirilmesi planları var. AEP'nin Kominform içinde yer almamış olması, muhtemelen bu planlara bağlıdır. Daha sonra Yugoslavya'nın yozlaşmasıyla bu plan uygulanamaz hale gelmiştir.)

önderliğindeki SBKP(B)'nin, Yugoslavya'da gelişen ve giderek partiyi ele geçiren revizyonizme karşı mücadelesi Kominform'da da yansır. Yugoslavya Komünist Partisi, Kominform üyelerinin (Yugoslavya dışındakilerin) oybirliğiyle aldığı bir kararla 1949'da Dünya Komünist Hareketinden atılır.

Alınan kararda, Yugoslavya Komünist Partisine getirilen suçlamalar şunlardır:

"–Proletaryanın öncü rolünün inkarı; köylülüğün «sosyalizmin en sağlam dayanağı olduğu» şeklinde propaganda;

–Sosyalizmin inşası sırasında sınıf mücadelesinin sertleşeceği şeklindeki Marksist-Leninist tezin inkarı; zengin köylülüğün sınıf olarak ortadan kaldırılmasının reddi; kırda ve kentte kapitalist unsurlarla işbirliğinin propagandası; «kapitalizmin barış içinde sosyalizme dönüştürülmesi» revizyonist tezinin savunulması;

–Komünist partisinin öncü rolünün reddi; devrimde öncü güç olarak halk cephesinin propagandasının yapılması;

–Parti içinde askeri bürokratik bir rejimin oluşturulması, demokratik merkeziyetçiliğin, üyelerin haklarının çiğnenmesi, parti kadrolarının devletin gizli polisi tarafından kontrol altına alınması; parti içinde eleştiri ve özeleştirinin yokedilmesi;

–SBKP'ye ve Yugoslavya Komünist Partisine eleştiri getiren diğer partilere düşmanca tavır. Eleştiriyi «iç işlere müdahale» gerekçesiyle reddetme; Sovyetler Birliği hakkında «yozlaştığı» yolunda iftira yayma; Arnavutluk'a karşı büyük devlet şovenizmi;

–Milliyetçiliğe sapma; emperyalizmle işbirliği; emperyalizmin safına geçme." (TKP/ML İçindeki İki Çizgi Mücadelesinin Bazı Belgeleri II, Bolşevik Partizan Yayınları, sayfa 231-232)

Yugoslavya örneği, faşizme karşı mücadelede işçi sınıfına ve halka önderlik eden ve bu mücadele sonucunda ülkede iktidarı ele geçiren Komintern üyesi partilerden, revizyonizmin hakim hale geldiği ilk örnek olması açısından önemlidir. Yugoslavya Komünist Partisi iktidardaki ilk revizyonist partidir,

iktidarda olup da yozlaşan ilk komünist partisidir. Dünya Komünist Hareketinin diğer parçaları, başta Stalin önderliğinde SBKP(B) olmak üzere, bu yeni tip revizyonizme karşı ideolojik mücadele yürütmüşler ve bu revizyonizmin temel görüşleri, Marksizm-Leninizmden saptığı noktalar Kominform belgelerinde tespit edilmiştir. *(Bu konuda geniş bilgi için bak. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınları II, sayfa 227-234 arası)*

Tito-Kardelyi revizyonistlerine ve tek tek komünist partileri içinde (bu arada SBKP(B) içinde de) revizyonist sapmalara karşı 1940'lı yılların sonlarında ve 50'li yılların başlarında yürütülen ideolojik mücadele ve Yugoslavya Komünistler Birliği'nin Dünya Komünist Hareketinden dıştalanması, modern revizyonizmin açıktan gelişmesini engelleyici bir faktör olmuştur.

Bütün dünyada revizyonizmin yeniden açıkça başkaldırması, Stalin'in ölümünden sonra, o zamana kadar modern revizyonizme karşı mücadelenin kalelerinden biri, en önemlisi olan SBKP içinde revizyonist çizginin hakim hale gelmesi, Dünya Komünist Hareketinin bir nevi merkezi rolünü oynayan SBKP içinde revizyonizmin hakim hale gelmesiyle olmuştur. Bu hakimiyet, Stalin öldükten üç yıl sonra yapılan XX. Parti Kongresinde Kruşçev'in kötü ünlü "XX. Parti Kongresine Rapor"unda ifadesini bulmuştur. Kruşçev'in XX. Parti Kongresine sunduğu raporda, bir dizi Marksist-Leninist ilke açıkça revizyondan geçiriliyordu. Onlar:

> " *–Marksizm-Leninizmin çağ konusunda öğretisini tahrif etmişlerdi.*
>
> *–Marksizm-Leninizmin savaş ve barış görevini yok etmişlerdi.*
>
> *–Yarı-sömürge ülkelerde demokratik devrim görevini yok etmişlerdi.*
>
> *–Sosyalist ülkelerde «ekonomik gelişme»nin esas olduğu tezini ortaya atmışlardı.*
>
> *–Proleter dünya devrimini tasfiye etmişler, barışın korunmasını en önemli görev ilan etmişlerdi.*

–ABD, Fransız ve İngiliz emperyalizmiyle işbirliğini temel siyaset olarak tespit etmişlerdir.

–Barış içinde birarada yaşamayı dış politikalarının temeli ilan etmişlerdi.

–Barış içinde ekonomik yarış; yetişme ve geçmeyi politikalarının merkezine koymuşlardı.

–Bir dizi yarı-sömürge ülkeyi bağımsız ilan etmişlerdi.

–Yugoslavya'yı sosyalist kardeş devlet ilan etmişlerdi.

–Marksizm-Leninizme saldırılarını, Stalin'in kişiliğine saldırılarıyla birleştirmişlerdi.

–Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin ekonomilerinde geri dönüşün teorik temelini ortaya koymuşlardı." (TKP/ML İçindeki İki Çizgi Mücadelesinin Bazı Belgeleri II, sayfa 261)

Dünya Komünist Hareketinin başını çeken, o zamana kadar yolgöstericiliğiyle Dünya Komünist Hareketi içinde haklı bir otoriteye sahip SBKP'nin, şimdi bu otoritenin gölgesinde revizyonist bir çizgiyi Dünya Komünist Hareketine *"değişen şartlara uygun"* bir çizgi olarak sunması ve dayatmaya kalkması; açıktır ki, Marksist-Leninistleri çok güç bir sınavla karşı karşıya bırakmıştır.

Getirilen yeni tezlerin yanlışlığı görülse bile, bu tezleri getirenlerin SBKP otoritesini kullanmaları, bu tezlere karşı çıkılmasını güçleştiriyordu. Bir de içinde bulunulan durumda varolan soğuk savaş şartları; Sovyetler Birliği'nin sosyalist kampın önde gelen devleti olarak emperyalistlerin sürekli tehdidi altında bulunması olgusu; sosyalist kampın yaşayabilmesi için karşılıklı destek, dayanışma zorunluluğu ve bunları Kruşçev revizyonistlerinin demagojik bir biçimde ustaca kullanmaları; adeta her açık ve kamuoyu önündeki eleştiriyi en baştan "emperyalizme hizmet" şeklinde gösteren bir atmosfer yaratmaları, Marksist-Leninistlerin durumunu daha da güçleştiriyordu.

Bütün bunlara rağmen, sözkonusu olan Marksizm-Leniniz-

min temel tezlerine bir saldırıydı. Bazı noktalarda çok açık olarak Dünya Komünist Hareketinin bir bölümünün doğrudan mahkum edilmesine katıldığı, bir bölümünün de desteklediği Yugoslavya revizyonistlerinin tezlerinin yeniden piyasaya sürülmesi sözkonusuydu. Böyle bir durumda, Marksist-Leninistlerin açık ve kamuoyu önünde ilkesel ideolojik mücadeleyle bu tezleri geri çevirmeleri gerekliydi.

Ama ne XX. Parti Kongresi içinde, ne de sonrasında, XX. Parti Kongresi hakkında tavır takınılan belgelerde, **hiçbir komünist partisi**, Kruşçev revizyonistlerinin Marksizm-Leninizme saldırı anlamına gelen tezleriyle **genel bir hesaplaşmaya girmedi.**

Daha sonra Kruşçev revizyonizmine karşı (belli ölçüde de olsa) direnişin başını çeken ÇKP ve AEP'nin Kongreye katılan delegasyonları; **XX. Parti Kongresi içinde**, Marksizm-Leninizme yapılan saldırılar karşısında sessiz kaldılar. Bu **saldırıları** suskunlukla **geçiştirdiler** ve evet, daha da kötüsü, yer yer XX. Parti Kongresini onaylayan konuşmalar ve yazılarla **onayladılar.**

XX. Parti Kongresi'nin hemen ertesinde yapılan **AEP III. Parti Kongresi** ve **ÇKP VIII. Parti Kongresi'nde**, SBKP XX. Parti Kongresi'nin revizyonist çizgisi **onaylandı** ve bu partiler de çizgilerini önemli ölçüde XX. Parti Kongresinin çizgisine adapte ettiler.

XX. Parti Kongresi'nin ertesinde, ÇKP Merkez Komitesi Siyasi Bürosu adına yayınlanan (5 Nisan 1956 tarihli) "Proletarya Diktatörlüğünün Tarihi Tecrübeleri Üzerine" ve "Proletarya Diktatörlüğünün Tarihi Tecrübeleri Üzerine Biraz Daha" (29 Aralık 1956) başlıklı yazılarda, **bir tek noktada**, Stalin'in Kruşçev revizyonistlerinin yaptığı gibi bütünüyle reddedilmesi noktasında, ÇKP'li yazarlar kendilerini –adını vermeden, açıkça söylemeden– SBKP'den ayırma ihtiyacı duymaktadırlar. Ama Stalin'e bu yazıda getirilen eleştiriler, Kruşçev revizyonistlerinin eleştirileriyle önemli ölçüde uyum içindedir. *(Bu iki yazının değerlendirmesi hakkında bak. H. Yeşil, "Mao Zedung ve Çin Devrimi", Dönüşüm yayınları, Ocak 1993, İstanbul, sayfa 253-259)*

Yani XX. Parti Kongresi sırasında ve hemen sonrasında Kruşçev revizyonistleri meydanı boş bulmuşlardı. Onların revizyonist tezlerine en baştan

tutarlı ve kararlı bir şekilde karşı çıkan olmamıştır. Bunun, yalnızca o günkü şartlarla açıklanması kesinlikle yetersizdir. Bu durum, açık bir şekilde diğer partiler içinde de revizyonizmin önemli ölçüde geliştiğinin de bir belirtisidir aynı zamanda.

Kruşçev revizyonistleri, XX. Parti Kongresi'nde ortaya koydukları yeni revizyonist çizgiye daha büyük bir otorite kazandırmak amacıyla "Sosyalist Ülkelerin Komünist ve İşçi Partileri temsilcilerini" 1957 Kasım'ında bir konferansa çağırdılar.

Bu konferasın önemi, daha sonra Kruşçev revizyonizmine karşı direnişin başını çeken ÇKP'nin, uluslararası bir forumda Kruşçev revizyonizmiyle hemfikir olmadığı noktalarda bir mücadele yürütmesidir. Bu mücadele sonucunda, ortaya her iki tarafın da "Marksist-Leninist belge" diye değerlendirdiği bir uzlaşma formülü olan ortak belge çıkmıştır.

ÇKP'nin ve AEP'nin daha sonra Marksist-Leninist temel belge olarak atıfta bulunduğu bu belge, gerçekte Marksist-Leninist bir belge değildir. İçindeki Marksist-Leninist görüşler, revizyonist temelin, özün üstünü örten incir yaprağı görevini gördüğü bir belgedir. Esas işlevi SBKP XX. Parti Kongresi'nin görüşlerinin şimdi "enternasyonal" bir otoriteye dayanarak savunulmasına hizmet olmuştur. *(Bu konuda geniş bilgi için bak. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, sayfa 262-280)*

Yani 1957'de de Kruşçev revizyonizminin Marksizm-Leninizme saldırı anlamına gelen tezleriyle bütünlük içinde ve köklü bir hesaplaşma olmamıştır.

Aynı şey 1960'da yapılan Dünya Komünist ve İşçi Partileri Konferansında da gerçekleşmemiştir. *(Geniş bilgi için bak. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınlar II, sayfa 281-304)*

Kruşçev modern revizyonistlerinin tezleriyle ilk bütünlüklü ve köklü **hesaplaşma denemesi**, Kruşçev revizyonizmi SBKP'de iktidarını iyice sağlama aldıktan, Dünya Komünist Hareketi içinde de **kesin hakimiyetini kurduktan** ve dışta da **pratik** bazı karşı-devrimci adımlar attıktan sonra, ÇKP Merkez Komitesinin 1963 Haziran'ında SBKP Merkez Komitesine gönderdiği ve aynı zamanda kamuoyu önünde yayınladığı "Uluslararası Komünist Hareketin Genel Hattı Hakkında Teklif" ve bu teklifte savunulan

görüşleri detaylandırmaya çalışan ve 1963 Eylül'üyle 1964 Temmuz'u arasında yayınlanan dokuz yorumda yapılmıştır. *(Bak. "Polemik", İnter Yayınları, Temmuz 1988, İstanbul)*

"Büyük Polemik Belgeleri" olarak adlandırılan bu belgelerde, ÇKP Merkez Komitesi, Kruşçev modern revizyonizmi ortaya çıktıktan o zamana dek, ilk defa, o çizginin alternatifi **bir çizgiyi** bütünlük içinde ve Kruşçev revizyonizminin görüşleriyle doğrudan, açık, kamuoyu önünde polemik içinde ortaya koymaya çalışmıştır.

Bu hesaplaşma, gerçekten Kruşçev revizyonizmiyle yeterli bir hesaplaşma olsaydı; eğer bu hesaplaşma belgelerinde Kruşçev revizyonizminin tüm temel revizyonist tezleri Marksist-Leninist ilkelere dayanılarak geri çevrilmiş olsaydı; ortaya konan belge gerçekten **Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisi olma niteliğini taşıyan teorik olgunlukta, ideolojik sağlamlıkta; siyasi berraklıkta** olsaydı; Kruşçev revizyonizmiyle ideolojik hesaplaşmanın temelde ve esas itibariyle uluslararası planda tamamlandığını söyleyebilirdik.

Bu noktadan itibaren yapılması gereken şey, her ülkede Marksist-Leninistlerin bu genel çizgiyi temel alarak kendi ülkelerindeki revizyonizmle hesaplaşması olurdu. Bu noktadan itibaren uluslararası planda Marksist-Leninist Hareketin birliği için yapılması gerekli olan şey, varolan ideolojik-siyasi birlik temelinde (Genel Hat, program olarak kabul edildiği zaman, ideolojik-siyasi birlik sorunu esasta çözümlenmiş kabul edilmek zorundadır) örgütsel birliğin sağlanmasına ağırlık vermek olurdu.

Ama sözü geçen belgelerde, Kruşçev modern revizyonizmiyle girişilen **hesaplaşma denemesi**, onun bütün temel revizyonist tezlerini Marksist-Leninist ilkelere dayanarak geri çeviren bir nitelikte değildi; formüle edilen çizgi, Uluslararası Komünist Hareketin genel çizgisi olarak adlandırılabilecek teorik olgunlukta, ideolojik sağlamlıkta, siyasi berraklıkta bir çizgi değildi.

Bu çizgi, bazı noktalarda Kruşçev revizyonizmine doğru eleştiriler getirmesine rağmen; kendi içinde Marksizm-Leninizmden sapma olan bazı görüşleri de barındırıyordu. XX. Parti Kongresi'nin çizgisinden ve esas olarak onların onaylanması anlamına gelen 1957-1960 Bildiri ve Deklarasyonlarından **köklü** bir kopma yoktu; geçmişte yapılan hatalarla **kök-**

lü bir özeleştirici hesaplaşma yoktu. Bu belgelerin önemi, öncelikle Kruşçev revizyonizmine karşı ilk defa açık bir direnişin kamuoyu önünde ifade edilmesinde yatmaktaydı. Bu belgeler gerçekten mektubun başlığında ifade edildiği gibi "Genel Hat Hakkında Bir **Teklif**" olarak kabul edilseydi; Kruşçev revizyonizmine açık cephe alan parti ve gruplar bu teklif üzerinde yürütecekleri ideolojik mücadeleyle bu teklifte varolan hata, sapma ve eksiklikleri giderebilselerdi; o zaman bu belgeler modern revizyonizme karşı mücadelede, ondan kopmanın bir ilk adımı olarak çok daha olumlu bir rol oynamış olurlardı.

Böyle olmadı. Açık mektup ve dokuz yorum, modern revizyonizmden köklü kopmanın yeterli belgeleri olarak kabul edildi. Bu temelde revizyonist partilerden kopmalar oldu; yeni Marksist-Leninist gruplar ve partiler ortaya çıktı. **Dünya Komünist Hareketi "Genel Hat Hakkında Teklif"teki çizgi temelinde ve ÇKP ve AEP etrafında yeniden şekillendi.**

Örgütsel kopuş, köklü bir ideolojik kopuş olmadan gerçekleşti. Eğer bu bilince çıkartılıp, ideolojik kopuştaki eksiklik daha sonra giderilseydi, bu, onca zarar vermezdi. Ama bu da yapılmadı.

1960'lı yıllarda, "Genel Hat Hakkında Teklif" üzerinde yeniden şekillenen Dünya Komünist/Marksist-Leninist Hareketinin merkezi durumuna gelen, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki gelişmelerin ve özellikle Büyük Proleter Kültür Devriminin etkileri bütün dünyayı sardı. Bu devrime damgasını vuran, modern revizyonizme "sol" tepkinin ifadesi olan "Mao Zedung Düşüncesi" şeklinde ifade edilen, içinde Marksizm-Leninizmden çok önemli sapmaları da barındıran bir çizgi, Kültür Devrimi sonrasında yeni şekillenen dünya Marksist-Leninist Hareketinin ideolojik-siyasi temeli haline geldi.

"Mao Zedung Düşüncesi"* modern revizyonizmin bir dizi görüşlerine karşı Marksist-Leninist bir temelde karşı çıkarken; bazı noktalarda da açıkça Marksizm-Leninizmden sapma olan görüşleri, Marksizm-Leninizm adına, evet Marksizm-Leninizmin *"daha üst düzeye yükseltilmesi"* adına savunuyordu. O, polemik belgelerinde bir anlamda başlatılan mücadeleyi esasta derinleştirmedi. Bu yüzden, bu dönemde de Dünya Marksist-Leninist Hareketi sağlam bir temele oturmadı. Modern revizyonizmle **köklü** hesaplaşma yine gerçekleşmedi.

Kruşçev tipi modern revizyonizmle hesaplaşma tamamlanmamıştı. Bunun yanında ortaya yeni mücadele görevleri çıkmıştı. En önemlisi, Marksist-Leninist Hareketin **kendi safları içinde** ortaya çıkan Mao Zedung Düşüncesinin sapmalarıyla ideolojik mücadele ve hesaplaşma hayati önemdeydi. Ama bu görev de yerine getirilmedi.

Bu ideolojik mücadele görevlerinin bilince çıkartılmaması ve çözülmemesi, yeni biçimlenen Dünya Marksist-Leninist Hareketi açısından felaketli sonuçlara yolaçtı.

"Mao Zedung Düşüncesi", Kültür Devrimindeki içeriğiyle bir süre Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde hakimiyetini sürdürdükten sonra; Dünya Komünist Hareketinin merkezi durumuna gelen Çin Halk Cumhuriyeti'nde, ÇKP'de yeni bir "teori", "Üç Dünya Teorisi" ortaya çıktı. Bu "teori" Kruşçev revizyonizminin bir dizi temel tezi üzerinde yükselen, onun bir nevi devamı

---

* Ülkemiz Bolşevikleri 1979 sonunda "Mao Zedung Düşüncesi"ni değerlendirdikleri bir yazıda *(Bak. Bolşevik Partizan Belgesel Yayınları II, sayfa 19-42)* şöyle bir genel değerlendirme yaptılar:
"Bir bütün olarak toparlarsak, «Mao Zedung Düşüncesi»;
–Proleter dünya devriminin yolu hakkında, Çin devriminin yolunu genelleştirerek, anti-Marksist bir pozisyonda durmaktadır;
–«Yeni çağ» adı altında Leninizmi reddetmektedir;
–Kitle çizgisini savunma adına, kendiliğindenciliği savunmaktadır;
–Proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesinin sürdürülmesini, burjuvazinin sınıf olarak varlığına bağlamaktadır;
–Büyük Proleter Kültür Devrimi genelleştirilerek, «revizyonizmin kaçınılmazlığı» sonucuna varılmaktadır;
–«Mao Zedung Düşüncesi», Marx, Engels, Lenin, Stalin'in görüşlerinin yerine geçirilmekte, onların «en yüksek noktası» olduğu iddia edilmektedir.
Bütün bunlar «Mao Zedung Düşüncesi» denen teorinin, Marksizm-Leninizmden bir sapma olduğunu ortaya koymaktadır. «Mao Zedung Düşüncesi», «Marksizm-Leninizmin en son aşaması» olma iddiası altında Marksizm-Leninizmin inkarıdır. «Mao Zedung Düşüncesi», yalnızca bu kavram, Mao Zedung'un görüşlerini Marksizm-Leninizmden kopardığı için değil; bizzat bu kavramın içeriği anti-Marksist-Leninist olduğu için reddedilmelidir."
Daha sonraki tartışmalar içinde gelen eleştiriler ışığında, yapılan bu değerlendirmenin **tek yanlı**, Mao Zedung Düşüncesinin yalnızca Mark-

olan, modern revizyonist bir "teori"ydi. *(Bu konuda bak. "Üç Dünya Teorisi"nin değerlendirilmesi, Partizan sayı 1, 1978 İstanbul)*

Dünya Marksist-Leninist Hareketinin kendi saflarında ortaya çıkan bu modern revizyonist teoriye karşı mücadele, yeni saflaşmaları beraberinde getirdi.

Mao Zedung'un ölümünden hemen sonra ÇKP'de revizyonistler bir saray darbesiyle ÇKP merkezindeki devrimci kanadı* tasfiye ettiler ve iktidarı bütünüyle ele geçirdiler.

ÇKP bu noktadan itibaren yozlaşma yönünde çok hızlı ve büyük adımlar attı. "Üç Dünya Teorisi"ni bütün karşı-devrimci siyasi sonuçlarıyla birlikte saldırgan bir şekilde savundu. Daha önce Kruşçev revizyonizmine karşı çıkan parti ve grupların önemli bir bölümü, bu yozlaşma yönünde hızla ilerleyen ÇKP etrafında saf tuttular.

---

sizm-Leninizmden sapan yanlarını tespit eden ve onları alt alta dizerek genel değerlendirme yapan bir tespit olduğu, böyle bir genel tespitin yanlış olduğu sonucuna varıldı. Gerçekten de "Mao Zedung Düşüncesi", o günkü dönemde modern revizyonizmle çatışma içinde merkezi bir dizi noktada da, "Mao Zedung Düşüncesi" örneğin, proletarya diktatörlüğü konusunda, onun burjuvaziye karşı topyekün saldırı olduğu düşüncesini savunuyordu, vb.

"Mao Zedung Düşüncesi", modern revizyonizmle çatıştığı bir dizi noktada, Marksizmin devrimci özünü savunmak durumundaydı. O, bir dizi yanlışı, sapmayı da içinde barındırıyordu, buna rağmen bütünlük içinde ele alındığında, 1960'lı yıllarda, Marksizm-Leninizmi temsil ediyordu.

Kültür Devriminin "Mao Zedung Düşüncesi", bu niteliğiyle Birinci Dünya Savaşı içinde "sol" komünizme benzemektedir; "Mao Zedung Düşüncesi" savunucuları da, Birinci Dünya Savaşının "sol" komünistlerine benzemektedir. (Buradaki önemli fark, Birinci Dünya Savaşındaki "sol" komünistlerin yanında, onlarla dolaysız ideolojik mücadele içinde onlara yol gösteren alternatif Leninist çizginin varlığı olgusudur. 1960'lı yıllarda, pratikte "Mao Zedung Düşüncesi"nin yanlışlarına karşı mücadele eden Leninist bir çizgi yoktur.) Nasıl ki; "sol" komünizme karşı ideolojik mücadele verildikten sonra, hatalarda ısrar edip; hataları ve sapmaları teori seviyesine yükseltmeye kalkanlar daha sonra komünist olarak değerlendirilmemişse; bugünün Mao Zedung Düşüncesi savunucularının –ki bir bölümü artık kendine açıkça "Maoist" demektedir– çok önemli bir bölümü de Marksist-Leninist

"Üç Dünya Teorisi"ne tavır takınan gruplar ve partiler, bu yeni saflaşmada "Dünya Marksist-Leninist Hareketi"ni oluşturdular. Ama "Dünya Marksist-Leninist Hareketi" içinde de "Üç Dünya Teorisi"nin nasıl reddedilmesi gerektiği konusunda ayrılıklar vardı. Ülkemiz Bolşevikleri o zamanlar kardeş örgütleri olan AMLP, WBK, GDS ile birlikte; "Üç Dünya Teorisi"nin bütün tezleri ve kökleriyle reddedilmesini savunuyor; "Üç Dünya Teorisi"ne karşı mücadelede derine inilmesini, "Üç Dünya Teorisi"nin köklerinin bulunup çıkarılmasını, ideolojik mücadelenin "Üç Dünya Teorisi"nin köklerinin bulunduğu Kruşçev modern revizyonizmine kadar ilerletilmesini, derinleştirilmesini talep ediyorlardı. *(Bkz. 1978 AMLP-TKP/ML Ortak Açıklaması/ Le Ya Yayınları, 1978 İstanbul)* Bu talep, aslında modern revizyonizmle gerçekleştirilmemiş olan köklü bir ideolojik kopuş için çalışmak talebiydi.

Buna karşı "Üç Dünya Teorisi"ne karşı çıktığını söyleyen, onun bir dizi karşı-devrimci siyasi sonucuna karşı çıkan bazı parti ve gruplar, başta AEP olmak üzere; geçmişte modern revizyonizme karşı verilen mücadelenin soruşturulmasına karşı çıkmakta kararlı görünüyorlardı.

AEP, 1978'in ikinci yarısında, Çin Halk Cumhuriyeti Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'ne yaptığı yardımları kestikten bir yıl sonra, bu kez Mao Zedung'un ve Çin Komünist Partisi'nin hiçbir dönem komünist olmadığı anlamına gelen ve Enver Hoca'nın "*hatırat*"mda yeraldığı söylenen yeni değerlendirmelerle piyasaya çıktı.

Bu kez, Mao Zedung'un ve ÇKP'nin hata ve kazanımlarının değerlendirilmesi noktasında yeni bir saflaşma ortaya çıktı. Bu saflaşmada da bir kez daha modern revizyonizmden köklü kopuş olmamasının nerelere götüreceği görüldü. AEP ve onun etrafındaki partiler, bir dizi noktada, Kruşçev modern revizyonizminin "halledildiği" sanılan tezlerini, yeni

---

* Bu kanat hakkında tam bir değerlendirme yapmak, belgelerin azlığı gözönüne alındığında oldukça zor. Yine de varolan az sayıda belgeden çıkan, bunların ÇKP içinde Marksizm-Leninizme en yakın kanat olduklarıdır.

elbiseler giydirerek piyasaya sürdüler.

(Mao Zedung değerlendirmesi için bak. H.Yeşil, Mao Zedung ve Çin Devrimi, Dönüşüm Yayınları, Ocak 1993, İstanbul; AEP değerlendirmesi için bak. H. Demirkapı, AEP Değerlendirmesi, Dönüşüm Yayınları, Kasım 1991, İstanbul)

ÇKP ardından AEP de yozlaştı, revizyonistleşti.

Rus sosyal-emperyalizminin ve onunla birlikte onun önderliğindeki kampın çökmesi ertesinde, Marksizm-Leninizm adına konuşan kimi gruplar, *"eski bölünmeleri"* bir kenara bırakma önerileriyle ortaya çıkıyor. Bu, Dünya Komünist Hareketinin tarihinden çıkarılmaması gereken bir sonuçtur!

Yukarıda kısaca aktarmaya çalıştığımız modern revizyonizmin ortaya çıkışı, hakim oluşu ve ona karşı mücadele süreci çok açık bir şekilde şu gerçeği gözler önüne sermektedir:

–Dünya Komünist Hareketi içinde modern revizyonizmin **hakimiyet sürecinin bir anlamda** başlangıç noktası,* SBKP XX. Parti Kongresi'dir.

–XX. Parti Kongresi öncesinde, revizyonist bir çizgi Yugoslavya Komünistler Birliği'nin başını çeken Tito-Kardelyi kliği tarafından formüle edilmiştir. Fakat bu çizgiye karşı Marksizm-Leninizmin ilkelerini savunma temelinde verilen tutarlı ideolojik mücadeleyle bu tip revizyonizmin gelişmesi, bir dizi başka ülkede hakim hale gelmesi, o dönem için engellenebilmişti.

–XX. Parti Kongresi'nde Kruşçev revizyonistleri birçok alanda Marksizm-Leninizmin revizyonuna dayanan bütünlüklü bir revizyonist çizgiyi formüle etmişlerdir.

–Bu çizgiyle tam anlamıyla köklü bir ideolojik mücadele ve köklü bir kopuş olmamıştır.

–Modern revizyonizme karşı mücadelede yeniden biçimlenen Dünya Marksist-Leninist Hareketi, kendi içinde modern revizyonizmden tam anlamıyla köklü kopamamanın hastalık ve zaaflarını taşımaktadır.

---

* Açıktır ki, bundan anladığımız, 1956 XX. Parti Kongresi'yle modern revizyonizmin bugünden yarına ortaya çıktığı değil. Yukarda da ortaya koyduğumuz gibi, Dünya Komünist Hareketi içinde revizyonizm her dönemde var olmuştur. Ancak buna karşı mücadelede, en azından Stalin'in ölümüne dek, henüz Marksist-Leninistler SBKP'de ve bir dizi diğer partide hakim konumdadır. XX. Parti Kongresi, SBKP içinde revizyonistlerin hakimiyetini resmen tescil ettirdikleri kongredir.

–Dünya Marksist-Leninist Hareketinin kendi içindeki güncel sapmalara karşı mücadele, modern revizyonizmle köklü bir kopuş olmadığı şartlarda önplana çıkmıştır. Bu şartlarda, bu mücadelelerin derinlemesine yürütülmesi, yani modern revizyonizmle bağının kurularak yürütülmesi, yeni sapmaların kaynağına inilerek yürütülmesi gerekliydi ve gereklidir.

MODERN REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELE HEM ULUSLARARASI PLANDA, HEM DE TEK TEK ÜLKELERDE VERİLMELİDİR

Yukarıda, modern revizyonizme karşı ideolojik mücadelenin başlanmış ve fakat tamamlanmamış olduğunu söyledik. Bu ne demektir? İdeolojik mücadelenin tamamlanmasından anlaşılan nedir? İdeolojik mücadele sürekli değil midir? Bu anlamda, tamamlanmaktan sözetmek yanlış değil midir? Bu mücadelenin tamamlanmasından hangi noktada sözedebiliriz? Şimdi önce bu sorulara cevap arayalım.

Marksizmin, önce Marksist olmayan akımlara karşı; daha sonra Marksizm adına ortaya çıkan revizyonist akımlara karşı mücadele tarihi gözden geçirildiğinde şunları görmek mümkündür:

Marksizmin henüz hakim olmadığı dönemde, "sosyalist hareket" içinde kendi hakimiyetini kurmak için, diğer sosyalist ideolojilere karşı mücadele yürüttüğü dönemde, bu mücadele, öncelikle Marx ve Engels'in eserlerinde ifadesini bulmuştur. Marx ve Engels, ideolojik hesaplaşmayı Marksizm'in bir dizi temel eserinde yürütmüşlerdir. Bu hesaplaşma sonucudur ki, Marksizm tek bilimsel sosyalist akım olarak, işçi sınıfı hareketi içinde kendini kabul ettirebilmiştir.

Kapital gibi bir eser, burjuva ekonomi bilimiyle –bu arada o döneme kadar sosyalist sayılan "düşünür"lerin ekonomi konusundaki yanılgılarıyla da– şimdiye dek aşılmamış köklü bir hesaplaşmadır. Bu eserle Marksist Politik-Ekonomi bilimi yaratılmış; o dönemin bütün yanlış ve yanılgılarıyla **kesin**

hesaplaşma yapılmış; bu anlamda bu noktada ideolojik mücadele **tamamlanmıştır.** Bütün Dünya Marksistleri bu esere dayanarak, kendi ülkelerinde Marksizm düşmanlarıyla (Marksizm adına konuşanlarla da) hesaplaşabilir; bu esere dayanarak kendi ülkelerinde sosyoekonomik yapıyı çözümleyebilir, vb.

"Anti-Dühring" gibi bir eser, sosyalizm adına ortaya çıkan idealist felsefeyle köklü bir hesaplaşmadır. Bu esere dayanarak bütün ülkelerde Marksistler kendi ülkelerinde Marksizm adına ortaya çıkan benzer "felsefi" saçmalıklara karşı mücadele edip onları tarihin çöplüğüne atabilirlerdi. Bu anlamda, bu noktada da ideolojik mücadele "tamamlanmış"tır.

"Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi"; Marks'ın ve Engels'in (ikincisi yalnızca Engels'in) Marksizm adına ortaya çıkan yanlışlarla, öncelikle siyasi planda köklü bir hasaplaşmasıdır. Buna dayanarak her ülkede Marksistler kendi ülkelerindeki Marksist olmayan düşüncelere karşı müadele edebilirler.

Marx ve Engels'in yaşadığı dönemde, onlar Marksist bilimi, o bilime karşı olanlara karşı polemik içinde ortaya çıkarmış; o bilimin karşısında ortaya çıkan esas akımların en öne çıkan temsilcileriyle ideolojik alanda hesaplaşmışlardır. Onlar, bu anlamda Marksizmin düşmanlarıyla mücadelede genel çerçeveyi çizmiş, hesaplaşmayı, ideolojik mücadeleyi uluslararası planda ve somut olarak da tartıştıkları şu veya bu ülke için tamamlamışlardır. Böyle bir durumda, tek tek ülkeler Marksistleri için yapılması gerekli olan, kendi ülkesinde Marksizmi "uygulamak" ve kendi ülkesindeki sapmalarla, çizilmiş olan genel çizgi temelinde mücadele etmektir.

Marx-Engels sonrası dönemde, bir yandan Marksizmin savunulması, onun revizyondan geçirilmesine karşı çıkılması; diğer yandan Marksizmin ilerletilmesi görevi, uluslararası plan-

da esas görevler olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Marksizm artık kesin hakimiyetini kurduğu için, Marksizme düşman akımlar da Marksizm adı altında ortaya çıkmışlardır. Ve Marksizmi, hem de Marksizm adına revizyondan geçirme, revizyonizm uluslararası bir olgu haline gelmiştir. Tabii ki, bu konuda da başı çekenler ve onu izleyenler vardır. Uluslararası planda, Marksizmin revizyonizme karşı savunulması görevi, öncelikle revizyonizmin uluslararası planda en öne çıkan temsilcilerinin tezleriyle hesaplaşılmasını gerektirir.

Marx-Engels sonrası dönemde, revizyonizmin en öne çıkan uluslararası temsilcisi Bernstein'dır. Bernstein'ın ortaya koyduğu temel tezler, diğer ülkelerde revizyonizmin ideolojik kaynağı olmuştur. Alman Sosyal-Demokrat Partisi içinde öncelikle **Kautsky**, Bernstein'ın tezleriyle bir hesaplaşma sürdürmüştür. Ve bu tezleri Marx'ın ve Engels'in tezlerine dayanarak revizyonist tezler olarak mahkum etmiştir. Bu noktadan itibaren, revizyonizme karşı ideololjik mücadelede, uluslararası planda temel tezler konmuş olmaktadır. Tek tek ülkelerdeki komünistler açısından yapılması gereken, tek tek ülkelerde bu mücadelenin "ulusal revizyonizme-oportünizme" karşı mücadele içinde savunulması ve oportünizmin "ulusal" görüntülerine karşı mücadeledir.

Lenin, "Ne Yapmalı?" adlı eserinde; Bernstein revizyonizmine karşı uluslararası mücadele, zaten Kautsky önderliğinde verilmiş olduğu, bu anlamda bu mücadele tamamlanmış olduğu için; Rusya'daki ekonomistlerin ideolojik dayanağı Bernsteinizmle hesaplaşmayı genel tezler halinde özetlemekle yetiniyor ve kendi hesaplaşmasında ağırlığı kesin bir şekilde ulusal oportünizm-revizyonizme; Bernstenizmin Rusya'daki somut görüntülerine veriyor. O, bu eserde Rusya'daki oportünizm-revizyonizmle hesaplaşma içinde: a) Her türden oportünizmin mantıki temelinin kendiliğindencilik olduğunu berrak bir şekilde ortaya koyarak; b) Leninist partinin gerekliliğini ve

yapısı konusundaki görüşleri berrak bir şekilde formüle ederek sadece Rusya için değil, bütün dünyadaki Marksistler için önemli geçerli tezler ortaya koyuyor.

O'nun Rusya somutunun tartışması içinde ortaya koyduğu bu görüşler, **Marksizmin ilerletilmesi** niteliğinde olan görüşlerdir. "Ne Yapmalı?"da bu noktada getirilen görüşler, Rusya somutu tartışması içinde de getirilmiş olsa ve esas olarak Rusya'daki oportünist-revizyonistlerle hesaplaşma içinde getirilmiş de olsa; onlar uluslararası alanda da bu noktalarda oportünizmle hesaplaşmanın tamamlandığı anlamına gelen genel tezlerdir. Bu noktadan itibaren, bütün ülkelerde komünistlerin görevi, "Ne Yapmalı?"da ortaya konan genel tezler, çizilen genel çerçeve doğrultusunda kendi ülkesindeki "revizyonizm-oportünizm"le hesaplaşmaktır.

Daha sonraki gelişmede de Lenin'in Marksizm'i, öncelikle Rusya'daki oportünist-revizyonistlere karşı mücadele içinde geliştirdiğini görüyoruz. Bunun temeli, Marksizmin gelişmesinde belirleyici bir rol oynayan **menşevizmin** öncelikle Rusya'da ortaya çıkmış olmasıdır. Bu anlamda, nasıl ki Bernstein revizyonizmine karşı Almanya somutunda verilen "ulusal" ideolojik mücadele, uluslararası temeli attıysa; Rusya şartlarında da menşevizme karşı verilen "ulusal" mücadele; uluslararası alanda bu tip oportünizme karşı mücadelenin temellerini koyan "uluslararası" bir mücadeledir de aynı zamanda. Menşevizm, yeni tipte bir oportünizmin uluslararası plandaki en öne çıkan biçimidir.

İşte bu yüzden Lenin, örneğin "Bir Adım İleri, İki Adım Geri"de somut olarak Rusya'daki menşevizme karşı, "ulusal oportünizme" karşı savaşırken, aynı zamanda uluslararası oportünizme en büyük darbeyi vurmaktadır. Onun mücadelesi, Rusya'daki oportünizme karşı mücadelede, Leninist bir partinin örgütsel kurallarını geliştirerek, uluslararası bir nitelik kazanmaktadır. "Bir Adım İleri, İki Adım Geri", uluslararası

planda da örgütsel alanda oportünizmle hesaplaşmanın tamamlandığı eserdir. Bu noktadan itibaren, Marksistlerin yapması gereken, bu esere dayanarak kendi ülkelerinde "ulusal oportünizmleri"yle hesaplaşmaktır.

İşte bu yüzden Lenin, örneğin "Materyalizm ve Ampiriokritisizm"inde, somut olarak **öncelikle** Rusya'daki idealistlerle hesaplaştığında; uluslararası planda da felsefi alanda o dönemde yeni türeyen yeni idealizmle hesaplaşmayı tamamlamıştır. Yapılması gereken, bu esere dayanarak "kendi" oportünizmiyle hesaplaşmaktır. Açıktır ki, her ülkede oportünizmin somut görünümlerine karşı mücadeleden çıkarılacak tecrübeler ve dersler de uluslararası tecrübeye katılacak, onu zenginleştirecektir. Ama bu, sorunun esasta çözüldüğü gerçeğini ortadan kaldırmaz.

1914 sonrası, Bolşevikler Dünya Komünist Hareketinde neredeyse yalnız kalmışlar; bu dönemde uluslararası alanda oportünizmin esas temsilcileri de Rusya'daki oportünistlerden çok, eskiden Lenin'le aynı safta yeralan Kautsky gibi "ünlü Marksist"ler olmuştur. Bu dönemde, Lenin'in eserlerinde oportünizme karşı müadelede ağırlığın Rusya dışındaki, o dönemde uluslararası oportünizmin başları haline gelmiş olanlara yöneldiğini görüyoruz.

Örneğin, Lenin'in Marksizmi Leninizm aşamasına yükseltmesinde önemli bir rol oynayan "Emperyalizm" adlı eserinde, doğrudan polemikler, öncelikle Rusya dışındaki oportünistlerle hesaplaşan polemiklerdir.

Örneğin, Lenin'in "Devlet ve Devrim"inde hesaplaştığı; örneğin Lenin'in "Proletarya Diktatörlüğü ve Dönek Kautsky"de hesaplaştığı; örneğin Lenin'in "Sol Radikalizm"de hesaplaştığı; öncelikle "ulusal" oportünizm değildir. Oportünizmin uluslararası planda başını çeken unsurlar; öncelikle Kautsky, son eserde de "sol"cudardır.

Demek ki, **uluslararası oportünizmle hesaplaşmanın**

tamamlanması, şu veya bu oportünist akımın, içinde bulunulan anda, uluslararası planda başını çeken kişi veya partinin temel tezlerinin Marksist-Leninist temelde çürütülmesi anlamına gelmektedir.

Bu, bir kişi tarafından yapılabilir, bir parti tarafından yapılabilir; yapan kişi veya parti bizzat oportünizmin merkezi durumunda olan ülkenin komünisti olabileceği gibi (ki bu durumda onun mücadelesi bir anlamda ulusal oportünizme karşı da mücadeledir); bir başka ülkenin komünisti veya komünist partisi de olabilir. Eğer her ülkede komünistlerin ona dayanarak kendi ülkelerindeki oportünizmle kesin hesaplaşmaya girebilecekleri genel tezler mücadele içinde ikna edici gerekçelerle ortaya konmuşsa, o zaman bu noktada, şu veya bu oportünizme karşı ideolojik mücadele uluslararası planda esas olarak tamamlanmıştır diyebiliriz. Bu artık, yapılması gerekenin, bu temele dayanarak kendi ülkesinde hesaplaşmak olduğu anlamına gelir.

Bundan aynı zamanda şu sonuç da çıkar: Her dönemde şu veya bu oportünizme karşı mücadelede, **öncelikle** şu veya bu tipteki oportünizmin uluslararası plandaki esas üreticisi olan kişi veya partinin temel tezlerinin çürütülmesi; **uluslararası** planda hesaplaşmanın yapılması, bir genel çerçevenin çizilmesi gereklidir. Eğer bu, o tip oportünizmin merkezi durumunda olan ülkenin komünistleri tarafından yapılmamışsa; diğer ülke komünistlerinin de oportünizme karşı mücadelede birincil görevi, bu uluslararası merkezin görüşlerini çürütmektir. Bu yapılmadan, kendi ülkesindeki, esasta uluslararası merkezden ideolojik gıdasını alan "ulusal oportünizm"le gerçekten **sonuçlandırıcı** bir hesaplaşma mümkün değildir.

Açıktır ki, uluslararası oportünizmle ulusal oportünizme karşı mücadele, karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Nasıl uluslararası planda oportünizmin esas üreticileriyle hesaplaşmadan kendi ülkesinde ulusal oportünizmle kesin

hesaplaşmanın mümkün olmadığı doğruysa; uluslararası kesin hesaplaşmanın ülkedeki oportünizmin somut görüntüleriyle hesaplaşmanın görevini çözmediği, bunun yapılması gerektiği de doğrudur. Ama birinci olmadan, ikincinin kesin sonuca vardırılması mümkün değildir.

Soruna bu bilinçle yaklaşıldığında, genel çerçevenin çizilmemiş olduğu şartlarda, Marksist-Leninistlerin oportünizme karşı mücadelede **güçlerinin esasını uluslararası alanda oportünizmin esas üreticileriyle hesaplaşmaya ayırmaları** gerektiği; kendi ülkelerindeki hesaplaşmada da her zaman bunun uluslararası plandaki oportünizmle bağını kurmaya özel önem vermeleri gerektiği ortaya çıkar.

Somutlaştırırsak: Türkiye'de, 70'li yıllarda, şimdi çökmüş olan Rus sosyal-emperyalizminin temsilciliğini yapmış olan TKP ile gerçek bir hesaplaşma, ancak Kruşçev revizyonistlerinin temel tezleriyle, uluslararası planda bir hesaplaşmayla mümkündür. Çünkü TKP'nin çizgisi, Kruşçev revizyonizminden ayrı ele alınamaz, onun Türkiye şartlarına adepte edilmişidir.

Türkiye'de DHKP'nin ve diğer küçük-burjuva "sol" devrimci örgütlerin görüşleriyle; hem Kruşçev revizyonizmiyle, hem de ona tepki olan Castro-Debray-Guevera çizgisiyle uluslararası planda hesaplaşmadan, sonuç alıcı bir şekilde hesaplaşılamaz.

Türkiye'de TDKP'nin, MLKP'nin vb. Enver Hocacı partilerin görüşleriyle, hem Kruşçev revizyonizmiyle, hem de AEP'nin –Enver Hoca dönemindeki de– kendi görüşleriyle hesaplaşmadan, sonuç alıcı bir biçimde hesaplaşılamaz.

Türkiye'de "Üç Dünya Teorisi" savunucularıyla, hem Kruşçev revizyonizmiyle, hem de ÇKP'nin bugünkü siyasi çizgisiyle kesin hesaplaşmadan, sonuç alıcı biçimde hesaplaşılamaz. vb.

Ve tabii uluslararası planda, diyelim ki, hesaplaşmanın tamamlandığı noktalarda, Türkiye'de sorun otomatikman

çözülmüş olmayacaktır. Ama temel dayanak ortaya çıkacaktır.

Ve yine açıktır ki, Türkiye'de oportünizmin-revizyonizmin somut görüntüsüne karşı mücadele, ancak uluslararası alanda o oportünizmin merkeziyle bütün noktalarda hesaplaşma **tamamlandıktan sonra** da başlamayacaktır. Süreç içinde, uluslararası planda hesaplaşılan her noktada, Türkiye somutunda da hesaplaşmayı gündeme getirmek, Türkiyeli komünistlerin görevidir.

Ülkemiz Bolşevikleri, şimdiye dek uluslararası alanda modern revizyonizme ve tüm diğer sapmalara karşı mücadelede çok önemli adımlar atmış, önemli belgeler yaratmış durumdadır. Uluslararası alandaki mücadele, ülkemizdeki revizyonist oportünist örgütlere karşı mücadeleyle paralel olarak yürütülmüştür.

Fakat atılan bütün adımlara rağmen, daha yapacak çok iş vardır...

İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ DURUM VE BU DURUMDA TEORİNİN OLAĞANÜSTÜ ÖNEMİ

Yukarıda, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin içinde bulunduğu durumu anlatırken, sözü geçen hareketin bütün tarihinde belki en zayıf dönemi yaşadığını belirtmiştik. Bütün "Sosyalist" Hareket içinde gerçek Komünistlerin bir avuç kalmış olması durumu gözönüne alındığında, durum 1914'te II. Enternasyonal'in dağıtıldığı, Komünizmin yalnızca Rusya'daki Bolşeviklerin kişiliğinde, tek tek ülkelerdeyse ihanete uymayan birkaç Komünistin ve küçük komünist grubun kişiliğinde simgelendiği duruma benzemektedir.

Fakat, kuşkusuz bu temel benzerlik yanında bir dizi noktada benzemezlik de sözkonusudur. 1914'le karşılaştırıldığında andaki en büyük olumsuz benzemezlik şudur: Bugün 1914'ün tersine, ortada ne Lenin gibi Marksizmi bütünlük içinde

kavramış ve onu yalnızca uygulamada değil, ilerletme konusunda da yenekli ve belli bir otoriteye sahip bir uluslararası önder; ne de Lenin, Stalin gibi önderleri bağrında toplayan bir önderler çekirdeğine sahip, sağlam bir örgütlenmeye, Marksizm-Leninizmi kavramış kadrolara sahip, kitlelerle bağı geniş bir Bolşevik Parti vardır. Bugün 1914'ün tersine, Dünya Marksist-Leninist Hareketini üzerinde birleştirebileceğimiz berrak bir uluslararası çizgi de yoktur.

Bunun yanında "Yaşayan Sosyalizm" adına yapılmış olanlar, bugün hâlâ ÇHC, Kore, Küba gibi ülkelerde yapılanlar; sosyal-emperyalist kampın bir iskambil kulesi gibi çöküşü vb. işçi ve emekçi yığınlar içinde sosyalizmin itibarım önemli ölçüde sarsmış, onun geniş işçi ve emekçi yığınları açısından bir çekim gücü olma durumunu zedelemiştir. İşçi ve emekçilerin ileri kesimleri arasında da –Sosyalizmin çöküşü olarak tanıtılan– Rus sosyal-emperyalizminin ve onunla birlikte sosyal-emperyalist kampın çöküşü, önemli ölçüde moral bozukluğu yaratmıştır.

Bütün bunlar, bugünkü durumun Komünist Hareketin en güçsüz dönemlerinden birini yaşadığı 1914'e bile göre çok daha kötü olduğunun; buna bağlı olarak görevlerin ağırlığının işaretleridir.

Ama 1914'e göre, bugünün avantajlı olduğu yönler de vardır. Herşeyden önce, 1914'te henüz olmayan, 1917 Ekim Devrimi'nin tecrübelerinin, Rusya'da, Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin inşasının, Çin'de Demokratik Halk Devriminin ve Büyük Proleter Kültür Devriminin, Anti-Faşist Savaş tecrübelerinin, Arnavutluk'taki Devrimin ve daha bir dizi ülkedeki devrimlerin ve milli kurtuluş savaşlarının vb. deneyleriyle zenginleşmiş; 1914'e göre çok daha yüklü bir **teorik hazineye** sahibiz. 1914'te çözülmeyecek bir dizi teorik sorun, pratiğin ortaya koyduğu bir dizi soru; pratikten yola çıkarak çözülmüş, sonuçlar teorik önermeler olarak ortaya konmuş, **Marksizm-Le-**

ninizm ilerlemiş, zenginleşmiştir. Sorun, varolan bu teorik hazineyi devrim mücadelesi için yararlı hale getirebilmektir. Bunu yaptığımızda, bütün eksiklikler giderilebilir ve bugünkü kötü durum aşılabilir.

Biz yukarıda, Marksist-Leninist Hareketin içinde bulunduğu durumu ortaya koyarken, önümüzde duran teorik görevler üzerinde de kısaca durmuştuk.

Şimdi ek olarak şunları söylemek istiyoruz:

Bugün, bizim tanıdığımız ölçüde, Marksist-Leninist grupların ve partilerin **istisnasız tümü,** parti inşalarının henüz birinci aşamasında, bir çoğu onun da çok başlarında bulunmaktadırlar. "İşçi sınıfının öncülerini" komünizm davasına kazanma görevini esas olarak çözmüş olan –bizim tanıdığımız bir Marksist-Leninist parti veya grup– bugün yoktur. Kim bu gerçeği reddediyorsa, gerçek duruma gözlerini kapıyor, hayal aleminde yaşıyordur.

Hal böyle olduğu içindir ki, bugün Marksist-Leninist grup ve partilerin **tümü açısından,** partinin kendisi merkeze konmak zorundadır.

Bugün Marksist-Leninist grup ve partilerin istisnasız tümü, parti inşasını, Komünist öncünün kazanılması çalışmasını çalışmalarının merkezine koymak zorundadır.

Öncünün kazanılması çalışması, somut olarak, Marksist-Leninist ilkelere dayanarak ülke devriminin programını yaratmak **(teori)** (ki bugün bu, Uluslararası Komünist Hareketin programını çıkarma çalışmasıyla bağ içinde ve ona bağlı olarak ele alınmak zorundadır. Buna aşağıda değineceğiz); Parti içinde birleşen kesimi sürekli Marksist-Leninist eğitimden geçirmek, onları pratik ajitasyon-propaganda faaliyeti içinde yetkinleştirmek, onları teorik ve pratik önderler olmaları için yetiştirmek **(kadro)**; en zor şartlar altında bile çalışabilen, demokratik merkeziyetçilik ilkesi temelinde inşa edilmiş bir örgütlenme yaratmak **(örgüt)** çalışmalarını içerir.

Açıktır ki, bu öncü, –ki burada öncü bizzat partinin kendisi-

dir– kitlelerden ve kendiliğinden sınıf mücadelesinden bütünüyle kopuk, kendi içinde bir yapı, bir tekke olamaz. O, en başından itibaren çalışmasının merkezine koyduğu yukardaki anlamda **"öncü"nün kazanılması çalışmasına bağlı olarak**, kendi dışında da ilkelere dayalı, sürekli bir propaganda, ajitasyon, örgütlenme çalışması yürütür. O, dışarda da çalışmasının merkezine, öncelikle ileri işçileri partiye kazanmaya yönelik **propagandayı** koyar. Çünkü bilir ki, zaferin ilk anahtarı, öncelikle işçi sınıfının ileri kesiminin Komünizme kazanılması; "öncünün ideolojik" olarak kazanılmasıdır. O, ajitasyonu ve kitlelerin mücadelesine katılmayı, kitle eylemine önderlik etme faaliyetini, partinin kendini merkeze koymak ve dışta propagandayı merkeze koymak şartıyla, gücü elverdiği ölçüde geniş bir şekilde yerine getirir.

Öncünün kazanılması çalışmasının (ki buna partinin yaratılması, kendine yeter bir güç olmaktan çıkıp, kitlelere önderlik edecek bir güce dönüştürülmesi çalışması da denebilir) somut görevlerinden sözederken, teorik çalışma konusunda *"Marksist-Leninist ilkelere dayanarak ülke devriminin programını yaratmak"* görevini tespit ettik.

Bir ülkede devrim yapabilmek için, o ülkenin somutunun Marksist-Leninist ilkelere dayanarak çözümlenmesi; ülkenin sosyoekonomik yapısının çözümlenmesi, sınıfların durumunun ve mevzilenmesinin çözümlenmesi, ülkenin tarihi, kültürel, milli vb. bir dizi özelliklerinin çözümlenmesi ve ülke devriminin programının çıkarılması gerektiğini; bilimsel bir temele ve çözümlemelere dayanan bir program olmadan, proletarya önderliğinde devrim yapmanın mümkün olmadığını, bu bağıntıda "Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamayacağını" sanırız kendine Marksist-Leninist diyen herkes kabul etmek zorundadır.

O halde, şu soruyu sormak gerekir: Bugün Marksist-Leninist hangi grup ve partinin, Marksizm-Leninizmin ilkeleri

ışığında kendi ülkesini bilimsel bir çözümlemesi ve bu temelde bilimsel bir programı vardır? Biz bu soruya tanıdığımız programların ya da programatik açıklamaların büyük çoğunluğu bağlamında şu cevabı veriyoruz:

Bugüne dek ortaya konmuş olan programların veya programatik açıklamaların büyük çoğunluğu, bir dizi noktasında esasta, ülke somutunun Marksist-Leninist ilkeler ışığında somut incelenmesinin ürünü olmaktan çok, şu veya bu ölçüde ülke somutunun "Marksist-Leninist ilke" olarak kabul edilmiş, gerçekte Marksist-Leninist ilke olmayan belli şablonlara sıkıştırılmasının ürünüdür. Tek tek ülke devrimlerinin programlarının temel taşları olabilecek noktalar, ancak Büyük Polemik içinde tartışma noktası olmayan, bu yüzden de incelendiğinde Marksist-Leninist klasiklere dayanmak zorunlu olan noktalarda, ilkelere dayalı olarak ülke somutu incelendiğinde ortaya çıkmıştır. Örneğin İbrahim Kaypakkaya yoldaşın "Kemalizm" ve "Türkiye'de Milli Mesele" ile ilgili özde doğru görüşleri böyle bir çalışmanın ürünüdür. Ama onun Türkiye'de örneğin sosyo-ekonomik yapı; örneğin halk savaşıyla ilgili getirdiği görüşler, Türkiye somutunun incelemesinden çok, Mao Zedung Düşüncesi'ne göre bütün *"yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde olması gereken"*in Türkiye'ye adapte edilmesinin ürünüdür.

Bunun böyle olması da gayet anlaşılır bir şeydir. Çünkü yeni Marksist-Leninist gruplar ortaya çıktıklarında yanlış bir varsayımdan hareket etmişlerdi. Kruşçev revizyonizmine karşı Marksist-Leninist Hareket yeniden şekillendiğinde; Marksist-Leninistler, Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin programının varolduğu (varolan programın Marksist-Leninist ilkelerin savunulması temelinde bir program olduğu) ve modern revizyonizme karşı mücadelede varolan programın uluslararası planda bu mücadeleyi kapsayan, tamamlayan bir program olduğunu varsayıyorlardı. Hal böyle olunca da, tek tek ülkeler-

deki komünistlere düşen görev, tabii bu uluslararası program temelinde, kendi ülkelerindeki devrim programını çıkarmak, mücadeleye atılmaktı. "Marksist-Leninist ilkeler" 1964 şartlarında modern revizyonizme karşı mücadele içinde "Genel Hat"ta yansımıştı! Daha sonra Büyük Proleter Kültür Devrimi bu ilkeleri daha da zenginleştirmişti! Yapılması gereken, varolan, formüle edilmiş olan bu "ilkeleri", kendi ülkesinde uygulamaktı! Ve Marksist-Leninistler bunu yaptılar! Ve bunu yaparak yanlış yaptılar. Çünkü yola çıktıkları varsayım yanlıştı. Temel olarak alınan görüşler, birçok noktada Marksizm-Leninizmden sapmaları barındırıyordu. Bu sapmalar, tartışma, ideolojik mücadele içinde aşılabilirdi. Ama bu temel üzerine tartışma ve ideolojik mücadele yürütülmedi.

Öyle bir durumdu ki, tek tek ülkelerdeki Marksist-Leninistler, "Marksist-Leninist ilkeler" adına birtakım yanlışlara da dayanarak program üretiyorlar, buna bağlı bir pratik yürütüyorlardı. Hareketin genelinde, teorinin korkunç bir küçümsenmesi, pratik harekete tapmanın ve kitle çizgisi adına geliştirilen bir kitle kuyrukçuluğunun en ilkelleri de dahil olmak üzere çeşitli biçimleri hakimdi. Tek tek bir dizi ülkede devrimci durumun varlığı ve Marksist-Leninist partilerin aktif hareket içinde yer almaları, onların saflarını gittikçe genişletiyor, ama bu teorik seviyenin daha da düşmesi pahasına oluyordu.

Bu durum, ancak alınan ağır yenilgiler sonucu, kısa süreli devrim beklentilerinin gerçekleşmemesi sonucu belirli bir değişikliğe uğramıştır. Sonuçta bir zamanlar korkunç güçlü görünen partiler bir avuç kalmıştır. Birçokları yenilgiler üzerine köşelerine çekilmiş, Marksizm-Leninizmin yanlışlığı üzerine ahkam kesmeye başlamışlardır. ÇKP'nin yozlaşması, ardından AEP'nin yozlaşması, Rus sosyal-emperyalizminin çökmesi durumu daha da kötüleştirmiş; bu olgular birçok "eski" "Marksist-Leninist" açısından, Marksizm-Leninizmle revizyonizmin

her türü arasındaki uzlaşmazlıkları ortadan kaldırmanın aracı olarak kullanılmaya çalışılmıştır ve çalışılmaktadır.

Bugün gelinen yerde, **Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisinin olmaması** noktasında büyük bir değişiklik yoktur. Bazı Marksist-Leninist parti ve gruplar, bu eksikliği bilinçli olarak tespit etmişler, böyle bir programın yaratılması için belli çalışmalara girişmişlerdir. (Örneğin 1957-1960 Deklarasyonlarının değerlendirilmesi, Mao Zedung'un değerlendirilmesi, '63 polemiklerinin değerlendirilmesi, SBKP/ B XX. Parti Kongresi'nin değerlendirilmesi çalışmaları gibi...)

Ama bu çalışmalar, henüz (herbiri kendi içinde Dünya Marksist-Leninist Hareketinin temeli olabilecek bir dizi doğru tezi taşımasına rağmen) Dünya Marksist-Leninist Hareketinin bütünlüklü bir çizgisini oluşturacak seviyede tartışılıp, "kolektif, ortak çizgi" haline gelmemiştir.

"Marksist-Leninist ilkelerin" içinde bulunulan anda en önemli noktalarda savunulması, aktüel mücadelede Marksizm-Leninizm düşmanlarıyla hesaplaşma temelinde ortaya konması anlamında "Uluslararası Komünist Hareketin genel hattı, çizgisi, programı..." olmadığı şartlarda, tabii ki tek tek ülkelerdeki komünistlerin kendi ülkelerinin programını ortaya çıkarmaya çalışmaları, tek ayak üzerinde yürüyen bir çalışmadır. Bu çalışma, yukarıda tespit ettiğimiz gibi, ancak "Marksist-Leninist ilkeler" ışığında yapıldığı zaman doğru sonuçlar verir.

"Marksist-Leninist İlkeler"in uluslararası planda, içinde bulunulan anda kazandığı somut anlam ise, öncelikle Dünya Komünist Hareketinin ortak çizgisi, programıdır. Örneğin Komintern Programı, 1928'e dek gelişen Marksizm-Leninizmin temel görüşlerini, birçok noktada aktüel oportünizm-revizyonizmle hesaplaşma içinde ortaya koymuş; bütün dünya Komünistleri için geçerli bir genel hat koymuştur. Bu noktadan itibaren tek tek ülkelerdeki komünistlerin elinde bir çerçeve, kendi ülke programlarını çıkarma çalışmasında çıkış noktası alacakları,

dayanacakları bir genel program vardır.

Açıktır ki, Marksizm-Leninizm bu programla sınırlı değildir. Açıktır ki, bu program herşey değildir. Yine bu programa gelene kadar da, tek tek ülkelerde komünistlerin çıkış noktası alacakları ilkeler –programatik bir dizi belgede formüle edilmiş biçimde– vardır. Fakat böyle bir program, artık genel doğruların andaki anlamlarım kolektif bir tartışma sonucu formüle eden, kendi içinde sistemli bir belgedir. Ve bu haliyle tek tek ülkelerdeki komünistlerin kendi ülke devrim programlarım çıkarmada da dayanabilecekleri bir ortak belgenin en olgun, en mükemmel biçimidir. Böyle bir belgenin olmadığı şartlarda, tek tek ülke komünistlerinin de önünde duran görev, böyle bir genel çizgiyi, programı ortaya çıkarabilme için yapılan çalışmaya, **bütün teorik çalışmaları içinde ağırlık vermektir**.

Bugün tek tek Marksist-Leninist ilkelerin modern revizyonizme karşı mücadele içinde yeterli bir açıklıkta ortaya konmuş olduğu noktalar vardır. (Bunu ille de bizim kendimizin ortaya koymuş olmamız gerekmez.) Marksist-Leninist ilkelerin yeterli bir açıklıkla ortaya konmuş olduğu noktalarda teorik çalışmanın birincil görevi, bu noktalarda ülke somutuna bu ilkeleri uygulamak, bu noktalarda ülke içindeki revizyonist ve oportünistlerle hesaplaşmayı öne almaktır.

Fakat yine bugün, Marksist-Leninist ilkeler birçok noktada hâlâ modern revizyonizmin ağır saldırıları karşısında üstü örtüldüğü gibi durmaktadır. Bunlar yeterli açıklıkta ne bizim tarafımızdan, ne de başkaları tarafından ortaya konmamıştır. Bu gibi noktalarda, bütün ülkelerin Komünistlerinin teorik çalışma alanındaki birincil görevi, bu noktalarda modern revizyonizmin merkezi olan SBKP revizyonizmiyle hesaplaşma içinde ilkeleri savunmaktır.

Bugünkü durumda, önümüzde bir genel olarak Dünya Komünist Hareketinin genel çizgisini çıkarma, programını yaratma çalışması durmaktadır. Bunun için uluslararası planda modern

revizyonizmin kaynağı ve merkezi olan Kruşçev revizyonizmiyle başlanmış ve tamamlanmamış olan mücadele tamamlanmak zorundadır.

Bunun yanında, her ülke için, ülke devriminin programını ortaya çıkarma (Dünya Komünist Hareketinin programını ortaya çıkarma çalışmasına bağlı olarak, tabii açıklığa kavuşmuş her noktada, uygulama anlamında bir teorik çalışmayı öne alarak; yani ülke programını çıkarmak için, Dünya Komünist Hareketinin tüm program çalışmasının bitmesini beklemeden, açıklığa kavuşulan noktalarda adım adım) teorik çalışma görevi vardır. Bu iki çalışma, hiçbir şekilde birbirinden bağımsız ve önce biri bitecek, sonra ötekine başlanacak biçimde ele alınamaz. Yine de içinde bulunulan anda esasın ne olduğu sorulduğunda, buna cevabımız *"Dünya Komünist Hareketinin programını ortaya çıkarma çalışması esastır"* şeklindedir.

Bunun yanında, muazzam kapsamlı bir "**Marksizm-Leninizm'in ilerletilmesi"** çalışması vardır ki, buna daha hemen hiç el sürülmemiştir ve bu teorik seviyeyle de el sürülse de çıkacak fazla birşey yoktur.

Böyle bir durumda, teorik çalışmanın olağanüstü önemi ortadadır. Bugün "Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz" sadece genel bir doğru değil, aktüel durumu ve görevi ifade eden bir cümledir. Bu, bugünün öncelikle vurgulanması gereken doğrusudur.

Buna bir de, Marksizm-Leninizmi savunma adına hareket eden devrimci partilerin ve grupların daha henüz işin başında oldukları; böyle bir durumda en küçük "nüans" farklarının bile büyük felaketlere yolaçabileceği eklenince; buna bir de tek tek ülkelerde Marksizm-Leninizm adına hareket eden parti ve grupların kadroları olan kişilerin Marksizm-Leninizm bilgisinin sığlığı, bu alanda olağanüstü eksikliği eklenince; teorik çalışmanın içinde bulunduğumuz şartlardaki olağanüstü önemi çok daha açık bir şekilde ortaya çıkar.

Bugünkü durum, yukarda birçok yerde anlattığımız bir içerikle, bir anlamda *"Marksizm-Leninizmin teorik görüşlerinin temel ve esas hattıyla ortaya konması"* görevini içinde barındırmaktadır. Bu anlamda, 1884-1894 arasındaki dönemle bir benzerlik vardır. Ama bu benzerlik fazla zorlanmamalıdır. Çünkü bu dönemde yapılan işçi sınıfı hareketinden bütünüyle kopuk çalışma, Lenin'in tespit ettiği gibi, *"hem Sosyalizmi, hem de işçi hareketini zayıflatmıştır"*. Yapılması gereken, en başından itibaren, Sosyalizmle işçi hareketini birleştirmeye yönelik bir çalışmadır. Biz, 1884-1894 arası Rus Komünistlerinden, yalnızca onların teorik çalışmaya gereken önemi veren yaklaşımlarını almalıyız.

NASIL BİR TEORİK ÇALIŞMA? NASIL BİR PRATİK ÇALIŞMA?

Şimdi, bütün bu söylediklerimiz ışığında, **bizim ülkemizde** bugünkü somut durumu ve görevleri nasıl

---

* TKP/ML(BOLŞEVİK), 1994'te ismini değiştirerek Bolşevik Parti ismini aldığını açıklamıştır. İlgili Parti Kongresi kararı, Bolşevik Parti'nin Merkez Yayın Organı olan Bolşevik Partizan üzerinden kamuoyuna şöyle duyurulmuştur:

"PARTİ İSMİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA

Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (Bolşevik)'in 5. Kongresi, parti ismini değiştirerek, bundan böyle **Bolşevik Parti/ "..."-Türkiye** isminin kullanılmasını karara bağlar.

Gerekçelerimiz şunlardır:

1) Kurulduğumuzdan bu yana kullandığımız parti isminde "Türkiye" kavramı en başta durmaktadır. Türkiye kavramı bizim açımızdan içinde yaşadığımız, devrimle yıkmaya çalıştığımız devlet olan TC devleti için kullanılan bir kavramdır. TC, içinde Türklerin hakim ulus olduğu, Türk olmayan millet ve milliyetlerin ulusal haklarının zorla gaspedildiği çok uluslu bir devlettir. TC'nin bugünkü sınırları içinde tarihi olarak Türklerden ayrı ulusların yerleşim alanları olan..., ... gibi ülkelerin toprakları da vardır. Bugün ...'m TC sınırları içinde bulunan "..." kesiminde, Kürt ulusunun ulusal hakları için yürüttüğü haklı bir mücadele vardır. Bu mücadeleyi bastırmak için TC faşist devleti, haksız, kirli bir savaş yürütmektedir. "Türkiye"

değerlendirdiğimizi ortaya koyalım:

–Bugün ülkemizde Marksist-Leninist çizgiye sahip bir Komünist Partisi vardır. Bu parti Bolşevik Parti'dir. Ancak bu parti, henüz gelişmesinin oldukça başında olan, işçi sınıfıyla bağ açısından oldukça güçsüz bir partidir.

–Bolşevik Parti ismi*, gerçek bir durumu yansıtmaktan çok Marksist-Leninist, Bolşevik bir partiyi yaratma konusundaki hedefi, varılmak istenilen yeri ifade eden bir isimlendirmedir.

---

kavramı, "Türk" kavramını içinde barındıran ve bu yapısıyla objektif olarak çok uluslu ve Türk olmayan uluslara baskı uygulanan bir devlet niteliğini gözlerden gizleyen bir kavramdır.

Biz kuşkusuz son dönemlerde yaptığımız ajitasyon ve propaganda çalışmasında sürekli olarak "Türkiye" kavramını "..." kavramıyla tamamlayarak kullanma yoluyla, kavramın bu "gizleme" işlevini geçersiz hale getirmeye çalıştık. Diğer yandan "..." bölgesi açısından burada bir anlamda ayrı parti olan "..." Seksiyonu'nun örgütlenmesini önümüze görev olarak koyarak, bizim için "Türkiye" ve "..."m devrimleri, devrimin esas hedefi olan devlet iktidarı bir ve aynı iktidar olduğu için, içiçe geçmiş iki ayrı ülke olduğu gerçeğini vurguladık. Buna uygun bir pratik ve örgütlenme geliştirmeye çalıştık.

Buna rağmen, içinde Türk kelimesi geçen Türkiye'nin parti isminin başında durması, bizim isteğimizden bağımsız olarak, "..."'dan ayrı olarak ele alman "Türkiye"yi "esas" ülke olarak, "Türkiye" partisini "esas" parti olarak gördüğümüz hissini yaratıyor.

Biz "..." partisinin "yavru" ya da "uydu" parti olduğu, "Türkiye" partisi değiliz. Birbiriyle çok sıkı işbirliği içinde olan iki partiyiz. Ya da eşit haklara ve yükümlülüklere iki parçadan oluşan bir partiyiz. "..."-Türkiye partisiyiz. O halde, "Türkiye" kavramını, parti isminin başından çıkarmak ve yalnızca öncelikle nerede örgütlendiğimiz, hangi ülkelerin devriminin partisi olduğumuzu belirtmek için, parti isminin sonuna eşit olan ülke isimleri olarak "..."-Türkiye yerleştirmek doğrudur. Yalnızca bu nedenle bile, gelinen yerde parti isminin değiştirilmesi gereklidir.

Ülke isminin partinin ismi başından alınıp, ismin arkasına eklenmesi, proletaryanın tek tek ülkelerdeki devrim mücadelesinin uluslararası devrim mücadelesinin bir parçası olduğunu, tek tek ülkelerdeki partilerin gerçekte enternasyonal **bir** partinin eşit hak ve yükümlülüklere sahip parçaları olduğunu belirtmek açısından, ilerde kurulacak bir Bolşevik Enternasyonal açısından da daha doğru ve uygundur.

2) TKP/ML(BOLŞEVİK) ismi, TKP/ML içindeki Bolşeviklerin Mart

–Bolşevik Parti, Marksizm-Leninizmi kavrama ve uygulamada ustalaşmış; ideolojik konularda yalpalamayan; kendi başlarına kaldıklarında ideolojik, siyasi, pratik her alanda önderlik edebilecek yetenekte; illegal çalışma konusunda usta vb.; bütün işleri devrimcilik olan, meslekten devrimcilerden oluşan sağlam bir önderler çekirdeğini yaratmada önemli adımlar atmış olmasına rağmen, bu alanda görevler henüz esas itibariyle tamamlanmış değildir.

1981'de yapılan I. Konferansı'nda (Kongre) karara bağlanmıştır. İsimlendirme şöyle gerekçelendirilmiştir:

"Konferansımız Partinin tasfiyeci Merkez Komitesi'ne terkedilmemesi gerektiği görüşündedir. Bu anlayıştan yola çıkarak, Konferansımız oluşturulacak örgütlenmede TKP/ML adına sahip çıkmanın doğru olduğu, ancak buna «Bolşevik» (B) ekinin eklenmesi gerektiği görüşündedir. (B) eki eklenmelidir, çünkü kendimizi kitle içinde bugünkü Merkez Komitesi'nden açıkça ayırmamız gereklidir. (B) eki bizim ideolojik-siyasi-örgütsel niteliğimizi belirlememiz açısından doğru olacaktır." (Bolşeviklerin I. Konferans Kararları'ndan, 3 No'lu Karar, bak. BP 1/11, sayfa 106)

Görüldüğü gibi, TKP/ML(BOLŞEVİK) isminin birinci kısmı bizim TKP/ML'i o günkü tasfiyeci, menşevik MK hizibine terketmeme isteğimiz ve iddiamızı ifade etmekteydi. Ve o günkü şartlarda bu doğruydu da.

Bu kararın alınmasından bugüne kadar geçen 12 yıllık sürede, bizim dışımızda TKP/ML ismini kullananlarla aramızdaki mesafe iyice açıldı. Biz gerek siyasi çizgide, gerekse örgütlenmede Bolşevikleşme yönünde önemli adımlar atar, çıkış noktamız olan İbrahim KAYPAKKAYA yoldaşın TKP/ML'sinin çizgisini, hata ve sapmalardan arındırıp, gerçek bir Bolşevik hatta oturturken; Menşevik kanat aynı çizginin Marksizm-Leninizm'den sapmalarına kıskançlıkla sahip çıkarak, bunları sistemleştirme yönünde geliştirdi. Bu kanat, gelinen yerde çizgisini "Maoizm" temeline oturttuğunu açıkça ilan eden noktada konaklamış durumda.

Geçen dönem içinde ortaya menşeviklerdeki kimi bölünmelere bağlı olarak TKP/ML ismini kullanan başka gruplar da çıktı. 1976'dan bu yana TKP/ML Hareketi ismini kullanan oportünist grup da varlığını sürdürüyor. Şu anda bizim dışımızda TKP/ML ismini kullanan ve çizgileri çizgimize taban tabana zıt en az üç grup var: TKP/ML; TKP/ML Hareketi; TKP/ML (Maoist Merkez). Bizim ismimizin sonundaki Bolşevik eki de, geniş kitleler açısından TKP/ML ismini kullanan diğer gruplarla birbirine karıştırılmamızı tam olarak engellemiyor. Sözkonusu grupların uzun süre daha varlıklarını sürdürecekleri ve evet bölünmelere bağlı olarak, yeni

–Bolşevik Parti'nin **kadrolarının** teorik eğitimleri, ideolojik sağlamlıkları, siyasi konularda berraklıkları, örgütsel alanda tecrübeleri; bugünün görevlerinin gerekleriyle karşılaştırıldığında, daha bu konuda çok iş yapılmasını gerekli kılacak bir düzeydedir.

–Bolşevik Parti içinde Demokratik Merkeziyetçilik ilkelerinin kavranmasında hâlâ sığlıklar görülmektedir. Bunun yanında illegalitenin ihlali hiç azımsanmayacak düzeydedir. Uzmanlaşma oldukça geri seviyededir. Kısaca, Bolşevik Par-

---

TKP/ML'lerin çıkması olasılığı da gözönüne alındığında, bizim kitleler arasında karışıklık yaratan ve yanlış bilinç veren isim benzerliğini ortadan kaldırmamız gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

3) Bizim ideolojik-siyasi-örgütsel niteliğimizi belirleyenin "Bolşevik" kavramı olduğu daha partimizin I. Kongresi'nde tespit edilmiş ve TKP/ML ismine Bolşevik eki eklenmişti. Siyasi hareketler içinde bizim belirleyici özelliğimiz "Bolşevik" ismidir. Siyasi hareketler bizi TKP/ML isminden çok "Bolşevikler" veya Merkez Yayın Organımız olan "Bolşevik Partizan" ismiyle tanımaktadır. Bolşevik ismi, Türkiye- "..." Komünist ve Devrimci Hareketi tarihinde bizim yerimizi belirleyen isim haline gelmiştir. Bu iyi bir şeydir. Bu durumu bilinçli olarak korumak ve geliştirmek, Bolşevik kavramını geniş emekçi kitlelerin nezdinde de bizim teori ve pratiğimizle ayrılmaz bir biçimde özdeşleştirmek görevimizdir.

4) Bunlardan yola çıkarak 5. Parti Kongre'miz şu kararı alır:

TKP/ML(BOLŞEVİK) isimlendirmesi, gelinen yerde, a) Türkiye kavramının parti isminin başından kaldırılması ve isim ardına "..."'la birlikte eklenmesi gerektiğinden, b) kitlelerin nezdinde bizim TKP/ML adına konuşan birden fazla oportünist grupla karıştırılmamızı beraberinde getirdiğinden ve uzun süre birden fazla TKP/ML var olacağının açıkça görülmesinden dolayı, partimizin ismi BOLŞEVİK PARTİ olarak değiştirilecektir. Bolşevik Parti isimlendirmesi, bizim niteliğimizi en kısa ve en öz biçimiyle ortaya koyan ve bizi komünizm adına konuşan tüm oportünist gruplardan ayıran bir isimlendirmedir. Ülke isimlendirmesi, partinin kendini bir Bolşevik Enternasyonal'in adı geçen ülkedeki temsilcisi olarak gördüğünü vurgulamak amacıyla, Bolşevik parti isimlendirmesinin ardına ek olarak konacaktır.

Bu durumda Partimizin ismi tam olarak **"BOLŞEVİK PARTİ "..."-Türkiye"** olacaktır. Kısa yazımı **BP/KK-T**'dir.

Parti, "..." ve Türkiye'de yaşayan ırkı, milliyeti, cinsiyeti, dini, mezhebi ne olursa olsun tüm Komünistlerin partisidir. Ezilen tüm milliyetlerin ulusal haklarını da "uluslara ayrılık hakkı", "tüm milliyetlere tam eşitlik" şiarı

ti'nin **örgütsel yapısı** da Bolşevik bir yapı haline gelebilmek için daha çok çalışılmasını gerektiren bir yapıdır.

İşte bütün bu sebeplerden, Bolşevik Parti isimlendirmesi gerçek durumun bir ifadesi olmaktan çok, öne konulan hedefin ifadesidir.

Hal böyleyse, ülkemizde kuşkusuz Marksist-Leninist biricik parti olan Bolşevik Parti de, henüz parti inşasının birinci aşaması içinde, onun da oldukça başlarında bulunan bir partidir.

Hal böyleyse, önümüzdeki dönemde de bu partinin bütün çalışmalarının **merkezine partinin kendisini, parti inşasını,** bir başka deyimle, **öncünün* kazanılması çalışmasını** koyması gerektiği açıktır.

Parti inşası çalışmasının bütün çalışmaların merkezine konması demek; dikkatin merkezinde partinin kendisinin bulunması, çalışmaların bu anlayışla yürütülmesi demektir.

Parti inşası çalışması, esas olarak teori, kadro, örgüt diye ifade edebileceğimiz; birbiriyle bağ içinde olan üç alanı kapsar. Bu alanların sürekli olarak birbiriyle bağıntı içinde, birbirine hizmet edecek, birbirini destekleyecek, ilerletecek şekilde ele alınması gereklidir. Fakat bu içiçelik, şu veya bu dönemde bu üç çalışma alanından birinin öne çıkmasını, ağırlık kazanmasını engellemez.

Örneğin ülkemizdeki Bolşevikler, parti inşası faaliyetinin bu üç alanından **teorik çalışma** alanını 5. Kongrelerine kadar **esas** olarak belirlediler. 5. Kongrelerindeyse, gelinen yerde **esas** olanın **örgütsel inşa alanı** olduğu tespitini yaptılar. Bu konuda

---

* Lenin ve Stalin *"öncü"* kavramını birçok yerde parti anlamında ve partili olanlar anlamında kullanıyor.

İşçi sınıfının mücadelesi içinde doğal önderler olarak ortaya çıkmış unsurlara da yer yer öncü demelerine rağmen, parti dışında, partisiz kitle içinde öne çıkanları ifade etmek için daha çok "ileri işçiler" kavramını kullanıyorlar.

Biz de öncü kavramını –tersi belirtilmedikçe– parti ve partili olanlar için kullanacağız.

5. Kongrede alınan karar şöyledir:

«Bolşevik Parti'nin 5. Kongresi'nde, yürütülen 12 yıllık Bolşevik Parti inşası deneyimi bir bütün olarak değerlendirilerek, gelinen yerde durum ve görevler tespit edildi. Şimdi gelinen yerde, parti inşasının alanları içinde şimdiye dek esas alman "teori" halkasının artık ikinci plana düştüğü, örgütsel inşanın önümüzdeki dönemde kavranması gereken esas halka olduğu tespit edildi. Örgütsel inşada da kadroların belirleyici olduğu, gelinen yerde artık "kadrolar her şeyi belirleyecektir" denmesi gereken noktaya gelindiği vurgulandı. Bu, Bolşevik Parti'nin inşa tarihinde bir anlamda bir dönüm noktasıdır. Bu konuda alman kararlardan "Kadro Sorunu Üzerine" başlıklı olanı aşağıda yayınlıyoruz:

KADRO SORUNU ÜZERİNE

1) Partinin muazzam bir ideolojik-siyasi birikim yarattığı bugünkü durumumuzda, parti inşasının üç bileşeni olan teori-örgüt-kadro üçlüsü içinde, artık teorinin esas olduğu dönem geride kalmıştır. Bugün örgüt ve kadro sorunu öne çıkmaktadır. Parti inşası alanları içinde kadro halkası belirleyici önemde olandır. Partimizin doğru bir genel kadro siyaseti çizgisi vardır. Fakat kavranılacak halka olan kadro sorununu başarılı bir biçimde ele almak ve pratiğe uygulamak için genel kadro siyaseti çizgimiz derinleştirilmeli, geliştirilmeli, somutlaştırılmalıdır.

2) Parti, bugünkü yapısıyla esas olarak, uzun süredir parti çalışması içinde bulunan yoldaşlardan oluşan bir kadro örgütüdür. Kadrolar içinde en az sayıda olan, ama en fazla ihtiyaç duyulan kadro tipi ise, örgütçü kadrolardır. Önümüzdeki dönemde örgütçü kadro yetiştirmeye özel önem verilmek zorundadır.

3) Parti şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da kadro-üye ayrımına dikkat etmeli, var olan kadroların yetkinleştirilmesini esas almalıdır. Yeni üye alımlarında, esasta kadro örgütü olmamız ve öncelikle kadro yönünde gelişecek yoldaşlara ihtiyaç duymamız nedeniyle, parti tüzüğünde formü-

le edilenlerden daha yüksek talepler ileri sürdüğümüz bilince çıkarılmalıdır.

4) Geçen Kongremizde kadro sorununun, kadroların seçimi ve görevlendirilmesinin ilkelerinin parti inşamızın en önemli sorunlarından biri olduğu tespit edilmişti. Buna rağmen geçen çalışma dönemi içinde bu alanda yapılması gereken işleri yeterince yapamadık.

Bir dizi çalışma alanında kadro sorununun belirleyici sorun haline geldiği bir durumdayız. Örgütümüz için sağlam ideolojik-siyasi ve teorik temeller yaratılmış durumdadır. Her ne kadar örneğin teorik çalışma alanında önümüzde sosyo-ekonomik yapı araştırması gibi oldukça ağır bir görev varsa da, yine de bu iş için gerekli olan temel çıkış noktaları, temel ilkeler ortaya çıkarılmış durumdadır.

Gelinen yerde hem örgütün örgütsel inşası açısından, hem de siyasi-ideolojik temellerin daha da geliştirilmesi açısından **kadro sorunu belirleyici sorundur**. Bizim örneğin Türkiye-"..." devrimi konusunda çizgimiz, ya da kadının kurtuluşu sorunu konusunda çizgimiz vs. istediği kadar ilkesel olarak doğru olsun (ki öyledir de), biz eğer bu siyasi çizgiyi hayata uygulayacak, ona hayat verecek Marksist-Leninist kadrolara sahip değilsek, bu ilkesel doğrular fazla işe yaramaz.

5) Kadro sorununda kimi temel eksiklik ve hatalarımız;

–Profesyonel çalışan kadroların azlığı,

–Kadroların seçimi ve genç yoldaşların ilerletilmesinde yapılan yanlışlar,

–Erkek/kadın yoldaşların siyasi çalışmaya zarar veren kişisel ilişkileri ve özellikleri bağlamında ortaya çıkan liberal hatalar... olarak görünmektedir.

Bu hata ve eksiklikleri aşağıda kısaca açıklamak istiyoruz:

–Kişisel ve siyasi yaşantılarım bütünüyle örgüte hizmet temelinde örgütleyen az sayıda yoldaşımız vardır.

İdeolojik-siyasi açıdan profesyonel kadro olarak çalışabilecek durumda olan ve fakat değişik "objektif" neden-

ler (karı/koca ilişkileri, çocuklar, büyük miktarda borç vb. vb.) adına buna hazır olmayan bir dizi kadın erkek yoldaşımız vardır. Burada sorulması gereken soru, bu yoldaşların eğitiminde yanlış yapılıp yapılmadığı, en baştan itibaren meslekten devrimcilik yönünde yeterli eğitim verilip verilmediği; yoldaşların kişisel ilişkileri, çıkarları vb.'ne gereğinden fazla itina gösterilip gösterilmediği sorusudur. Görülen odur ki, bu yönde yanlışlar yapılmıştır, yoldaşlara hayatlarını meslekten devrimcilik yönünde gelişmek doğrultusunda örgütlemeleri için zorlayıcı talepler getirilmesi noktasında (örneğin eş seçimi, çocuk yapma, borçlanma vb.) çekingen davranılmıştır.

–Genç yoldaşlar, teorik seviyelerinin geriliği nedeniyle birçok halde küçümsenmekte, onlara dayanılma, onların sorumlu görevlere getirilmesinde çekingen davranılmaktadır. Halbuki genç yoldaşlarımızın birçoğu teorik geriliklerinden doğan dezavantajları aktif, militan mücadeleci tavırlarıyla aşabilecek durumdadır, aşmaktadır. Genç yoldaşlara yönelik, bilinçli olarak, onların özelliklerini dikkate alan bir özel eğitim çabası geçen dönemde olmamıştır. Tartışmalarda onların teorik geri durumları, "tarihi" bilgilerinin ve deneyimlerinin eksikliği gözönünde bulundurulmamaktadır. Böylece onların mücadeleye daha aktif katılımı engellenmektedir. Bu durum, sempatizan örgütlenmesi için çok daha açık görülmektedir. Örneğin örgütümüzün çevresinde bir dizi "eski", siyasi teorik bilgiye ve zengin deneyimlere sahip ve fakat gelinen yerde az devrimci faaliyetle yetinen sempatizanımız vardır. Bunlar bilgi ve deneyim fazlalıklarını, daha atak, daha aktif olan ve fakat siyasi olarak geri olan gençleri frenlemede kullanmaktadır.

Yapılması gereken, genç yoldaşların ilerletilmesi, onlara sorumlu görevler verilmesi için bilinçli bir faaliyettir.

–Bazı meslekten devrimci kadrolar, ideolojik olarak güvenilirliğini geçmişte defalarca kanıtlamış kadın/erkek yoldaşlar, geçen çalışma döneminde kişisel sorunları temelinde

çok önemli ideolojik zaaf gösterdiler. Bunun ardında yatan sorun, kişisel ilişkilerin örgütün çizgisi ve Komünist dünya görüşüyle çeliştiği noktalarda, siyasi gerekliliklerin, zorunlulukların önüne geçirilmesiydi. Bu bağlamda, oportünist örgütlerin feodal-bürokratik yaklaşımının haklı olarak reddi temelinde örgütümüz içinde yer yer liberal yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz çıkış noktamız, herkesin kendi kişisel sorununu kendisinin çözmesi gerektiği ilkesidir. Fakat çatışma/çelişme çıkan noktada, siyasi çıkarların ve siyasi çalışmanın belirleyici olduğu bilinçlere kazınmalıdır. Gerektiği zaman idari tedbir almaktan kaçınmamalıdır.

Kısaca gösterilen bu sorunlar (buna daha çok şey eklenebilir, özellikle örgütlenme alanında... Öyle ki bir dizi yönlendirici durumda yoldaş, örgütlenme alanında tam bir ilkellik içinde davranmaktadır, mesela illegalite alanında), bize bu alanda acil olarak şu görevi dayatmaktadır: Marksizm-Leninizmin kadro sorunundaki talepleri bilince çıkartılmalı ve bunlardan yola çıkılarak kadro seçimi, kadro eğitimi, kadroların ilerletilmesi; görev dağılımı, eleştiri/özeleştiri vs. vs. konusunda kıstaslar geliştirilip, somutlaştırılmalıdır. Bütün bunlar, bizim somut pratiğimiz ve tek tek kadro, üye ve örgütlü sempatizan yoldaşlarımızın somut durumlarıyla bağıntılı olarak, uygun yöntem ve araçlarla ele alınmalıdır. "Kadrolar her şeyi belirleyecektir!" diyecek zaman gelmiştir. Bu anlayışa uygun olarak önümüzdeki kısa dönemde tüm parti üye kadrolarının durumu yeniden gözden geçirilmeli, her kadro ve üyenin yapabileceği en fazla katkı somut olarak belirlenmeli ve talep edilmelidir. Yapabileceği en fazla katkıyı sübjektif nedenlerle yapmayanlardan ayrılmayı göze almak gereklidir.

Bizim her şeyi ele alıp ilerletecek, siyasi çizgimizi kitlelerle birleştirip ona hayat vermeyi becerecek, yalnızca parti faaliyetlerinde değil, bütün hayatında Bolşevik olan kadrolara; onları yaratacak çok yönlü, derinleştirilmiş bir kadro çizgisine

ihtiyacımız vardır. Önümüzdeki dönemdeki çalışmada partinin içe dönük faaliyetinin merkezinde bu sorunların çözümü durmak zorundadır.

Bu bilinçle, geçmişte çok yinelenen ve fakat son dönemde epey "unutulan" bir Mao alıntısını buraya alıyoruz:

> *"Bir komünist, meselelere etraflı bir şekilde bakmalı ve sağlam ve faal olmalıdır; devrimin çıkarlarını kendi canından üstün tutmalı ve kişisel çıkarlarını devrimin çıkarlarına tabi kılmalıdır; Partinin kolektif hayatını sağlamlaştırmak ve Partiyle kitleler arasındaki bağları güçlendirmek için her zaman ve her yerde ilkelere bağlı kalmalı ve bütün yanlış düşüncelere ve eylemlere karşı bıkmadan usanmadan mücadele yürütmelidir. Parti ve kitlelerle, herhangi bir kimseyle ilgilendiğinden daha fazla ve gene başkalarıyla, kendisiyle ilgilendiğinden daha fazla ilgilenmelidir. Ancak böylelikle komünist adına hak kazanabilir." (Mao, Kızıl Kitap Almanca, sayfa 317; "Liberalizme Karşı", 7 Eylül 1937; Seçme Eserler Cilt 2, sayfa 28)*»

Bu karar, kuşkusuz, teorik inşa faaliyetinin artık önemsiz hale geldiği, teorik inşa görevlerinin esas olarak çözülüp, tamamlanmış olduğu vb. anlamına gelmiyor. Teorik alanda çok önemli kazanımlar elde edilmiştir. Her şeyden önce uluslararası alanda Marksizm-Leninizmin savunulmasının ne anlama geldiği, Marksist-Leninist ilkeler temelinde ortaya konan "Marksizm-Leninizmin güncel kıstasları"yla belirlenmiştir. Gerek uluslararası alanda, gerekse ülkemizde modern revizyonizm ve her türden oportünizmle araya kesin ayrım çizgileri çekilmiş, bu alanda Bolşevik Parti'nin siyasi çehresi kesin hatlarıyla çizilmiştir. Ülke devrimi konusunda programatik çıkış noktaları formüle edilmiş, siyasetin devrimci, Marksist-Leninist bir hatta izleyebilmesi için yol çizilmiş, geçmişin hatalarından kopma yönünde önemli adımlar atılırken, geçmişin doğruları ve kazanımları da önemli ölçüde ilerletilmiştir. Partinin esas kadroları, bugüne dek ülke devrimci/komünist hareketinin yaşamadığı yoğunlukta bir Marksist-Leninist temel eğitim sü-

reci yaşamıştır. Bütün bunlar çok önemli kazanımlardır. Buna rağmen, bu alanda yapacak daha çok şey vardır.

Bu bağlamda, teorik çalışma görevlerinin her türlü küçümsenmesine karşı, şunları belirtmek ihtiyacı duyuyoruz:

Teorik çalışmanın da bir dizi alanı ve görevi içinde, bugün de Bolşevik Parti için, **bütün parti açısından** öne çıkarılması gerekli olan, **Marksizm-Leninizmin birincil kaynaklarından bütünlük içinde öğrenilmesi için Marksist-Leninist temel eğitim çalışmasıdır.** Partinin bütün yaşamı boyunca sürekli bir görev olan bu görev, bugün parti üyelerinin –özellikle yeni kazanılanların– Marksist-Leninist teori konusundaki bilgisizliği, kolektif bir temel eğitimden geçmemişlikleri gözönüne alındığında, özel önem kazanan ve teorik çalışmada parti çalışmalarının merkezine konması gereken bir çalışmadır.

Marksist-Leninist temel eğitime bağlı olarak, bütün Parti Uluslararası Komünist Hareketin genel hattı üzerine yürütülen tartışmanın içine çekilmek zorundadır. Çünkü, Türkiye devriminin programının da bütünlük içinde ortaya konması, Uluslararası Komünist Hareketin genel hattından bağımsız olarak ele alınamaz. Bu düşüncenin kavranması, milliyetçiliğe karşı da bir panzehirdir. Bu alanda şimdiye kadarki faaliyetler içinde hiç de küçümsenmeyecek değerler yaratılmış durumdadır. Ve bu yaratma işi, bütün partinin kolektif olarak bu alandaki çalışmaya katılmasıyla yapılmıştır.

Gelinen yerde bu alanda görev, yaratılanları uluslararası alanda tartışma içinde sınama, doğruları hakim kılma mücadelesi yürütmektir. Bu mücadele kuşkusuz partinin bütünü tarafından denetlenecek bir mücadele olmalıdır. Bunun için bu tartışmanın belgelerinin parti içinde eğitimi, ortaya çıkan yeni sorunların parti tarafından kolektif tartışma içinde çözümlenmesi vb. teorik çalışmanın önemli bir yanını oluşturmak zorundadır. Bu çalışma, teorik çalışmanın bugün için hayati önemde bir alanıdır. Ve ancak Dünya Komünist Hareketinin ko-

lektif tartışması temelinde ortaya çıkacak ortak platform yaratıldıktan sonra bugünkü büyük önemini yitirecektir.

Teorik çalışmanın bu alanı; bir başka deyimle *"Marksist-Leninist ilkelerin modern revizyonizme ve her türden oportünizm ve revizyonizme karşı savunulması"* çalışması olarak adlandırılabilir.

Teorik çalışmanın bu iki alanına bağlı olarak ele alınması gereken üçüncü bir alanı, ülkemizdeki oportünizm ve revizyonizmle hesaplaşma, Türkiye ve ... somutunun Marksist-Leninist ilkeler ışığında incelenmesi; Türkiye ve ... devriminin programının yaratılması alanıdır. Bu alanda yapılması gereken ve yapılabilecek ilk şey, Marksist-Leninist ilkelerin açıklığa kavuştuğu her alanda, ülkedeki oportünizm ve revizyonizmle hesaplaşmaktır. Bu, ileri kesime taşınacak propaganda çalışması için olduğu gibi, geniş kitlelere yapılacak ajitasyon faaliyeti için de mutlak gerekliliktir.

Böyle bir teorik çalışma, bütün parti tarafından değil, parti içinde bu işle görevlendirilmiş özel görevliler tarafından yürütülür. Parti içinde, Marksist-Leninist temel görüşlerde birlik sağlandığı noktalarda yapıldığı için, artık uygulama alanına giren bu teorik çalışmayı, bütün partinin birlikte yapması gerekli değildir. Bu işi, örneğin Merkez Organın Yazı Kurulu yapar. Bolşevik Parti'nin uygulaması böyledir. Ve Bolşevik Parti, bu alanda da oldukça önemli bir birikim yaratmış durumdadır.

Bunun yanında, Türkiye ve ... somutunun incelenmesi ve programın temellerinin ortaya konması çalışması vardır. Öncelikle Dünya Komünist Hareketinin program parçalarının ortaya konmuş olduğu noktalarda, Partili belli kişi ve kurumlara, bunların ülke somutuna uygulanması yönünde Parti içinde tartışmak üzere taslaklar hazırlaması görevi verilir. Ve bunlar, daha sonra Parti içinde tartışılıp kararlaştırıldıktan sonra program parçaları haline gelirler. Teorik çalışmanın bu alanı; Bolşevik Parti açısından önümüzdeki dönemde daha fazla önem

kazanacak, öne çıkacak olan bir alandır.

Teorik çalışmanın bir başka alanı, Marksizm-Leninizmin ilerletilmesi diye ifade edebileceğimiz alandır. Bu alanda da yazı içinde ortaya koymuş olduğumuz gibi, yapılması gereken çok şey vardır. Fakat Marksizm-Leninizmi ilerletme görevi, derin bir teorik bilgiye; ideolojik sağlamlığa ihtiyaç duyar. Marksizm-Leninizmi ilerletebilmek için onun iyice kavranması gerekir. Marksizm-Leninizmi kavrayıştaki hâlâ var olan eksiklikler gözönüne alındığında, Bolşevik Parti'nin Marksizm-Leninizmi ilerletme görevini şu anda tek başına çözmesi beklenemez. O halde, bu alandaki teorik çalışma görevleri, önemli ölçüde bundan önce saydığımız teorik çalışma görevlerinin çözümüne bağlı olarak ele alınmak zorundadır. Bu alanda gelişme, uluslararası alanda Marksist-Leninist güçlerle ortak bir faaliyet içinde, ortak çabalar temelinde düşünülmelidir. Bolşevik Parti açısından, bu alanda bugün, bütün partinin bu tür bir çalışma içine çekilmesi mümkün ve doğru değildir.

Teorik çalışma alanları içinde saydığımız "Uluslararası Komünist Hareketin programını yaratma" çalışması, bugün Rusya'daki yetkinlikte Bolşevik Parti gibi böyle bir çizgiyi üreten, devrim pratiğinde bu çizgiyi sınayıp doğruluğunu pratikte gösteren bir merkezin yokluğunda ve ülkemizdeki Bolşevik Parti'nin de bu merkez olmadığının bilincinde olarak, diğer ülkelerin Marksist-Leninist grupları ve partileriyle birlikte, onlarla sıkı bir işbirliği, işbölümü temelinde yapılmaya çalışılmalıdır.

Bunun yolu, varolan Marksist-Leninist ve Marksizm-Leninizme yakın olarak değerlendirilen parti ve grupların bu alanda yaptığı çalışmaları izlemek; onların ortaya koyduğu belgeleri Bolşevik Parti'de tartışmaya sokmak, değerlendirmek, tartışma sonuçlarını ortaya koyarak, bunlar üzerine açık ideolojik mücadele yürütmekten; bunun dışında, Bolşevik Parti'nin ortaya koyduğu belgeler üzerinde de onların aynı çalışmayı yürütmesini sağlamaktan, bunun için çalışmaktan geçer.

Bunun yanında, Marksist-Leninist olarak görülen gruplarla, bizzat bu çalışmayı birlikte planlamak; işbölümü temelinde belgeleri ortaya çıkarmaya da çalışmak gereklidir. Bu, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin yeniden birliğine doğru atılan bir adım olur. Ancak bu konuda aceleci davranılmamalı; özellikle herhangi bir grup veya partiyi Marksist-Leninist olarak değerlendirmede, kardeşlik ilişkisi kurmada titiz olunmalıdır. Bugün Uluslararası Komünist Hareketin birliği için çalışma, öncelikle bu hareketin üzerinde yeniden birleşebileceği platformu çıkarmak için yapılan çalışma ve bu alanda sürdürülen ideolojik mücadele olarak kavranmalıdır.

Parti inşası çalışmasının bir başka alanı, kadro yetiştirme alanıdır. Kuşkusuz **Marksist-Leninist temel eğitim** kadro yetiştirme çalışmasının en temel öncüllerinden biridir. **Kadro,** önce Marksizm-Leninizmi bütünlük içinde kavrayan ve uygulayabilen kişilerdir. Bolşevik Parti'nin tümünde yapılan Marksist-Leninist temel eğitimle anda Marksist-Leninist bilgi ve eğitimleri sığ olan parti üyelerinin bu seviyelerini yükselterek, onların kadro haline gelmeleri için bu ilk şart yerine getirilmeye çalışılmalıdır.

Ama **kadro,** yalnızca Marksizm-Leninizmin bilgisine bütünlük içinde sahip olan kişi değildir. Bir burjuva Marksologu da Marksizm-Leninizmin bütün eserlerini inceleyebilir ve bilgilenebilir. Hayır, **kadro** olabilmek için, bu Marksizm-Leninizm bilgisiyle donanmış kişilerin, öğrendiklerini devrimci pratiğin önümüze koyduğu sorunlara doğru cevap verecek şekilde kullanabilmesi gerekir. Kadro olabilmek için, kişinin, ilkelere en fazla bağlılığı, kitlelerle en fazla bağ içinde olmakla birleştirebilmesi gerekir; kadro olabilmek için, kişinin uzlaşmaz bir devrimci tavrı, maksimum esneklik ve manevra yeteneğiyle birleştirebilmesi gerekir. Kadro olabilmek için, kişinin, proletaryanın ve Komünizm davasının çıkarlarını kendi kişisel çıkarlarının her zaman üzerinde tutabilecek özveriye sa-

hip olması gerekir. Kadro olabilmek için, kişinin bütün çalışması devrimci çalışma olmak zorundadır.

İşte amaç, bu ve benzeri özelliklere sahip kadroları ortaya çıkarmaktır. Bu ve benzeri özelliklere sahip kadrolardan oluşan bir **önderler çekirdeği** yaratılması esas görevdir.

Stalin, "KPD'nin Perspektifleri ve Bolşevikleşme Üzerine" adlı yazısında, Bolşevik bir siyaseti *"ancak başında sosyal-demokrasinin bütün her türlü zaafından kendi partilerinin güçlenmesi için yararlanacak kadar* ***tecrübe sahibi*** *ve kısmi başarılar karşısında devrimci gelişme perspektifini yitirmeyecek kadar teorik eğitimden geçmiş bir önderler çekirdeğinin bulunduğu bir parti uygulayabilir"* demektedir.

O, *"Böylece, komünist partilerinde, bu arada Alman Komünist Partisinde de,* ***önder kadrolar sorununun****, Bolşevikleşme sürecinin en önemli sorunlarından birini oluşturduğu önemli ölçüde anlaşılmaktadır"* demektedir.

Bu alanda yapılması gereken, Parti üyelerine yetenekleri doğrultusunda görevler vermek; ilerlemeye açık üyelere özel önem vermektir. Bulunduğu yerden bir adım ileriye gitme istek ve yeteneğinde olmadığı örgütlü çalışma içinde ortaya çıkmış olan üyelerin **kadro olamayacağı**, yaratılması mutlaka gerekli olan önderler çekirdeği içinde yer alamayacağı bellidir. Böyle bir durumda, çalışmalarda bu gibi üyeler yerine, henüz yeni olan ve fakat gelişmeye açık görülen üyelere ağırlık vermek doğrudur.

Parti inşası çalışmasının üçüncü alanı, "örgüt yaratma" çalışması alanıdır. Bu alanda önce, örgütlenmenin temel ilkesi olan Demokratik Merkeziyetçiliğin parti içinde iyice öğrenilmesi ve kavranması gereklidir. Buna bağlı olarak, özellikle illegal çalışma koşullarındaki partilerin tecrübeleri incelenmeli; bunlardan öğrenilmelidir. Gizlilik kurallarının ne olduğu, bunların neden gerekli olduğu bilince çıkarılmalıdır. Öğrenilenlerin uygulanması gereklidir. İstenildiği kadar

örneğin gizlilik kuralları tespit edilip öğrenilsin, somut pratikte bunlar uygulanmazsa, sağlam bir örgüt yaratmak hayaldir.

Açıktır ki, partinin bütün çalışmalarının merkezine kendisini koymak; parti inşası çalışmasını merkeze koymak, öncünün kazanılmasının esas görev olması, vb.; faaliyetini yalnızca kendi içine dönük çalışmayla sınırlamak; yalnızca yukarıda açıkladığımız görevleri, kendi içine kapanık bir grubun, kendi dışındaki sınıf mücadelesinden bütünüyle, ya da hemen hemen bütünüyle bağımsız olarak yapması anlamına gelmez. Bir çalışmanın merkeze konması, esas alınması, vb. o çalışmanın yanında daha başka işlerin de yapılması gerektiği ve yapıldığı anlamına gelir. Parti inşası çalışmasının dikkatinin merkezinde olması vb.'ni; içine kapanıp, sınıf mücadelesi tarafından "rahatsız edilmeden" sorunları çözmek olarak yorumlamak, sınıf mücadelesinden, bu anlamda devrimci pratikten soyutlanmış bir parti inşası savunmak, Marksizm-Leninizme saldırıdır.

Propaganda-Ajitasyon-Örgütlenme anlamında **devrimci pratikten** kopuk bir "parti inşası" çalışması, Marksizm-Leninizm açısından abestir. O halde içe dönük çalışma **esas alınırken,** bunun yanında dışta da bir çalışma yürütülmek zorundadır. Ve evet, Komünistler için içte yürütülen çalışma, dışta yapılacak çalışma **için** vardır.

Dışta yapılması gerekli olan çalışmayı kısaca propaganda, ajitasyon ve örgütleme çalışması olarak adlandırabiliriz.

Bunlar, içinde bulunduğumuz dönemde nasıl ele alınmalıdır?

Yürütülen teorik çalışmanın sonuçlarının **propagandası** dışta yapılacak çalışmanın merkezine konmalıdır. Gerek yapılan Marksist-Leninist temel eğitimin sonuçları; gerek yürütülen Dünya Komünist Hareketinin programını yaratma çalışmasının ürünleri; gerek bunlara dayanarak uluslararası planda ve kendi ülkemizin oportünistleriyle hesaplaşmalar; ge-

rek Marksizm-Leninizmin genel doğruları temelinde ülkemizin somutuyla ilgili yapılan çalışmaların ürünleri... bütün bunlar eldeki bütün imkanlar kullanılarak propaganda edilmelidir.

Propaganda, içinde bulunduğumuz dönemde dışta yapılacak çalışmanın esas biçimi olmalıdır. Bu çalışma, öncelikle işçi sınıfının ileri kesimine yönelik, onu Komünizme yakınlaştırma, onu giderek Komünizme ve Partiye kazanma amacına hizmet eden bir çalışmadır. Yapılan bu çalışma, az kişi tarafından bütünüyle anlaşılır, kavranılır bir çalışma olacaktır. Ama **öncelikle** gerekli olan, **öncelikle** kazanılması gereken de işte bu az sayıdaki kişilerdir. Düzenli ve bugünün şartlarında mutlaka illegal çıkarılacak merkezi bir yayın organı öncelikle **propaganda aracı** olmalıdır. Bugün işçi sınıfının ileri kesimi dediğimiz kesim öncelikle (partili yoldaşlar ve partinin en yakın örgütlü çevresi ve partiye sempati duyan örgütsüz kesim dışında) değişik revizyonist ve oportünist örgütlerin çevresinde örgütlü ve sempatizan olan kesim ve fabrikalarda, işyerlerinde **doğal önder** rolü oynayan işçilerdir.

Propagandanın bugün özellikle ve öncelikle bu kesimin içinde yaygınlaştırılmasına hizmet eden bir örgüt ağı kurulmalıdır. Bu bağlamda şunlar da bilinmelidir: Bugün oportünist-revizyonist örgütlerin de işçi sınıfı içinde çok önemli bir örgütlenmesi ve gücü yoktur. İşçi sınıfının doğal öncüleri daha çok örgütsüz veya sendikalar içinde örgütlüdür. Diğer yandan, oportünist ve revizyonist örgütlerin çevresinde örgütlü olan kesim, önemli ölçüde "takım tutma" psikolojisi içinde hareket etmektedir ve bunların kazanılması, örgütsüz olanların kazanılmasından çok daha zordur. Ve kazanılanlar da, geçmişte içinde veya çevresinde çalıştıkları örgütlerin bir dizi yanlışını içinde barındırarak komünist saflara gelmektedir.

Bu nedenlerle, öncünün kazanılması faaliyetinde, bilinçli olarak işçi sınıfının doğal öncülerini kazanma işine ağırlık verilmelidir. Ve zaten, gerçekten işçi sınıfı örgütü olmak isteyen bir örgüt, en başından itibaren faaliyetini işçi sınıfı içinde

yoğunlaştırmak zorundadır. Komünistler güçlerinin sınırlılığının bilincinde olarak ve işçi sınıfının devrime gerçekten önderlik edebilmesi için, onun ileri kesiminin partiye kazanılmış olmasının mutlak gereklilik olduğunun ve bugün Türkiye'de işçi sınıfı içinde çalışmanın güçlüğünün bilincinde olarak; **varolan güclerini işçi sınıfının yoğun olduğu büyük şehirlerde; büyük şehirlerde de sanayi işçileri arasında, özellikle büyük fabrikalarda-işletmelerde ve büyük fabrikaların çevresindeki yerleşim bölgelerinde yoğunlaştırmak zorundadırlar.**

Bunu yapmazlarsa, en baştan örgütlenmede büyük fabrikalarda ve onların çevresindeki yerleşim bölgelerinde yerleşmezlerse, işçi sınıfının parti etrafında gerçekten birleştirilmesi her zaman hayal olarak, buna bağlı olarak da işçi sınıfının devrimde önderliği hayal olarak kalacaktır. Bu, bugün dışta çalışmanın merkezine konacak propaganda çalışmasının öncelikle büyük fabrikalarda ve onların çevresindeki yerleşim alanlarında, işçilere, onların içinde de öne çıkanlara ulaşacak şekilde örgütlenmesi gerektiği anlamına gelir.

Açıktır ki, dışta propaganda çalışmasının merkeze konması, çalışmanın esas biçiminin propaganda olması, yalnızca propagandayla yetinilebilir anlamına gelmez. Hayır, en başından itibaren, güç oranında, orta ve geri kitlelerin bildiği somut olaylardan yola çıkarak, bir düşünceyi geniş kitlelere açıklayan ve kitleler içinde hakim sınıflara karşı nefret uyandıran **ajitasyon** çalışması da, propagandaya bağlı olarak yapılmak zorundadır. Bu çalışma, yer yer düzenli çıkan merkez yayın organı üzerinden yapılabileceği gibi; gerek bu yayın organının oldukça uzun aralıklarla çıktığı, gerekse merkez yayın organının içinde bulunduğumuz dönemde öncelikle çalışmanın esas biçimi olan propagandanın aracı olduğu gözönüne alındığında, bunun en iyi ve bugüne en uygun yolunun, düzensiz ve daha çok bölgesel çıkarılan ajitasyon bildirileri, broşürleri vb. üzerinden yapılması olduğu açıktır. Bu

bağlamda, işletmelere yönelik işletme gazetelerinin yaratılması, günün ajitasyon alanındaki esas görevlerinden biri olarak kavranmak zorundadır. Ayrıca ajitasyon için radyo, televizyon, video vb. araçların kullanılması yönünde de adımlar atılmalıdır. Bu araçlarla ulaşılabilecek kitlenin sayısında çok önemli bir artış olacağı bilince çıkartılmalıdır.

Bunun yanında, yine en başından itibaren, örgütlü komünistlerin kendiliğinden gelişen sınıf mücadelesine doğrudan katılması anlamında **ajitasyon** çalışması da yapılmalıdır. Böyle mücadelelere katılım, hem tek tek Komünistlere ve bütün olarak komünist örgüte büyük tecrübeler kazandıracak; hem de işçi sınıfı hareketi içinde sosyalist düşüncelerin yayılmasına, işçilerin komünistlere güven duymasına hizmet edecektir. Gerçek işçi sınıfı önderliği, ancak böyle mücadelelerden geçerek ortaya çıkabilir.

Propagandanın, çalışmanın esas biçimi olması, genel tespit olarak, bütün birinci aşama için, öncünün kazanılması çalışmasının esas olduğu aşama için geçerlidir. Ama bu, bizzat bu aşama tamamlanmadan; sınıf mücadelesinin boyutlarına bağlı olarak, belli dönemlerde ajitasyon çalışmasının önplana geçmesini engellemez.

Propaganda/ajitasyon ilişkisinde, ajitasyonun boyutları, birinci aşamanın görevlerini çözme yönünde ilerledikçe ve ilerlendiği ölçüde giderek büyüyecektir. Aynı şekilde, bu boyutlarda, içinde bulunulan ülkede, içinde bulunulan anda sınıf mücadelesinin boyutları da önemli rol oyanayacaktır. Ajitasyon da, propaganda gibi, *"Sosyal-Demokrasinin en önemli ve sürekli görevidir"*. Ama sınıf mücadelesinin boyutlarının çok yüksek olduğu bir ülkede, mesela devrimci durum olan bir ülkede, ajitasyonun boyutları; parti inşasının içinde bulunduğu aşama açısından benzer durumda olan ve fakat devrimci durumun olmadığı bir ülkeye göre çok daha büyük, çok daha geniş olmak zorundadır.

Propaganda ve ajitasyon çalışması, **örgütlemeye** hizmet etmiyorsa; bu çalışmanın ürünleri yeni insanların Komünist Partisi içinde ve çevresinde örgütlenmesi olmuyorsa, o zaman yapılan iş eksiktir; yapılan işte belli hatalar da yapılmaktadır.

Propagandanın amacı, işçi sınıfının ileri unsurlarını partiye kazanmaktır. Kazanmanın en sağlam ölçütü örgütlenmedir. Örgütlenmiş partili hale gelmiş bir işçi, parti için gerçekten kazanılmış bir işçidir. Örgütleme tabii ki yalnızca parti içinde olmaz. Parti, işçi sınıfı örgütlerinin en yüksek biçimidir. Partinin yanında, daha bir dizi örgüt biçimi vardır. Ve parti bütün bu örgüt biçimlerinden, işçi sınıfını örgütleme çalışmasında yararlanır.

Somut olarak bizim bugün yapılması gereken örgütleme çalışması, birkaç düzeyde ele alınmak zorundadır. Örgütleme çalışmasının merkezinde bizzat Partinin kendisinin örgütlenmesi durur. Bunu yukarıda ortaya koymuştuk.

Şimdi Parti önderliğinde diğer örgütlenme biçimlerine bakalım:

İşçi sınıfının ileri kesimi içinde yapılacak propagandayla kazanılacak kesimin örgütleneceği yer **parti sempatizan örgütleridir.** Bunlar, Parti Hücreleri gibi örgütlenen, onlar gibi çalışan örgütlerdir. Bunlar, doğrudan partinin önderliğindeki ve onu en yakın çevreleyen, parti etrafındaki birinci çemberi oluşturan örgütlerdir. Bunlar, şartlara göre bir şehirdeki, bir mahalledeki, bir fabrikadaki çalışmaya doğrudan önderlik eden örgütlerdir. Bunların önemlileri, mutlaka Partililer tarafından doğrudan yönlendirilmelidir. Bu örgütler, bir nevi, partiye en yakın olan sempatizanların denenme örgütleridir.

Bu çemberin etrafında, ikinci bir çember olarak, Partiye şu ya da bu ölçüde destek olan ve fakat henüz sağlam, disiplinli bir çalışmaya hazır olmayan kişilerden oluşanların örgütleri yer alır. Bunlar birinci çember olarak adlandırdığımıza göre daha

gevşek bir örgütlenmedir. Bunlarla yapılacak çalışmada, bunlar hem teorik olarak eğitilmeye (seminerler, konferanslar, vb. yollarla), hem de pratik olarak partiyi destek çalışmasının içine çekilmeye (bildiri dağıtımı, bir eyleme katılma, vb.) çalışılır. Legal örgütlenme imkanlarının olduğu şartlarda, "demokratik, yurtsever" vb. dernekler böyle örgütlenmeler için araç olabilir.

Bu örgütlenmeler, şu veya bu ölçüde **doğrudan parti önderliğindeki** örgütlenmelerdir.

Bunun dışında, parti önderliğinde olmayan ve fakat içine girip çalışılması gereken örgütlenmeler vardır. Meslek örgütleri olan bu örgütler içinde kuşkusuz komünistler açısından en önemli olanı, işçi sınıfının mesleki örgütü olan sendikalardır. Ülkemizde, bugünkü şartlarda işçi sınıfının sendikalarda örgütlü olan kesimi esas olarak bir dizi sarı-faşist-reformist-gerici sendikada örgütlü durumdadır. İşçi sınıfı içinde fazla etkinliği olmayan az sayıda bağımsız, devrimci sendikacılık yaptığını söyleyen sendika da vardır. Ve fakat sendikalar esas olarak Türk-İş, DİSK, Hak-İş, MİSK adlı konfederasyonlarda toplanmıştır.

Bu sendika konfederasyonlarının siyasetleri arasında kuşkusuz farklılıklar vardır. Fakat bunların hiçbiri, işçi sınıfının gerçek çıkarlarını savunan örgütler değildir. Esas olarak sınıf mücadelesini ilerletme işini değil, uzlaştırma, hakim sınıfların kuyruğuna takma işlevini yapmaktadırlar. Yine de işçilerin önemli bir bölümü bu örgütler içinde örgütlüdür. O halde, işçilere ulaşılmak ve onlar kazanılmak isteniyorsa, bu sendikalar içine girip çalışılmak zorundadır; bu sendikalar içinde karşıdevrimci yönetimlere karşı muhalefeti körükleyici bir çalışma yapmak, böyle bir çalışma içinde ileri işçilerle birlik oluşturmaya çalışmak, onların içinde en ilerileri partiye kazanmaya çalışmak görevdir.

Kuşkusuz, sendikalar içinde yürütülecek faaliyetlerde, öncelikle işçilerin sola biraz daha açık kesimlerinin içinde yer aldığı sendikalara ağırlık ve öncelik verilmek zorundadır. Bu,

somut olarak DİSK ve Türk-İş, onlar içinde de tabanları daha solcu olan sendikalara öncelik ve ağırlık vermek anlamına gelir. Sendikalarda çalışmanın amacı, onların tabanını devrimci sınıf mücadeleci bir hatta kazanmak anlamında "sendikaların fethi"dir.

Komünistlerin, doğrudan kendi önderliğinde alternatif "kızıl sendikalar" kurması, esas olarak ancak ilerki bir dönemde, karşı-devrimci ve reformist sendikaların işçi sınıfı içinde güçlerinin iyice zayıfladığı, sendika ağalarının sendika içindeki egemenliklerini sürdürebilmek için geniş çaplı tasfiyelere giriştiği, komünistlerin ve devrimcilerin işçi sınıfının önemli bir kesimini kendi çevrelerinde örgütlediği bir ortamda sözkonusu olabilir; ya da sendikal örgütlenmenin hiç olmadığı alanlarda olabilir, vb.

Sendikalar dışındaki gerçekten mesleki örgütlere, temsil ettiklerini iddia ettikleri kitlenin önemli bir bölümünü içinde toparlamış olan örgütlere de güç oranında katılıp bunlar içinde de çalışma gereklidir. Ancak böyle bir çalışmanın, komünistlerin bugünkü gücü gözönüne alındığında, çok sınırlı olacağı bilince çıkarılmak zorundadır.

Kitle örgütlenmesi açısından, işçi sınıfının sınıf mücadelesinin ilerletilmesinde en önemli örgüt biçimlerinden biri **Grev ve Mücadele Komiteleri**dir. Bu, bir işletmede, genel işçi toplantısında, bütün işçiler tarafından seçilen yapısıyla, işçileri yürüyen mücadeleye azami ölçüde katabilmenin en uygun aracıdır. Kuşkusuz, belirli somut bir grev veya mücadele için kurulan bu örgütler sendikal örgütlenmenin alternatifi vb. değildir. Ona paralel yürütülmek zorundadır.

Bunlar dışında, ülkemizde kendine kitle örgütü adını veren ve fakat gerçekte şu veya bu örgütün açık sempatizan örgütü durumunda olan bir dizi dernek, birlik, kültür merkezi vb. vardır. Buralarda da, kuşkusuz ulaşılması gereken sola, sosyalizme vb. sempati duyan insanlar vardır. Bu anlamda, buralarda

da çalışmak, komünist düşüncelerin propagandasını bu alanlara da taşımak görevdir. Fakat "kitle çalışması" denince, bunlar içinde çalışmak, en son sıralarda akla gelmeli, diğer alanlardaki çalışmadan artan güç olursa bu alanlara aktarılmalıdır.

Komünistler, kitle örgütü adına yalnızca kendi sempatizanlarının ve örgütlü insanlarının gelip gittiği örgütler kurmaktan, bu gibi örgütlerin illegalite açısından sakıncasını da gözönüne alarak, kaçınmalıdır. Kendi önderliklerinde kurdukları kitle örgütleri, belirli somut işleri yapmak temelinde kurulmalı (örneğin çevreyi koruma, ... semtini güzelleştirme, ilerici kültürü yaygınlaştırma vb.) kelimenin gerçek anlamında kitle örgütleri olmalıdır. Yalnızca kendi sempatizan ve örgütlü insanlarının gidip geleceği bir "kitle örgütü" kurmaktansa, bunların var olan örgütler içinde çalışmaya seferber edilmesi daha doğrudur.

Kitle örgütlenmesi açısından önemli olan bir alan da, burjuva ordusudur. Komünist Enternasyonal, burjuva orduları içinde çalışmayı, Komünist Enternasyonal'e üye olmanın koşulları içinde saymıştır. Burjuva ordusunun devletin temel kurumu olduğu ve bu ordunun esas gücünü genç işçilerin, köylülerin oluşturduğu gözönüne alındığında, ordu içinde çalışmanın önemi ortaya çıkar. Burjuva ordusu içinde planlı, uzun süreli, düzenli, sistemli bir çalışma –ki böyle bir çalışmanın amacı orduyu içerden parçalamaktır– zorunludur. Ancak böyle bir çalışma kuşkusuz, partinin belirli bir güce erişmesine bağlı olarak gerçek anlamda ele alınabilir.

Parti örgütlenmesinde bir başka sorun, yurtdışındaki örgütlenmedir. Bu bağlamda, ülkemiz Bolşevikleri yurtdışındaki kitlenin durumundaki değişiklikleri gözönüne alarak, *"yeni bir yönelim"* belirlemişler, bu alanda bir ilk'e imza atmışlardır. Derin bir proleter enternasyonalisti anlayışın ürünü olan "yeni yönelim"le ilgili, Bolşevik Parti'nin 5. Kongresi'nde alınan karar aynen şöyledir:

"YENİ YÖNELİM" ÜZERİNE

1) Partimiz kendini proleter dünya devriminin "..."-Türkiye'deki öncü müfrezesi olarak kavramaktadır.

Partimiz, bütün dünya işçileriyle omuz omuza sınıf mücadelesi yoluyla Komünizme varmak için "..."-Türkiye'de emperyalizme bağımlı hakim sınıfların iktidarını, proletarya önderliğinde devrimle yıkmak, işçilerin-köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğünü kurmak, durmaksızın proletaryayı egemen sınıf konumuna getirmek için devrimi sürdürmek görevini önüne koymuştur.

O, bu esas görevini başarıyla yerine getirmeyi proleter enternasyonalizminin uygulanmasının bir alanı olarak kavrar. Bu esas görevin yerine getirilmesi, içinde bulunan her anda bütün dünyada proleter devrimci hareketlerin ve emperyalizme darbe vuran tüm hareketlerin eldeki tüm imkan ve araçlarla desteklenmesi göreviyle çelişmez, tersine bunu gerektirir. Proleter enternasyonalisti dayanışma proletaryanın tek tek ülkelerde zafer kazanmasının ve onu kalıcı kılmasının önşartıdır.

2) Partimizin Yurtdışı Örgütü şimdiye dek hep bir "Türkiye-"..." Komünist Partisi"nin yurtdışı örgütü olarak kavranmış; esas görevini Türkiye-"..."daki devrimin yurtdışından desteklenmesi olarak görmüş, ona göre örgütlenmiş, çalışma yürütmüştür. Partimizin yurtdışındaki üyeleri ve sempatizanları, kendilerini öncelikle Türkiye-"..." devriminin kadroları olarak kavradığından, bulundukları ülkelerde sınıf mücadelesine katılmayı, esas görevlerine, yani Türkiye-"..." devrimini yurtdışından desteklemeye bağlı, ikincil bir görev olarak ele almışlardır.

3) Partimiz, Uluslararası Komünist Hareketin birliğinin yaratılması konusunda doğru, Marksist-Leninist görüşleri uluslararası planda yaygınlaştırma, Marksizm-Leninizm adına konuşan güçlerle temas kurma, onlarla ideolojik mücadele yürütme, kısaca ideolojik etkileme çabasıyla sınırlamıştır kendini.

Bulunduğu ülkelerde Marksist-Leninist parti ve örgütlerin yaratılmasını o ülke komünistlerinin görevi olarak görmüş, sözkonusu ülkede Türkiye-"..."lıların komünist örgütü olarak Komünist Partisi'nin bizzat örgütlenmesi işine soyunmamıştır.

4) Partimiz, bütün ülkelerde Bolşevik örgütlerin kurulması/yaratılmasını, Dünya Komünist Hareketinin önündeki en temel görev olarak tespit etmiştir. Marksist-Leninist güçleri, partileri bütün gücüyle desteklemeyi önüne proleter enternasyonalizminin en önemli görevlerinden biri olarak koymuştur. Eski kardeş örgütlerimiz olan GDS (Batı Almanya'da "Akıma Karşı" Örgütü), MLPÖ (Avusturya ML Partisi), "WBK" (Batı Berlinli Komünist) ile kardeşlik ilişkilerinin sürdüğü dönemde, partimiz bu destek görevini nasıl kavradığını somut pratiğiyle ortaya koymuştur. Eski kardeş örgütlerle ideolojik ve örgütsel ayrılık ertesinde, hiçbir grup veya partiyi Marksist-Leninist olarak değerlendirmemiştir. Uluslararası ilişkilerin "ideolojik etkileme çabası"yla sınırlı kalması, doğrudan desteklenecek bir Marksist-Leninist örgütün yokluğu olgusunun da bir sonucudur.

5) Daha eski kardeş örgütlerimizle kardeşlik ilişkilerinin sürdüğü dönemde, 1982'de yurtdışı örgütünün konumu üzerine tartışılmış ve şunlar tespit edilmiştir:

Yurtdışında çok büyük sayıda Türkiye-"..."lı işçi vardır. Bunların önemli bir bölümü bulundukları ülkelerde kendilerini "yabancı" ve "geçici" olarak görmekte ve planlarını Türkiye-"..."a dönmek üzerine kurmaktadırlar. Bu kesim için Türkiye-"..." devriminin sorunları, devrimci örgütlenme ve faaliyet için çıkış noktasıdır.

Bunlar, şimdilik geçici olarak yurtdışında da bulunsalar, gerçekte Uluslararası Proletaryanın bir parçası olmaları yanında, öncelikle Türkiye-"..." işçi sınıfının bir parçasıdırlar. TKP/ML (BOLŞEVİK) Yurtdışı Örgütü bu kesim içinde örgütlenmesini sürdürmeye devam etmeli ve yurtdışım Türkiye-"..." devrimini destek için bir üs olarak kavramaya devam etmelidir. Türkiye-

"..." devrimi için örgütlenen kesimin, bulunduğu ülkelerdeki sınıf mücadelesine katılması proleter enternasyonalizminin bir görevidir, fakat bu kesimin esas işi, Türkiye-"..." devriminin desteklenmesi, Türkiye-"..." devrimi için örgütlenme, faaliyettir. Hal böyleyken "proleter enternasyonalizmi" adına Türkiye-"..." bir komünist örgütün yurtdışı örgütlenmesinin dağıtılması, gericiliktir; Türkiye-"..." devriminin yenilgisinden tasfiyeci sonuçların çıkarılmasıdır.

Yurtdışındaki işçilerin küçük, fakat giderek büyüyen bir bölümü, bulundukları ülkelerde kalıcı hale gelmişler, Türkiye-"..."ın yabancısı, bulundukları ülkelerin yerlisi haline gelmişlerdir. İkinci kuşak için bu durum çok daha belirgindir ve giderek daha belirgin hale gelecektir. Bu kesimin temel örgütlenme ve mücadele alanı, bulundukları ülkelerin sınıf mücadelesidir. Bu kesim içindeki komünistler bizim partimizin yurtdışı örgütü içinde değil, bulundukları ülkelerin komünist örgütleri, somut olarak kardeş örgütlerimizin saflarında örgütlenmelidirler.

6) Bugün, partimizin yurtdışı örgütü, yurtdışında yaşayan ve Bolşevizmi benimseyen, bulundukları alanda bölgesel faaliyet yürüten çeşitli milliyetlerden komünist kadın ve erkeklerin örgütüdür. Bu örgüt, bugün de esas görevini hâlâ Türkiye-"..." devrimini yurtdışından desteklemek olarak kavramakta, faaliyetlerinin ağırlığını bu oluşturmaktadır. Bu örgüt, son dönemde artan bir oranda, bulunduğu ülkelerdeki sınıf mücadelesine doğrudan katılma görevini ele alsa da, yine de bu görevi esasa bağlı tali bir iş olarak yapma durumundadır. Ancak yurtdışı örgütü içinde ve çevresinde yer alan üye ve sempatizanların bir bölümü gelinen yerde bulundukları ülkenin "yerlisi", Türkiye-"..."ın yabancısı durumuna gelmiştir.

7) Bu, dıştaki objektif gelişmenin de tabii bir sonucudur. Partimiz kurulduğundan bu yana geçen 12 yıllık sürede, bulundukları "yabancı" ülkelerde büyüyen yepyeni bir kuşak

ortaya çıkmıştır. Bu kuşak, yurtdışına yetişmiş gelen birinci kuşağın tersine, Türkiye-"..."'ı ancak anlatımlardan veya kısa turistik seyahatlerden tanımaktadır. Yaşamlarının merkezi içinde yaşadıkları ülkelerdedir. Bunlar, içinde yaşadıkları toplumun parçalarıdır. Sadece bu kuşak değil, birinci kuşağın da önemli bir bölümü 20 yılı aşkın süredir yurtdışında yaşamaktadır ve süreç içinde, bulundukları ülkelerdeki toplumun parçası haline gelmiştir. Bu insanlar için yaşadıkları ülkelerde sistemin değiştirilmesi mücadelesi, artık esas mücadele haline gelmiş durumdadır. Bunların proleter dünya devrimine en büyük katkısı, artık "kendi ülkeleri" haline gelmiş olan "yurtdışı" ülkelerinde devrim mücadelesine doğrudan katılmakla olur. Bunların komünist örgütlenmesi, yaşadıkları ülkelerde devrimi önüne esas hedef olarak koyan bir örgütlenme olmak zorundadır. Böyle bir komünist örgütlenme, kuşkusuz bu kitlenin içinde yaşadığı ülkedeki "yabancı" olmaktan gelen özel durumunu, özel sorunlarını da dikkate alan bir örgütlenme yürütmek zorundadır.

8) Bugün Partimizin çalışma yürüttüğü Batı Avrupa ülkelerinde Bolşevik/Komünist örgütler yok. Bolşevik/Komünist örgütlerin olmadığı yerde, bunları örgütlemek, öncelikle o ülke komünistlerinin görevidir. Bizim andaki yurtdışı örgütümüz içinde yer alan yoldaşların bir bölümü, gerçekte şu an içinde yaşadıkları ülkenin komünistleridir. Fakat uğrunda örgütlendikleri devrim, öncelikli olarak Türkiye-"..." devrimidir. Bu düzeltilme, aşılma bekleyen bir çelişmedir. Partimizin yurtdışında çalışma yürüttüğü Batı Avrupa ülkelerinde, Komünizme düşman olmayan ve örgütsüz olan, arayış içinde olan bir sürü insan var. Bugün bizim yurtdışı örgütümüz içinde örgütlü olan ve esas olarak yaşadıkları ülke devriminin insanları haline gelmiş olan yoldaşlarımız, bu örgütsüz kesime göre ideolojik berraklığa, doğru, açık Marksist-Leninist siyasi bir çizgiye sahip ve komünist örgütlenme faaliyetinde kaldıraç olarak kullanabileceği bir araca yurtdışı örgütümüze sahiptir. Önü-

IV. BOLŞEVİK PARTİ İNŞASI SORUNUNUN BİLİNCE ÇIKMA SÜRECİ

Bu kitabın bundan önceki bölümlerinde Bolşevik Parti'nin inşa sürecinin kimi teorik ve pratik sorunlarında görüşlerimizi ortaya koyduk. Bu görüşler, kuşkusuz burada ortaya koyduğumuz biçimine, belirli bir ideolojik mücadele sürecinde kavuştu. Bu mücadele süreci, 1981'e dek TKP/ML içinde ve çevresinde, daha sonra da TKP/ML (BOLŞEVİK) içinde ve çevresinde yaşandı.

Biz, kitabın bu son bölümünde, bu süreç hakkında 1984 yılında Bolşevik Parti içinde tartışmaya sunulmak üzere hazırlanmış bir değerlendirmeyi belge olarak aynen sunuyoruz. Bu belgede yapılan değerlendirmeler, bizce 1984'e dek olan gelişmeyi doğru bir biçimde ortaya koymaktadır. 1984'e gelindiğinde, bu konuda görüşler, ülkemiz Komünistleri açısından esas itibariyle açıklığa kavuşmuş durumdaydı. Bu alana ilişkin daha sonraki gelişmeler, "uygulama içinde detaylandırma" biçiminde gelişmeler oldu...

EK / BELGE: SORUNUN BİLİNCE ÇIKMA SÜRECİ VE HATALARIMIZ

Burada kısaca ve tezler halinde de olsa, "İki Aşamalı Parti İnşası" ve buna bağlı olan bir dizi görev konusunda TKP/ML'nin kurulduğundan bu yana savunulan görüşler üzerinde duralım:

Partinin kuruluş dönemiyle ilgili olarak; daha şimdiden,

Partinin kuruluşunda temel alman, İbrahim Kaypakkaya'nın yazdığı 5 temel belgede, iki aşamalı parti inşası öğretisinin savunulmadığı tespit edilebilir. Parti inşası konusunda savunulan anlayışlar, çoğunlukla "Mao Zedung Düşüncesi"nden etkilenen, yarı-sömürge yarı-feodal; devrim stratejisi halk savaşı olan "bizim gibi ülkelerde" partinin kuruluşundan itibaren silahlı mücadeleye girmesi gerektiği; esas kadroların kırlık bölgelere çekilmesi gerektiği; partinin ancak kırlık bölgelerde başlanan halk savaşı içinde inşa edileceği şeklinde görüşlerdir.

İşçi sınıfının önderliği, teorik olarak THKO/THKP-C'nin fokocu anlayışına karşı ideolojik öncülük düşüncesi rededilmesine karşın, pratikte ideolojik öncülük olarak kavranmaktadır. Parti kurulur kurulmaz, en ileri kadroların kırlık bölgelere çekilmesi anlayışı, işçi sınıfının öncüsünün kazanılmasını, şehirlerin kuşatılmasına bırakan, bu anlamda da işçi sınıfının önderliğini ideolojik önderliğe indirgeyen bir anlayıştır.

İbrahim Kaypakkaya, THKO/THKP-C'nin fokocu anlayışlarına karşı Marksist-Leninist bir partinin gerekliliğini, onu kurmanın bilinçli Komünistlerin işi olduğunu ve parti kurmadan ordu ve cephe kurma, bunlar içinden partinin kendiliğinden çıkması anlayışlarını mahkum etmektedir. O, bu noktada THKO/THKP-C'ne karşı girdiği polemikte, esasta Marksist-Leninist bir pozisyonda durmaktadır. Fakat çok önemli hatalara da sahiptir.

Bugün Bolşevik saflarda olan yoldaşların önemli bir bölümünün (yurtdışından partiye girenlerin) partiye girdikleri ve Koordinasyon Komitesi hizibi* ile ayrılık dönemi belgeleri incelendiğinde görülen şudur:

O dönemlerde, iki aşamalı parti inşası şeklinde bir anlayış

---

* Koordinasyon Komitesi Hizibi, TKP/ML'nin 1976'da yeniden merkezileştirilmesi çabaları sürecinde parti merkezini ele geçiren ve bu konumunu onu tasfiye için kullanmaya kalkan, daha sonra TKP/ML Hareketi ismini kullanan hiziptir.

ve buna uygun görevler bizim tarafımızdan savunulmamaktadır. Savunduğumuz anlayış, hiçbir sınırlama yapmadan ve içinde bulunulan durumu doğru bir şekilde tespit etmeden, TKP/ML'nin Türkiye'deki proletarya partisi olduğu; temel belgelerde ortaya konan çizgide Türkiye devriminin teorik sorunlarının esas olarak çözüldüğü; bu çizginin dayandığı uluslararası platformun doğru, yeterli bir Marksist-Leninist platform olduğu vs. görüşleridir. Esasta öncü kazanılmış olarak kabul edilmekte; teorik sorunlar esasta çözülmüş olarak kabul edilmekte; örgütsel birlik ve silahlı mücadeleye önderlik günün görevleri olarak kavranmaktadır.

25 Kasım 1976 tarihli, YDB* imzalı yazıda; oportünist gruplarla, TKP/ML arasındaki ilkesel ayrım çizgisini ortadan kaldıran Koordinasyon Komitesi hizibinin bu tavrına haklı olarak karşı çıkılırken, parti inşası konusunda, Marksist-Leninist bir parti inşasının hangi aşamalardan geçtiği, bizim inşanın neresinde olduğumuz konuları sorun olarak bile ortaya konmamaktadır.

Bizim o dönemde bu soruna yaklaşımımız şöyleydi:

> *"Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde parti kurulur kurulmaz silahlı mücadeleye girişmek zorundadır. Parti inşası silahlı mücadele içinde olacaktır. Parti kuruluşu için Marksizmi kavramış az sayıda kadronun varlığı yeterlidir. Ülkemizde bu kadrolar TKP/ML'i kurmuşlar ve devrimin teorik sorunlarını esas olarak çözmüşlerdir. Bundan sonra yapılması gereken, silahlı mücadeleyi yürütmektir. Bunun için en ileri kadrolar seçilmiş kırlık alanlara çekilmeli ve oralarda gerilla savaşma hazırlanmalı, gerilla savaşını başlatmalıdır. Partinin bütün sorunları bu mücadele içinde çözülecek, parti silahlı mücadele içinde inşa edilecektir.*
>
> *Bizim için partinin teorik görüşlerinin doğruluğu su götür-*

* Yurtdışı Bürosu, 1976'da TKP/ML'nin yeniden merkezileştirilmesi çabaları içinde, TKP/ML'nin Yurtdışı Bürosu'nu oluşturan bir Parti Hücresiydi. Bolşevik çizginin temsilciliğini bu hücre yapıyordu.

mez bir gerçekti. Onun için Türkiye devriminin teorik sorunlarının çözülmesi gibi sorun görmüyorduk. Uluslararası alanda da Kruşçev revizyonizmi, Çinli yoldaşlar önderliğinde yerle bir edilmişti. Bu alanda da önemli bir görev yoktu. Sorun varolan doğru çizgiyi savunmak ve uygulamaktı.

Kadrolar meselesine gelince: Kadrolar Marksizm-Leninizm'i ancak silahlı mücadele içinde öğrenebilirlerdi. Halkımızın silahlı mücadele istediği bir anda, bundan kopuk bir eğitim olamazdı. Öncelikle «öncü unsurların» kazanılması diye bir sorun bizim için yoktu. «Öncü» zaten kazanılmıştı. TKP/ML içinde örgütlenmişti. Şimdi yapılması gereken milyonlarca köylü kitlesini harekete geçirmekti." ("Özeleştiri Taslağı", Bolşevik 3, sayfa 26)

Biz o dönemde Bolşevik Partinin inşası öğretisini kavramamıştık. Savunduğumuz düşünceler, parti konusunda geniş çapta "Mao Zedung Düşüncesi"nden etkilenen düşüncelerdi. 25 Kasım tarihli yazıda, yer yer Bolşeviklerin deneylerinden de dersler çıkarmaya çalışmamıza rağmen, esas dayandığımız, Bolşevik Parti inşasıyla ilgili Leninist öğreti değildi.

Daha sonraki dönemde, 1. Konferansa kadar geçen süre içinde de görüşlerimizde önemli bir değişiklik olmadı. Şubat 1978'de yapılan Konferansta kabul edilen özeleştiri ve Konferansın çizgisinde bizim önemli bir ideolojik etkinliğimiz sözkonusuydu. Konferansın en temel belgesi, kuşkusuz, geçmişi değerlendiren özeleştiriydi. Özeleştiride, bir dizi konuda, geçmişe özeleştirici bir yaklaşım vardır. Ama **parti inşası konusunda** geçmişe bir eleştiri getirmemektedir. Ve konferansta da bu yönde bir eleştiri ne bizim tarafımızdan, ne de başkaları tarafından getirilmemiştir. Yani bu dönemde de, hiçbir ayrım yapmadan, proletarya partisi olduğumuz savunulmakta; öncü kazanılmış olarak kabul edilmekte ve halk savaşının nasıl hazırlanması gerektiği üzerine tartışılmaktadır.

Teorik sorunlar esasta çözülmüş olarak kabul edilmektedir. İki aşamalı parti inşasından söz bile yoktur.

Bizim iki aşamalı parti inşası, bu öğretiye göre bizim durumumuzun ne olduğu sorusuyla karşı karşıya gelmemiz, 1978 sonlarında özeleştiri taslağı üzerine yaptığımız tartışmada, o dönemdeki kardeş örgütlerimizden Akıma Karşı'nın * getirdiği şu eleştiri yoluyla olmuştur:

> *"1) Türkiye'de Marksist-Leninist parti inşası, Türkiye'deki özel duruma uygun olarak, eski Komünist Partilerin kadroları tarafından değil, özellikle gençlik hareketi içinden gelen genç kadrolar tarafından gündeme getirildi. Marksist-Leninist parti, Kruşçev revizyonizmine karşı mücadele içinde değil, Aydınlık revizyonizmine karşı mücadele içinde doğdu. Kruşçev revizyonizmine karşı mücadele konusunda TKP/ML'nin ne uluslararası planda, ne de Türkiye somutunda ciddi ve kendi içinde sistemli tutarlı bir tavrı yoktur. Kruşçev revizyonizmine karşı dolaylı olarak «polemik»in pozisyonları savunulmuştur. Bunun görüşülmemiş olması ağır, hayati önemde bir eksikliktir. Bu eksiklik bugün uluslararası komünist hareketin tartışması içinde açıkça kendini göstermektedir ve ortadan kaldırılmalıdır.*
>
> *2) Partinin kuruluşunda Aydınlık'la yürütülen polemiğin temeli Marksist-Leninist ilkeler değil, Türkiye devriminin somut sorunları olmuştur. Türkiye devriminin sorunları, bütün dünyada modern revizyonizmle, Marksizm-Leninizm arasındaki ideolojik mücadeleden*

---

* "Akıma Karşı", Batı Almanya'da Marksist-Leninist parti inşası görevini önüne koyan bir örgüttü. Bu örgüt, 1983 yılma kadar önce TKP/ML, daha sonra da TKP/ML(BOLŞEVİK)'in kardeş örgütüydü. 1982'den başlayarak bu örgüt ve onunla birlikte hareket eden Batı Berlinli Komünist ve Avusturya Marksist-Leninist Partisi arasında şiddetli bir ideolojik mücadele yürüdü. Geri dönüp bakıldığında bu ideolojik mücadelede, gerek Akıma Karşı'nın, gerekse diğer eski kardeş örgütlerin, yer yer kendi işçi sınıfı hareketinden bütünüyle kopuk, yanlış parti inşa pratiklerini teorileştirdiklerini görmek mümkündür. Akıma Karşı, daha sonraki gelişme içinde, çizgisinde bir dizi Marksist-Leninist görüşler olmasına ve uluslararası alanda savunduğu teorik çizgi itibarıyla Bolşevik Parti'ye en yakın görüşleri savunan bir örgüt olmasına rağmen, Marksist-Leninist bir partiye doğru gelişme ihtimali olmadığını pratikte gösterdi.)

bağımsız olarak ele alınıp çözülebilirmiş gibi davranılmış ve tartışmanın odak noktasına konmuştur. Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin çizgisi üzerine yürütülen tartışma önemsiz bir iş, bir yan iş olarak görülmüştür. Kendine Marksizm-Leninizmin ilkelerinin savunulması görevini çıkış noktası olarak almayan bir parti, kendine uluslararası komünist hareket içinde tartışılan sorunlar konusunda tavır takınmayı temel almayan, bunu önemsiz gören bir parti, süreç içinde kendi ülkesi için savunduğu doğru görüşlerden de uzaklaşacaktır.

3) Partinin kuruluşundan itibaren «Mao Zedung Düşüncesi» anlayışına karşı çıkılmamıştır. Bu görünürde fazla bir zarar vermemiştir. Çünkü Mao'nun yeni demokratik devrimle ilgili bir dizi görüşünün Türkiye'ye uygulanabilir olması durumu vardır. Ama bu sadece görünürde böyledir. Çünkü bizzat bu dönem için bile belli zararlar sözkonusudur. Mesela Lenin ve Stalin'in yarı-sömürge ülkelerde devrimle ilgili yazılarının önemli bölümü tanınmamakta, ihtiyaç da duyulmamaktadır. Stalin'in Marksizm-Leninizmin bir klasiği olduğu konusunda kafa karışıklığı sözkonusudur. Şimdi bu zararlar Mao'nun eleştirilmeden savunulmasıyla daha da artma eğilimi göstermektedir. İbrahim Kaypakkaya'da da ÇKP'nin yanlış çizgisinin etkileri vardır. Ayrıca Mao'nun otuzlu yıllarda yürüttüğü mücadeleler içinde kullandığı kavramların bugünkü mücadeleye aynen uygulanmaya kalkılması da revizyonizm, dogmatizm, sağ, sol değerlendirmelerinin birbirine karışmasına yolaçmakta; gerçekte sağ ve revizyonist olan görüşler, «dogmatik» olarak damgalanıp «sol»a karşı mücadele verilebilmektedir.

4) TKP/ML'nin parti inşasına ilişkin, inşanın niteliği, yapısı, yasaları hakkında sağlam, doğru görüşleri yoktur. Onun için de şu önemli tezler için doğru bir mücadele yürütülmemektedir:

–Parti inşasının birinci aşamasında, gerçekten sağlam bir Marksist-Leninist çekirdek ve sağlam bir parti örgütü yaratılana dek; parti inşasında içe dönük çalışma öne alınmalı, kitle içinde çalışmanın ve dışa dönük çalışmanın önüne alınmalıdır.

–Parti inşasının birinci aşamasında çözülecek üç görev; a) Marksizm-Leninizm bilimi ışığında devrimin teorik sorunlarını çözme; b) kadro yetiştirme; c) sağlam bir örgütsel yapı kurmaktır. Bunlardan te-

orik çalışmanın önemi sürekli olarak küçümsenmiştir ve küçümsenmektedir. Uzun süreli teorik çalışma ve ideolojik mücadele planı yerine sürekli kısa süreli örgütsel tedbirler geçirilmektedir." ("Özeleştiri Taslağı", Bolşevik 3, sayfa 31-32)

1978 Kasım'ında getirilen bu eleştiri, bize bu sorunların bilince çıkartılması yönünde mücadele önerisiyle birlikte getirilmişti.

Biz eleştiriyi doğru bulduğumuzu söylediğimiz halde, soruna gereken ciddiyetle yaklaşmadık, bu konuda partiyi derhal bir araştırma ve incelemeye çekip, tartışmaya zorlayıcı bir tavır takınmadık. Bu, o dönemde de bu sorunun tarafımızdan bilince çıkartılmadığını açıkça göstermektedir.

Bizim sorunu kavrama yönünde ilerlememizde, özellikle Dünya Komünist Hareketi içindeki gelişmeler belirleyici rol oynamıştır. Önce ÇKP'nin "Üç Dünya Teorisi"ni açıkça savunması, ardından Çin'deki karşı-devrimci darbe, ardından 1978 sonlarında AEP'nin Mao Zedung'a ve ÇKP'ye saldırısı; bizim ayağımızı bastığımız teorik temelin çürük olduğu konusundaki düşüncelerimizi, buna bağlı olarak da teorik çalışmanın önemini yavaş yavaş bilince çıkarmada belirleyici rol oynadı.

Bu bilinçlenmenin ürünü olarak, Merkez Komitesi * 7. toplantısında içe dönük çalışmanın esas olduğu yönünde kararlar alındı. Bizim sorunu kavrayış sürecimizi, bütünlük içinde kavramak için bu kararı gerekçeleriyle aşağıya alıyoruz:

«Bugün dünyada komünist hareketin ideolojik ve siyasi durumu ve buna bağlı olarak ülkemizde partimizin durumu nedir? Bu sorunun cevabı biz komünistler için son derece önemlidir.

Uluslararası planda, her türlü burjuva düşüncesinin, özellikle de her renkten modern revizyonizmin Marksizm-Leninizme saldırdığı, Marksist-Leninist saflarda ağır tahribata yolaçtığı, kargaşa rüzgarı estirdiği bir dönemden geçmekteyiz.

Uluslararası Marksist-Leninist Hareket içinde bu ideolojik-siyasi kargaşanın gelişmesine kabaca bir göz atarsak şunları görürüz:

---

* Burada sözü edilen Merkez Komitesi, 1978 Şubat'ında yapılan ve TKP/ML'i yeniden merkezi bir yapıya kavuşturan I. Konferans'ın (Kongre) seçtiği I. Merkez Komitesi'dir. Bu Merkez Komitesi, 1981'de yapılan II. Konferanstaki menşevik çoğunluk tarafından revizyonist ilan edilmiştir.

1917 Ekim Devrimi'nden sonra, II. Enternasyonal oportünizmine karşı mücadele içinde, Lenin önderliğinde Komintern (III. Enternasyonal) kuruldu. Komintern, tüm dünya komünist partilerini bağrında toplayan merkezi bir örgüttü. Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin tüm canalıcı sorunları bu merkezi örgüt içinde sürdürülen, açık ideolojik mücadele ve tartışmayla çözülüyor; Dünya Marksist-Leninist Hareketinin çizgisi sürdürülen tartışma ve mücadeleler içinde şekilleniyor, ortaklaşa tespit ediliyordu. Komintern üyeleri (seksiyonları) ortaklaşa hazırlanan genel çizgiyi kendi ülkelerinin somut pratiğine uyguluyorlar; bu uygulama Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi tarafından denetleniyordu. Bu dönem, Dünya Komünist Hareketinin ideolojik-siyasi birliğinin en sağlam olduğu ve bunun merkezi bir örgüt yapısında örgütsel planda da yansıdığı bir dönemdi.

Komintern İkinci Dünya Savaşı içinde dağıtıldı. Fakat Komintern'in dağıtılmasından sonra da Uluslararası Marksist-Leninist Hareket içindeki komünist partileri arasında ilişkiler sürdü. 1947'de başta SBKP(B) olmak üzere bazı komünist partileri biraraya gelerek Kominform'u oluşturdular. Kominform, o dönemde Yugoslavya'da gelişen Tito-Kardelyi revizyonizmine karşı mücadelede önemli bir rol oynadı. Stalin'in ölümünden sonra Kominform da dağıldı. Böylece Dünya Komünist Hareketi içinde yeniden sağlanmaya çalışılan örgütsel birlik, gelişemeden dağıldı.

SBKP 20. Parti Kongresi'nde Kruşçev modern revizyonistleri, Marksizm-Leninizme karşı büyük bir ideolojik-siyasi saldırıya giriştiler. Marksizm-Leninizmin birçok temel tezinin "eskimiş" olduğu, "yeni şartlara uymadığı" safsatalarını yaydılar. Marksizm-Leninizmi en temel noktalarda revizyondan geçirdiler. Kruşçev revizyonistleri daha sonra 20. Parti Kongresi'nin revizyonist platformunu Uluslararası Komünist Hareketin genel hattı olarak dayatmaya kalktılar.

Bunu gerçekleştirmek için 1957'de sosyalist ülkelerin komünist partilerinin temsilcileriyle; 1960'da ise tüm dünya Komünist ve İşçi Partileriyle ortak toplantılar düzenlediler. Bu toplantılarda Kruşçev modern revizyonistleriyle 20. Parti Kongresi'nin modern revizyonist çizgisine karşı direnen Marksist-Leninistler arasında önemli mücadeleler oldu. Ancak Marksist-Leninistler "birliği korumak" adına çok

önemli tavizler verdiler. İşte 1957 ve 1960 Deklarasyonları bu şartlar altında ortaya çıktı. '57 ve '60 Deklerasyonları gerek modern revizyonistlerin, gerekse Marksist-Leninistlerin Dünya Komünist Hareketinin ortak belgeleri olarak nitelendirdiği belgeler oldu. Görünürde "birlik" kurtarılmıştı. Ama gerçekte birlik yoktu.

Modern revizyonist SBKP yöneticileri, uluslararası planda dikensiz gül bahçesi yaratmak amacında oldukları için, 1960 toplantısından sonra ÇKP ve AEP'yi Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinden tecrit etmek için saldırıya geçti. ÇKP ve AEP bu saldırı karşısında, uluslararası planda "Büyük Polemik" olarak adlandırılan bir mücadeleye giriştiler. Bu mücadele içinde ÇKP'nin 1963/64 yıllarında SBKP Merkez Komitesi'ne gönderdiği 9 Mektup ve 1963'te yayınlanan "Dünya Komünist Hareketinin Genel Hattı Hakkında Teklif" adlı yazısı, bütün Dünya Marksist-Leninist Hareketinin tartışmasız doğru olarak kabul ettiği ve temel aldığı belgeler oldu. Dünya Marksist-Leninist Hareketi, ideolojik ve siyasi yönden bu belgeler temelinde yeniden şekillendi. Bu belgeler temelinde birçok komünist partisi bölündü, Marksist-Leninist güçler bu belgeler temelinde yeni komünist partileri oluşturdular. Örgütsel planda bu partiler ÇKP ve AEP etrafında birleşmeye yöneldiler.

1970'lere gelindiğinde, "Dünya Marksist-Leninist Hareketi" dendiğinde akla hemen ÇKP/AEP etrafında birleşen, Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadele eden, bu mücadelede "Uluslararası Komünist Hareketin Genel Hattı Hakkında Teklif" ve diğer "Polemik" yazılarını kendine temel alan partiler ve gruplar geliyordu. Dışardan bakıldığında, bu birliğin gayet sağlam ve yıkılmaz bir birlik olduğu sanılıyordu.

Bunun böyle olmadığı daha sonraki pratik içinde ortaya çıktı. Önce Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadele edenlerin oluşturduğu Marksist-Leninist Hareket içinde, 1970'lerde yeni bir modern revizyonist akım şekillenmeye başladı. Üç Dünya Teorisi denilen tezler üzerinde yükselen bu modern revizyonist akım, özde Kruşçev modern revizyonizminin ikinci bir baskısı idi. Bu akım Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde kısa zamanda yaygınlaştı. Ve hakim hale geldi. 1974'te Teng Hsiao-Ping tarafından kesin olarak for-

müle edilen Üç Dünya Teorisine karşı, Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde bir direnme başladı. Önce üstü örtülü olarak getirilen eleştiriler 1976 Ekimi'nde yapılan AEP 7. Parti Kongresinde açık olarak ortaya kondu. AEP 7. Parti Kongresi, "Üç Dünya Teorisi"ne karşı açık mücadelenin başlangıç işareti oldu. Ve Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde, "Üç Dünya Teorisi"ni savunma ya da karşı olma temelinde yeni bir saflaşma başladı. "Üç Dünya Teorisi"ne karşı çıkan partiler örgütsel planda AEP etrafında toparlanırken, bunu savunan partiler ÇKP çevresinde kaldılar.

1978 Şubat'ında Partimiz I. Konferansı, modern revizyonist Üç Dünya Teorisinin "kökten reddi" kararını aldı. Bu anlamda biz bu tarihten itibaren, Dünya Marksist-Leninist Hareketinden yalnızca "Üç Dünya Teorisi"ni reddeden parti ve grupları anlamaya başladık. Ancak bu hareket içinde de çeşitli konularda görüş ayrılıkları olduğu çıplak bir gözle görülen bir gerçekti.

AEP'nin de içinde olduğu bir dizi parti, "Üç Dünya Teorisi"ni redederken, görüşümüze göre, "Üç Dünya Teorisi"ni köklü bir şekilde reddetmiyor, yalnızca bu teorinin göze batan bazı aşırı tezlerini reddetmekle yetiniyordu. Bu partiler mesela "Üç Dünya Teorisi"nin temel tezlerinden biri olan "iki süper güç dünya halklarının başdüşmanıdır" tezini; "gelişmekte olan ülkeler" vb. kavramları aynen savunmaya devam ediyordu.

İçine bizim de dahil olduğumuz, "Üç Dünya Teorisi"ni reddeden partilerin azınlıktaki bir diğer bölümü ise bu tavrı eleştiriyor; "Üç Dünya Teorisi"nin tüm yönleri ve tezleriyle ve kökten reddedilmesini; "Üç Dünya Teorisi"ne karşı mücadelenin derinleştirilmesini; modern revizyonizmin kökü ne inilmesini talep ediyordu. Bu partiler ayrıca "kol kırılır yen içinde" siyasetini reddediyor, Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde ***açık*** *bir ideolojik mücadele istiyorlardı.*

AEP ve çevresindeki partiler ise, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin içindeki çelişmelerin "uluorta" tartışılmasına karşı çıkıyor, sorunların partiler arasında ikili görüşmelerle halledilmesinin Marksist-Leninist ilke olduğunu savunuyor; bu konuda da '57 ve '60 Deklarasyonlarında tespit edilen kuralları şahit gösteriyorlardı.

Yani toplarlarsak; "Üç Dünya Teorisi"ne karşı olma temelinde yeniden şekillenen Dünya Marksist-Leninist Hareketi, dışa karşı sağlam bir birlikmiş gibi görünüyorsa da, içinde birçok çelişmeyi barındıran bir birlikti. Çelişmeler üzerinde açıkça tartışma reddedildiği için de kof, yıkılmaya mahkum bir birlikti.

Nitekim öyle de oldu. Varolan çelişmelere, 1978 Ekimi'nden itibaren çok önemli bir yenisi eklendi. AEP ve çevresindeki bazı partiler, '78 Ekimi'nde yapılan bir "Bilimsel Konferans"ta, '78 başından itibaren uluslararası planda yaygınlaştırmaya çalıştıkları "Mao Zedung hiçbir zaman Marksist-Leninist olmamıştır", "Mao önderliğindeki ÇKP hiçbir zaman bir komünist partisi olmamıştır" şeklindeki tezleri resmileştirdiler. Mao Zedung'un toptan reddiyle birlikte bir dizi konuda da Marksist-Leninist teorilerin revizyonist teoriler

olduğunu savunmaya başladılar.

Bu durumda, "Üç Dünya Teorisi"ne karşı olma temelinde birleşen Dünya Marksist-Leninist Hareketi içinde yeni bir saflaşma başladı. Bizim de dahil olduğumuz bazı partiler, Mao Zedung'un toptan reddedilmesine karşı çıktı. Bu konuda AEP ve çevresindeki bazı partilere karşı tavır aldı. Mao'yu savunup savunmama şeklinde bir ayrışma başladı. Bugün bu yeni ayrışma süreci henüz başlangıçta bulunmaktadır. Ayrışma her ne kadar Mao'yu savunup savunmama şeklinde bir ayrışma olarak görünüyorsa da, bu genel ayrışma da içinde alt ayrışmaların tohumunu barındırmaktadır. Mesela Mao'nun reddine karşı çıkanların bir bölümü, Mao'nun hatasız olduğu görüşünü savunurken, diğer bir bölümü Mao'nun önemli hataları olduğunu, bunların araştırılması gerektiğini savunmaktadır. Bir bölümü 57/60 Deklarasyonlarının Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin platformu olabileceğini savunurken, bir bölümü, bu belgelerin çok ağır hatalar taşıdığını ve platform olamayacağını savunmaktadır vs.

İşte bugünkü kargaşa kabaca bu şekilde ortaya çıkmıştır. AEP ve çevresindeki bazı partiler (bunlar çoğu yeni kurulmuş olan toplam 16 partidir!) bugün "Dünya Marksist-Leninist Hareketi her zamankinden daha güçlü" olduğu tespitini yapmaktadırlar. Onların bu tespiti objektif gerçeklerle taban tabana zıt; kendini kandırma, moral verme anlamına gelen bir tespittir. Bugün Dünya Marksist-Leninist Hareketi dediğimiz hareket, kendi içinde parçalanmış; ideolojik, siyasi, örgütsel kargaşa içinde bulunan bir harekettir. En zayıf dönemlerinden birini yaşamaktadır. Bu dönemi aşmanın tek bir yolu vardır; Dünya Marksist-Leninist Hareketinin temel sorunları üzerinde açık ideolojik mücadele ve bu yolla ideolojik birliğin sağlanması. Bu mücadele, Dünya Marksist-Leninist Hareketinin revizyonizme ve modern revizyonizme karşı mücadele tecrübelerini değerlendirmeli; hataları bulup arındırmalı ve Dünya Marksist-Leninist Hareketinin üzerinde yeniden birleşeceği Marksist-Leninist platformu ortaya çıkarmalıdır. Dünya

Marksist-Leninist Hareketinin birliğini sağlamanın tek yolu, aktif, açık ideolojik mücadeleden geçer.

Bugün Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin temel ideolojik ve siyasi sorunları nelerdir? Bunlara kısaca bir göz atarsak, dünya Marksist-Leninistlerinin önündeki problemin büyüklüğü ortaya çıkar.

Dünya proletaryasının önünde açıklanmaya muhtaç olarak duran en önemli bir sorun, sosyalizmden geriye dönüş meselesi ya da proletarya diktatörlüğü altında sosyalizmin inşası meselesidir. Bu konuda dünya proletaryasının çok değerli tecrübeleri vardır. Stalin yoldaşın Yugoslavya'daki geriye dönüşe ve SBKP(B) içindeki bürokrasiye karşı verdiği mücadele; ÇKP ve AEP'nin Kruşçev-Brejnev modern revizyonizmine karşı verdiği mücadele komünistlere çok şey öğretti. Çin'de gerçekleşen Büyük Proleter Kültür Devrimi dünya proletaryası için çok değerli bir tarihi tecrübe oldu. Ama bu kazanımlar yeterli olmadı. Sovyetler Birliği'nde ve ÇHC'de modern revizyonistler ıktidarı gaspetti; ASHC'de de bu yönde hızla ilerlemektedirler.

Marksizm-Leninizmin savunulmasında ve proletaryanın komünizm davasında başı çeken bu ülkelerde geriye dönüşün gerçekleşmesi; sadece uluslararası burjuvazinin daha güçlü olmasıyla açıklanamaz, ya da diğer bir deyişle, bunlar salt objektif yenilgiler olarak gösterilemez. Bunun kökleri, devrimci teorinin bu konudaki eksikliklerinde de aranmak zorundadır. Sosyalizmin ekonomi-politiği nedir ve sosyalist ekonomi içinde yeni burjuvazi nasıl yeşermekte; iktidarı nasıl ele geçirebilmektedir? Bu sorunların teorik cevabı için perspektif açılmıştır ama henüz tam olarak verilememiştir. Ve devrimci teori bu soruları net bir şekilde açıklayamadığı sürece, uluslararası proletaryanın sınıfsız toplum davası fazla ilerletilemeyecektir.

Çok önemli diğer bir sorun da Dünya Marksist-Leninist Hareketinin modern revizyonizme karşı yürüttüğü ideolojik mücadelenin tarihinin incelenmesidir. Bu görev, sosyalizmden geriye dönüşün incelenmesiyle de sımsıkı ilişkilidir. Başta ÇKP ve AEP olmak üzere Marksist-Leninist partiler bu

doğrultuda Kruşçev-Brejnev modern revizyonizmine karşı amansız bir mücadele yürüttüler. Bu mücadelenin ürünleri 57/60 Deklarasyonları ve '63 Polemikleri oldu. Bu belgeler yakın zamana kadar Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin temel belgeleri olarak kabul edilegeldi. Bu temelde birçok yeni parti doğdu ve mücadeleye atıldı. Fakat bu belgeler hem çelişik hususlar barındırmakta, hem de Lenin'in ortaya koyduğu Marksist-Leninist Hareketin platformundan bazı ayrılıklar taşımaktadır. Mesela 57/60 Deklarasyonlarında Marksist-Leninist görüşü ve modern revizyonist tezleri paragraf paragraf ayırdetmek mümkündür. Mesela bu belgelerde haklı, haksız ayırt edilmeden genel olarak savaşlara karşı çıkılmakta; barışçıl geçiş için mücadelenin esas olduğu savunulmaktadır. Yine bu belgelerin ortaya koyduğu Marksist-Leninist partiler arası ilişkiler hakkındaki kurallar, Komintern'in açık eleştiri-ideolojik birlik ilkesini yadsımaktadır. Mesala "haikların başdüşmanı" ya da dünya devriminin baş düşmanı anlayışını '63 Polemiklerinde görmek mümkündür, vs.

Bugün AEP ve etrafındaki birtakım partiler 57/60 Deklarasyonlarını modern revizyonizmle mücadelede zorunlu ve savunulması gereken bir uzlaşma olarak nitelerken; '63 Polemiklerini milliyetçi temelde yürütülmüş bir mücadele olarak görmekte (aslında Mao'yu ve ÇKP'yi antiMarksist-Leninist gördüklerine göre bu belgeleri de antiMarksist-Leninist ilan etmeleri gerekirdi!) ve Büyük Proleter Kültür Devrimini anti-Marksist-Leninist değerlendirmektedirler. Yine, Mao'nun tüm eserini antiMarksist-Leninist ilan etmektedirler. Bunlara karşı çikanlar arasında ise, yukarıda belirtiğimiz türden görüş ayrılikları vardır.

Bu nedenlerle, uluslararası planda 57/60 Deklarasyonları, '63 Polemikleri ve Büyük Proleter Kültür Devrimi bir yandan; Mao Zedung'un eseri diğer yandan, AEP ve etrafındakiler tarafından son söz söylenmiş gibi davranmalarına rağmen, çok önemli bir tartışma-değerlendirme konusu haline gelmektedir. Fakat böylesine önemli bir değerlendirme nasıl yapılabilir?

Böyle bir değerlendirme, ancak Uluslararası Komünist Hareketin geçmişi ve gelişmesi içinde ele alınıp sonuçlandırılırsa ilerletici olacaktır.

Uluslararası Komünist Hareketin çizgisi üzerine doğan kargaşa ve ideolojik mücadele, her komünist partisini, tek tek her ülkedeki devrimi doğrudan ilgilendirmektedir. Şu gerçeği bir daha vurgulamalıyız ki; uluslararası plandaki ideolojik mücadeleden bağımsız olarak bir komünist partisinin kendi ülkesindeki devrimin sorunları hakkındaki Marksist-Leninist görüşlerini savunabilmesi ve eleştirebilmesi imkansızdır. Bunu vurguluyoruz çünkü; "biz kendi işimize bakalım, dünya çapındaki sorunlar bizi doğrudan etkilemez" şeklindeki proleter enternasyonalizmine aykırı düşünceleri daha doğmadan mahkum etmek istiyoruz.

Böylesine önemli bir ideolojik mücadele ve saflaşma ortamında partimiz ne yapmaktadır? Partimiz I. Konferans'ta kabul ettiği açık tartışma ilkesi ve "halkların baş düşmanı iki süper güç" ve "dünyada baş çelişme" tezlerinin reddiyle, Uluslararası Komünist Hareketin genel hattı olarak kabul edilegelmiş belgelere karşı açık bir eleştiri başlatmış oldu. Bunu yeterince kavramadan yaptı; fakat olan buydu. 1978 Temmuz'unda Avusturya Marksist-Leninist Partisi ile yapılan ortak açıklama ve 1979 yazında AEP'nin anti Marksist-Leninist görüşlerinin kamuoyu önünde de eleştirilmesi, Parti I. Konferansı çizgimizin doğrudan devamıydı. Fakat biz Uluslararası Komünist Hareketin meseleleri karşısında yetersiz ve geri kaldık. Partimizin çizgisini yeni sorunlar karşısında yeterince savunamadık; zenginleştiremedik. Uluslararası Marksist-Leninist Hareket içinde bize düşen görevleri göğüsleyemedik. Bunun tek nedeni vardır; o da sorunların üstesinden gelmenin tek yolu olan ideolojik siyasi çalışmayı esas almamak, seviyemizi hızla yükseltmemektir.

Bugün atacağımız her adım, sadece Türkiye devrimi açısından değil Uluslararası Marksist-Leninist Hareket açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü uluslararası plandaki sınıf mücadelesinin gelişmesi, doğru bir perspektife

sahip olan partimizi önemli bir yere koymuştur. Partimiz; "üç dünya"cı modern revizyonizme karşı mücadelenin derinleştirilmesinden, Marksist-Leninist partiler arasında eşit, ilkeli ilişkilerden ve açık tartışmadan yana olan; Mao Zedung'un Marksist-Leninist eserlerini savunmanın zorunlu olduğunu (ve bunun tek doğru yolunun da, Mao'nun hatalarının da açıkça ortaya konmasının olacağını) ortaya koyan ve Uluslararası Marksist-Leninist Hareketin temel sorununun ideolojik mücadele yoluyla birliğinin sağlanması olduğunu savunan çok az sayıdaki partiden biridir. Bu nedenle omuzlamamız gereken görev muazzam bir görevdir.

Uluslararası Komünist Hareketin içinde bulunduğu durum ve onun partimize yüklediği görevler, bizim açımızdan siyasi çalışmanın önemini gün gibi ortaya çıkarmaktadır. Görevler çok büyük; buna karşılık partimizin Marksizm-Leninizmi kavrayışı sığ, bilgisi azdır. Bu ideolojik-siyasi gerilik aşılamazsa; Marksist-Leninist teori hızla ve iyi bir şekilde kavranamazsa, uluslararası plandaki görevlerimizi yerine getiremeyeceğimiz bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmış vaziyettedir.

İdeolojik-siyasi çalışmanın önemini ortaya çıkaran diğer bir durum da, Parti çizgimizin içindeki bazı çelişik hususlar ve eksikliklerdir. Bunların bir kısmı Parti I. Konferansı öncesine aittir, diğer bir kısmı ise bizzat Parti I. Konferansı'nın ürünüdür. Kuşkusuz bütün bunlar, uluslararası plandaki ideolojik mücadelelerden bağımsız değildir.

Parti I. Konferansı, açık eleştiri ilkesini kabul etmek ve dünya çapında baş çelişme ve dünya halklarının başdüşmanı anlayışlarını reddetmekle, 57/60 Deklarasyonları ve 63 Polemikleriyle bu konuda çelişkiye düşmüştür. Halbuki partimizin temel belgelerinde Uluslararası Komünist Hareketin çizgisi hakkında görüşler 63 Polemiklerinin temelinde yükselmiştir. Ve I. Konferans'ta da bu durum görülememiş, bu konularda 63 Polemikleri hakkında bir değerlendirme yapılmamıştır. Şimdi; bir yandan bu belgeleri olduğu gibi savunmak, diğer yandan da I. Konferans'ta kabul edilen bu hususları geliştirmek gibi

çelişik bir durumla karşı karşıyayız.

Parti çizgimiz, Mao Zedung'un eserleri temelinde, Mao Zedung Düşüncesi'ni "Marksizm-Leninizmin yeni evresi" kabul etme temelinde yükselmiştir. Bugün ise Mao, uluslararası planda inceleme ve tartışma konusudur. Merkez Komitemiz de Mao'nun hataları olduğu görüşündedir. Şimdi, bir yandan Mao Zedung'un eserlerini olduğu gibi savunmak zorundayız; diğer yandan da I. Konferans'ta reddedilen kimi anlayışlar Mao'nun eserlerinde mevcuttur ve Merkez Komitesi'nin gördüğü bir dizi hatalar vardır. Bu çelişki de yazılarımızda eklektik bir durum yaratmaktadır.

Partimiz, hem Stalin'in eserlerini hem de Mao'nun eserlerini olduğu gibi kabul etmektedir (ya da belgelerimizde aksini belirten bir anlayış yoktur). Fakat Mao'nun Stalin'e çok önemli eleştirileri vardır. Her iki ustayı da olduğu gibi savunmaya çalışmak, başka bir çelişkili durumdur ve eklektizme yolaçmaktadır.

Temel belgelerimizde, bugün taktik olarak kabul ettiğimiz "gerilla savaşma hazırlık dönemi"nin temel anlayışları mevcuttur. Buna karşılık, böyle taktık bir dönemi toptan reddeden yoldaşların dayanabilecekleri pasajlar da mevcuttur. (Çünkü, –sübjektif bir durum tespiti neticesinde– gerilla savaşına hazırlık dönemi olarak adlandırılamayacak bir ön çalışma temelinde gerilla savaşının başlatılabileceği savunulmaktadır. Eğer mevcut durum tespiti doğru olsaydı, taktik olarak, hazırlık dönemine gerek duymamak doğru olurdu. Fakat belgelerde, aksi bir durum için, yani devrimci durumun yer yer silahlı kitle mücadelelerine dönüşebilecek kadar yükselmediği bir durum için başka bir taktiğin geçerli olacağına dair açık bir perspektif yoktur.) Ayrıca I. Konferans belgelerinde gerilla savaşma hazırlık döneminin görevlerinden bahsedilmekle birlikte, bunlar kısa sürede tamamlanabilecek işler olarak görülmektedir. Bu da çelişkili bir durum doğurmaktadır.

Temel belgelerde, faşizmin sürekliliği konusunda; bir yandan komprador burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğünün

başından beri faşist olduğu kabul edilmekte; diğer yandan "yarı-faşist diktatörlük" kavramıyla bu tez açıklanmaya muhtaç hale gelmektedir.

Temel belgelerimizde; sosyo-ekonomik yapı konusu, sosyal-emperyalizm/sosyal-faşizm ve proletarya diktatörlüğü altında sosyalizmin inşası konuları geliştirilmesi ve netliğe kavuşturulması zorunlu olan diğer hususlardır.

Bugün Parti 1. Konferansı'nda onaylandığı biçimiyle Merkez Komitemizin uygulamaya çalıştığı çizgimizin içindeki bu eklektik hususların ve eksikliklerin giderilmesi görevi, parti içinde teorik siyasi çalışmanın önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Çünkü bu çelişkili veya eksik hususlar I. Kongremizde esas olarak giderilemezse, partimizin, ne Türkiye ne de uluslararası proletaryanın komünizm davası için yürüttüğü mücadelesini yönlendirmesi ve katkıda bulunması mümkün olamayacaktır.

Kuşkusuz uluslararası planda gün geçtikçe şiddetlenen ideolojik mücadele, Partimiz içinde de yansıyacaktır. Önümüzdeki birçok temel konu tartışma gündemine gelmektedir. Mesela bir AEP tartışması –ve onun kaçınılmaz olarak gündeme getirdiği Mao Zedung'un hatalarının değerlendirilmesi; dünya komünist hareketinin tarihinin değerlendirilmesi; sosyo-ekonomik yapı tartışması vs. en temel konulardır. Bu konularda yürütülecek olan mücadele, uluslararası sınıf mücadelesinden etkilenecek ve şiddetli olacaktır. Daha şimdiden bilmekteyiz ki, partimiz içinde bu ve diğer siyasi sorunlarda görüş ayrılıkları vardır. Hatta, bu farklı görüşler bir yoldaş tarafından siyasi platform halinde sistemleştirilmiştir. YYY'm olağanüstü parti konferansı çağrısı ve diğer yazılarında öne sürdüğü siyasi platformdan sözediyoruz. Bu siyasi platform örgütsel anlamda bir çizgi haline gelmemiştir; ayrıca diğer yoldaşlardan da dikkate değer bir yankı bulamamıştır. Bu bir bakıma iyi birşeydir. Ama bu bizi aldatmasın. Sanmayalım ki bu durum, yüksek bir Marksist-Leninist bilincin sonucudur. Daha ziyade yoldaşların partinin ideolojik-siyasi çizgisine duydukları saf güven ve bağlılığın ürünüdür. İşte bu da meselenin olumsuz yanıdır.

İçinden geçmekte olduğumuz dönemde, parti çizgimize güven ve bağlılık pek birşey halledemeyecektir. Sınıf mücadelesinde ihtiyaç duyduğumuz bu değil, ortaya atılan sorunları bilimsel bir biçimde inceleyebilecek, doğruyu yanlıştan ayırt edebilecek bir Marksist-Leninist kavrayıştır. Böyle bir Marksist-Leninist kavrayış olmazsa, ne parti çizgimizi yabancı ideolojilere karşı savunabilir; ne de onu hatalarından arındırıp derinleştirebiliriz.

Önümüzdeki tartışma döneminde, her bir parti üyesinin siyasi seviyesinin hızla yükseltilmesinin tayin edici önemi açıktır. Çünkü Marksizm-Leninizmin kavranışı yetersizse; ya burjuva düşüncelerden etkilenme olacaktır, ya da böyle düşüncelere karşı mücadelede siyasi olarak yetersiz kalınabileceğinden sekterleşme, karalama vb. metotlar boy gösterebilecektir. Parti içindeki ideolojik ve siyasi mücadelenin amansız ve kesin olmasını istiyoruz. Fakat diğer yandan bunun kişilerin yıkılması biçimine bürünmesini bugünkü mevcut koşullarda istemiyoruz. İsteğimiz; kıyasıya bir mücadele; burjuva düşünceleri temelden çürütme ve yoldaşların kafasından silerek ideolojik-siyasi birliği sağlama yöntemidir. Bu ise ancak Marksist-Leninist teori bilinçli bir tarzda öğrenilirse mümkün olacaktır. Marksizm-Leninizmi ideolojik ve siyasi olarak kavrayışımız yeterli olursa mümkün olacaktır. Yok eğer bunu sağlayamazsak, önümüzdeki tartışmalarda parti içinde bir ikinci (veya üçüncü) çizgi rahatlıkla oluşabilecek ve Parti I. Kongresi, çizgilerin birbirini tasfiye etmek için mücadele ettikleri bir alana dönüşebilecektir. Bunun ise partiye vereceği büyük zarar ortadadır.

İdeolojik-siyasi çalışmanın tayin edici önceliğini bize gösteren üçüncü bir durum da, bugün partimizin Türkiye'deki sınıf mücadelesinin ardından koşma durumunda kalmasıdır. Biz sınıf mücadelelerine önderlik edip onu inisiyatifimiz altında geliştireceğimiz yerde, kendiliğinden gelişen mücadele bizi aşıp önümüzde yürümektedir. Bu durumu aşmanın tek yolu, ideolojik-siyasi çalışmaya daha büyük bir ağırlık vererek partimizin çizgisini her konuda geliştirmek ve bunu yaratıcı bir

şekilde hayata uygulayabilecek ideolojik-siyasi bakımdan ileri, yetkin kadrolar yetiştirmektir. Lenin yoldaş, devrim mücadelesinin kızıştığı, partinin bir bütün olarak daha hızlı ve inisiyatifli davranmasının zorunlu olduğu dönemlerde, devrimin siyasi sorunlarını kavramış kadroların büyük önemini bilhassa vurguluyor.

Özetlersek:

–Uluslararası planda Marksizm-Leninizmle her türden burjuva ideolojisi arasında bir ölüm kalım mücadelesi süregitmektedir. Biz de bu mücadelenin içinde, üstelik tam da göbeğindeyiz.

–Önümüzdeki kongreyi, parti çizgimizin derinleştirileceği; eksikliklerinin tamamlanacağı ve eklektik hususların giderileceği bir kongre olarak gerçekleştirmek zorundayız.

–Dışımızdaki sınıf mücadelesine önderlik edebilir hale gelmek için partimizin siyasi seviyesini hızla yükseltmek zorundayız.

–Bu üç nokta; önümüzdeki dönemde sıkı bir ideolojik-siyasi mücadeleyi gündeme getirmektedir. Böyle bir mücadelenin doğru bir biçimde yürütülebilmesi için, Marksizm-Leninizmin zaferiyle sonuçlanabilmesi için, Marksizm-Leninizmi kavrayışımızı büyük bir hızla yükseltmek zorundayız.

Dört cümleyle özetlediğimiz bu durum, Partimizin önümüzdeki dönem kavraması (ama sözde değil, gerçekten kavraması) gereken eas halkanın, içe dönük çalışma; içe dönük çalışma içinde de siyasi araştırma-inceleme olduğunu ortaya koymaktadır. Gerek dışa karşı Marksizm-Leninizmi savunabilmek, gerekse I. Kongremize hazırlanabilmek için içe dönük çalışmayı esas almalıyız. Dışta Marksizm-Leninizmi savunabilmek; onu her renkten revizyonist saldırı karşısında muzaffer kılabilmek, kapsamlı ve güçlü darbeler indirebilmemize bağlıdır. Mesela bir Mao Zedung meselesini ele alalım. Mao'ya yönelen saldırıları yerle bir etmenin yolu, modern revizyonizmin ve oportünizmin ağzına sakız yaptığı, kullandığı hataları ortaya koyup bunun Marksist-Leninist bir özeleştirisini yapmaktan geçmektedir. Ama önce bu hataların tespiti gerek-

mektedir; sadece önderlik tarafından değil, tüm parti olarak. Yani, mesela bu konuda, parti içi araştırma-inceleme-tartışma yoluyla kolektif iradenin belirlenmesi, içe dönük çalışmadır. Böyle bir içe dönük çalışma sayesindedir ki dışa dönük mücadelemizi sağlam bir zeminde yürütebilir, burjuva ideolojisine öldürücü darbeler indirebiliriz.

Kongre hazırlığı için de, içe dönük çalışmayı esas almamız, bunun içinde de siyasi araştırma-incelemeyi esas almamız gerektiği açık bir gerçektir.» ("I. Merkez Komitesi 7. Toplantı Raporu"ndan, sayfa 1-5)

Görüldüğü gibi, çok önemli teorik sorunların varlığı doğru olarak tespit edilmekte; Partinin bu çizgiyle sınıf mücadelesine önderlik edemeyeceği doğru olarak tespit edilmekte ve içe dönük çalışmanın esas alınması yönünde karar alınmaktadır. Bu karar, teorik sorunların çözülmemişliğini ve derinliğini ortaya koyduğu ölçüde olumlu bir karardır. **Ama yine de** karara damgasını vuran düşünce, Marksist-Leninist parti inşası öğretisi değildir.

Karar, **Marksist-Leninist ilkelerden** değil, somut durumdan yola çıkmaktadır. Somut durum tespitinde de, aslında tartıştığı sorunun derinliğini kavramayan, kötü dediği durumun aşılması için getirdiği önerilerle, aslında durumumuzu olduğundan iyi gören tespitler içinde kalan bir karardır.

Yedinci toplantıda alman kararda "esas alınacağı" söylenen içe dönük çalışmanın da içeriği, bizim içini şimdi doldurduğumuz biçimde (öncünün kazanılması biçiminde) değil; *"ileri yoldaşların yapacağı araştırma inceleme"* çalışması olarak doldurulmaktadır. İçe dönük çalışmanın esaslığı, bu anlamda gerçekte yalnızca bu yoldaşlar için savunulmaktadır.

Partinin Marksist-Leninist temel eğitiminin sığlığı görülmemekte, teorik çalışmada içinde bulunulan anda merkeze konması zorunlu olan Marksist-Leninist temel eğitim sözkonusu bile edilmemektedir.

Bu belgede de parti inşası konusundaki Marksist-Leninist öğreti henüz savunulmamakta, çıkış noktası olarak alınmamaktadır. Yalnızca gelişmelerin, pratiğin zorlaması sonucu teorik çalışmanın bir alanında daha fazla iş yapmanın önemi kavranmaya başlanmıştır.

Bizim iki aşamalı parti inşası konusundaki Marksist-Leninist öğretiyi doğrudan özetlemeye ve savunmaya çalıştığımız ilk belge, Yurtdışı Bölge Komitesi'nin 17. toplantı sonuçlarıdır. O belgede bu konuda söylediklerimiz şunlardır:

«YDBK 17. toplantısında içe dönük çalışmanın nasıl ele alınması gerektiği üzerine de tartışıldı. Bu konuyla bağıntılı olarak Stalin'in ortaya koyduğu Bolşevik Partisinin inşasıyla ilgili kurallar üzerinde de duruldu ve şu sonuçlara varıldı:

Stalin bilindiği gibi "İktidarı Ele Geçirmeden Önce ve Geçirdikten Sonra Parti" adlı yazısında Bolşevik Partinin inşasında "üç aşamanın varlığı"ndan sözetmektedir. Stalin şöyle demektedir:

"Bizim partimizin gelişmesinde üç dönemi öne çıkarmak gerekir:

Birinci dönem, partimizin yaratılması, şekillendirilmesi dönemidir. Bu dönem Iskra'nın kurulmasından 3. Parti Kongresi'ne kadar olan dönemi kapsar (1900 yılının sonuyla 1905'in başına kadar olan dönem)."

...

"İkinci dönem, ***geniş işçi ve köylü kitlelerinin*** *parti için, proletaryanın öncüsü için* ***kazanılması*** *dönemidir. Bu dönem şöyle böyle 1905 Ekim ile 1917 Ekimi arasındaki dönemi kapsar."*

...

"Üçüncü dönem, iktidarın ele geçirilmesi ve sağlamlaştırılması dönemidir... 1917 Ekimi'nden sonraki dönem." (Stalin, Eserler cilt 5, sayfa 87; 88; 91, Almanca)

Bizi ilgilendiren, öncelikle iktidarın ele geçirilmesinden önceki dönemde parti inşasının görevleri olduğundan, ilk iki dönemi Stalin'in nasıl kavradığı üzerinde duruldu.

Birinci dönemin özelliğini Stalin şöyle belirtiyor:

"Bu dönemde partinin dikkatinin merkezinde bizzat partinin kendisi, partinin varlığı ve korunması bulunmaktadır. Parti bu dönemde belli bir anlamda kendine yeterli bir güç olarak görülmek durumundadır. Bu anlaşılır birşeydir de: Bir yandan Çarlığın azgın saldırıları, diğer yandan Menşeviklerin partiyi içten dinamitleme ve parti kadrolarının yerine şekilsiz, partisiz bir yapıyı geçirme çabaları... partinin tüm varlığını tehdit etmektedir. Bu durumda partinin korunması (yaşatılması) bu dönemde birinci derecede önem kazanmaktadır.

Rusya'da Komünizmin bu dönemdeki esas görevi işçi sınıfının en iyi, proletaryanın davasına en bağlı elemanlarını partiye kazanmak; proletaryanın partisini ayakları üzerine dikmek, şekillendirmektir. Yoldaş Lenin bu görevi "proletaryanın öncüsünün komünizme kazanılması" olarak adlandırıyor." (age, sayfa 88)

İkinci dönemin özelliklerini ise Stalin şöyle belirtiyor:

"Bu dönemde parti önceki dönemdeki gibi güçsüz değildir. Parti itici güç olarak ciddiye alınması gereken bir faktöre dönüşür. Artık yalnızca kendine yeterli bir güç değildir. Çünkü varlığı ve gelişmesi garanti altına alınmıştır. Şimdi parti kendine yeterli bir güçten, işçi ve köylü kitlelerinin kazanılması için bir araca, kitlelerin sermayenin iktidarını yıkma için mücadelesini yönlendiren bir araca dönüşür.

...

Bu dönemde partinin dikkatinin merkezini artık partinin kendisi değil, milyonlarca halk kitleleri oluşturur." (age, sayfa 89-90)

Lenin ve Stalin, Bolşevik Partinin inşasının birinci döneminde kitleler arasındaki çalışmanın esas biçiminin propaganda çalışması olduğunu vurguluyorlar.

Lenin ve Stalin'e göre birinci ve ikinci dönemi birbirinden ayıran iki temel özellik vardır:

1) Partinin çalışmasının, partinin dikkatinin merkezinde birinci dönemde bizzat partinin kendisi varken, ikinci dönemde milyonlarca halk kitlesi vardır.

2) Birinci dönemde esas sorun proletaryanın en ileri bilinçli kesiminin, Lenin'in deyimiyle "proletaryanın öncü kesiminin" partiye kazanılmasıdır. İkinci dönemde ise esas sorun, milyonlarca işçi ve emekçi kitlesinin parti öncülüğünde birleştirilmesi, harekete geçirilmesidir.

Açıktır ki bu iki dönem birbirinden Çin Seddiyle ayrılmamıştır. Sınıf mücadelesinin gelişkin olduğu ülkelerde, esas olarak ikinci dönemin görevleri olan görevler bizzat partinin önüne çıkabilir. Parti, kendi gücünü koruma ve geliştirme görevine bağlı olarak bu görevleri de çözmeye çalışır. Mesela RSDİP 1905 öncesinde birçok greve, boykota, kitle eylemine öncülük etmeye çalışmıştır. Kitle eylemleri içine sosyalist bilinci taşıyarak, bunları yönlendirmeye çabalamıştır.

İkinci dönemde de esas olarak birinci dönemin görevi olan işçi sınıfının öncü unsurlarının kazanılması görevi sürdürülür.

Birinci dönemle ikinci dönem arasındaki fark, birincisinde kitle içinde çalışmamak, ikincisinde kitle içinde çalışmak şeklinde bir fark değildir. Farklılık çalışmanın şeklindedir. Birinci dönemde kitle içinde çalışmada esas olan propagandadır. Amaç kitleleri hemen ayaklandırmak değil; devrim mücadelesine hazırlamaktır. Amaç öncelikle kitlenin en ileri bilinçli kesimini partiye kazanmaktır. İkinci dönemde, artık partinin varlığı ve gelişmesi garanti altına alınmıştır. Bu dönemde amaç artık partiye kazanılmış öncü unsurların kitleyi birleştirerek ona yolgöstermesi, iktidar mücadelesine katmasıdır. Bu dönemde kitle içinde çalışmada ajitasyon ağırlık kazanacaktır.

İşte Lenin ve Stalin'in anladığı iki aşama anlayışı budur. Bu anlayış görüşümüzce, devrim yollarındaki tüm farklılıklara rağmen bütün komünist partilerinin inşasında geçerli olan, temel alınması gereken bir anlayıştır. Bolşevik Parti modeli, bütün Marksist-Leninistler için örnek alınması gereken bir modeldir.

Bugün içinde bulunduğumuz ortamda, partimiz henüz "birinci dönemin" görevi olan kitlenin (özellikle de işçi sınıfının!) en ileri kesimini partiye kazanma görevini tam olarak çözme-

den, ikinci dönemin görevi olan kitleyi parti etrafında birleştirme görevini de yerine getirmeye çalışmaktadır.

Bu doğrudur. Dışımızda gelişen sınıf mücadelesine seyirci kalamayız. Öncünün partiye kazanılması bu mücadeleler içinde olacaktır. Yanlış olan, Merkez Komitesi 7. toplantısına kadar içinde bulunduğumuz dönemde ***partinin içe dönük*** *çalışmasının öneminin bilince çıkarılmamış oluşudur. Bizim kavrayabildiğimiz kadarıyla bugün içinde bulunduğumuz dönemde partinin dikkatinin merkezini bizzat partinin kendisi oluşturmak zorundadır. Dışımızda kendiliğinden gelişen sınıf mücadelelerine katılma ve bunları yönlendirmeye çalışma, partinin içinde bulunduğu durumla bağıntılı olarak ele alınmalıdır. Bu, özellikle içinde bulunulan ideolojik-siyasi karmaşanın aşılması; örgütsel yapının gerçekten işler hale gelmesine kadar sürmelidir.*

YDBK, 17. toplantısında ayrıca içe dönük çalışmanın öne alınmasının somut olarak ne anlama geldiği üzerinde de durdu. bazı yoldaşlarda varolan herkesin araştırma yapması şeklindeki bir anlayışın yanlış olduğu sonucunda birleşti.

İçe dönük çalışmanın esas alınması; içe dönük çalışmada da araştırma ve incelemenin öne alınması demek, bütün partili yoldaşların pratik işleri bırakıp araştırma ve inceleme yapması demek değildir. Böyle bir anlayış yanlıştır. Araştırma ve incelemenin esas alınması demek, araştırma ve inceleme yapabilecek nitelikte yoldaşların pratik yüklerinin hafifletilmesi, bunların bu konuda uzmanlaşması demektir. Bu yoldaşların ortaya koyduğu araştırma-inceleme-tartışma yazıları, daha sonra tüm parti içinde tartışılmalıdır. İçe dönük çalışmanın esas alınması demek, örgütsel planda, uzmanlaşma, her yoldaşın yapacağı esas işin ne olduğunun doğru bir şekilde tespiti demektir. Yoldaşları en fazla verim verebilecekleri alanlarda görevlendirmek, seferber etmek demektir. Eğer ihtisaslaşma doğru ele alınırsa, bizim sınıf mücadelesine katılmamız çok daha aktif ve planlı olabilir.» (YDBK Raporu, sayfa 41-43; Bolşevik Partizan 12/2, sayfa 103-105)

Bizim burada savunduğumuz görüşler, iki aşamalı parti

inşası öğretisinin kavranması ve savunulması yönünde **ileriye atılmış çok önemli bir adımı** göstermektedir.

Yine de içinde önemli hataları ve eksiklikleri vardır. Bu konuda bu belgeye kardeş örgütlerin getirdiği eleştirilere verdiğimiz cevapta şunları söyledik:

*«1) "Partimiz **henüz** birinci dönemin görevi olan kitlenin (özellikle de işçi sınıfının) en ileri kesimini partiye kazanma görevini **tam olarak çözmeden**" şeklindeki tespitimiz yanlış; gerçekten de bizi olduğumuzdan çok ileride gösteren, sanki bu görev önemli ölçüde çözülmüş gibi gösteren bir tespittir.*

*2) Merkez Komitesi 7. toplantısında, içe dönük çalışma kararı alınırken, esas sorunun bütün partinin Marksizm-Leninizmin eserlerinin sistemli temel eğitim içine çekilmesi olduğu tespiti yapılmamıştır. Bu, bu kararın en büyük hatasıdır. Sorunun **özünün** ne olduğunun kavranmadığını göstermektedir. "Teorik çalışmanın içe dönük çalışmada kavranacak esas halka olarak kavranması demek, ilk planda ve herşeyden önce partinin istisnasız bütün kadrolarının kendi başlarına ve kolektif bir şekilde Marksizm-Leninizmi inceleme, kavrama ve revizyonizme ve oportünizme karşı ideolojik temel sorunlar uğruna mücadelede onu savunma yeteneğini elde etmek için çalışmak demektir" tespiti doğru bir tespittir. Merkez Komitesi 7. toplantısında sorun böyle kavranmamıştır.*

*Bunlar bu noktada getirilen eleştiride doğru bulduğumuz ve gerçekten **özle** ilgili sorunlardır.*

Kardeşlerin bu esasta doğru eleştirilerini gerekçelendirirken düştükleri bir hata vardır bizce. O da şudur:

*Onlar bizimle girdikleri polemikte; Marksizm-Leninizmin temel eserlerinin **sistemli eğitimiyle**, herhangi bir konuda teorik araştırma görevini bir ve aynı şeylermiş gibi görüp göstermeye çalışıyorlar ve sanki parti inşasının birinci aşamasında herhangi bir konunun bir ya da birkaç görevli –bu konuda yetenekli– yoldaşlar tarafından araştırılarak partiye sunulmasının yanlış olduğu görüşlerini savunuyorlar. Bunu "bürokratik bir sapma" olarak görüp göstermeye çalışıyorlar. Burada girdikleri*

polemik kökten yanlıştır. Ve Dünya Komünist Hareketinin bütün tecrübesiyle çelişme halindedir. Bütün Dünya Komünist Hareketi içinde, teorik araştırmanın tüm parti tarafından değil, görevli araştırmacılar, araştırma grupları vs. tarafından yapılıp, partiye sunulduğu bir olgudur. Bu anlamda Merkez Komitesi 7. toplantısında alınan kararın bu noktasında bir sakatlık yoktur. Eleştiri oku burada yanlış bir hedefe yönelmektedir.

(Bu bağıntıda kardeşlerin ***pratiğinin*** *de burada savundukları görüşle pek uyum içinde olmadığını bildiğimizi söylemekle yetinelim.)*

Bunun dışında, bu noktada getirilen eleştiride, kardeşlerin kanıtlarından ***biri*** *yine çeviri yanlışı üzerine kuruludur. Türkçe orijinalde "araştırma ve inceleme" Almancaya "siyasi araştırma ve* ***eğitim****" olarak çevrilmiştir. Bu çeviri yanlışından yola çıkan kardeşler (çeviri yanlışı onların hatası değil), "en başta* ***değinilen*** *eğitim sorunun, içe dönük çalışmanın esas alınmasının ne demek olduğu somut olarak açıklanırken YOK OLMASI RASLANTI DEĞİL, TİPİK BİRŞEYDİR" diyorlar. Ne yazık ki (!) böyle bir "yokolma" sözkonusu değil. Bu anlamda da "bu raslantı değil, tipik birşeydir" tespiti de ayakları havada bir tespittir.*

Merkez Komitesi 7. toplantısında ***eğitim*** *sorunu, içe dönük çalışmanın esas alınması sorunuyla bağıntılı olarak tartışılmamıştır. Sorun budur. Yoksa onun önce konup sonra çıkarılması vs. sözkonusu değildir." (Bolşevik 1, sayfa 45-46)*

"Parti inşasının iki aşaması ve kitle çalışması

1) Bu konuda esas sorun ve kardeşlerle olan polemikte bizce merkezi olan sorun şudur:

Lenin'in kardeşler tarafından da alıntı yapılan "Halkın Dostları Kimlerdir" adlı eserinde sözü edilen ve her zaman önplana alınması gerektiği söylenen ***pratik*** *nedir?*

Lenin; "Sosyal-Demokratların teorik çalışmasının gerekliliğinin önemini ve muazzam kapsamını böylece vurgularken, hiçbir şekilde bu çalışmanın PRATİK çalışmanın önünde yürüyeceğini anlatmak istemiyorum" derken, sözünü ettiği pratik çalışma nasıl bir pratik çalışmadır?

Kardeş örgütlerimizin PRATİK her zaman öndedir tezinin bugün kendi pratikleriyle uyum içinde olduğunu göstermek için, ***pratiği,*** *"parti inşası pratiği" olarak yorumluyorlar.*

Halbuki Lenin, alıntı yapılan "Halkın Dostları Kimlerdir?" adlı eserinde hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek bir şekilde, sözünü ettiği pratik kavramının içeriğini bir dipnotta şöyle açıklıyor:

"TERSİNE, PRATİK PROPAGANDA VE AJİTASYON ÇALIŞMASI HER ZAMAN ÖN PLANA ALINMALIDIR. Çünkü teorik çalışma ancak pratik çalışmanın ortaya çıkardığı sorulara cevap sağlar." (sayfa 301)

Yani Lenin, pratiğin ***her zaman*** *önplanda gelmesinden "Halkın Dostları Kimlerdir"de çok açık bir biçimde* ***pratik propaganda ve ajitasyon çalışmasının önplanda gelmesini anlamaktadır.***

Kardeşler birinci aşamada "kitle çalışması" sorununu tartışırken, görüşümüze göre, teorik olarak Lenin'in "pratik propaganda ve ajitasyon çalışması her zaman önplana alınmalıdır" şeklindeki düşüncesini, ***genel olarak pratiğin önplana alınması, pratiği de parti inşası pratiği şeklinde yorumlayarak*** *Lenin'i çarpıtmakta; bu noktada çok açık olarak Marksist-Leninist teorinin saflığını ve bütünlüğünü bozmaktadırlar. Açıktır ki; "parti inşası pratiği" de pratik ajitasyon ve prapaganda faaliyetini içerir. Ama parti inşası pratiği önplandadır tespiti, hiçbir şekilde Lenin'in ilkesel önemdeki pratik propaganda ve ajitasyon faaliyeti her zaman önplana alınmalıdır şeklindeki düşüncesini içermez. Bu noktada Lenin, kardeşler tarafından "düzeltilmekte", onun pratik propaganda ve ajitasyon çalışmasına verdiği olağanüstü önemin üstü örtülmektedir.*

Pratikleri de bu anlayışa uygun, pratik propaganda-ajitasyon çalışmasını "önplana almayan" bir çalışmadır. Bu noktada kardeşler teoriyi pratiklerine uydurmaya çalışmaktadırlar.

2) Kardeşler bize getirdikleri eleştiride, bizim sınıf mücadelesinin boyutlarıyla propaganda-ajitasyon ve dıştaki çalışmanın boyutları konusunda bağ kurduğumuz yere eleştiri

getiriyorlar. Onlar bu eleştiriyi getirirken konumları, bu bağı koparan bir konumdur. Biz kesinlikle, bir parti zayıf da olsa, henüz inşasının başında da olsa, eğer sınıf mücadelesinin boyutları yüksekse, onun dışta yapacağı propagandanın, ajitasyonun; aynı durumda bulunan bir başka "sükunet içinde çalışan" bir partiden değişik boyutlarda olması gerektiğini düşünüyoruz. Biz birinci aşamayı bitirmedik gerekçesiyle, kendi dışındaki sınıf mücadelesinin gelişmesine ve boyutlarına ilgisiz kalma, bizce Marksizm-Leninizmden başka herşeydir. Bu bağıntıda kardeşler, eleştiri getirdikleri yerde, esas olarak ikinci dönemin görevleri olarak görülen ve fakat birinci dönemde de önümüze çözmek için çıkabilecek görevlerin bazılarının somut sayıldığı (grevlere, boykotlara, kitle eylemlerine önderlik) yeri de atlıyorlar.

Biz, bizim eleştirilen noktada söylediklerimizin bütünüyle doğru olduğunu, burada düzeltilecek birşey olmadığını vs. söylemiyoruz. Ancak burada anlatılan ***temel düşünce; propaganda ve ajitasyonun boyutlarının sınıf mücadelesi tarafından da belli ölçülerde etkileneceği düşüncesi bütünüyle doğru ve vurgulanması gerekli bir düşüncedir.*** *Bunun vurgulanması gereklidir; çünkü özellikle sınıf mücadelesinin geri boyutlarda olduğu bazı emperyalist üike devrimcileri; sınıf mücadelesinin daha yüksek boyutlarda olduğu ülkelerde yapılan propaganda ve ajitasyon çalışmalarına, bunların teorik eksikliklerinden vs. yola çikarak burun kıvırarak bakmaktadır.*

Kardeşlerin bu bağıntıda getirdiği; "Eğer bugün darbeden sonra bir müddet sınıf mücadelesi ***yoksa****, yukarıda aktarılan görüşle, teoriyi işçilerin sorunlarını yanıtlamak, işçileri temel sorunlara dayanarak eğitmek ve örgütlemek yerine onlardan koparmak isteyenlerin sapmaları için köprü kurulmaktadır" iddiası da, eğer hedefi bizsek –ki polemik muhatabı biz olduğumuza göre, kastedilen biziz– ayakları havada bir iddiadır. Böyle bir tehlike, şu anda bizim partinin büyük çoğunluğu açısından varolan bir tehlike değildir. Bu tehlike parti içinde ve çevresinde kardeşlerin görüşlerini savunanlar için varolan bir tehlikedir. Mesela onlar bugün bütün Türkiyeli*

işçilerin (ileri, en ileri olanların da) kafasını kurcalayan cephe sorununda neden acilen tavır takınıldığını bir türlü anlamamışlardır. İşte "teoriyi" işçilerin sorunlarını yanıtlamak için kullanma gereğini anlamayanların itirazlarıdır bunlar. Parti inşasını, dışta sınıf mücadelesinden koparanların itirazlarıdır bunlar.

Bizim eleştirilen noktada yaptığımız yanlış, birinci dönem ve ikinci dönemin görevlerinden ne anlaşıldığı, bunların içiçeliği ve ayrılığının nasıl olduğu konusunda berrak ve detaylı tavır takınmamış olmaktır. Sözü geçen ve alıntı yapılan belge, buna rağmen bizim görüşümüze göre, bu sorunu bilince çıkarmada tayin edici bir rol oynayan, esası itibarıyla doğru olan bir belgedir.

3) İkinci aşamada, dışta çalışmanın esas biçimi milyonlarca kitleyi harekete geçirmek için ajitasyondur şeklindeki tespitimize kardeşler, hayır, "siyasal eylemdir" diye itiraz ediyorlar. Gerçekten de kardeşlerin yazılarında Stalin'den yaptıkları alıntıda görüleceği gibi, Stalin ikinci dönemde "çalışmanın temel biçimi, keskin savaşlardan önce kitlelerin pratik eylemidir" diyor. Bu noktada bizim sorunu ***yalnızca*** *propaganda-ajitasyon bağıntısı ve karşılaştırması içinde ele alıp tartışmamız;* ***siyasi eylem*** *sorununu tartışma dışında tutmamız eksikliktir ve bu noktada getirilen eleştiride haklılık payı varır. Ama şu da gerçektir ki; biz propagandanın mı, yoksa ajitasyonun mu esas olduğu bağıntısında sorunu koyduğumuz yere, ikinci aşamada dışta çalışmanın esas biçiminin ajitasyon olduğu tespitimizden; kardeşlerin vardığı ve eleştirdiği siyasi sonuçlara (yalnızca propaganda ve ajitasyon yeterlidir!) varmadık. Biz bu bağıntıda bizleri eleştiren kardeşlerin; aynı zamanda ajitasyonla kitle eylemleri arasındaki sıkı bağı da gözlerden kaçırdığını düşünüyoruz. Biz onlara, siyasi ajitasyonsuz siyasi eylemi nasıl düşündüklerini sormakla yetiniyoruz şimdilik.*

Kardeşlerin bu noktada Lenin'den yaptığı alıntı ("Yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yetmez, kitlelerin bizzat kendi öz tecrübeleri gereklidir") konuyu değiştirmeye en iyi örneklerden biridir. Biz nerede propaganda ve ajitasyonun yeterli

olduğundan bahsettik ki acaba?» (Bolşevik 1, sayfa 47-49)

Bunlar dışında, içe dönük çalışmanın esas alınmasıyla ilgili olarak söylenenlerde, içe dönük çalışmanın içeriğini dar ve yanlış doldurma sürmektedir.

Daha sonraki gelişme içinde de, esasta TKP/ML(B) İkinci Konferansı'na * gelene dek, iki aşamalı parti inşasıyla ilgili savunduğumuz görüşler bu çerçeve içinde kalmıştır.

İkinci Konferans içindeki tartışma bizim bu konudaki kavrayışımızı derinleştirmede önemli bir rol oynamıştır.

Bir anlamda, bu tartışmanın da ürünü olarak ortaya çıkan "Bolşevik Parti İnşasının Doğru Kavranabilmesi Yolunda Bir Deneme Başlıklı Yazının Eleştirisi" yazısında, II. Konferans'tan sonra gelinen noktayı gözlemlemek mümkündür.

Sözü geçen yazıda, *"Bolşevik Parti İnşasının Birinci Aşamasında Teori-Pratik İlişkisi"* konusunda şunlar söyleniyor:

> *«Yoldaşlar teorik çalışmanın esas alınmasının parti inşasından bağımsız olduğunu; partinin kurulmasına ön hazırlık olduğunu, parti kurulduktan sonra teorik çalışmanın esas alınmasının sözkonusu olmadığını, (ancak kongre dönemlerinde çok kısa aralarla parti inşasından bağımsız olarak, teorik çalışmanın öne geçebileceğini söylüyorlar), bunun dışında teorik çalışmanın esas alındığı dönemin* ***parti kurulmadan önceki dönem olduğunu*** *yazıyorlar.*
>
> *Bunu ispatlayabilmek için, yukarıda yöntemini eleştirdiğimiz bölümde belirttiğimiz gibi, Lenin'den uzun alıntılar yapıyorlar. Alıntılardan sonra şu sonuca varıyorlar: "Yani bolşevik parti inşasının birinci aşaması teorik çalışmanın esas, pratik çalışmanın tali; içe dönük çalışmanın esas, dışa dönük çalışmanın tali vs. olduğu bir çalışma dönemi*

* Parti tarihinde, 4. Kongreye gelene dek, seçilmiş delegelerle yapılan, partinin tüm siyasetini belirleyen en üst kurum da, seçilmemiş danışma delegeleriyle yapılan kimi geniş toplantılar da Konferans diye adlandırılıyordu. 4. Kongrede, seçilmiş delegelerle yapılan ve partinin en üst kurumu olan toplantıların Kongre olarak adlandırılması kararı alındı. Burada Konferans diye adlandırılan yerlerde okuyucu Konferansları, Kong-

değil; teorik, pratik ve örgütlenme çalışmalarının içte ve dışta birleştirilerek içiçe merkezi olarak yürütüldüğü bir çalışma dönemidir.

Yoldaşların dedikleri bunlar. Stalin ise Lenin'e dayanarak ve RSDİP'nin tecrübelerinden yola çıkarak aynı konuda şunları söylüyor:

"Birinci dönem partinin yaratılması, şekillendirilmesi dönemidir. Bu dönem Iskra'nın kurulmasından III. Parti Kongresi'ne kadar olan dönemi kapsar". "Bu dönemde partinin dikkatinin merkezinde bizzat partinin kendisi, partinin varlığı ve korunması bulunmaktadır."

"Partimizin Rus bölümünün gelişim sürecinin birinci aşamasında temel görev, kadroların, Marksist kadroların yaratılmasıydı. Bu Marksist kadrolar, bizde, menşevizme karşı mücadele içinde oluşturulmuş ve biçimlendirilmişlerdir. Bu kadroların o zamanki sözkonusu süreç içindeki –burada ele aldığım dönem Bolşevik Partisinin kuruluşundan, menşevizmin en mükemmel sözcüsü olarak tasfiyecilerin partiden kovuldukları ana kadarki dönemdir– temel görevi, işçi sınıfının en canlı, en dürüst, en saygın unsurlarını Bolşeviklere kazanmak, kadroları yaratmak ve öncü birliği kurmaktı. Burada mücadele ilk planda burjuva karakterli akımlara karşı ve özellikle kadroların perçinlenmesini, partimizin ana çekirdeği olarak tek bir bütün halinde perçinlenmesini önlemeye çalışan menşevizme karşı yürümekteydi. O sırada işçi sınıfının ve emekçi sınıfının ve emekçi köylülüğün geniş yığınlarıyla geniş ilişkiler kurma görevi, bu yığınları saflarımıza kazanmak görevi, ülkenin çoğunluğunu kazanmak görevi, partinin önünde ivedi bir zorunluluk olarak, en acil bir sorun olarak bulunmuyordu. Parti henüz oralara kadar varmış değildir.

Partimizin gelişmesinin ancak ikinci aşamasındadır ki, bu kadroların güçlenip büyüdüğü, partinin ana çekirdeğini oluşturduğu ve işçi sınıfının en iyi unsurlarının sevgisini kazandığımız, ya da hemen hemen kazandığımız aşamadadır ki, ancak o zaman, partinin karşısına, geniş emekçi yığınlarını partinin saflarına kazanmak ve parti kadrolarını gerçek bir

yığınsal işçi partisi biçimine sokmak görevi, acil ve geciktirilmeye tahammülü olmayan bir zorunluluk olarak dikildi. Bu dönemde, partimizin yönetici çekirdeği, mücadelesini menşevizmden çok, partinin içindeki "sol" unsurlara karşı, her çeşit "Otzovist"lere karşı yürütmek zorunda kaldı. Bunlar 1905'ten sonraki yeni durumun özelliklerinin ciddi biçimde incelenmesi yerine, "sol" gevezeliklerini ileri sürüyorlardı; aşırı ölçüde basit "devrimci" taktikleriyle partimizin kadrolarının gerçek bir yığın partisine dönüşmesini frenliyorlar ve bu davranışlarıyla partinin büyük işçi yığınlarından kopması tehlikesini yaratıyorlardı. Kanıtlamaya gerek yok ki, bu "sol" tehlikeye karşı, çetin bir savaşa girişmeden ve bu tehlikeyi gidermeden, parti, hiçbir zaman milyonlarca emekçiyi saflarına kazanamazdı. Partimizin temel bölümünde, sağa, yani menşeviklere ve "sol"a karşı, iki cephede verdiği savaşın tablosu, partinin gelişiminin tablosu işte böyledir.

Lenin yoldaş, "Sol" Radikalizm, Bir Çocukluk Hastalığı adlı yapıtında Komünist Partilerinin bu zorunlu, kaçınılmaz gelişimlerinin tablosunu yeterince inandırıcı bir biçimde çizmiştir. Lenin yoldaş bu yapıtında, batı komünist partilerinin aşağı yukarı aynı gelişim aşamalarını geçmeleri gerektiğini ve geçtiklerini kanıtlamıştır. Kenar bölgelereki komünist örgütlerimizin ve komünist partilerimizin gelişmeleri için de aynı şeyin geçerli olduğunu burada ekleyelim."

Görüldüğü gibi Stalin'den yaptığımız alıntılar gayet açık bir dil konuşmaktadır. Yaptığımız alıntıları, bir kere de biz tezler şeklinde özetleyecek olursak; (Parti inşasının birinci aşamasıyla ilgili olarak)

a) Partinin yaratılması, şekillendirilmesi (partinin siyasi çehresinin ortaya çıkarılması),

b) Kadroların yetiştirilmesi,

c) Parti örgütünün sağlamlaştırılması,

d) Geniş yığınların değil, bizzat işçi sınıfının öncülerinin partiye kazanılması.

Bunun için "bu dönemde partinin dikkatinin merkezinde, bizzat partinin kendisi, partinin varlığı ve korunması

bulunmaktadır."

Parti, inşasının birinci dönemi boyunca, esas olarak bu görevleri yerine getirmeye çalışacaktır. Bu görevlerden de teorik çalışmaya öncelik verecektir. Bu görevlerin yerine getirilebilmesi için parti, içe dönük çalışmayı esas almak zorundadır.

Partinin içe dönük çalışmayı esas alması, içe dönük çalışmada da teorik çalışmaya öncelik vermesi, dışarıda (parti dışında, sempatizan çevre dahil) hiçbir şey yapmayacaktır anlamına gelmez. Elbette parti dışarıda gücü oranında bir çalışma yapacaktır. Fakat esas hangisini alacağız; çalışmamızın merkezine hangisini koyacağız? Daha açık bir ifadeyle, bir sürü görevlerden oluşan zincirin öncelikle hangi haikasını kavrayacağız? Sorun budur. Açiktır ki, diğer tüm çalışmaları, esas çalışmamıza bağlı olarak ele almalıyız.

Yoldaşlar bu sorulara cevap olarak "içiçe" diyorlar. Bu cevap gerçekte cevap değildir. Çünkü her dönemde Marksist-Leninistler bir dizi görev içinde kavranacak esas halka nedir sorusuna açık bir cevap vermek zorundadırlar.

Her dönemde bir dizi görevden biri öne çıkar. Marksist-Leninistler bu öne çıkan görevi tespit etmek ve diğer görevleri bu öne çikan göreve bağlı olarak ele almak zorundadırlar. Bu, Marksizm-Leninizmin en temel taktik ilkelerinden biridir. Bu konuda Stalin, Leninizmin İlkeleri'nde şöyle der: "Elle kavrandığı taktirde bütün zincirin tutulmasına ve stratejik başarının koşullarının hazırlanmasına olanak veren halkanın, her belirli anda, süreçler zincirinin hangi haikası olduğunu bulabilmek.

Burada önemli olan, partinin önündeki görevler arasında acil olan ödevi, çözümü merkezi noktayı oluşturan ve yerine getirilmesi hemen çözümü gerektiren öbür ödevlerin başarıyla çözümünü sağlayan ödevi ayırıp ele almaktır".

Yoldaşlar işte tam da bu soruya açik cevap vermekten kaçınıyorlar. Bizim kavrayabildiğimiz kadarıyla, yoldaşlar, "görevlerden birini öne almak, diğerlerini yapmamayı beraberinde getirir" şeklinde bir anlayışa sahipler. Yoldaşların anlayışı bu olmasaydı, içe dönük çalışma/dışa dönük çalışma;

teorik çalışma/pratik çalışma vb. arasında esas olanı tespit etmeye karşı çıkmamaları gerekirdi.

Burada tekrar şunu bir kere daha vurgulamakta yarar var. Biz içe dönük çalışma esas; içe dönük çalışmada da teorik çalışma esastır derken, içe dönük çalışma yaptığımız müddetçe, dışa dönük çalışma yapmayacağız demiyoruz. (Kaldı ki, bugüne kadarki çalışma hemen hemen dışa dönük olmuştur. Bu da bizim bu sorunu ne kadar sığ kavradığımızı gösterir.) İçe dönük çalışmada, teorik çalışma esas dediğimizde de, bu, bazı arkadaşların anladığı gibi, önce bütün teorik sorunlarda açıklığa kavuşacağız, ondan sonra pratik çalışma yapacağız demek değildir. Bizim dediğimiz şudur: Teorik sorunlarda açıklığa kavuştuğumuz her konuda görüşlerimizi işçi sınıfının öncüsüne taşıyacağız.

Bir örnekle açıklamak gerekirse: Mesela, 63 Polemikleriyle ilgili olarak açıklığa kavuştuk. Bu açıklığa kavuşmamıza bağlı olarak teorik organ, merkez yayın organı ve daha bir dizi araçla parti dışındaki kitleye (sempatizanlar dahil), bu kitlenin de en ileri unsurlarına bunun propagandasını yapacağız. Sadece bu sorunu açıklığa kavuşturmakla da kalmayacağız. Bu soruna geçmişte bizim nasıl yaklaştığımızı, her türden revizyonist ve oportünistlerin bu soruna nasıl yaklaştıklarını, uluslararası ve ulusal planda polemiğe girerek işçi sınıfının öncülerini kazanmaya çalışacağız.

Yoldaşlara sormak gerekir. Bu açıklığa kavuştuğumuz sorunu çeşitli araçlarla (yayın organları, bildiri, toplantı vs. ile) parti dışına (sempatizan çevre dahil) taşımak, pratik ve dışa dönük çalışma değil midir?

Aynı şekilde pratik çalışma, dışa dönük çalışmayla ilgili olarak birçok örnek verilebilir. Mesela, dışımızda gelişen herhangi bir mücadeleye, bu mücadeleyle ilgili tavrımızı bildiriyle bu mücadeleye katılanlara taşımak pratik mücadele değil midir?

Parti inşasının birinci aşamasında, dışa dönük çalışmada esas almamız gereken, işçi sınıfının öncü kesimini kazanmaya çalışmaktır. Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı, açıklığa

kavuştuğumuz her noktada, kendimizi her türden revizyonist ve oportünistten ayırmak ve bunu pratikte göstermeye, kavramaya çalışmaktır. Bunun için de dışarda esas olarak propaganda çalışması yapmak gereklidir.

Dışa dönük çalışmada, propaganda çalışmasını esas almak, belirli dönemlere veya belirli olaylar karşısında bizim ajitasyon çalışması yapmayacağımız anlamına mı gelir? Yine kesinlikle hayır.

Bizim, dışımızda gelişen mücadelelere katılmayacağımız (pratik olarak bizzat mücadelenin içinde olma anlamında) anlamını, bizim ortaya koyduğumuz görevlerden ortaya çıkaranlar varsa, bunlar bizim ne dediğimizi hiç mi hiç anlamamışlardır.

Parti inşasının birinci aşamasında sınıf mücadelesinin gelişkin olması, doğal olarak bizim çalışmamızı etkileyecektir. Fakat bu etkileme, bizim esas görevlerimizi gözardı edecek düzeyde olmamalıdır.

Sınıf mücadelesinin gelişkin olması, bize işçi sınıfının öncüsüne doğruları sadece teorik olarak değil, aynı zamanda pratik olarak da göstermemizi kolaylaştıracak ve bu anlamda öncüyü kazanmamız daha da kolaylaşacaktır.

Biz, gücümüz oranında ve esas görevlerimizi gözden kaçırmadan, dışımızda gelişen sınıf mücadelesine doğrudan katılacağımızı belirttik. Fakat sorun, bizim esas almamız veya öncelik vermemiz gereken görevler nelerdir sorusuna, her dönem doğru cevap vermemiz gerektiğidir. Sorun, iki aşamalı parti inşasının anlamını kavramaktır.» (İç Yayın Organı sayı 1, sayfa 81-84)

Burada söylenenlerde, *"propagandaya bağlı olarak ajitasyon"* sorununun berrak bir şekilde çözümlenmemiş olması ve teorik çalışmayı **bütün birinci dönem boyunca** *"öncelik verilecek"* çalışma olarak görmesi dışında önemli bir hata yoktur. Birçok noktada 17. toplantıda savunulanlardan daha ileriye gidilmiş; içe dönük çalışmanın içeriği doğru olarak doldurulmuş; teori pratik bağı esasta doğru olarak konmuştur.

Aynı yazının "Bugünkü duruma Marksizm-Leninizmin ilkelerinin savunulmasının önemi" başlıklı bölümünde de şunlar söylenmektedir:

«Bugün Marksizm-Leninizmin en temel ilkeleri, modern revizyonistler ve oportünistler tarafından tanınmaz hale getirilmiştir. Bunun için en önemli görevlerimizden biri, Marksizm-Leninizmin ilkelerini kavramak ve Marksizm-Leninizmin ilkelerini her türden çarpıtmaya karşı savunmaktır. Bunun içindir ki, teorik çalışmada Marksizm-Leninizmin ilkelerini kavramak ve savunmak esas alınmak zorundadır. Buna bağlı olarak, Marksist-Leninist ilkelerden yola çıkarak ülkemiz somutunu araştırmak, incelemek de gerekir.

Yukarıda da söylediğimiz gibi, Marksizm-Leninizmin ilkelerini kavrama ve savunma esas, bu ilkelerden çıkarak ülke somutunu incelemek talidir.

Bu, şu anlama gelir: Biz, öncelikle Marksizm-Leninizmin ilkelerini kavramaya ve bütün çarpıtmalara karşı savunmaya çalışacağız. Bu görevimize bağlı olarak da, kendi ülkemizin somutunu, bu ilkelerden yola çıkarak incelemeye çalışacağız. Yine yoldaşlar buradan da şunu anlamasınlar: Önce Marksizm-Leninizmin bütün ilkelerini kavrayacağız, ancak ondan sonradır ki ülkemizin somutunu inceleyeceğiz. Sorunu bu şekilde anlayan yoldaşlar varsa, bu yoldaşlar soruna tek yanlı ve yanlış bir şekilde yaklaşmaktadırlar.

Bizim anlayışımız şudur: Açıklığa kavuştuğumuz her konuda ülkemiz somutunu da araştırmak.

Parti inşasının birinci aşamasındaki görevleri açıklarken, teorik çalışmaya öncelik verilmesi gerektiğini, bu göreve paralel olarak da Bolşevik kadrolar yetiştirmek ve örgütsel yapıyı Bolşevikleştirmeye çalışmanın gerektiğini belirtmiştik.

Şimdi kısaca kadroların eğitimine değinelim. Önümüzdeki döneme teorik çalışmaya paralel olarak, kadroların Marksizm-Leninizmin temel eğitiminden geçirilmesi gerekir. Çünkü bizim partimizde kolektif Marksist-Leninist eğitimden geçmiş hemen hemen hiç kimse yoktur. Bunun için kadroların eğitimi

de bizim için çok önemlidir. Kadroların eğitimini de esas görevimize bağlı olarak çözmemiz gerekmektedir.

Şunu açıkça söylememiz gerekir ki, Marksist-Leninist eğitimden geçmemiş kadrolar yalnız başlarına kaldıklarında genellikle yollarını ve yönlerini tayin edemezler. (Buna yoldaşlar da yazılarında dikkat çekiyorlar.)

Bugün varolan kadroların, yarın gelişmemize bağlı olarak yönetici çekirdeği oluşturacağı düşünülürse, sorunun önemi daha çok ortaya çıkar. Yazıyı yazan yoldaşlarda, parti inşasının birinci aşamasındaki görevler ve bu görevler içinde öncelik-sonralık ilişkisi yok. Bu yoldaşlara sormak gerekiyor: Parti inşasının birinci aşamasıyla ikinci aşaması arasında görevler açısından hiçbir fark yok mudur? Yoksa birinci aşamada öncüyü kazanmak, ikincide ise geniş yığınları öncü etrafında birleştirme şeklinde önemli bir fark mı vardır? Ve bu fark tek fark mıdır?» (İç Yayın Organı, sayı 1, sayfa 84-85)

Burada söylenenler de, sorunun bilince çıkarılmasında İkinci Konferansın önemli rol oynadığını göstermektedir.

Yazının Komünist Partinin kurulması/Komünist Partisinin inşası bölümünde de şunlar söylenmektedir:

«Yazıyı yazan yoldaşların ikinci temel hatasının da, partiye yaklaşımlarının olduğunu yazımızın başında belirtmiştik. Şimdi bu soruna geçebiliriz.

Yazıyı yazan yoldaşların anlayışına göre, Komünist Partisinin kurulabilmesi için teorik sorunlarda genel olarak açıklığa kavuşmak gerekir. Bu da yetmez; yeterli sayıda, Marksist-Leninist eğitimden geçmiş kadronun varolması ve işçi sınıfı hareketine sosyalist bilinci taşıyan bir yayın organının olması gerekir. Bu şartlar yoksa Komünist Partisi kurulamaz.

Yoldaşların bu konuda temel tezi bu. Bu tezin doğruluğundan hareket edilemez, çünkü, RSDİP dahil olmak üzere bizim bildiğimiz komünist partilerin hiçbiri kurulduklarında bu görevlerin önemli bir bölümünü yerine getirebilmiş değildir.

Bizim bildiğimiz birçok komünist partisi kuruluşundan

sonra, inşa süreci içinde teorik sorunlarda açıklığa kavuşmuşlar, kadro yetiştirmeyi ve işçi sınıfı hareketine sosyalist bilinç taşımayı ve öncüyü kazanmayı da inşalarına bağlı olarak ele almışlardır.

Yoldaşların komünist partinin kurulmasına yaklaşımları mükemmelliyetçidir.

Yoldaşların komünist partinin kurulmasına yaklaşımları yanlış olduğu için, bizim ne geçmişte, ne de şimdi parti olmadığımız sonucuna varmışlardır. Onlara göre biz, ancak şimdi komünist partisini kurmaya yönelmiş bir siyasi hareketiz. (Yazıyı konferansta savunan yoldaş, yazıdaki bu tezi daha geliştirmiş, 1972'deki TKP/ML'nin Bolşevik anlamda bir partiyi kurmaya dahi yönelmediğini savunmuştur. Fakat biz, somut olarak bu yazıyı tartıştığımızdan, bunun üzerinde durmayacağız.)

*Hiçbir komünist partisi, **kurulduğunda** kelimenin dar anlamıyla (yani teorik sorunlarda bütünüyle açıklığa kavuşmuş olması; yeterli sayıda kadrosunun bulunması ve işçi sınıfına sosyalist bilinci taşıyan yayın organı çıkarması, öncüyü kazanmış olması vs. anlamında) parti değildir. Kelimenin geniş anlamıyla (yani, proletarya önderliğinde bir devrimin olabilmesi için komünist partinin gerekliliğini kavrama ve Marksist-Leninist partiyi inşayı hedefleme anlamında) partidir.*

Soruna bu şekilde yaklaştığımızda, TKP/ML kurulduğunda bir komünist partisi idi. Bugün biz de TKP/ML'nin devamı olarak bir komünist partiyiz.

Dün ve bugün bizim komünist partisi olduğumuzu söylememiz, görevlerimizin ağırlığını görmemizi engellememeli, aksine bu görevlerin ağırlığını bilince çıkarmalı. Ve bu görevleri bilinçli bir şekilde çözmeye dört elle sarılmalıyız. Hele hele bizim parti inşasının daha çok başlarında olduğumuz kavranırsa, görevlerin önemi ve ağırlığı daha iyi ortaya çıkar.» (İç Yayın Organı, sayı 1, sayfa 85)

Burada da Komünist Partisi çeşitli içeriklerde ortaya kona-

rak, tartışmaya yeni bir boyut kazandırılmaktadır.Bu da İkinci Konferanstaki tartışmalar içinde berraklığa kavuşan bir sorun olmuştur.

İkinci Konferans sonrasına, parti inşasıyla ilgili görüşlerimizin gelişmesi, gerek kardeşlerle olan polemiklerde, gerekse bizim kendi içimiz ve çevremizle yürüttüğümüz polemiklerde olmuştur.

SBKP(B) Tarihi birinci bölümün kolektif eğitimi; Parti İnşası Broşüründe toparlanan yazıların kolektif eğitimi de parti inşası konusundaki görüşlerimizin berraklığa kavuşmasına belirleyici rol oynamıştır. *(EK/BELGE: Bolşevik sayı 7, sayfa 121-145'den alınmıştır.)*

* * *

1984 başında parti tartışmasına sunulan bu belge, ülkemiz Bolşeviklerinin **Marksist-Leninist Parti İnşası Öğretisi**ni kavrama süreci hakkında bilgi vermektedir. Ondan sonraki gelişmede, bu alanda belirleyici değişiklikler olmamış, daha önce de belirttiğimiz gibi "uygulama içinde detaylandırma" kategorisi içinde ele alabileceğimiz gelişmeler, katkılar olmuştur.

Aralık 1996